

TamSaha

TFF'nin Aylık Futbol Dergisi

● Şubat 2006

● Sayı: 16

Emre Belözoğlu

**Heyecanımı
yitirdiğim an bırakırım**

Türkiye Futbol
Federasyonu Adına Sahibi:
Haluk Ulusoy
Yayın Yönetmeni:
Zeki Çol
Sorumlu Yazışları Müdürü:
A. Bağış Erten
Yazışları:
Mustafa Kemal Artalan
Çağdaş Güzer
İlker Uğur
Cem Zamur
Görsel Tasarım:
Hasan Teoman
Baskı:
Elma Basım
Organize Sanayi Bölgesi
Keresteciler Sitesi 13/B Blok
Kat: 4 D: 3
İkitelli / İstanbul
Tel: (212) 670 05 25
Fax: (212) 670 28 58
Yazışma Adresi:
Türkiye Futbol Federasyonu
Medya İletişim Departmanı
Konaklar Mah. İhlamurlu Sok.
No:9 34330
4. Levent/İstanbul
Telefon: 0212 282 70 20
Dahili: 157-159
E-mail: tamsaha@tff.org.tr
Web Sitesi:
<http://www.tff.org>
YEREL SÜRELİ YAYIN
Para ile satılmaz!

Bu sayıya fotoğraf
katkısı sağlayan
Vatan ve **Akşam**
gazeteleriyle foto muhabiri
dostlarımız Haydar Tanışan,
Eser Erenler, Şafak Kayarlar,
Hüseyin Çağlar, Bahadır Çoşkuşer
ve Halid Kayacan'a teşekkür ederiz

Şampiyonluk istiyorum

Beşiktaş'ta ikinci sezonu. Birbirinin benzeri ve hayal kırıklıklarıyla dolu bu süreç, onu çok üzüyor. İstikrarı sağlamakta zorlandıkları için başarıya ulaşamadıklarını belirtiyor. Hedefinin kısa bir süre sonra Avrupa'da oynamak olduğunu söylüyor. Ama o hedefle buluşmadan önce, takımının şampiyonluğunu görmeyi, Şampiyonlar Ligi'nde vitrine çıkıp, güçlü bir takıma transfer olmayı arzuluyor.

İbrahim Toraman

▼Seninle ilk konuştuğumuzda her şeyin başıydı. Milli takıma ilk kez çağırılmıyordun ama Beşiktaş'ta oynarken ilk kez çağırılmıştın, sürekli milli forma şansı bulamıyordun. Sonra milli takımın 3 stoperinden biri oldun. Sonuçta arada forma giyip başarılı olmaksansa bütün futbolcuların da dediği gibi sürekli milli forma şansı bulmak daha önemli. Sen bunu başardığını ne zaman hissettin?

▲Daha Gaziantepspor'da oynarken, sürekli milli takımın kampingdayım, sürekli çağırılıyordum. İtalya ile Umit Milli Takım maçımız vardı. Biz galip geldik. Ertesi günkü A Milli Takım maçında kadroya ben de çağırıldım. O dönem Gaziantepspor'da oynuyordum, tabii kimse bize basında yer vermiyor. Benimle beraber Tuncay da milli olmuştu. Sonrasında Tuncay göklere çıkarılmıştı ama biz Anadolu ta-

kımında olunca kimse fazla ilgilenmemişti. Dediğiniz gibi Beşiktaş'a geldikten sonra, ilk röportajı yaptığımız zamanlarda yeni yeni düzenli forma giymeye başlamıştım. Yani buradaki performansından sonra milli takıma da çağırıldım.

▼Sen şunu biliyordun değil mi? "Esasın da ben iyiyim ama gündeme gelişim Beşiktaş ile olacak."

▲Dediğim gibi bunu Gaziantepspor'da oynarken biliyordum. Çünkü sürekli kadro içerisindeydim. Oradaki ortamı biliyordum, oradaki futbolcuları tanıyordum. Bana şans verildiği zaman kendimi gösterdiğim maçları da biliyordum. Ama yine belirttiğim gibi bunların insanların gözünde daha net olması için bir şeyler yapmam lazımdı, göz önünde olmak lazımdı.

▼Bu iyi bir şey mi kötü bir şey mi peki?

Hedefsiz bir insan olmaması lazım diye düşünüyorum. Hedefsiz insan başarılı olamaz zaten. Bir yere kadar gelir, orada kalır. Tabii ki var Avrupa'ya gitme hayalim. İyi bir takımda oynamak istiyorum. Avrupa'ya gidebilmek için de kendi takımınızda başarılı olmak lazım. Hem takımım hem de kendi adıma bunu istiyorum. Bir şeyler yapmak lazım ki, insanlar da vitrinde görsünler. Belki şu anda da gidebilirim bir Avrupa takımına ama çok iyi bir takıma gitme şansım az olabilir. Çünkü kendi takımınızda başarılı olursanız, şampiyonluk yaşarsanız, Şampiyonlar Ligi'nde başarılı olursanız vitrine çıkıyorsunuz. Orada zaten kendinizi gösterirsiniz. Genç bir oyuncu olduğunuz için de gözler üzerinizde oluyor. Benim hedeflerim var tabii ki. Ama dediğiniz gibi Beşiktaş olarak şampiyonluktan uzaklaştık. Önümüzde Fortis Türkiye Kupası var.

Sahneye ille de burada çıkıyorsun...

▲Bence kötü bir şey aslında. Sonuçta çok yetenekli arkadaşlarımız şans verilmediği için kaybediyorlar bence.

▼**Kimleri biliyorsun böyle olan. İsim verebilir misin? Kaybolanlar oldu mu hiç hatırladığın?**

▲Mesela ben Gaziantepspor'dayken yaşı benden büyük, Halit diye bir oyuncu vardı. Çok yetenekliydi, Ümit Milli takımda forma giyiyordu. Çok çok beğenirdim, biz altyapıdan çıktığımız için. Ama şu an kayıp, nerede oynadığı bile belli değil.

▼**Böyle çok örnek var değil mi? Peki burada ayırt edici nokta ne? Eleğin üstünde kim, nasıl kalıyor?**

▲Futbolda çok çalışmak lazım. Bir yerlere gelebilmek için bazı zorlukları aşabilmek lazım. Futbol dışarıdan gözüktüğü gibi kolay bir uğraş değil. Zor yanları çok fazla olan bir meslek. Önemli olan bunları hem psikolojik olarak hem de fiziksel olarak atlatabilmek. Bunların üstesinden gelip başarıya ulaşmak.

▼**21 yaş altında başarılı olan birçok takımımız var: 17 Yaş Altı Milli Takım, Dünya Şampiyonası'nda yarı final oynuyor; 19 Yaş Altı Milli Takım Avrupa Şampiyonası'nda final oynuyor; altyapıya bakıldığında böyle bir sürü takım var. Ama bir "21 yaş stresi, sendromu" var sanki. Bu takımlardaki isimler, 21 yaşından sonra çıkışlarını sürdüremiyorlar. Sen bunu başaran çok az oyuncudan birisin. Tuncay ve Serkan Balcı'yı da ekleyebiliriz. 3-5 kişisiniz yani. Semih ve Mahmut Hanefi, aynı çıkışı yakalayamadılar. Bu isimleri artırabiliriz. Niye böyle oluyor sençe?**

▲Dediğiniz gibi ben Ümit Milli Takım'dan A Milli Takım'a doğrudan geçtim. Benim dönemimdeki Ümit Milli Takım'da çok yetenekli arkadaşlarımız vardı. Örneğin Almanya maçı. Takımızdan 8-9 kişi A Milli Takım'a düşünülmüyordu o zamanlar. Ama tabii ki kendi kulüp takımlarında gösterdikleri performanslar da çok önemli. Üstelik o yaşlardan sonra forma şansı bulmak biraz daha zorlaşıyor.

▼**Zorlaşan ne? Antrenör mü formayı verecek, futbolcu mu kapacak?**

▲Ben genç oyunculara ısrar edilmesi gerektiğini düşünüyorum. Büyük takımlarda bu olmuyor. Kesinlikle. Kötü oynadığınız bir maçtan sonra hoca oynatsa taraftar sizi kabullenemiyor, basın sizinle ilgili haberlere yer veriyor. Oysa genç oyuncularla biraz ısrar etseler, onları kazanacaklarını düşünüyorum.

▼**Real Madrid'e, Barcelona'ya, diğer büyük takımlara bakıyorsun ilk 11'de birçok genç oyuncu var...**

▲Bence onlar güven veriyorlar, kulüpleri de aralarında duruyorlar. Onlar da o güveni aldıkları için. Bence bu çok önemli zaten bir futbolcu için.

▼**Güveni en çok kimin vermesi gerekir?**

▲En başta tabii hoca geliyor. Sonra dışarıdaki insanlar. Kulübün içerisindeki insanlar genç arkadaşlara yön verdikleri zaman, onlar da o güveni hissederler zaten.

▼**Beşiktaş'a Tigana'nın gelmesiyle, 18 kişilik kadroda PAF takımdan bir sürü oyuncu görmeye başladık. Mehmet, hazırlık kamplarında ilk 11'de şans buldu. Bunlar güzel şeyler. Herkes yapmıyor. Hatta Türk hocalar biraz daha zor yapıyor. Türk hocaların genç Türk oyunculara daha az güven duymaları sence de garip**

Biz geçen sezon 2. yarıda en az gol yiyen takımdık. 2. yarının lideriydik diyebiliriz. Ama o dönem dışında kötü gittiğimiz de ortada.

Açıkçası bu da etkiliyor bizi şimdi. Takımınız başarılı bir durumda olsa, ligde ilk sırada olsak,, insanların bize bakışı daha düzgün olacak, kafalarda hiçbir soru işareti olmayacak. Ben kendi adıma şunu söylüyorum; kötü oynadığım maçlar olmuştur, hata yaptığım maçlar olmuştur. Ama çoğu maçtan iyi olarak çıktığımı düşünüyorum. Futbolda bir kişi veya üç-dört kişi bir şey yapacak değil. Futbol bir takım oyunu. Herkesin iyi olması lazım. Ben sahada elimden geleni yapmayı düşünüyorum, sahaya çıktığımda hoca bana ne yapmamı söylüyorsa onları yapmaya çalışıyorum.

değil mi?

▲Açıkçası ben Tigana'nın gençlerle bu kadar ilgileceğini biliyordum. Gençlere karşı bir ilgisi var. Örneğin Trezeguet'i kendisinin ortaya çıkarttığını söylüyor. Antrenmanlardan önce konuşuyor, sonra da gençlere bayağı zaman ayırıyor, özel çalışmalar yaptırıyor. Ben onu bu açıdan kutluyorum. Kulübümüz açısından kendisinin çok büyük bir kazanç olduğunu düşünüyorum. Tabii ki hocalar da başarı istiyorlar. Genç oyuncuyu birden bire oynattığı zaman belki verim elde edemeyecek. Sonuçta biraz zaman geçmesi gerekiyor. Beklemeye katlanamıyorlar belki. Oysa sabretmeler, onun arkasında dursalar belki ileride başarı gelecek. Sadece Türk antrenörler değil, Tigana haricindeki yabancı antrenörlerin de gençlerle bu kadar fazla ilgilediğini görmedim gerçekten. Uzun vadeli düşünüldüğü zaman, genç oyuncuları oynattığınız zaman kazanılır diye düşünüyorum.

▼**Beşiktaş son dönemde çok iyi değildi. Ciddi sorunlar yaşıyorsunuz. Ama şu garip değil mi? Başarısız olan bir takımdan hem de bir defans oyuncusu olarak Milli Takım'a çağırılıyorsunuz. Bu nasıl oluyor?**

▲Biz geçen sezon 2. yarıda en az gol yiyen takımdık. 2. yarının lideriydik diyebiliriz. Ama o dönem dışında kötü gittiğimiz de ortada. Açıkçası bu da etkiliyor bizi şimdi. Takımınız başarılı bir durumda olsa, ligde ilk sırada olsak, çok başarılı bir çizgide olsak, insanların bize bakışı daha düzgün olacak, kafalarda hiçbir soru işareti olmayacak. Ben kendi adıma şunu söylüyorum; kötü oynadığım maçlar olmuştur, hata yaptığım maçlar olmuştur. Ama çoğu maçtan iyi olarak çıktığımı düşünüyorum. Futbolda bir kişi veya üç-dört kişi bir şey yapacak değil. Futbol bir takım oyunu. Herkesin iyi olması lazım. Ben

sahada elimden geleni yapmayı düşünüyorum, sahaya çıktığımda hoca bana ne yapmamı söylüyorsa onları yapmaya çalışıyorum. Tabii tüm bunları da Milli Takım'ımızın başındaki hocaların da gördüğünü düşünüyorum.

▼**Tigana, Çağdaş'ı ön liberoda kullanıyor, sen geçen sezona göre daha fazla hücum alanında görünmeye başladın. Defansın oyunu kurmasını, oyuna katılmasını çok önemsiyor. Bu işine yarıyor mu senin?**

▲Elbette. Ben Gaziantepspor'dayken de ligde 8-10 gol attım. Ama kimsenin haberi olmuyor. Burada 2-3 tane gol attığınız zaman ise hemen gündeme geliyorsunuz. Açıkçası bu durum bence yanlış. Bu oyun şeklinde örneğin duran toplar da rahatlık veriyor, defanstan çıkmamıza, ileriye gitmemize. O yüzden benim için rahatlık yani.

▼**Peki seni en çok hayal kırıklığına uğratan şey nedir? Ligden bu sezon erken**

kopmanız mı yoksa UEFA Kupası'ndan elenmeniz mi?

▲Ligden erken kopmamız. Bu sezona iyi başladık, hiç böyle bir şey olacağını düşünmüyorduk açıkçası. Çok iyi gideceğimizi düşünüyorduk. Ne olduğunu biz de anlayamadık. Puan farkı birden açıldı. İster istemez moralimiz bozuldu. Olayların kötü gidişatı etkiledi bizi.

▼**Ligde dengesizlik olduğu zaman herkese zarar oluyor sanki. Fenerbahçe aldı götürdü diyelim ki, futbolu da seyredemez hale geliyorsun, sıkılıyorsun. Avrupa'ya baktığımızda da İngiltere'de Chelsea, İtalya'da Juventus, Fransa'da Olympique Lyon, İspanya'da Barcelona liglerinde tek kaldılar. Böyle bir gidişat var mı sence, bazı takımlar artık uzak ara şampiyonlukları mı yaşayacaklar bundan sonra? Nasıl sağlanacak bu denge?**

▲Futbolda hiçbir şey belli olmaz. İki sezon arasında dahi fark olabilir. Ama istik-

rar sağlamış takımlar iskeletini oluşturmuş, kadroda sürekliliği sağlayabilen takımlar, o oyuncuların üzerinde duran ve her sene yeni takviyelerle mevcut kadroyu güçlendiren takımlar... Avrupa'da da bu böyle. Birçok sıkıntı yaşayan kulüpler ise ister istemez istikrarlı olamıyor. Sürekli olarak bunu yakalayamıyor.

▼Böyle takımlardan bahsederken gösterebileceğin ideal örnekler var mı? Örneğin Real Madrid'de gördük parayla mutluluk olmuyor. Chelsea'nin işe sınırsız parası ve akıllı bir hocaları var. İstedikleri oyuncuyu alabiliyorlar. Ama arada olan takımlar da var: Barcelona'ya baktığında takımın yarısı alt yapıdan. Olympique Lyon her sene en önemli oyuncularını satıyor neredeyse; Essien'i yaklaşık 43 milyon dolara sattılar Chelsea'ye ama yine de takım olma özellikleri bozulmadı...

▲Barcelona futbolda istikrara çok iyi bir örnek. Bir sezon küme düşme potasına girdiler, teknik direktör Rijkaard'ın geleceği de tehlikeye girmişti. Ondan sonraki sene ise şampiyon oldular. Türkiye'de aynıysa yaşansa, o durumda olan bir teknik direktör istifa ettirilir veya gönderirler.

▼Sizin başınıza gelen hep o oldu. Beşiktaş'taki duruma ben "jet-lag" diyorum. Deniz aşırı ülkelere uçtuğun zaman günü geceyi şaşırıyorsun ya. Antrenör sezon ortasında geliyor, sezon ortasında gidiyor. İki sezondur hiçbir hoca sizi sezon başından toparlayamadı...

▲Avrupa'da güveniyorlar teknik ekibe. Hem kulüp hem camia hem taraftar arkasında duruyor teknik direktörlerin. Türkiye'de öyle değil ki. Sadece Beşiktaş için geçerli değil bu durum. Türkiye'deki her kulüp için aynı şey söz konusu. Ufak bir başarısızlık olsun taraftardan, basından, her kesimden hemen homurdanmalar başlıyor. Bu da ister istemez insanları etkiliyor. Barcelona'da alt yapıdan birçok oyuncu var değil mi? Bunu istikrarlı hale getiriyorlar. Üzerlerinde duruyorlar. Aralarında birkaç tane de yıldız oyuncu var tabii ki, oyunun kaderini her zaman değiştirebilecek. Böyle olduğu zaman başarı geliyor elbette.

▼Sen futbol hayatının en güzel zamanlarını yaşıyorsun. Ama Türk futbolu en güzel zamanlarını yaşamıyor, bir sürü olayı tartışıyoruz. Takımlarımız Avrupa'da çok fazla başarısızlık yaşıyor. Umutsuzluğa kapıldığın oluyor mu? "Oynadığımız oyunu mahvediyorlar" tarzında bir şey geliyor mu aklına?

▲Türkiye'de herkes her şeyi ve futbolu eleştiriyor. Herkes futbolu biliyor! Ama kimse "İleriye yönelik şu projeleri gerçekleştirelim" gibi bir çözüm önermiyor, üretmiyor. Sadece eleştiri var ve bunlar da olumsuz eleştiriler. Olumlu ve yapıcı eleştirileri çok az duyuyorum. Bu futbolumuz için kötü bence. Dünya Kupası'na gidemedik ve çok eleştirildik örneğin. Ben 24 yaşındayım, Dünya Kupası çok büyük vitrin bizim için; hem Türkiye hem de benim açımdan. Bu kötü dönemler benim gibi Avrupa hedefleri olan bir insan için üzücü. Beşiktaş'ta şampiyonluklar yaşadık sonra Avrupa'ya gitmeyi düşünüyorum. Dünya Kupası bizim için bir vitrindi, kariyerimize yazılacak olan şeylerdi. Ama elimizden gitti.

▼Almanya'ya gidemedik ama İsviçre'ye gittik. Şimdi de İsviçre kapılarında, cezayla ilgili çıkacak kararı bekli-

yoruz. O gün yaşananlardan sonra kişisel olarak çok mutsuz olmuştum. Sadece kaybettiğimiz şeye değil, yaşananlara da. Sen o sırada sahadaydın. Ne düşündün, ne hissettin?

▲İlk maçta 2-0 yenildik. Basında bizi çok destekleyenler de vardı ama özellikle kafadan kopartanlar, işi bitirmiş olanlar da vardı. Olumsuz bir biçimde eleştirenler de vardı. İkinci maç oynadıktan sonra istediğinizi yazabilirsiniz, söyleyebilirsiniz, eleştirebilirsiniz. Bir maçımız daha vardı, bizim için hayati önemi olan bir maçtı. Orada yapılanlar da bence hiç iyi değil. Türk insanının destek vermesi gerektiğini düşünüyorum. Biz ikinci maça çok baskı altında

çıkık, "ya var, ya yok" maçıydı bizim için. Çok da iyi oynadığımızı düşünüyorum. Son dakikalarda yediğimiz 2. gol her şeyi batırdı açıkçası. Dediğim gibi o maça çok baskı altında çıktık. Kazanamamız gerekiyordu, Dünya Kupası'na çok yaklaşmışız. "İsviçre'deki maçta hakem hiçbir şey yapmadı, İsviçreli oyuncular hiçbir şey yapmadı" diyorlar. Yaptılar açıkçası. Bizlere karşı, Fatih Hoca'ya karşı oyuncuların tavırları vardı. Bu da ister istemez bizim herkesin zoruna gitti. Ama her şey sahanın içerisinde yaşandı. Biz sahaya kazanmak için çıktık. Kaybedince bir tepki oluştu. Rakibin de payı var bunda.

▼Tabii ki şüphesiz var, tahrik olma-

dan böyle bir şey olmaz. Ama baktığında Dünya Kupası'na gidememişsin, olaylar çıkartmışsın; şampiyonun, Şampiyonlar Ligi'nden elenmiş; lig ikinci ön eleme turunda Anorthosis'e elenmiş; öbür tarafta Galatasaray, Tromsø'yi geçememiş; Beşiktaş grubunda ilk dörte giremiyor. 24 yaşındaki gencecik bir futbolcu olarak, kariyerin çok iyi gidiyor, Milli Takım'da oynuyorsun ama takımın iyi gitmiyor. Senin moralini bozmuyor mu tüm bu yaşananlar?

▲Bozmaz olur mu, çok bozuyor tabii ki. Az önce de dediğim gibi bu yıllar bizim vitrinde kendimizi gösterdiğimiz zamanlar. Bir dahaki Dünya Kupası'na

Hem Milli Takım düzeyinde hem de UEFA Kupası'nda başarılı olamadığımız için çok üzülüyorum açıkçası.

▼**Çare görüyor musun? İnsan kendi mesleği ile ilgili çareler üretir ya. En çok sen bilirsin. Sen içeriden bakarken ne görüyorsun? "Bence biz şunu beceremiyoruz" dediğin bir şey var mı?**

▲Biz, hem oyuncular hem de takım olarak, her mağlubiyetten veya kötü sonuçtan sonra rakip takımlarla, oyuncularla uğraşacağımıza kendimizi eleştirsek, "Bu maçta bunu yaptık, filan maçta şunu yapmamız lazım" gibi kendi içimizde bunu düşünsek diyorum. Mazeret aramamak lazım. Hem Türkiye'de hem Avrupa'da başarılı olmak istiyorsak biraz daha böyle bakmamız lazım. Öncelikle kendi eksikliklerimizi gidermemiz lazım. 24 yaşımdayım, 5-6 yıldır Süper Lig'de oynuyorum, tabii ki biliyordum az çok ama, profesyonelliği daha yeni yeni öğrendiğimi düşünüyorum. 24 yaşında olmama rağmen kendimi profesyonellik açısından çok olgun hissediyorum.

▼**Bundan sonra hedefler nereye gidecek? Beşiktaş'ın şampiyonluk hedefi olduğu kesin. Sen büyük düşünüyordun. 1,5 yıl önce bundan önceki röportajımızda da öyleydi. Hâlâ yurtdışı hayalin var mı? Beşiktaş'ta misyonunu tamamlama veya tamamlamama böyle bir hayalin var mı?**

▲Hedefsiz bir insan olmaması lazım diye düşünüyorum. Hedefsiz insan başarılı olamaz zaten. Bir yere kadar olur, orada kalır. Tabii ki var Avrupa'ya gitme hayalim. İyi bir takımda oynamak istiyorum. Avrupa'ya gidebilmek için de kendi takımınızda başarılı olmak lazım. Hem takımım hem de kendi adıma bunu istiyorum. Bir şeyler yapmak lazım ki, insanlar da vitrinde görsünler. Belki şu anda da gidebilirim bir Avrupa takımına ama çok iyi bir takıma gitme şansım az olabilir. Çünkü kendi takımınızda başarılı olursanız, şampiyonluk yaşarsanız, Şampiyonlar Ligi'nde başarılı olursanız vitrine çıkıyorsunuz. Orada zaten kendinizi gösterirsiniz. Genç bir oyuncu olduğunuz için de gözler üzerinizde oluyor. Benim hedefim var tabii ki. Ama dediğiniz gibi Beşiktaş olarak şampiyonluktan uzaklaştık. Önümüzde Fortis Türkiye Kupası var.

▼**Tekrar şampiyonluk yarışına girebilir mi Beşiktaş ikinci yarıda?**

▲Aradaki puan farkı bayağı var. Ama biz kovalayacağız, gittiğimiz yere kadar gideceğiz. Bence "şampiyonluk gitti" diye bırakmamak lazım. 2. olabiliriz, Şampiyonlar Ligi'ne gidebiliriz. Fortis Türkiye Kupası'nı kazandığımız takdirde kötü geçirdiğimiz bir sezonda iyi bir şey yapmış olacağız. Seneye daha umutlu bakabileceğiz. Beşiktaş formasında şampiyonluk yaşayacağım günü görmeyi çok istiyorum açıkçası.

▼**Türkiye'de çok yetenekli oyuncular olduğunu düşünüyoruz, hep öyle sunuyoruz. Oyuncu kalitemize baktığımızda dünya çapında oyunculara sahip olduğumuzu söylüyoruz. Ama bu, kulüpler ve Milli Takım düzeyinde o kadar da ortaya çıkmıyor. Bunun temel sebebini sen nasıl tespit ediyorsun? Takım anlayışımızda mı problem var, yoksa o kadar da yetenekli değil miyiz?**

▲Bu konuda size katılmıyorum. Çok yetenekli arkadaşlarımız olduğunu biliyorum. Ama artık futbolda tek geçer özellik sade-

ce yetenek değil. Avrupa'da bizim yıldız diye nitelendirdiğimiz oyunculara baktığında çok koşan, çok mücadele eden futbolcular bunlar. Takımları için her şeyi yapıyorlar. Artık yetenekli olmak yetmiyor.

▼**"Essien 43 milyon dolar ediyorsa sadece yetenekli olduğu için o kadar para almamıştır" diyorsun?**

▲Yetenek var ama yeteneğini çok iyi bir şekilde değerlendiriyor. Çok çalışıyor, takımı için elinden geleni yapmaya gayret gösteriyor. Takım olarak herkes aynısını yaptığı ve takım olarak birliktelik sağladıkları zaman başarı geliyor. Bizim de

Milli Takım'da hep beraber oynamamız gerektiğini düşünüyorum. Bunların yavaş yavaş oturması gerektiğini düşünüyorum Milli Takım'da. Kendi takımımızda da öyle; aynı havayı teneffüs etmek lazım, herkes aynı duyguları hissetmesi lazım.

Oyuncuların birbirlerini tamamlamaları gerekir. Aynı hedeflere sahip olmalı ki o zaman başarı gelsin.

▼**Gaziantepspor'daki günlerinde olduğu gibi bol bol gol atmaya başladın tekrar. Bir başka bir zevk değil mi? Defansta bile oynasan.**

▲Gol tabii ki futbolun meyvesi. İzleyen insanlar da stada geldikleri zaman gol

görmek istiyorlar.

▼**Hangisini tercih edersin: İyi oynayıp gol atmadığın bir maçı mı yoksa vasat oynayıp da gol attığın bir maçı mı?**

▲İyi oynayıp da gol atmadığım bir maçı mı yoksa vasat oynayıp da gol attığım maçı tercih ederim. Samimi düşüncem bu. Çünkü bir defans oyuncusuyum. Forvet olsam iyi veya kötü oynamışım bir tane gol attığım zaman bana yeter. Takımım için en iyisini yapmaya çalışırım. Golü başkası atsın. Benim görevim gol attırmamak. Takımınıza katkınız oluyorsa, gol atmak güzel elbette. O mutluluğu yaşamak güzel bir duygu.■

Futbolda 3. Ulusoy

Tahkim Kurulu

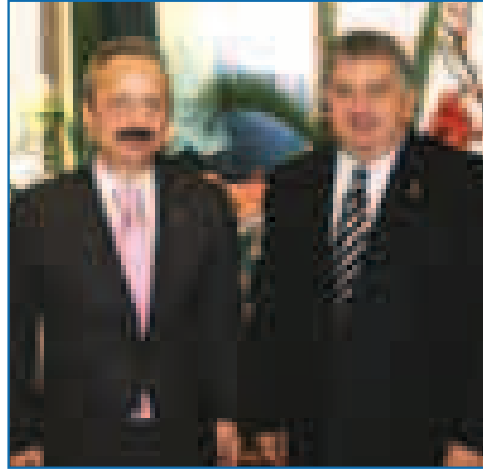
Askeri Yargıtay Onursal Üyesi **Tanju Güvendiren**
Avukat **Türker Aslan**
Noter **Erkan Vardar**
Prof. Dr. **Aziz Can Tuncay**
Doç. Dr. **Ümit Kocasakal**
Yedek Üyeler
Avukat **Yılmaz Savaşır**
Avukat **Faruk Kazancı**
Avukat **Ömer Faruk Ergin**
Doç. Dr. **Erdoğan Bülbül**
Doç. Dr. **Erkan Küçükgüngör**

Denetleme Kurulu

Engin Berker
(Yeminli Mali Müşavir)
Sezai Onaral
(İstanbul YMM Odası Başkanı)
Vehbi Karabıyık
(Yeminli Mali Müşavir)
Cemil Başoğlu
(Yeminli Mali Müşavir)
Biltekin Özdemir
(Yeminli Mali Müşavir)
Yedek Üyeler
Ahmet Mithat Kantarcı
(Yeminli Mali Müşavir)
Suphi Ilgar
(Yeminli Mali Müşavir)
Abdülkadir Kuşin
(Yeminli Mali Müşavir)
Özkan Saraç
(Yeminli Mali Müşavir)
Burhan Gezzin
(Yeminli Mali Müşavir)

Futbol Federasyonu Olağanüstü Genel Kurulu'nu 19 Ocak 2006 Perşembe günü yaptı ve yeni başkanı ile Yönetim, Tahkim ve Denetleme Kurulları'nı seçti. 9 Aralık 2005'te yapılan Yönetim Kurulu toplantısında alınan Olağanüstü Genel Kurul kararından sonraki dönemde önce M. Ali Yılmaz ardından Ayhan Bermek adaylıklarını açıkladı. 5 Ocak'ta toplanan Anayasa Mahkemesi'nin, yasanın Futbol Federasyonu başkanları için zorunlu kıldığı yüksekokul mezuniyeti maddesini iptal etmesi üzerine eski Federasyon başkanlarından Haluk Ulusoy'a adaylık yolu açıldı. Bu karar sonrası M. Ali Yılmaz adaylıktan çekilirken Futbol Federasyonu Başkanlığı seçimi Haluk Ulusoy ve Ayhan Bermek arasında yapıldı.

Divan başkanlığını Celal Doğan'ın yaptığı Genel Kurul'da Haluk Ulusoy 109 oy alırken, Ayhan Bermek 102 oyda kaldı. Bu sonuçla Haluk Ulusoy 18 ay aradan sonra Futbol Federasyonu Başkanı olurken, yeni bir yönetim kurulu belirleyerek görevine bir gün sonra başladı. 20 Ocak günü düzenlenen törenle görevi Levent Bıçkıcı'dan devralan Haluk Ulusoy, düzenlenen basın toplantısında Levent Bıçkıcı döneminde yapılan icraatları övdü: "Mali açıdan mükemmel bir federasyon bulduk. 18 ay içerisinde bilmediğimiz icraatlar yapılmış. Ne mutlu ki taş taş üstüne konmuş. Biz de federasyonu bu noktadan alıp daha iyi yerlere taşıyacağız" dedi.

Kurullar

Merkez Hakem Kurulu

Başkan: Mustafa Çulcu **Üyeler:** Prof. Dr. Fethi Heper, Orhan Erdemir, Ali Aydın, Lale Orta, Ali Kunak, Mevlüt Güzel, Hikmet Öksüzöğlu, Hatip Çopur.
Yedek Üyeler: Musa Eryılmaz, Metin Karaaslan, Hasan Başdemir, İsmet Cengiz, Mustafa Arslan, Burhan Mermer, Erdoğan Alan, Cengiz Karagözoğlu, Sadık Bamaç.

Hilmi Ok

Gözcüler ve Temsilciler Kurulu
Başkan: Hilmi Ok **Üyeler:** Necmi Temizel, Salih Türkmen, Muhiittin Boşat, Erdoğan Çamlıyurt, Dursun Cumali Sucu, Bülent Uzun, Mekki Keskin, Doğan Şen.

Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu
Başkan: Talay Şenol, **Başkanvekili:** Recep Özcan, **Raportör:** Serdar Özersin, **Üyeler:** Remzi Kazmaz, Hakan Başsorgun, Ahmet Akpınar, Yalçın Karadeniz, **Yedek Üyeler:** Özcan Çine, Gürer Sönmez, Arkan Gülcü.

Amatör Futbol Disiplin Kurulu
Başkan: Ömer Remzi Arkan, **Başkanvekili:** İsmail İnan, **Üyeler:** Tacar Çağlar, Egemen Magat, Erkan Yücel, Atilla Kan, Abdullah Albun, **Yedek Üyeler:** Burhanettin Al, Yusuf Tuna, Ahmet Fidan.

Mustafa Çulcu

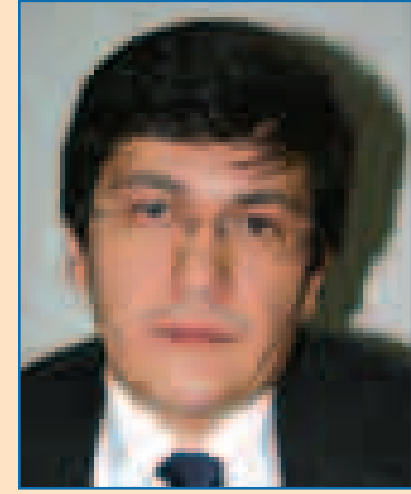
dönemi...

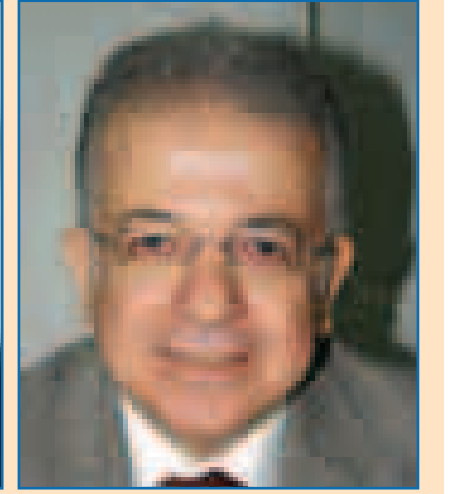
Haluk Ulusoy

6 Mayıs 1958 Trabzon doğumlu. İşadamı. 1997, 2004 yılları arasında 2 dönem Futbol Federasyonu Başkanlığı görevini yürüttü. Lise mezunu. Mersin İdman Yurdu, Kuşadasıspor, Sökespor kulüplerinde başkanlık yaptı. 1997 yılından önce 8 yıl Futbol Federasyonu Yönetim Kurulları'nda görev aldı.

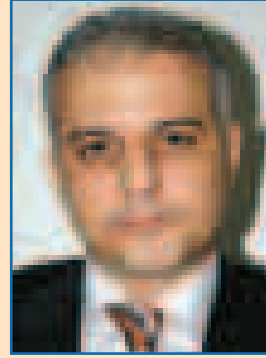
Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu

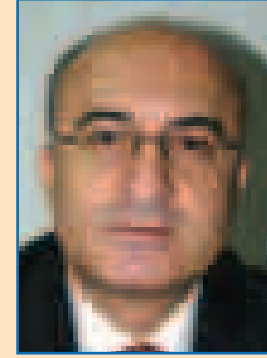
S. Kemal Kapulluoğlu
(Başkanvekili, İcra Kurulu Üyesi)
26 Mart 1967 Beypazarı doğumlu, üniversite mezunu. Daha önce Federasyon Hukuk Kurulu'nda da görev aldı. Mesleği avukatlık. İngilizce biliyor.

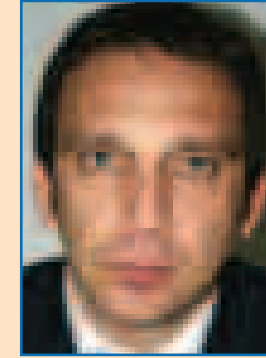
Affan M. Keçeci
(Başkanvekili, İcra Kurulu Üyesi)
2 Aralık 1950 Bursa doğumlu. Polis Akademisi mezunu. 1. Sınıf Emniyet Müdürlüğü ve Polis Başmüfettişliği yapan Keçeci İngilizce konuşuyor.

Galip Asal
(Profesyonel Kurul Başkanı Yardımcısı, İcra Kurulu Üyesi)
1960 Ağrı doğumlu. 1 Mart 1970 Samsun doğumlu. İş adamı. Lise mezunu ve İngilizce konuşuyor.

Erdal Batmaz
(Mali İşler Sorumlusu, İcra Kurulu Üyesi)
1960 Ağrı doğumlu. Anadolu Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi mezunu. İngilizce bilen Batmaz ekonomist.

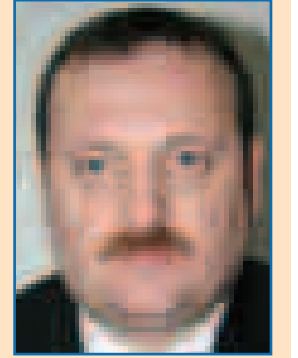
Ender Alkoçlar
(İdari İşler ve Per. Sorumlusu, İcra Kurulu Üyesi)
1962 İstanbul doğumlu. Turizm ve İnşaat sektörlerinde çalışıyor. Üniversite mezunu. İngilizce ve Almanca dillerini biliyor.

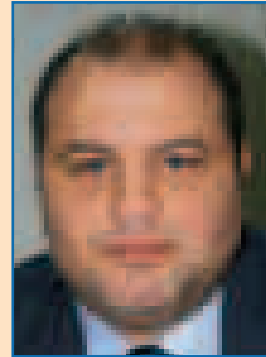
M. Kemal Ünsal
(Profesyonel Kurul Başkanı)
1 Ekim 1952 Samsun Bafra doğumlu. Emekli bürokrat ve aynı zamanda İnşaat Mühendisi. Almanca biliyor.

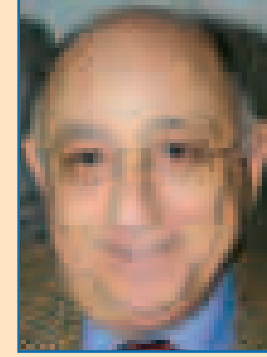
Mustafa Urhan
(2. Lig A ve B Kategorileri Sorumlusu, Profesyonel Kurul Üyesi)
1958 Elazığ doğumlu. Lise mezunu ve serbest meslekle uğraşıyor.

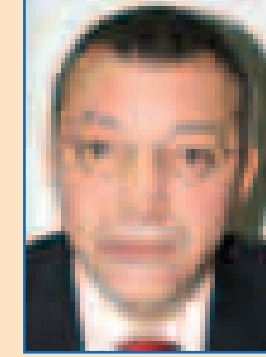
İbrahim Usta
(3. Lig Sorumlusu, Profesyonel Kurul Üyesi)
1966 Arsin doğumlu. Mühendislik yapıyor. İngilizce bilen Usta, üniversite mezunu.

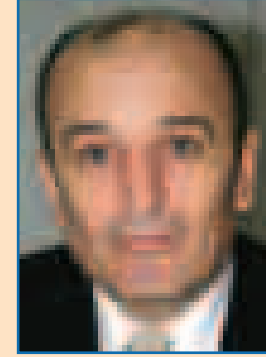
Tahir Kıran
(Tesisler Sorumlusu)
26 Mart 1967 İstanbul doğumlu. Lise mezunu. Amatör olan Kıran'ın konuştuğu yabancı dil İngilizce.

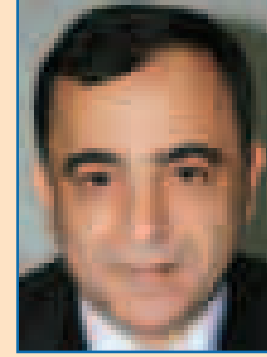
Süheyl Önen
(UEFA ve Dış İlişkiler Sorumlusu)
1952 Afyon doğumlu. Üniversite mezunu. Finans sektöründe çalışıyor. Fransızca ve İngilizce biliyor.

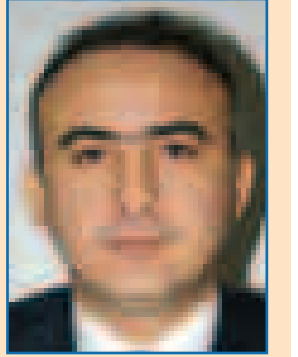
A. Cihangir Önger
(Sponsorlar Sorumlusu)
27 Ağustos 1956 İstanbul doğumlu. Gümrük müşavirliği yapıyor. Üniversite mezunu. Fransızca ve İngilizce konuşuyor.

Av. Turan Özen
(Yasa ve Ana Statü Sorumlusu)
5 Ağustos 1959 Çivril doğumlu. Üniversite mezunu ve avukatlık yapıyor.

Rafet Kırız
(Amatör İşler Sorumlusu)
2 Eylül 1955 Sinop doğumlu, ticaretle uğraşıyor.

M. Metehan Berktaş
(Eğitim Sorumlusu)
21 Eylül 1962 Malatya doğumlu. Üniversite mezunu. İngilizce biliyor. İktisatçı.

Ne Yapsan Faydasız!

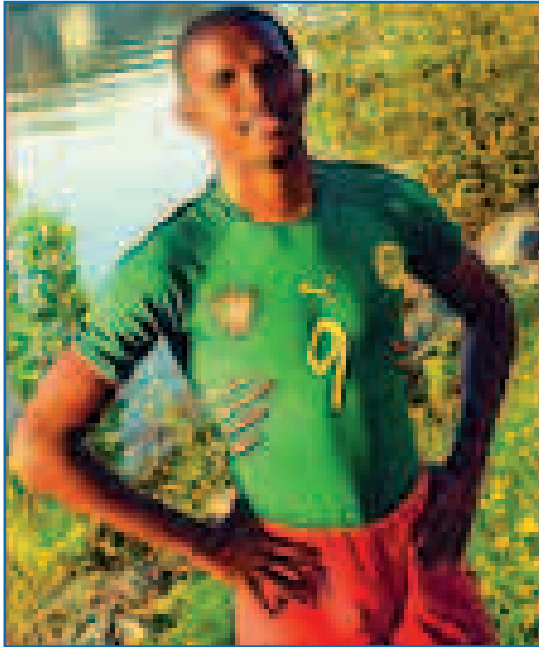
1994 Dünya Kupası Amerika'da düzenlenirken herkes futbolun bu yeni ülkede hızla gelişmesini ve futbol için çok büyük bir pazarın açılmasını bekliyordu. Beklenen olmasa da icatlar açısından parlak bir yıl geçirildi. Adidas Questra topuyla yeni bir çığır açacağını düşünenler; futbolcular, topun ne zaman orta yapmaya çalışsalar istenenden farklı yerlere gitmesini ve şutlarının sürekli farklı şekilde auta çıkmasını açıklamaya çalışıyorlardı. 1994 Dünya Kupası'nın en parlak buluşu ise sakatlanan futbolcuları saha kenarına götürmek için kullanılan araçlardı. Bu araçlar golf sahalarında kullanılan mini arabalara benziyor, maç içerisinde yaklaşık kırk kez sahaya girip çıkıyor ve maçı izleyenleri sinir etmekten başka bir işe yaramıyordu. ■

Harçlıklar Cepte Kaldı!

Langirtin en parlak dönemleriydi. 1970'lerin ortasında genç bir oğlan çocuğu tüm harçlığını masa futbolu figürlerine harcayabilir ve yine de bazı figürler eksik kalabilirdi. Bu oyuncaklar arasında neler yoktu ki? Tribünler, kaleler, ışıklandırma, üzerinde anlatıcıların olduğu maç anlatım kuleleri vb. Bunlar içinde bir tanesi ise efsaneydi: Korner atan futbolcu figürü. Normal oyuncu- ların iki katı olan bu figür, minyatür Peter Crouch misali sadece top kornere çıktığında kullanılıyordu ve sonra kenara çekiliyordu. ■

Futbol icatları

Forma Aşkı!

2002 Afrika Uluslar Kupası'nda giydikleri kolsuz formaları FIFA tarafından yasaklanan ve son Dünya Kupası'nda formalarının altına tişört giymek zorunda kalan Kamerun Milli Takımı ve forma üreticisi Puma'nın derslerini aldığı düşünü- lüyordu. Fakat bir sonraki adımları daha da radikal oldu: Omuzda bulunan bir fermuarla giyilip çıkarılan tek parça bir forma. FIFA'dan yeni formalarının meşruiyetini kontrol edip bir sorun olmadığını düşünen Kamerunlular yanılıyordu. Bu formalarıyla Afrika Uluslar Kupası'na katılan Kamerun, hata yaptığını geç anladı. 90.000 pound para ve Dünya Kupası Grup Elemeleri'nde -6 puanı başlama cezası almışlardı. Ceza daha sonra düşürüldü. ■

İnsan klonlanmasından söz edilen günümüzde teknolojinin, bilimin geldiği yer ortada. Bu alandaki gelişmelerin spor sahalarında kullanılması da kaçınılmaz. Yeryüzünde milyarlarca insan tarafından takip edilen futbol da kuşkusuz bu gelişmelerden öyle ya da böyle payını alıyor. Bir yandan da teknolojinin, futbolun çok bilinmezli ve oyunu heyecanlı kılan yapısını bozmasını engellemeye çalışan International Board, bu yönde kendisine iletilen ve oyuna sokulması düşünülen "buluşları", "projeleri" geri çeviriyor. Ancak elbette futbolu daha renkli hale getirecek kimi buluşlar da yıllar içerisinde oyuna dahil oluyor.

Tüm sporlarda kazanmak her zaman en öncelikli amaçtır. Kazanmak için her yolun mübah olduğu görüşü, Fair-Play kavramıyla dengelense de, ne olursa olsun kazanmak her zaman önceliklidir. Futbolu daha adil bir oyun yapmak ve oyunun akışına müdahale etmeden bunu başarmak ulaşılmaz oldukça zor bir hedeftir. Daha önce TamSaha'nın sayfalarına taşıdığımız futbola teknolojinin müdahalelerinin çok kısa zamanlarda olmaması ve futbolun tutucu yapısının kırılmamasında, futbolun o çok bilinmezli doğasının bozulmamasının hedeflenmesi en önemli nedendir. Nitekim FIFA International Board zaman zaman kendisine sunulan çeşitli buluşları bu nedenle reddetmektedir. İnsan klonlanmasından söz edilen günümüzde teknolojinin, bilimin geldiği yer ortada. Bu alandaki gelişmelerin spor sahalarında kullanılması da kaçınılmaz. Yeryüzünde milyarlarca insan tarafından takip edilen futbol da kuşkusuz bu gelişmelerden öyle ya da böyle payını alıyor. Bir yandan da teknolojinin, futbolun çok bilinmezli ve oyunu heyecanlı kılan yapısını bozmasını

engellemeye çalışan International Board, bu yönde kendisine iletilen ve oyuna sokulması düşünülen "buluşları", "projeleri" geri çeviriyor. Ancak elbette futbolu daha renkli hale getirecek kimi buluşlar da yıllar içerisinde oyuna dahil oluyor. İşte İngiliz futbol dergisi Four Four Two'da bu sayısında sayfalarını, futbola ilgili parlak buluşlara-projelere açmış...

FIFA Hâlâ Arayacak!

9 metre 15 santimetre futbolda her zaman için tartışmalı bir kavramdır. Bir serbest atış sırasında futbolcuların açılacağı noktayı ifade eden bu uzaklık, hakem tarafından belirlenir ve genellikle bu kurala uyulmaz. Çok yakın veya çok uzak barajlar takımlar için avantaj veya dezavantaj yaratırken, baraj uzaklığı ve barajın düzgün durması hakemin konsantrasyonunu etkiler ve futbolcular üzerindeki otoritesini sarsar. Bunu fark eden Brezilyalı Heine Al- lemagne'nin, bir maç sırasında tekerlekli sandalyesinde otururken zihninde bir şimşek çakar. Tüm iyi fikirlerin oldukça basit olması gerçeğinden yola çıkan Al- lemagne,

hakemlerin 9,15'i belirledikten sonra bu noktaya bir çizgi çekebileceklerini, bu sayede hareket eden barajın belli olacağını ve hakemin otoritesinin sarsılmayacağını düşündü. Daha sonra bunun için çok küçük bir kutu tasarlayan Al- lemagne, 5 sene önce bu işten finansal bir kazanç elde etmeyi beklemediğini söylemişti. Al- lemagne hâlâ FIFA'dan telefon bekliyor!

Vuruşlar Banttan!

59 yaşındaki Vaughan Lovelock bir gün maç izlerken futbolcuların isabetsiz kafa vuruşları yapmalarının önüne geçmeye karar verdi. Lovelock saç bandı benzeri bir ürün tasarladı ve bu bandın futbolcuların kafa vuruşlarını daha isabetli yapmalarını sağlayacağını söyledi. Bu tasarımı henüz gerekli izinleri almasa da benzer ürünler daha önce tasarlanmıştı. 1987 yılında Lazarito Romero, futbolcular kafa vuruşu yaptıklarında zarar görmemeleri için bir bant tasarlamıştı.

Servet Kazandıranlar

Başarısız olan veya henüz patent

alamayan yukarıdaki tüm buluşların kaynağı ise daha önce başarılı olan benzerleri aslında. Bazı buluşlar gerçekten çok tutuluyor ve bulanlara büyük servetler kazandırıyor.

Çivililer Patinaj Yaptırmaz

Almanya 1954 Dünya Kupası'nda Macaristan'ı nasıl yendi? Bir yanda dönemin en yetenekli takımı Macaristan, diğer tarafta finalden pek ümitli olmayan Almanlar. Wankdorf Stadı'nın soyunma odasında yapılan ufak bir hilenin bu galibiyette payı var. Teknik Direktör Sepp Herberger'in yardımıyla Bayyeralı bir ayakkabı üreticisi, devrim yaratacak bir ayakkabı tasarladı. Final günü saha çamurla kaplıydı ve Herberger takımın hafif kramponlarına uzun çiviler takılmasını söyledi. Ayakkabıyı tasarlayan kim miydi? "Adi Dassler" tabii ki.

Fantezisi de Müthiş

Fantezi futbol son dönemin en parlak buluşlarından birisi olarak göze çarpıyor. Para kazanma amaçlı olsa ve asist gibi aslında futbolda olmayan istatistikleri ön plana çıkarsa da, milyonlar bu fenomeni takip ediyor.

1980 yılında Manhattan'da bir restoranda buluşan beyzbol yazarı Dan Okrent ve arkadaşlarının keşfettiği oyun, günümüzde rakip takım oyuncularının performanslarına bile sevinmemize neden oluyor.

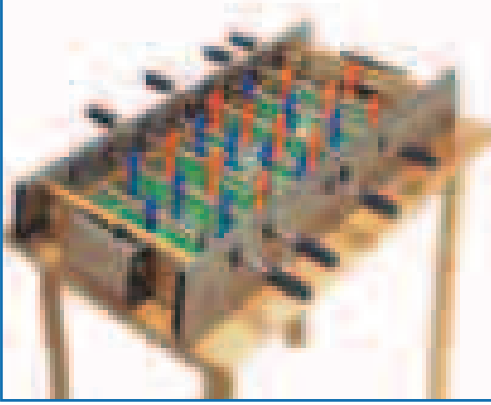
İnik Topa Veda

1880 yılında Glasgow'da açılan Todds Spor Mağazası, dünyadaki ilk örneklerden birisiydi. Todds bu ilk olma özelliğinin yanı sıra, meşin topu ilk bulan yer olarak da kabul ediliyor. Top şişirmek için kullanılan pompanın ise Ameri-

21. Yüzyılın Kramponu

Craig Johnstone'nın bir pazarlama efsanesi olan Predator kramponlarını keşfeden ekipte çalışan Avustralyalı Con Hatzilias, 21. yüzyılın kramponunu bulmak için harekete geçmişti. Buldu fakat hâlâ patent alamadı. Zygo adındaki ayakkabı, Predator'un yapışkan yüzeyini alıp daha da yapışkan bir hale getirdi. Hatzilias bu şekilde futbolcuların topa daha iyi vuracaklarını ve çok daha iyi bir tutuş sağlayacaklarına inanıyordu. Kramponların sırrı ise tabanında çivi yerine çift dairelerin yer almasıydı. Tabii ki patent aldıktan sonra bu kramponlar çok başarılı bir satış yakalayıp futbolu daha iyiye götürebilir. Kararı kendiniz verin: www.zygofootball.com ■

Masa Başı Futbol!

Langırt herkesin çok severek oynadığı bir oyun. Peki langırt ne zaman keşfedildi? Dünya ilk olarak 1937 yılında İspanya İç Savaşı sırasında "Çevirmek yok" deyimini duydu. Masa futbolu Madrid'de bir hastanede yaralı olarak tedavi gören Alejandro Finisterre tarafından keşfedildi. Finisterre faşistlerin şehri bombalamaları sırasında yaralanmıştı. Finisterre oyunun adını "futbolun" koyarken, Arjantin'de oyuna "metegol", Fransa'da "baby-fool", Amerika'da da "foosball" adı konuldu. Almanlar ise sadece "masa futbolu" demeyi yeterli gördüler. ■

ka'nın bir numaralı bayan kaşifi olarak kabul edilen Beulah Henry tarafından keşfedildiği kabul edilir. Eğer Yankee'ler 1940'lara kadar havası inik toparla oynamak zorunda kalmışlarsa, bu da Amerikalıların futbola karşı neden bu kadar antipatik olduklarının bir göstergesi olsa gerek.

Pas İcat Oldu!

1870'li yıllarda Queens Park pas yapmaya başladığında rakiplerinin düştüğü durumu bir gözünüzün önüne getirin.

İskoçlar kombine oyunu kullanarak futbolcularını geliştirirken, İngilizler pas yapmayı korkakça görüyorlar ve hile olarak değerlendiriyorlardı. Fakat bu dönemde İskoçlara ayak yuduran birkaç İngiliz takımı müzesini kupalarla donattı. Preston North End iki lig, bir kupa; Aston Villa beş lig, üç kupa kazandı. Bu durum yüzyıl sonuna dek devam etti.

Beyaz Mendil Salladım!

1878'de hakem düdüğünün icadından önce siyahlar içerisindeki hakemin oyuncuların dikkatini çekmek için beyaz bir mendil salladığını biliyor muydunuz? Sam Widdowson tekmelekleri ve 2-3-5 taktiğini keşfetmişti. Widdowson, 1891 yılında Fred Geary ilk resmi golü attığında da maçın hakemiydi. Sarı ve kırmızı kartlar ise 1970 Dünya Kupası'nda İngiliz hakem Ken Aston tarafından keşfedildi.

Sonuçta FIFA tarafından kabul edilsin, edilmesin, oyuna dahil edilsin, edilmesin dünyanın dört bir yanında insanlar futbolu çeşitli yönleriyle daha da güzelleştirmeyi amaçlayıp, üzerine düşünmeye devam ediyor. Ancak her durumda, bu hemen hemen en basit kurallara sahip, en çok izlenen, takip edilen oyunun daha uzun yıllar tahtında kalacağını gönül rahatlığıyla söyleyebiliriz... ■

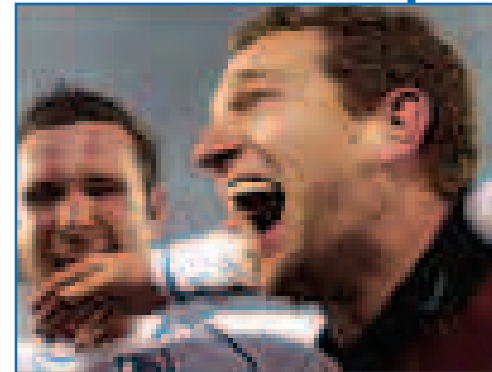
Ya Sort Düşerse!

Futbol başka sporların bulunmasına da ilham kaynağı olmuştu. Amerikalı bir girişimci, iki bacak arasına konulmuş bir basketbol filesine gol atmayı hedefleyen yeni bir spor keşfetmiş ve patentini almaya kalkmıştı. Genital bölgenin korunmasını bir yana bırakın, bu sporda ağı ters çevirerek veya elinizi kale ağının arkasına koyarak gol olmasını engelleyebiliydiniz. Bu taktikleri keşfeden kalecinin sonsuza dek gol yemeyeceğini de belirtmek gerek! Genital bölge demişken, 1980'lerde Manchester City ve İngiltere'nin yıldız oyuncusu Peter Barnes müthiş bir buluş yaparak antrenman sistemlerinde devrim yaptığını iddia etmişti. Şorta bağlanan ucuz plastik bir topa antrenman yapılabileceğine inanan Barnes topa vurduğunuzda şortunuzun düşeceğini veya topun dönüp nazik yerlerinize çarpabileceğini düşünememişti! ■

Uzaktan Kumandalı Futbol!

Her zaman saha kenarında futbolcularına bağışan teknik direktörler görürüz. Bazıları işlerini ıslıkla veya göz temasıyla da halledebilirler. Amerikan futbolunda oyun kurucunun kulağına yerleştirilen bir alıcıyla, oyun kurucu koçundan talimat alabilirken futbola bu neden uyarlanmaması? Bunu düşünen Gloria ve Isaac Sodipo, İngiliz Patent Ofisi'ne 1999 yılında böyle bir teknolojinin başvurusunu yapmalarına rağmen bu başvuru reddedildi. Reddedilme sebebi ise benzer buluşların daha önce yapılmış olması ve buluş olarak sayılması için gerekli bilimsel parlaklığa sahip olmamasıydı. Fakat bundan 5 ay sonra Belçika'da oynanan bir maçta kaleci Jan Moons futbolda kulaklıkla direktif alan ilk oyuncu oldu. Bu karşılaşma sonrası FIFA konuyla ilgili hareket geçti ve çalışmalarını halen sürdürüyor. ■

Oynatalım Uğurcuğum!

Hakem kararlarında görüntü tekrarlarının kullanılması fikri ilk olarak 1966 Dünya Kupası'ndan önce ortaya çıkmıştı. İronik olarak Geoff Hurst'un golünün Rus yan hakem tarafından geçerli sayılıp İngiltere'ye Dünya Kupası zafesini kazandırması da bu yıla rastlar. Adidas şu anda çipli top uygulamasını mükemmelleştirmeye çalışırken, 2006 Dünya Kupası'nda bu teknolojinin kullanılıp kullanılmayacağı Mart ayında belli olacak. ■

“Kadın dediğin hamur yoğurmalı, çocuk doğurmalı” anlayışının yerinde artık yeller esiyor. Bugünün kadını, “Çocuk da yaparım, kariyer de” diyor. Günlük yaşamın içinde ve neredeyse o yaşama katkı veren her işte bir kadın parmağı var bu devirde. Bir zamanlar “erkek oyunu” denilen futbol da çoktandır sahasını kadına açmış durumda.

Bayan futbolu, şimdilerde ülkemizde yeniden yapılanma sürecini yaşayadursun, bayan futbol hakemleri giderek yükselen performanslarıyla dikkat çekiyor.

Onlardan biri, bu sayıdaki konduğumuz ve o “Git evine çamaşır yıka. Yemeğini yap, çocuk bak. Ne işin var burada?” sözleriyle sıkça karşılaşan o konuk, burada ne iş olduğunu bakan nasıl anlatıyor.

Dilan Deniz Gökçek

Yönetmekten zevk alıyorum...

▼Önce bize kendinizi tanıtır mısınız?

▲29 yaşımdayım. 10 yıllık futbol hakemiyim. 7 yıldır Türkiye profesyonel liglerinde maç yönetiyorum. 3 yıl FIFA yardımcı hakemliği yaptım. 2 yıldır da FIFA hakemliği yapmaktayım. Bu sene 2. kez kokartımı taktım. Avrupa’da geçen sene FIFA kokartımı taktığım zaman iki maç yönettim. Biri milli maç biri de turnuvaydı. Türkiye liglerinde 3. ligde orta hakemlik, 2. Lig A ve B Kategorileri’nde 4. hakemlik yapıyorum. Hedefim Süper Lig hakem kadrosu içerisinde yer almak. Bir ilki gerçekleştirmek için değil hak ettiğim için bunu yapmak istiyorum. Verdiğim emeğin karşılığı olarak bunun gerçekleşmesi gerektiğine inanıyorum. Tek hedefim bu. Çünkü Türkiye’nin FIFA hakemi olan 2 bayan hakeminden biriyim. Ankara’dan Tuğba Tosunlar ve ben bunu başardık. Bu aşamaya kadar geldim; belli bir hakemlik birikimim ve kültürüm var. Aynı müsabakalara çıkarak hakemliğimin gelişmeyeceğine inanıyorum. Bu yüzden daha büyük hedeflerin peşinden koşuyorum. Şu anda hakemliğe başladığım erkek arkadaşlarımın çoğu Süper Lig kadrosunda yer alıyor. Tabii ki başarılı olanlardan bahsediyorum. Ben de kendimi başarılı görüyorum ve kendime inanıyorum. O yüzden verilecek bir şans iyi değerlendirilebilsem Süper Lig karşılaşmalarında görev alabileceğimi düşünüyorum.

▼Şu andaki mesleğiniz ne?

▲Moda’daki bir spor kompleksinin koordinatörlüğünü yapıyorum. Bir nevi spor müdürlüğü bu. Çalışma programları yazıyorum, her türlü organizasyon yapıyorum. Aynı zamanda grup derslerine giriyorum, stretching dersi veriyorum. Marmara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu’ndan mezunum. 2000 yılında mezun oldum. Beden eğitimi öğretmenliği yapıyordum. Daha sonra bu mesleğe geçtim. Yaklaşık 5 yıldır da fitness ve aerobik eğitmenliği yapıyorum. İsim ile çok doğru orantılı bir tercihim olduğunu düşünüyorum. Bunun yanı sıra üniversitede okurken futbol antrenörlüğü bö-

Bir işi yönetmenin, yönetici olmanın büyüsunü hakemlikte yaşayabiliyorsunuz. Yaklaşık 3 sene boyunca yardımcı hakem olarak FIFA kokartını taktım. Lale Orta ile çok maç gittim. Bunların içinde Almanya’daki Avrupa Şampiyonası’nda yönettiğim bir yarı final karşılaşması da var. Ama şu anda hakemlikten aldığım zevki yardımcı hakemlik yaparken almamıştım. Yardımcı hakemlik bir kere daha zor. Hakem olduğunuz zaman açıkçası yetenek devreye giriyor. Bu işin sadece görülen tarafları değil görülmeyen tarafları da devreye giriyor. Görmek, anında yorumlamak, oyuna zevk katmak tamamen senin elinde.

Altı kızın olduğu bir ailede büyüdüm. Bu yüzden hepimiz bir nevi erkeklik ruhu üstlendik. O arada futbolla ilgilenmeye başladık, daha doğrusu tüm spor dallarına ilimiz başladı. Ama daha sonra da futbol ağırlık kazandı. Lise yıllarımdayken okul takımında çok fazla arkadaşım vardı, onların maçlarına giderdik. Benim ablam da futbol hakemi: Kadriye Gökçek. Onunla maçları takip ettikçe hakemleri ve futbolcuları görmeye başladım. Futbolun içinde olmam gerektiğini düşündüm, sporcu bir yapım da vardı zaten. Bu yüzden girdim bu işe.

lümünü seçtim ve B diplomam var şu anda. İleride belki bayan takımlarında antrenörlük yapabilirim. Bayan takımı diye kendimi kısıtlamayayım herhangi bir futbol takımında antrenörlük yapabilirim çünkü B diplomam var.

▼Ortada daha çok erkeklerin oynadığı bir oyun var. Ama siz o erkeklerin ortasında hakem olmayı tercih ettiniz. Sizi hakemliğe iten nedir? Esprilerden, küfürlere kadar her şeyin bir erkeklikle ifade edildiği bir sporda neden hakem olur ki insan?

▲Yetişmemin bunda çok büyük bir etkisi var. Altı kızın olduğu bir ailede büyüdüm. Bu yüzden hepimiz bir nevi erkeklik ruhu üstlendik. O arada futbolla ilgilenmeye başladık, daha doğrusu tüm spor dallarına ilimiz başladı. Ama daha sonra da futbol ağırlık kazandı. Lise yıllarındayken okul takımında çok fazla arkadaşım vardı, onların maçlarına giderdik. Benim ablam da futbol hakemi: Kadriye Gökçek. Onunla maçları takip ettikçe hakemleri ve futbolcuları görmeye başladım. Futbolun içinde olmam gerektiğini düşündüm, sporcu bir yapım da vardı zaten. Bu yüzden girdim bu işe.

▼Ama bayan futboluyla, bayan hakemlik başka şeyler değil mi?

pu ofsayt için takip etmeyi biliyorum örneğin. İlk öğrendiğim şeylerden biri budur ama. O an öyle olmadı. Top çıkıyor, bir taraftan topa bakıyorsun bir taraftan oyunculara bakıyorsun. Çıkmayan topa kaç vermiştin bir gün.

▼Peki tüm bunlar olurken o günkü hakeminiz ne dedi size?

▲“Sen hiçbir şey yapma, ben ne yapıyorsam sen onu uygula. Sadece olduğun yerde son adam hizasında git gel. Çok mükemmel koşmana da gerek yok” demişti. Sadece varlığın olsun demişti, ben de öyle yaptım. Hâlâ da buna önem veririm.

▼En çok merak edilen, Lale Orta'ya da en çok sorulan sorulardan biridir. Size de sormak lazım. Erkeklerin çok yoğun bir biçimde oynadığı futbolda size nasıl davranılıyor? Özellikle de futbolcular nasıl hareket ediyorlar?

▲Ülkemizde spor kültürü doğrusunu söylemek gerekirse erkeğe ait. Bu işi bayanlar sonradan yapıyorlarmış gibi, sonradan öğrenmişler de bu işi göstermelik olarak sahiplenmişler gibi bir düşünce var insanlarımızda. Oncelikle samimiyetle bunu söylemem gerekiyor. Bizi böyle görüyorlar. Daha sonra maçın içerisinde bizim böyle olmadıği-

memesi için elimden gelen her şeyi yapıyorum. Yine de karşılaşmanın 80. dakikasına kadar o performans beni taşıyor. 80. dakikadan sonra gerçekten çok zorlanıyorum. Ben de su kaybının, oksijen eksikliğinin, hücre yenilmesinin azaldığı bir zamanda futbolcular kadar sinirleniyorum, ben de yeri geldiği zaman onlara bağıriyorum. Performansımı doğal olarak etkiliyor ve algılamam zayıflıyor. Ama bunlar bayan olduğum için olmuyor. Kim olursa olsun 90 dakikalık bir karşılaşmada herkes 70. dakikadan sonra bunları yaşıyor. Çünkü ben bu işin biraz da bilimsel yöntemlerini biliyorum. Vücutundaki karbonhidratlar, glikojenler ne kadar çabuk biterse herkes gibi sen de o kadar çabuk yorulursun. Zor düşünürsün, kolay hareket edemezsin.

▼Dünyada kadın-erkek karma oyun çok yoktur. Bir teniste karışık müsabakaları yapılır. Onun dışında popüler sporlarda pek rastlanılmaz. Fakat hakemlikte bu mümkün hale geldi. Siz sadece bayan futbolu maçlarının hakemi değilsiniz, bütün maçların hakemisiniz. Bu nasıl bir duygu? Etrafınızda bir sürü adam koşturuyor, siz o oyunun bir parçasısınız? Gerçekten kendinizi nasıl hissediyorsunuz o oyunda?

bünler?

▲Şunu söylemem gerekir ki diğer şehirlerdeki seyirci kültürü, seyircinin futbola bakışı, seyircinin maça gelip zevk alma isteği İstanbul'dan çok farklı. Bir kere daha kibartlar. İstanbul'daki seyircilerin potansiyeli biraz daha kaba. Biraz daha hırçın. Kavgayla eğilimli. Kendilerinin her şeyi daha çok bildiklerini düşünüyorlar. Ama Anadolu şehirlerine gittiğimiz zaman daha saygılılar her şeyden önce. Hakeme saygı duyuyor, bayana saygı duyuyor. Onlar için Pazar günü maç seyretmek bir keyif. Güzel geçirdikleri bir zaman dilimi. Takımlarını desteklemek istiyorlar. Hakem ile çok fazla ilgilenmiyor.

▼Hakemler dünyada en çok eleştirilen mesleğe sahipler. Her hafta her hataları teşhir ediliyor. Siz ne düşünüyorsunuz bu konuda?

▲Her hafta sonu ben de spor programlarını elimden geldiğince seyrediyorum. Gerçekten bu işin ne kadar saçma olduğunu, nasıl buralara geldiğine şaşıyorum. Nereden nereye getiriliyor? Hakemliğin bu kadar rating almaması lazım. Kararların tartışıldığı programların bu kadar çok olmaması lazım. Bir karşılaşmadan sonra çıkıp da buradaki tartışılan pozisyonlar nelerdir, bunları ekrana ge-

Kendimde biraz erkeksilik hissediyorum. Daha doğrusu kendimde biraz erkeksi bir taraf görüyorum. O yüzden “Ben bayan hakemim, bayan futbolu maçlarını yönetmeliyim” diye bir şey asla düşünmedim zaten. Daha çok bayan kişiliğimin yanında “Ben sporcuyum, her türlü sporu yapabilirim” diye düşünürüm. Tenis de oynayabilirdim ama hakemliği tercih etmişim. Sporcu kişiliğim daha ön planda olduğu için “Ben niye erkeklerin maçını yönetiyorum. Aslında bayanların maçını yönetmeliyim” gibi tezatlıklara düşmüyorum. Bunu düşünen başka bayanlar olabilir, ama ben kendimi böyle hissetmiyorum. Bir bayanın bir erkek karşılaşmasını yönetmesi bana çok ilginç geliyor.

▲1995 yılında Ankara Büyükşehir Belediyesi Spor isminde bir futbol takımı vardı Ankara'da. Biz ablamla beraber bir sene orada futbol oynadık. Lisansımız çıktı ama futbol takımları olmadığı ve lig kurulmadığı için daha sonra bu takımlar kapatıldı. Takımlar kapatıldıktan sonra futbolun içinde olmak, sporun içinde olmak için hakem olmaya karar verdim. Belki basketbol veya voleybol hakemliğini de tercih edebilirdik. Ablam ve ben, o yıllarda gazetelerde bayan hakemlerin özellikle de Lale Orta'nın resimleri gördükten sonra hakem olabiliriz diye düşündük. Önce ablam kursların açılmasını bekledi. İlk o hakem oldu zaten, daha sonra da arkasından beni sürükledi.

▼Hakem olacağınızı anladığınızda nerelere gelmeyi hedeflemiştiniz? Hakemlik sizin için hobinin ötesine ne zaman geçti?

▲Aslında biz, hakemliğe başladığımız ilk kursta ablam ile birlikte FIFA hakemi olmaya karar vermiştik. Çünkü karakteristik özelliğimiz itibarıyla çok hırslıyız, mücadeleyiz. Bu özellik gençlerimizden geliyor, tüm ailemizde var. Çok hedef koyup, bu hedeflere ulaşmayı amaçladık. Yaptığımız her işte bu böyledir. Hakemlikte de aynısı oldu. Daha başladığımız ilk kursta ablam çok söyledi “Ben FIFA hakemi olacağım” diye. Ondan sonra ben söylemeye başladım “Abla, ben FIFA hakemi olacağım, göreceksin” dedim.

▼İlk çıktığınız maçı hatırlıyor musunuz?

▲Evet, hayatımın en kötü maçıydı. Ankara'da Yenimahalle Stadı'nda yardımcı hakem olarak çıkmıştım. B Amatör Küme maçıydı. 14-16 yaş arası. Takımları hatırlamıyorum tabii ki şu anda. Hakemlikle ilgili çok şey biliyordum. Kuralları, yardımcı hakem neler yapar, ofsayt nedir ama bunların hiçbirini uygulayamadım. Takımlar korner kullanmaya gittiklerinde ben halen orta sahadaydım. To-

muz anlıyorlar. Her şeyden önce çok saygılı ve kibar yaklaşıyorlar. Güzel bir şey var, toplum kadınlara saygı duyuyor. Sporcular da öyle. Kadına saygı duymakla birlikte işi onlar kadar bilmediğimizi zannediyorlar. Karşılaşmanın ilerleyen bölümlerinde senin yaptığın hareket ve davranışlara göre, verdiğin doğru kararlardan sonra ne kadar arkasında durabiliyorsan o kadar sana inanıyorlar. Bu durum hem erkek hem de bayan hakemler için geçerli.

▼Sonra inanç sağlanıyor yani öyle mi?

▲Kesinlikle evet. İlk başta herkes ön yargılı. Seyirci, takım, antrenör maç başlarken hepsi ön yargılılar. Ama karşılaşma ilerledikçe, 10-15 dakikanın ardından aslında bizim de erkek hakemler gibi olduğumuzu, daha kararlı, daha istikrarlı olduğumuzu görüyorlar. Çünkü ben biraz da bayanlığın vermiş olduğu bir güdüyle terbiyesiz davranan futbolcuları azarlıyorum. Aynısını bir erkek hakem yapsa ona tepki gösterirler. Ama biz yaptığımız zaman biraz daha saygılılar, pekala deyip, gidebiliyorlar.

▼Futbol çok tempolu bir oyun. Çok efor sarf ediyor, su kaybediliyor, dakikalar geçtikçe giden oksijen azalıyor. Ne tepkiler gösteriyorlar? Olur olmaz doğru yanlış tepkiler gösteriyorlar. Siz bu tepkilerle hiç karşılaşmış mı?

▲Biraz önce söylediğiniz gibi baktığımızda futbol, inanılmaz büyük bir mücadele gerektiren bir spor. Bu mücadeleyi gerçekleştirebilmek için ekstra antrenmanlar yapmak zorundasınız. Hem beden hem zihnen kendinizi geliştirmek zorundasınız. Biz de aynen bunları yapıyoruz. Üst düzey antrenman modellerimiz var. Sürekli bunları uyguluyoruz. Sürekli erkeklerin tempolarını yakalamak için onlarla çalışıyorum. Belki bayan olduğum için gücüm onlardan daha çabuk bitiyor. Bit-

▲Ben kendimde biraz erkeksilik hissediyorum.

Daha doğrusu kendimde biraz erkeksi bir taraf görüyorum. O yüzden “Ben bayan hakemim, bayan futbolu maçlarını yönetmeliyim” diye bir şey asla düşünmedim zaten. Kendim daha çok bayan kişiliğimin yanında “Ben sporcuyum, her türlü sporu yapabilirim” diye düşünürüm. Tenis de oynayabilirdim ama hakemliği tercih etmişim. Sporcu kişiliğim daha ön planda olduğu için “Ben niye erkeklerin maçını yönetiyorum. Aslında bayanların maçını yönetmeliyim” gibi tezatlıklara düşmüyorum. Bunu düşünen başka bayanlar olabilir, ama ben kendimi böyle hissetmiyorum. Bir bayanın bir erkek karşılaşmasını yönetmesi bana çok ilginç geliyor.

▼Oyun aynı oyun çünkü değil mi?

▲Evet. Ben belki de çok fazla alıştığım için ya da etrafımdaki insanlar da çok fazla alıştığı için bu böyle. İstanbul'da yaşadığım için şanslıyım. İstanbul'da hiçbir şey yadırganmıyor, yapılan her şey hoşgörülle karşılanıyor. Ben bir minibüs şoförü de olabilirdim, bir taksi şoförü de olabilirdim. Garsonluk da yapabiliirdim. Bir erkeğin yaptığı her işi bir bayan olarak yapabilirim. İstanbul'da bunu rahatlıkla yapabilirsin çünkü insanlar şaşırmıyor.

▼Ama sürekli İstanbul'da kalmıyorsunuz.

Deplasmanlarda da maç yönetiyorsunuz. Oralarda nasıl tepkilerle karşılaşıyorsunuz? Futbolcular bir süre sonra alışıyorlar. Peki tri-

tirelim mantığında olunmaması lazım. Artık çok klişeleşmiş, atasözü gibi olmuş. “Hakem insandır, hata yapabilir.” Söylüyoruz, geçiyoruz. Asla derinlemesine düşünmüyoruz bunun anlamını. Açıkçası Federasyon'un bu işe noktayı koymasını bekliyorum. Yaptırımla, cezayla, her türlü kuralıyla. Nasıl kurallar getireceklerine yönelik hiçbir fikrim yok gerçi. Ama bu işe bir şekilde son verilmesi lazım kesinlikle. Bu tür programlar, hakemlik kurumunun saygınlığını yitirmesine neden oluyorlar. İnsanların bu programlarla eğitildiği, yetiştirildiği savunuluyor. İnsanların yetiştirildiği başka programlar da yapabilirsiniz.

▼Peki Türk futbolunun geldiği aşamayı nasıl buluyorsunuz bir futbolsever olarak?

▲Ben iyi bir futbol seyircisiyim, onu söylemek istiyorum. Hafta sonu Avrupa'dan futbol maçlarını mutlaka izlerim. İngiltere Ligi'nden maç seyretmek benim için bir keyif. Hafta içi ve hafta sonu Türkiye ve Avrupa liglerinde oynanan her türlü karşılaşmayı mutlaka seyrediyorum.

▼Hakemleri de bir yandan seyrediyor musunuz?

▲Kesinlikle. İngiltere Ligi'nde hakemler inanılmaz fahiş hatalar yapıyorlar. “Bu hatayı nasıl yapmış olabilir” diye anlam veremiyor-

sun. Ama hiç kimse dönüp itiraz etmiyor ve herkes oyununa bakıyor. Biz biraz İtalya'ya benziyoruz. İtalya'da hakemi çok fazla etki altına almaya çalışıyorlar. Ama bizimkisi kadar uzun sürmüyor. İtiraz ediyor ve çekip gidiyor.

▼**Hakemlik nasıl bir şey sizce? Yardımcı hakemlik ile hakemliği nasıl ayırırsınız?**

▲Bir işi yönetmenin, yönetici olmanın büyü-sünü hakemlikte yaşayabiliyorsunuz. Yaklaşık 3 sene boyunca yardımcı hakem olarak FIFA kokartını taktım. Lale Orta ile çok maça gittim. Bunların içinde Almanya'daki Avrupa Şampiyonası'nda yönettiğim bir yarı final karşılaşması da var. Ama şu anda hakemlikten aldığım zevki yardımcı hakemlik yaparken almamıştım. Yardımcı hakem bir kere daha zor. Hakem olduğunuz zaman açıkçası yetenek devreye giriyor. Bu işin sadece görül-en tarafları değil görülmeyen tarafları da devreye giriyor. Görmek, anında yorumlamak, oyuna zevk katmak tamamen senin elinde.

▼**Hakemlikte örnek aldığınız insanlar kimlerdir?**

▲Ali Aydın'ın hakemlik yaptığı dönemlerde onun tarzını çok beğenirdim. Kararlılığını, her verdiği kararın arkasında durmasını, cesaretini, fiziğini, koşmasını, sahada pozisyon

almasını. Benim gözümde Ali Aydın ideal bir hakem profiliydi. Ondan sonra Cüneyt Çakır'ın hakemlik tarzını çok seviyorum, çok beğeniyorum. Onun gibi soğukkanlı olmak, onun kadar futbolu iyi bilmek ve iyi yorumlamak isterdim. Şanslıyım ki kendisi de samimi arkadaşım. Ondan çok şey öğreniyorum. Yabancı hakemlerden isim vermek gerekirse çok eskiden Portekizli Vitor Pereira'yi beğenirdim. Gerçekten onun tarzı da çok hoşuma giderdi. Alman Markus Merk'in hakemlik tarzını çok beğenirim ama son yıllarda kesinlikle beğenmiyorum çünkü ideal bir hakemlik profili çizmiyor artık. Bence çizgisini aşağıya düşürmeye başladı. Güvenilirliğini yitirdi biraz.

▼**Merak ettiğim başka bir şey var. Türkiye'de hakemler haksız biçimde çok eleştiriliyorlar. Ama hata da yapıyorlar. Evet insan hata yapar. Ama bu sene tartışılan çok fazla şey var.**

▲Çok belirgin hatalar oldu, bir önceki yıllarla kıyaslandığında daha bariz hatalar oldu.

▼**Sizce nasıl tekrar güven tazeleyebilecekler Türk hakemleri? Bunu gerçekleştirmekte kime görev düşüyor? Örneğin siz kendinize bir görev düşünüyor musunuz?**

▲Ben sohbet ettiğim herkesle hakemlik hakkında konuşuyorum. Hakem olduğumu bilen

herkes hakemlik hakkında yorum yapıyor. Gerçekten Türk halkında hakemlerin kasıtlı hata yaptığına dair bir yargı bulunuyor. Böyle bir şey mümkün değil. Söz konusu bile olamaz. Ben bu camianın içinde olduğum için bunu söylemiyorum. Hakem olmasam da hiçbir hakemin kasıtlı hata yapmadığını düşünürdüm. Çünkü işimiz bu bizim. Mesleğimize saygı duymak zorundayız. Mesleğin dışında herkesin karakteri daha ön planda. Bir kurumun üyesisiniz. İnsanların bu tür keyfi davranışlar yapacağına asla inanmıyorum. O tarz insanlar bizim aramızda yok. Ama bu sene çok belirgin hatalar oldu. Bazıları insana "Bu kadarı da olmaz" dedirten cinsten hatalardı. Ama bu hataları yapan hakemlere baktığımızda yeni yetişen, tecrübesi birazcık eksik olan, şans tanınması gereken, hoşgörü gösterilmesi gereken hakemler olduklarını görüyoruz. "Bu hata yaptı. Artık bunu silip atalım" diye bakarsak zaten kimse yetişmez. O yüzden imaj tazelemek için şu anda çok yeni bir nesil yetişti hakemlikte. Biraz daha hoşgörülü ve sağduyulu olmak, hataların insanlara mahsus olduğunu bilmek lazım.

▼**Hedefinizin FIFA hakemi olmak olduğunu söylediniz. Bunun dışında başka hedefleriniz de var mı?**

▲Avrupa ve Dünya Şampiyonaları'na gitmek istiyorum. Benim hedefim dünya çapındaki erkek maçlarını yönetmek. Bunun bir örneği yaşandı. İsviçre'den bir bayan hakem biri UEFA Kupası, biri de lig maçı olmak üzere iki tane erkek karşılaşması yönetti. Benim de hedefim bu. Turkcell Süper Ligi'nde de erkek maçları yönetmek, Avrupa'da da devamını getirmek.

▼**Bugüne kadar yönettiğiniz en üst düzey maç neydi?**

▲Yardımcı hakem olarak yönettiğim en üst düzey maç 19 Yaş Altı Bayanlar Avrupa Şampiyonası'nda yarı final maçıydı. Bu herkese nasip olan bir şey değil. İlk kez ben çağırıldım. İlk kez yardımcı hakem olarak görev aldım. Bu benim için büyük bir başarıydı. Orta hakem olarak düzenli olarak Türkiye liglerinde erkek maçlarını yöneten tek bayan hakemim zannedersem.

▼**Hangi maçları yönettiniz ilk yanda?**

▲İlk yarıda 3 maçta hakem, 4 maçta da 4. hakem olarak görev aldım.

▼**Ne maçlarıydı bunlar?**

▲Hep 3. ligde orta hakemlik yapıyorum. 2. Lig A ve B Kategorileri'nde ise 4. hakemlik yapıyorum.

▼**2. Lig A ve B Kategorileri'nde maçlara 4. hakem olarak çıktınız yani?**

▲Evet, Mersin İdman Yurdu-Altay maçının da 4. hakemiydim. (Gülerek) Ama çok etki-liydi. İlk defa bir bayan hakem 2. Lig A Kategorisi'nde 4. hakem olarak görev yapmış. O karışıklığın arasına dalarak insanları sağduyuya davet ettim. Biraz daha sakin olmaları gerektiğini söyledim. Her şeyin birazdan düzeleceğini söyledim. İnsanlar saygı duydular ve gerçekten o karışıklığı engelleyebildim. Orada polislin yapamadığı birçok şeyi yapabildim.

▼**Şunu merak ediyorum. Sizin önünüzün açık olduğunu düşünüyor musunuz? Buna izin verirler mi sizce? Türkiye'de bir bayan hakemin bir Süper Lig maçına çıkması sizce ne kadar mümkün? Lale Orta bunu başardı mı?**

▲Bu cesur ve ufku açık yöneticilerle olacak bir durum. Bu durum Avrupa Birliği'ne girme aşamasında olan bir ülkenin imajına müthiş bir katkı sağlar. Avrupa'da bunun örneği yok. Bizim ülkemizde çok fazla bayan hakem var. 2. ve 3. liglerde maçlar yönetiyoruz. Lale Orta, Süper Lig'de maçlar yönetti. Avrupa'nın ilk bayan hakemlerinden biri. Kendisine çok saygı duyuyorum ve

onu örnek aldığımı belirtmek de istiyorum, onun öğrencisiyim bir nevi. Avrupa'da da dediğim gibi örneği yok bunun. Aslına bakarsanız cesur bir yöneticiyle, ufku açık bir yöneticiyle bu olabilir bir durum. Ben 10 yıllık hakemim. 2. ve 3. lig karşılaşmaları yönettim. Yeteri kadar tecrübem var.

▼**"Onlar kadar iyi yönetirim" diye kendinize güveniniz var değil mi?**

▲"Onlar kadar iyi yönetirim" demeyeyim de ben de Süper Lig'de görev alabilirim, bu işi yapabilirim. Ama bunun için önce alt basamaklarda iyi yetişmek, alt basamaklardaki üst düzey maçlara çıkmak lazım. Ben şu anda 3. lig maçlarını yönetiyorsam, 3. ligdeki zor bir karşılaşmayı yönetmem lazım. 2. Lig B Kategorisi'nde zor bir müsabakayı yönetmem lazım. Daha sonra da 2. Lig A Kategorisi'ndeki maçları yönetmeye başlamam ve giderek zorluk derecesi yüksek müsabakalarda görev almaya başlamam lazım. 3-4 yıllık bir süreç geçtiği zaman ve yetişirsem eğer bu şansı iyi değerlendirebilirim. Ben kendime inanıyorum. Belki gerektiğinden fazla cesurum. Güven problemim yok. Açıkcası Turkcell Süper Lig'inde görev yapmak istiyorum.

▼**Ailenizde hakem bulunması sizin için büyük şans ama çevreniz sizi yadırgıyor mu?**

▲İlk hakem olduğum zaman Ankara'da çok fazla bayan hakem ile birlikte göreve başlamıştık. Tabii ki aileden tek karşı çıkan babam oldu. "Dersinizi çalışın, ne işiniz var hakemlikle" dedi. Daha doğrusu babam bizim spor yapmamıza karşıydı. Hakemliğe değil. Spor yapmamızı istemiyordu. Daha çok okul okumamızı ve iyi para kazanmamızı istiyordu. Hakemlik yapmaya başladığımız zamanda amatör hakemlik yaptığınız zaman daha çok cebinizden harcıyorsunuz. Malzemenizi kendiniz alıyorsunuz, yol paranızı kendiniz karşılıyorsunuz. Hem çok zaman kaybı hem de kazancı yok. buna karşı çıkıyordu. Yoksa onun bizim erkeklerin içinde olmamız, erkeklerin karşılaşmasını yönetiyor olmamız, erkek hakemlerle aynı ortamda olmamız babam için problem değildi. Sadece maddi açıdan bizi tatmin etmediği ve bir geleceği olmadığı için bir sıkıntısı vardı. Tabii klasman karşılaşmalarına çıkıp, FIFA hakemi olduktan sonra en büyük destekçimiz babam oldu. Hem ablama hem de bana ailemiz çok büyük destek verdi. Onlar olmasaydı gerçekten buralara gelemezdik. Her konuda destek verirler. "Maçınız var mı yok mu? Hadi antrenman yapın. İyi dinlenin, iyi beslenin." gibi. Uykumuza kadar her şeyimizle çok özel ilgilenirler. Özellikle ablalarım.

▼**Futbol tribünlerinden küfürü yok edemiyoruz. Binbir çeşit de küfür var. Gerçekten sizin kulüğünüz da ilginç küfürler geliyor mu?**

▲Bize küfürden ziyade bayanlara söylenen "Git evine çamaşır yıka. Çocuk bak. Senin ne işin var burada? Git yemeğini yap. Sen bu işten anlamazsın." gibi klişe sözler söyleniyor. Anlayıp anlamam önemli değil benim için. O kadar çok sinirleniyorum ki. Kendisine yediremiyor da belki küfür etmeyi. Belki kendisinden utanıyor belki çevresinden utanıyor herkes ona bakacak diye. Küfür yerine biraz daha kırıcı ve aşağılayıcı sözlerle karşılıyoruz. Onur kırıcı bir üslup kullanmaya çalışıyorlar. Ben şimdiye kadar hiçbir küfürden, şiddetten ve baskıdan etkilenmedim. Ama Süper Lig'deki atmosferi de yaşamadım açıkçası. Bunu da itiraf etmek istiyorum. Tabii ki 40 bin kişinin önünde maça çıkmadım. Çıkacağım zaman ne hissedeceğimi bilemiyorum ama bunun alt yapısını iyi

Spor sahalarındaki saldırganlık ve şiddet olaylarına bakıldığında bunların sosyal bir olgu olduğu dikkat çekmektedir. Sosyal olgularla ilgili sosyal alanlarda yapılan çalışmaları tek sebeple açıklamak olanaklı gibi görünmemektedir. Bu bağlamda farklı bir boyut getirmek açısından seyircilerin sporcular üzerindeki etkileri de ele alınabilmelidir. Sportif performansta seyircinin etkisi kimi zaman belirleyici olabilmektedir. Kendi sahasında oynayan takımların sağladığı avantaj, belki de bunun en önemli göstergesidir. Çok çeşitli değişkenler ev sahibi avantajının oluşmasına yardımcı olmaktadır. Fakat hiçbir etken seyirci desteği kadar önemli değildir. Bu desteğin de kuramsal olarak iki temel üzerine kurulması olasıdır, bunlar sosyal kolaylaştırma kuramı ve ev sahibi olma avantajı ya da dezavantajdır.

Seyirci ile sporcunun etkileşimi sahadaki sporsal performans açısından önem taşıdığı gibi saha içinde saldırgan davranışların artmasına da neden olabilecek gibi görünmektedir. Schwartz ve Barsky ise seyirci kalabalığının ev sahibi için önemli bir avantaj oluşturduğunu söylerler. Bazı araştırmacılar ise misafir takımın yol yorgunluğu, uyku düzeninin aksaması, yeme alışkanlığının değişmesi, sahaya yabancılaşmak ve hakem oyunları gibi bir kısım düşünceler nedeni ile dezavantajlı kendilerinin yarattığını, bunun sonucu olarak da ev sahiplerinin avantajlı duruma geçtiğini öne sürerler.

Varca ise ev sahibi olmanın aynı zamanda daha atak oynamak, daha baskın olmak anlamına geldiğini, konuk takımların ise daha pasif emenler sergileyebileceğini belirtmektedir. Bunun da sosyal kolaylaştırma kuramı ile yakından ilgili olduğunu, çünkü seyirci desteğinin uyarılmışlık düzeyini artırdığını, böylece saldırganlığın daha kolay sergilenebildiğini iddia etmektedir. Yapılan çalışmalar en iyi ev sahibi etkisinin daha çok basketbol, futbol, beyzbol ve buz hokeyi takımlarında gözlemlendiğini belirtmektedir. Fakat çalışmalar içinde neden bu tür spor dallarında daha etkili sonuç alındığını açıklamamışlardır.

Seyircinin özelliklerine yönelik olarak yapılan çalışmalarda ise seyircinin sayı olarak fazlalığının otomatik uyarılmışlık düzeyini olumlu etkilediği ve sosyal kolaylaştırma kuramını işlettiği belirtilmektedir. Seyircinin düşmanı tutum sergilemesinin etkisi konusunda yapılan çalışmalarda bu tür tutumların performansı olumsuz yönde etkilediği de saptanmıştır. Bu araştırmanın amacı Türkcell Süper Liginde oynanan maçlarda ev sahibi olma avantajını incelemektir. Araştırma arşiv araştırması olarak gerçekleştirilmiştir. 2002-2003 ve 2003-2004 yılında TFF, Türkiye Profesyonel Bi-

rinici Süper Liginde oynayan 18 takımın verileri değerlendirilmiştir. Türkiye Futbol liginde bazı takımların tüm Türkiye’de taraftarı olduğu görülmektedir. Bu takımlar Galatasaray, Beşiktaş, Fenerbahçe ve Trabzonspor’dur. Türkiye genelinde taraftarı daha az olan takımlar 2002-2003-2004 sezonu için Kocaelispor, Altay, Adanaspor, Elazığspor, Diyarbakırspor, Samsunspor, Gençlerbirliği kulüpleridir. Aynı şekilde 2003-2004 sezonunda seyirci sayısı daha az olan takımlar olarak düşünülmektedir. Bu takımlar ise Samsun-

spor, Gençlerbirliği, Denizlispor, Diyarbakırspor, İstanbulspor, Elazığspor ve Adanaspor’dur. Bulgular Araştırma bulguları önce futbol sonra basketbol maçlarıyla ilgili olarak ele alınmıştır. Türkiye Futbol Federasyonu 2002-2003-2004 Profesyonel Birinci Süper Liginde oynanan karşılaşmalarda genel olarak ev sahibi takım ve konuk takımın maçları, galibiyetleri, mağlubiyetleri, atıkları gollerine

bakıldığında ev sahibi takımların, konuk takımlara göre daha fazla galip geldikleri ve daha fazla gol atıkları görülmektedir. Türkiye genelinde hemen her ilde taraftarı olduğu düşünülen takımların 2002-2003 yılı maçlarında kendi sahalarda deplasmana göre daha fazla galip geldikleri ve daha fazla gol atıkları açıktır. Benzeri bir durum 2003-2004 sezonunda da söz konusudur.

Türkiye genelinde taraftarı daha az olduğu varsayılan takımlara bakıldığında ise (tablo 3) 2002-2003 sezonunda 7 takımın kendi evlerindeki maçlarda galibiyet oranları ile mağlubiyet oranları karşılaştırıldığında onların da kendi evlerinde daha fazla galip geldikleri ve deplasmanda daha fazla mağlup oldukları gözlenmektedir. Buna karşın deplasmanda daha fazla gol yedikleri belirlenmiştir. Fakat 2003-2004 sezonunda ise benzer şekilde deplasmanda daha fazla mağlup olurlarken atıkları ve yedikleri gol açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. 2002-2003 ve 2003-2004 sezonlarında oynanan Süper Birinci Lig maçlarında takımların kart görme ve penaltı alma durumlarına bakıldığında (tablo 4) ise ev sahibi takımların daha fazla sarı kart cezası alırken daha az kırmızı kart ce-

Tablo 4 2002-2003, 2003-2004 Sezonunda oynanan Türkiye Süper Birinci ligimaçlarında görülen kart ve penaltı cezaları

2002-03	Sarı Kart	Kırmızı Kart	Penaltı
Ev Sahibi	597(%48)	36(%45)	25(%42)
Deplasman	656 (%52)	44(%55)	35(%58)
2003-04			
Ev Sahibi	549(%49)	39(%49)	23(%39)
Deplasman	578(%51)	40(%51)	36(%61)

Tablo 5 2002-2003 ve 2003-2004 sezonlarında oynanan Türkiye Süper Birinci Ligi maçlarında seyirci sorunu olmayan takımların gördükleri kart ve penaltı cezaları

2002-03	Sarı Kart	Kırmızı Kart	Penaltı
Ev Sahibi	134(%48)	6(%30)	2(%22)
Deplasman	148(%52)	14(%70)	7(%78)
2003-04			
Ev Sahibi	125(%48)	13(%50)	8(%53)
Deplasman	133(%52)	13(%50)	7(%47)

Tablo 6 2002-2003 ve 2003-2004 sezonlarında oynanan Türkiye Süper Birinci Liginde seyircisi daha az olan takımların gördükleri kırmızı ve sarı kartlar ve penaltılar

2002-03	Sarı Kart	Kırmızı Kart	Penaltı
Ev Sahibi	226(%46)	19(%56)	16(%52)
Deplasman	267(%54)	15(%44)	15(%48)
2003-04			
Ev Sahibi	212(%49)	9(%47)	7(%28)
Deplasman	217(%51)	10(%53)	18(%72)

Tablo 1 Türkiye Profesyonel Süper Ligi 2002-2003 ve 2003-2004 Sezonunda Ev Sahibi Takımlarının Maçları ve Atıkları – Yedikleri Gol Sayıları

2002-03	Galibiyet	Mağlubiyet	Atığı Gol	Yediği Gol
Ev Sahibi	150 (%65)	81 (%35)	500(%59)	349(%41)
Deplasman	81(% 35)	150(%65)	349(%41)	500(%50)
2003-04				
Ev Sahibi	142(%60)	96(%40)	504(%56)	397(%44)
Deplasman	96(%40)	142(%60)	397(%44)	504(%56)

Tablo 2 Türkiye Süper Ligi 2002-3 ve 2003-4 sezonlarından seçilen taraftar sorunu olmayan (4 takımın) kendi sahasında ve deplasmandaki maçları ve atıkları – yedikleri gol sayıları

2002-03	Galibiyet	Mağlubiyet	Atığı Gol	Yediği Gol
Ev Sahibi	44(%59)	8(%29)	127(%58)	41(%33)
Deplasman	30(%41)	20(%71)	92(%42)	84(%67)
2003-04				
Ev Sahibi	42(%55)	13(%45)	145(%56)	88(%51)
Deplasman	34(%45)	16(%55)	113(%44)	84(%49)

Tablo 3 Türkiye Profesyonel Süper Ligi 2002-2003 ve 2003-2004 sezonlarından seçilen taraftarı daha az olan takımların kendi sahalardaki -deplasmandaki maçları ve atıkları – yedikleri gol sayıları

2002-03	Galibiyet	Mağlubiyet	Atığı Gol	Yediği Gol
Ev Sahibi	50(%64)	42(%40)	175(%55)	166(%43)
Deplasman	28(%36)	62(%60)	144(%45)	221(%57)
2003-04				
Ev Sahibi	45(%60)	48(%41)	171(%54)	162(%41)
Deplasman	30(%40)	69(%59)	144(%46)	232(%59)

zası aldıkları ama bunların istatistiksel açıdan anlamı olmadığı gözlenmektedir. Benzeri durumu taraftar sorunu yaşamayan takımlar açısından değerlendirildiğimizde alınan kart ve penaltı cezaları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmemiştir. Taraftarı daha az olan takımlar açısından bakıldığında da benzeri durum görülmektedir.

2002-2003 ve 2003-2004 sezonunda oynanan maçlardaki genel toplam üzerinden galibiyet, mağlubiyet ve atıkları gollere (tablo 7) bakıldığında genel olarak ev sahiplerinin daha fazla galip geldiğini deplasmanda ise daha az fazla yenildikleri görünmektedir. Benzeri durum atılan goller içinde geçerlidir.

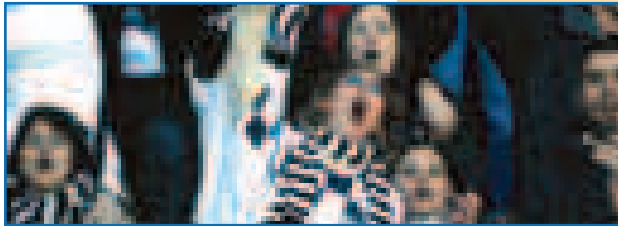
2002-2003 ve 2003-2004 sezonunda oynanan maçlardaki kart cezaları ve penaltılara bakıldığında (tablo 8) ev sahibi takımların daha fazla sarı kart gördükleri, deplasman takımlarının ise daha fazla kırmızı kart gördükleri ama aralarındaki farkın, istatistiksel olarak anlamlı olmadığı gözlenmektedir. Penaltılar açısından bakıldığında da deplasman takımlarının daha fazla penaltı cezası aldıkları gözlenmektedir.

2002-2003 ve 2003-2004 sezonunda Türkiye genelinde taraftar sorunu olmayan takımların oynanan maçlardaki galibiyet, mağlubiyet ve atıkları gollere bakıldığında (tablo 9) bu takımların kendi sahalarda iken daha fazla galip gelip daha az mağlup oldukları görülmektedir. Aynı şekilde kendi sahalarda iken daha fazla gol atıp daha az gol yedikleri gözlenmektedir.

2002-2003 ve 2003-2004 sezonunda taraftar sorunu olmayan takımların oynanan maçlardaki sarı ve kırmızı kart ve penaltılarına bakıldığında (tablo 10) kendi sahalarında daha az kırmızı ve sarı kart gördükleri ve deplasmanda daha fazla penaltı cezası aldıkları ama ev sahibi ve deplasman koşulları-

na göre aralarındaki farkın istatistiksel olarak önemli olmadığı gözlenmektedir. 2002-2003 ve 2003-2004 sezonunda Türkiye genelinde seyircisi az olan takımların oynanan maçlardaki galibiyet, mağlubiyet ve atıkları gollere bakıldığında (tablo 11) kendi sahalarında iken daha fazla galip geldikleri ama deplasmanda daha fazla mağlup oldukları gözlenmektedir. Benzer şekilde kendi sahalarında iken daha fazla gol atıp, deplasmanda ise daha fazla gol yedikleri saptanmıştır. 2002-2003 ve 2003-2004 sezonunda Türkiye genelinde seyircisi az takımların oynanan maçlardaki sarı ve kırmızı kart ve penaltılarına bakıldığında (tablo 12) kendi sahalarında daha az sarı kart görürken, kendi sahalarında daha fazla kırmızı kart gördükleri belirlenmiştir, fakat ev sahibi ve deplasman koşulları arasındaki fark istatistiksel olarak önemli değildir. Buna karşın deplasmanda daha fazla penaltı ceza-

şı aldıkları gözlenmektedir.

Tartışma

Türkiye Profesyonel Birinci Süper liginde yer alan futbol takımları için elde edilen bulgular pek çok araştırmacının bulgularını destekler niteliktedir. Futbolda ev sahibi takımların kazanma oranlarının % 60'lar düzeyinde olduğunu belirtilmektedir. Bu çalışmada da kazanma oranı % 53 olarak bulunmuştur.

Araştırmadan elde edilen bulgular Türkiye genelinde taraftar sorunu bulunmayan takımların kendi sahalarında daha kolay galip gelebildiğini, deplasmandaki galip gelme yüzdelerinde ise düşüş yaşanmasına karşın bu takımların yine de taraftar sorunu olan takımlara göre deplasmanda daha fazla galip geldiğini göstermektedir. Türkiye genelinde taraftarı daha az olan takımların ise kendi sahalarındaki galibiyet oranları daha yüksekken, bu takımlar deplasmanda daha fazla mağlup olmaktadır. Bu bulgu sosyal kolaylaştırma kuramını destekler nitelikte görünmektedir. Kendi sahasında takımını destekleyen seyirci bulunmasına karşın deplasmanda seyirci sorunu yaşanmaktadır, bu da takı-

Tablo 7 2002-2003 ve 2003-2004 sezonunda Türkiye Süper Birinci Liginde oynanan maçlardaki toplam galibiyet, mağlubiyet ve atılan goller

	Galibiyet	Mağlubiyet	Atığı Gol	Yediği Gol
Ev Sahibi	292(%62)	177(%38)	1004(%57)	746(%43)
Deplasman	177(%38)	292(%62)	746(%43)	1004(%57)

Tablo 8 2002-2003 ve 2003-2004 Sezonunda Türkiye Süper Birinci Liginde oynanan maçlardaki toplam sarı, kırmızı kart ve penaltılar

	Sarı kart	Kırmızı Kart	Penaltı
Ev Sahibi	1146(%48)	75(%47)	48(%40)
Deplasman	1234(%52)	84(%53)	71(%60)

Tablo 9 2002-2003 ve 2003-2004 sezonunda Türkiye Süper Birinci Liginde oynanan maçlarda seyirci sorunu olmayan takımların galibiyet, mağlubiyet ve atıkları goller

	Galibiyet	Mağlubiyet	Atığı Gol	Yediği Gol
Ev sahibi	86(%57)	21(%37)	272(%57)	129(%43)
Deplasman	64(%43)	36(%63)	205(%43)	168(%57)

Tablo 10 2002-2003 ve 2003-2004 sezonunda Türkiye Süper Birinci Liginde oynanan maçlarda seyirci sorunu olmayan takımların sarı kart kırmızı kart ve penaltı cezaları

	Sarı kart	Kırmızı Kart	Penaltı
Ev Sahibi	259(%48)	19(%41)	10(%42)
Deplasman	281(%52)	27(%59)	14(%58)

Tablo 11 2002-2003 ve 2003-2004 sezonunda Türkiye Süper Birinci Liginde oynanan maçlarda seyirci daha az olan takımların galibiyet, mağlubiyet ve atıkları goller

	Galibiyet	Mağlubiyet	Atığı Gol	Yediği Gol
Ev Sahibi	95(%62)	90(%41)	346(%55)	328(%42)
Deplasman	58(%38)	131(%59)	288(%45)	453(%58)

Tablo 12 2002-2003 ve 2003-2004 sezonunda Türkiye Süper Birinci Liginde oynanan maçlarda seyircisi daha az olan takımların sarı kart, kırmızı kart ve penaltı cezaları

	Sarı kart	Kırmızı Kart	Penaltı
Ev Sahibi	438(%48)	28(%53)	23(%41)
Deplasman	484(%52)	25(%47)	33(%59)

mın performansına yansımış gibi görünmektedir. Yani taraftar sorunu olan takımlar açısından ev sahibi ve deplasman maçlarında ortaya çıkan fark, taraftar kitlesine bağlanabilecek gibi görünmektedir. Taraftarı genel olarak Türkiye'nin her yerinde olduğu varsayılan takımların deplasmandaki mağlubiyet sayısının kendi sahalarında oynadıkları koşullara göre biraz daha yüksek çıkması ise deplasmanda ev sahibi olma koşuluna göre seyircinin biraz da olsa azalması, gerek Türkiye genelinde taraftar sorunu olan, gerekse de olmayan takımlar açısından deplasman da daha az galip gelinmesi aynı zamanda Courneya ve Carron'ın alışkanlık, seyahat ve yorgunluk faktörlerini devreye sokmalarında olduğu gibi, seyahat-yorgunluk yaklaşımına destek verir nitelikte görünmektedir. Seyirci sorunu olmayan takımlar daha fazla galip gelirlerken, seyirci problemi olan takımların deplasmanda daha fazla mağlup oldukları gözlenmektedir. Elde edilen bulgu seyircinin önemli olduğunun bir göstergesi olarak ele alınabilir. Moore ve

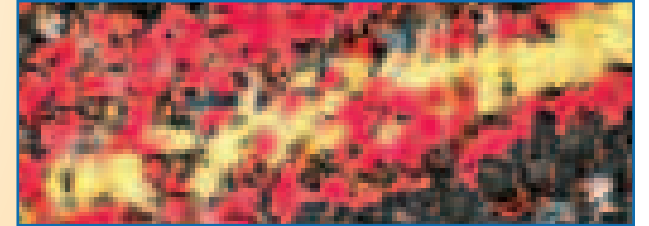
Brylinsky ile Pollard özellikle futbolda alışkın olmanın ev sahibi takımlar açısından önemli bir avantaj oluşturacağını belirtmektedirler. Bu avantajlar içinde seyircinin yanında algılama açısından oynanan sahanın özelliklerinin önemli olduğu, büyük ya da küçük sahaların fark göstereceğini belirten araştırmacılar bulunmaktadır. Yine taraftar sorunu olan ve olmayan takımlar açısından değerlendirme yapıldığında seyirci sorunu olmayan takımlar genel olarak deplasmanda daha fazla kart ve penaltı cezası almışlar ama ev sahibi ve deplasman koşulları arasındaki fark anlamlı değildir. Seyirci sorunu olan takımlar açısından bakıldığında ise sarı kart ve penaltı cezalarının deplasmanda daha fazla olduğu ama kırmızı kart cezasının ev sahibi oldukları koşullarda artış gösterdiği, yine de aradaki farkların istatistiksel olarak farklı olmadığı gözlenmektedir. Son bulgu kırmızı kart cezasının ev sahibi olunan koşulda artmasının kendi seyircisinden konuk takıma göre etkilenme ve beklenti düzeyinin farklılaşmasından kaynaklanmış olabilir. Varca'nın sinirlilik sal-

dırganlık denemesi büyük-devinişsel (gros-motor) hareketlerin uyarılmışlık düzeyinin artması ile kolayca harekete geçebileceğini, bunun da fonksiyonel saldırgan davranış içine girmeye neden olacağını belirtmektedir. Böylece ev sahibi takım, konuk takımın bireysel faul yapmasına da olanak sağlamış olur. Bu da sinirlilik ve fonksiyonel olmayan saldırgan davranışları doğurmaktadır.

Deneyisel nitelikli kanıtlara gereksinim olmakla birlikte araştırmanın verileri sosyal kolaylaştırma kuramının spor sahalarında seyircinin desteğine bağlı olarak futbol performansına da artmaya neden olabileceği şeklinde yorumlanabilir görünmektedir.

Kaynaklar:

Balmer, N.J., Nevill, A.M. ve Williams, A.M. (2001). Home advantage in the Winter Olympics (1908-1998). Journal of Sports Sciences, 19, 129-139.
Barnett, V. ve Hilditch, S. (1993). The effect of an artificial pitch surface on home team performance in football (soccer). Jo-

urnal of the Royal Statistical Society, 159, 39-50.
Carron, A. V. ve Hausenblas, H. A. (1998). Group Dynamics in Sport (2nd. Ed.), London: Fitness Information Technology.
Courneya, K. S. ve Carron, A. V. (1992). The home advantage in sport competitions: A literature review. Journal of sports and Exercise Psychology, 14, 13-27.
Landers, D.M. (1980). The arousal-performance relationship. J.M. Williams (Ed.), Applied Sport Psychology. Palo-Alto, CA: Mayfield, 163-184.
McGuire, E. J., Courneya, K. Sc, Widmeyer, W. N. ve Carron, A.V. (1992). Aggression as a potential mediator of the home advantage in Professional ice hockey, Journal of Sport and Exercise Psychology, 14, 148-158.
Moore, J.C. ve Brylinsky, J. (1995). Facility familiarity and the home advantage. Journal of Sports Behavior, 18, 302-311.
Newell, A. M., Balmer, N.J. ve Williams, A. M. (1999). Crowd influence on decisions in association football. Lancet, 353, 1416.
Newell, A. M. ve Holder, R.L. (1999). Home advantage in sport: An overview of studies on the advantage of playing at home. Sports Medicine, 28, 221-236.
Pollard, H. (1986). Home advantage in soccer: A retrospective analysis. Journal of Sports Sciences, 4, 237-248.
Pollard, H. (2002). Evidence of a reduced home advantage when a team moves to a new stadium. Journal of Sports Sciences, 20, 969-973.
Schmidt, R. A. (1992). Motor Learning and Performance: From Learning and performance. Illinois: Human Kinetics.
Schwartz, B., ve Barsky, S. B. (1977). The home advantage. Social Forces, 55, 641-661.
Silva, J.M. (1987). Understanding aggressive behavior and its effects upon athletic performance. F.W. Straub (ed.), Sport Psychology: An Analysis of Athlete Behavior in Sport (2nd. Ed.) Ithaca, NY: Movement
Varca, P. E. (1980). An analysis of home and away game performance of male college basketball teams. Journal of Sport Psychology, 2, 245-257.
Zajong, R.B. (1986). Social facilitation. D. Cartwright and A Zander (Eds.). Group Dynamics, New York: McGraw-Hill. 63-73.

Mesut Bakkal

**Futbolda
farklı bir
tarz, yeni
bir soluk**

Bağış Erten

▼Gençlerbirliği'nin başına geçmenizle bir anda müthiş bir çıkış oldu. Doğrusu bu tip çıkışlara çok alışkın değiliz. Sadece enkaz devralan hocaları biliyoruz, onlar da ancak işlerini tamamlıyorlar. Bu çıkış nasıl oldu?

▲Bir defa kulüp olarak zaten benim alışık olduğum, önceden çalıştığım bir kulüp. Oyuncuların da çoğuyla daha önceden zaten çalıştım. Yani Gençlerbirliği'nde çalışmam benim için bir avantaj. Çünkü başkan, yönetim kurulu ve tüm futbolcular dahil bütün ekip benim gelmemi ister gibilerdi. Dolayısıyla bu sinerjiyle herkesin istediği yansımaya başladı takıma. Yalnız geldiğim günden beri şunu söyledim: Bu takım çok genç bir takım. Çok iyi bir nesil var bizde. Çıkışın başlıca sebebi çok iyi çalışma, doğru çalışma ve tabii çok doğru oyuncular ile çalışmamız. Bu işte doğru; antrenmanda doğru yapmaktır, oyuncuya doğru yaklaşımdır veya kulüple beraber aynı paralelde gitmek, aynı hedefleri paylaşmaktır. Bu tip doğrular futbolun doğrularıdır. Ben karakterim icabı hiçbir futbolcuya yalan da söylemiyorum, yanlış da yapmıyorum. Hep doğruları konuşuyorum. Hata yapsa da, doğru yapsa da adama kırmadan söylüyorum. Benim için kaptan Erkan neyse altyapıdan gelen küçük Uğur da odur. Sahaya çıktıkları zaman eşit değerlere sahiptiler. Hiçbir zaman ayırım yapmadığımı futbolcular da benimsediler. Hata yapmıyor muyuz? Hata yapıyoruz ama hepsi doğru kararlar verdi, inanılmaz bir başarı geldi. Değindiğim gibi so-

Adı gibi, çoğunluğu gençlerden oluşan bir ekip Gençlerbirliği. Ve gençlere futbol kişiliği veren, farklı bir yorumla farklı oynatan bir teknik direktör var şimdi o takımın başında. İlkeleri, futbola bakışı, alışagelmışliğin dışındaki futbol anlayışıyla o teknik adam kısa sürede sadece iyi oynayan bir ekibi oluşturmadı, daha şimdiden devreye soktuğu genç yeteneklerle geleceğe uzanan yolda futbolumuza aynı bir soluk getirdi.

nuçta çok iyi çalıştık.

▼Ligin tepesindeki iki takım var, herkes onlardan bahsediyor. Ama sonra arkasından gelen iki takımı hiç kimse konuşmuyor. Oysa ikisi de pırıl pırıl takımlar. Hem kaliteli kadrolara sahipler, hem de 25 yaşını bulmamış bir sürü oyuncuyla ligin en tepesinde yer alıyorlar. Bunun çok önemli bir şey olduğunu düşünüyorum. Siz ne diyorsunuz?

▲Gerek Fenerbahçe gerekse Galatasaray, hem medyada geniş yer buluyorlar hem de geniş kitlelere seslenen kulüpler. Medyada da bu kulüplerin fazla yer bulması normal sonuçta medyanın satış yapması gerekiyor. Bunda bir şey yok. Bunun Türkiye'de engelleyemiyorsunuz. Bir Anadolu kulübüyseniz, bu başarıyı devamlı yaratmak zorundasınız. Sadece altı aylık bir süre için değil de bu başarıyı 3-5 yıla yaymak zorundasınız. İstikrarın devam etmesi gerekiyor. Ben her zaman şunu söylüyorum, başarının birinci kriteri istikrardır. Bu istikrarı sağlayamadıkça bizim işimiz zor. Çünkü çok genç bir ekibiz. Artı Türkiye'de şöyle bir yaklaşım var, "Gençlerbirliği ilk 3-4 maç maz bir başarı geldi. Değindiğim gibi so-

Çok iyi bir nesil var bizde. Çıkışın başlıca sebebi çok iyi çalışma, doğru çalışma ve tabii çok doğru oyuncular ile çalışmamız. Bu işte doğru; antrenmanda doğru yapmaktır,oyuncuya doğru yaklaşımdır veya kulüple beraber aynı paralelde gitmek, aynı hedefleri paylaşmaktır. Bu tip doğrular futbolun doğrularıdır. Ben karakterim icabı hiçbir futbolcuya yalan da söylemiyorum, yanlış da yapmıyorum. Hep doğruları konuşuyorum. Hata yapsa da, doğru yapsa da adama kırmadan söylüyorum. Benim için kaptan Erkan neyse altyapıdan gelen küçük Uğur da odur. Sahaya çıktıkları zaman eşit değerlere sahiptiler. Hiçbir zaman ayırım yapmadığımı futbolcular da benimsediler.

caklar", "Bir hava yakaladılar gidiyorlar..." Ben bu havayı bir türlü bulamadım! Hava yakalamak nedir? Futbolun sahada gerektirdiği dayanıklılığı göstermezseniz, kuvveti sergileyemezseniz, koordinasyonlu çalışmazsanız, teknik-taktik çalışmazsanız nasıl hava yakalayacaksınız?

▼"Kendimiz gibi oynarsak kazanırız" lafı da benim kafama takılmıştır yıllardır. "Gününde bir Gençlerbirliği" var bir de... Bu sözler neye bağlanıyor? Hiçbir bilimsel yanı yok...

▲Hiçbir yanı yok. Niye biliyor musunuz? Futbolcuya maçtan önce maçı yaşıtamıyorsanız, onu maça hazırlamıyorsanız o zaman bu tip laflara güvenirsiniz. Her karşılaşma bir haftalık periyot. Haftanın 6 günü çalışıyoruz. Eğer futbolcuyu bu 6 günde maça hazırlamıyorsanız, futbolcuya maç gününü "Bizim gibi oynayın. Hadi yemin edelim. Vallahi, billahi" demeniz anlamsız. Siz futbolcuyla birlikte bir hedefe puan olarak, sıralama olarak hem de kulüp olarak kilitlenirsiniz bu iş oluyor. Türkiye'de maç ayırmak vardır. Fenerbahçe'ye oynamak ile Anadolu

takımına oynamak arasında fark vardır. Biz yeni prim sistemimizde 4'lü dilim kullanıyoruz. Örneğin Fenerbahçe, Ankaraspor, Beşiktaş ve Kayserispor maçlarını işliyorum. Bir imve yakaladıktan sonra, üst seviyede bir performans göstermeye başladıktan sonra, onun altında bir performans gösterme gibi bir lüksümüz yok. Çünkü neden? Biz onu yapabilme gücünü gösterdik, demek ki bu takım onu yapabilecek güce sahip. Gençlerbirliği 13 maçta tam 23 puan aldı. Hiç gol atamamıştı, şu anda 22 golümüz var. Ligin en az gol yiyen takımıyız. Bunları yapan bir takımın bunlardan daha azını yapma gibi bir lüksü var mı? Yenilebilirsin ama o oyun anlayışını sahaya yansıtmak zorundasın.

▼Siz varsınız, Ertuğrul Hoca ve Aykut Hoca çıkışta. Onun dışında da hep aynı kimseler aynı paraları harcıyıp duruyorlar. Hep aynı isimleri görüp duruyoruz. Siz Genel Müdür olsanız, müdür olarak hep kovulmuş birini mi getirirsiniz?

▲Koymam tabii ki. Türkiye'deki antrenörlerin en büyük sıkıntısı kulüp işleyişinden geliyor. Kulüplerin, teknik direktör seçerlerken kendi yapılarına uygun kişileri seçmeleri gerekiyor. Teknik direktör istikrarını sağlamadığınız zaman kulübün başarılı olması mümkün değildir. Kendi kriterlerinize, kendi kulüp sisteminize uygun bir kişiyi seçtiğinize inanıyorsanız da onun arkasında durmanız gerekiyor. Bizde çok klasik bir uygulama var: 3 maç sonra teknik direktör hatalıdır. Ama onun ötesine baktığınızda transferleri teknik direktör yapmamıştır, kulüpler yapmıştır, daha sonrasında ise teknik direktörü getirmiştir. Ama suçlu hep teknik direktör olmuştur. Bizim şu anda çalıştığımız grup gençlerden oluşuyor. Biz genç bir grubuz ama bunun bir öncesi var. 10 yıl yardımcı antrenörlük yaptım. Denizlispor, Ankaragücü, Gençlerbirliği ve en sonunda A Milli Takım'da yardımcı antrenörlük yaptım. Her zaman tekrarlıyorum, iyi ki Ersun Yanal ile çalışmışım. İnanılmaz şeyler öğrendim. Oysa futbolu yeni bırakan, isim yapmış arkadaşlarımız bir anda teknik direktörlüğe geçiş yapıyor. Formayı çıkarıyor, ertesi gün teknik direktörlüğe başlıyor.

Her zaman şunu söylüyorum, başarının birinci kriteri istikrardır. Bu istikrarı sağlayamadıkça bizim işimiz zor. Çünkü çok genç bir ekibiz. Artı Türkiye'de şöyle bir yaklaşım var, "Gençlerbirliği ilk 3-4 maç iyi gitti, şimdi bunlar bırakacaklar", "Bir hava yakaladılar gidiyorlar..." Ben bu havayı bir türlü bulamadım! Hava yakalamak nedir? Futbolun sahada gerektirdiği dayanıklılığı göstermezseniz, kuvveti sergileyemezseniz, koordinasyonlu çalışmazsanız, teknik-taktik çalışmazsanız nasıl hava yakalayacaksınız?

Kimisi kendini hazır hissediyor, kimisi hissetmiyor ama bence yanlış. Neden yanlış? Çünkü çok iyi futbolculukla, teknik direktörlük çok ayrı şeyler. Bence yavaş yavaş sindire sindire gelmeleri, en azından içinde bulunduğu o vizyonu, o geldiği noktayı çok iyi kullanması gerekiyor. Ama kullanmadan bir anda teknik direktörlüğe atılıyorlar. Çünkü kulüplerin işleyişleri çok farklı. İlişkiler çok farklı. Bir anda boşluğa düşüyor, ne yapacağını bilemiyor. Olaylar karşısında strateji belirlemeyi bilmiyor. Belirleyemiyor. Ben 10 yıldır çalışıyorum, büyük bir deneyim bu. Olaylar karşısında ne yapacağını, hangi stratejileri belirleyeceğini biliyorsun. Kulüplerin, özellikle kendi kulübüm için söylüyorum, Gençlerbirliği'nin teknik direktörünü çok iyi seçip -ben kendi açımdan söyleyeyim- onunla devam etmesi gerekiyor. Gençlerbirliği gibi sistemini oturtmuş kulüplere yılda 2-3 teknik direktör değiştirmek doğrusunu söylemek gerekirse hiç yakışmıyor.

▼Kaç takım var böyle? ▲Çoğunluğu öyle diyebiliriz. Olmayanlara örnek vermek gerekirse Gençlerbirliği var, tesis olarak Ankaragücü var, Kayserispor iyi yolda gidiyor, Gaziantepspor var, biraz Konyaspor diyebiliriz. Trabzonspor zaten kendini toparladı. Onların da teknik direktör seçiminde çok dikkatli davranmaları gerekiyor artık. Bence teknik direktör seçiminde kulüplerin istikrarlı davranması gerekiyor. En azından bir yıl, en azından diyorum bakın, en azından bir yıl verecekler teknik adama. Ayrılacaksa o bir yılın sonunda ayrılacak. Bir teknik direktör değişimi oluyor, o da üst üste maç kaybetmiş oluyor. Ama ne oluyor? "Bu yeni geldi, bakalım bir dursun" diyorlar. Burada bir tezatlık var. Benim elimde sihirli değnek yok ki, geleceksin, şunu şunu yapacaksın. İşte örneğin ben: Konyaspor beraberliği, Ankaragücü beraberliği böyle yavaş yavaş çevirdim. Kulüp,

Her karşılaşma bir haftalık periyot. Haftanın 6 günü çalışıyoruz. Eğer futbolcu bu 6 günde maça hazırlanamıyorsa, futbolcu maça günü "Bizim gibi oynayın. Hadi yemin edelim. Vallahi, billahi" demeniz anlamsız. Siz futbolcuyla birlikte bir hedefe puan olarak, sıralama olarak hem de kulüp olarak kilitlenirsiniz bu iş oluyor.

10 yıl yardımcı antrenörlük yaptım. Denizlispor, Ankaragücü, Gençlerbirliği ve en sonunda A Milli Takım'da yardımcı antrenörlük yaptım. Her zaman tekrarlıyorum, iyi ki Ersun Yanal ile çalışmışım. İnanılmaz şeyler öğrendim. Oysa futbolu yeni bırakan, isim yapmış arkadaşlarımız bir anda teknik direktörlüğe geçiş yapıyor. Formayı çıkarıyor, ertesi gün teknik direktörlüğe başlıyor. Kimisi kendini hazır hissediyor, kimisi hissetmiyor ama bence yanlış. Neden yanlış? Çünkü çok iyi futbolculukla, teknik direktörlük çok ayrı şeyler. Bence yavaş yavaş sindire sindire gelmeleri, en azından içinde bulunduğu o vizyonu, o geldiği noktayı çok iyi kullanması gerekiyor. Ama kullanmadan bir anda teknik direktörlüğe atılıyorlar. Çünkü kulüplerin işleyişleri çok farklı. İlişkiler çok farklı. Bir anda boşluğa düşüyor, ne yapacağını bilemiyor. Olaylar karşısında strateji belirlemeyi bilmiyor. Belirleyemiyor. Ben 10 yıldır çalışıyorum, büyük bir deneyim bu.

camia, başkan, oluşturduğumuz ekip inanılmaz derecede inançlı bir ektir. İyi oynuyorduk, iyi çalıştığımızı biliyorduk. Türkiye'deki takımların Avrupa'da niye başarılı olamadığını herkes tartışıyor. "İyi transfer yapamadılar, gerekli transferleri yapamadılar" gibi yaklaşımlar bence yanlış. İyi çalışmıyorlar. İyi çalışmadıkları için de başarısız oluyorlar. Biz iyi çalışıyoruz diye demiyorum. Biz tempolu oynamaya çalışıyoruz. Türkiye'de şu anda oynanan futbolun temposu çok düşük. Avrupa arenasına çıktığınız zamanda aradaki tempo farkı göz önüne seriliyor. Bu gayet basit. Çünkü Türkiye'de futbol çok rahat oynanıyor. Hiç kimse kimseyi rahatsız etmiyor. Yani bir mücadele yok, ısırın oyuncu yok. Onun için de bu tip şeyler çıkıyor.

▼Söyledikleriniz çok değerli şeyler. Çünkü meseleye analitik düşünerek, bütün boyutlarıyla ele alarak yaklaşıyorsunuz. Oysa burada "günü kurtaranlar" konuşuyoruz sizinle. Sürekli de onlar geliyorlar, gündem sürekli onlarla ilgili oluyor. Bu ayırımı nasıl yapacağız? Ne zaman, günü değil de futbolu, futbolun değerlerini tartışanlarla aralarında bir ağırlık dengesini oluşturabileceğiz?

▲Yeni değerler çıkartmamız gerekiyor. Yani bu tür çalışmaları yapan insanlarla çalışmamız gerekiyor, ki kulüplerde buna dönmek zorunda. Kendi çalıştığım kulüpten örnek veririm, hiçbir oyuncu transfer etmedim. Çünkü Gençlerbirliği'nin vizyonuna dışarıdan çok pahalı rakamlarla oyuncu katma taraftarı değilim. Kulübe kendime göre bir vizyon çiziyorum. 2. Lig B Kategorisi'nde ASAŞ takımımız var. 7-8 tane milli oyuncuya sahip inanılmaz derece iyi bir PAF takımımız var. Benim bu takımlardan Gençlerbirliği'ne adam aktarmam gerekiyor. Bir ekolü böyle devam ettirmem gerekiyor. Mehmet Çakır, Erhan, Kerem şimdi bir de Tuna çıktı. Bunlar hep çıkıyorlar yavaş yavaş. Daha da çıkmaya devam edecekler. Ben bunları çıkartmaya çalışıyorum. Kulüple de aynı doğrultuda

gitmeye başladık. Ama maalesef günümüzde 30 puanda olan takım da 4 tane transfer yapmak istiyor, 17 puanda olan takım da. Hiçbir kulüp, "Ben biraz da kendim yetiştireyim. Elimdeki oyuncuları ayağa kaldırayım" demiyor. Türk futbolunda çok çabuk mu olur artık bilemiyorum ama bu eskiyen yüzlerin değişmesi gerekiyor. Şu andaki kuşağın değişmesi gerekiyor. Çünkü artık hep eski yüzler oynamaya başladı. Bir doygunculuk başladı. Doygunculuk başlınca da tempo düşmeye başladı. Bu da teknik direktör kıymılarına yol açtı. Çünkü oyuncuya yaslanan kulüpler olmaya başladı. Onun için bizim artık yeni yüzler ortaya çıkartmamız lazım.

▼Antrenörler için de aynı şeyler geçerli mi?

▲Gerçek tabii ki. Teknik direktörlük yapabilecek inanılmaz derecede değerli arkadaşlarımız var. Ben diyorum ki, gelin destek olalım onlara. Bilimsel çalışan, ekibini iyi kuran, kulübün vizyonu ile birlikte uyumlu olan teknik direktörleri öne çıkaralım, destekleyelim. Ben bunun önemli olduğunu düşünüyorum.

▼Ama olaya böyle bakmıyorlar ki kulüpler...

▲Eninde sonunda bu anlayışı benimsemek zorundalar. Çünkü diğer yönde tükenme başladı. Onlar da baktılar ki artık iş olmuyor. Çünkü kazanılmadan harcanmıyor. Siz o teknik direktörü kazanın evvela. Kulübe bir sahip çıksın adam. Biz de onu yaptık burada. Gerçi Gençlerbirliği'nin buna hiç ihtiyacı yoktu ama A Takım, PAF Takım ve ASAŞ için aynı idman programlarını uyguluyoruz. Bir ekol oluşturmaya uğraşıyoruz. İzleyene zevk veren, baskı yapan.

▼Bunu yaparken kimlerden yararlandınız?

▲Çalıştığım 10 yıl süresince öğrendim ben bunu. Artık seyirci azalmaya başladı. Neden? Çünkü futbol kötü. Gol pozisyonu yok. 1-0 gidiyor, 1-1 olursa teknik direktör seviniyor, "Deplasmanda puan aldım. Kovulmayacağım" diye. Halbuki gittikçe kaybediyorlar kulüp olarak. Ama farkında değiller.

▼Demin çok önemli bir söz söylediniz, "Ekol yaratmak" dediniz. Türkiye'de ekol yaratmak istediğini söyleyen kaç antrenör var acaba? Sahaya çıktığında "şu takım bunu oynar" diyebileceğiniz kaç takım var? Bu çok ciddi bir problem değil mi?

▲Kesinlikle. Bunu tek bir maddede yoğunlaştıramayız. Birçok etken var. Biz buna devre arasında başladık. Hatta devre arasında Antalya'da ASAŞ ile kendi aramızda yaptığımız bir maça çok net bir resim olarak karşımıza çıktı bu. Her iki takım da aynı işi yapmaya çalışıyor. İnanılmaz zevkli bir maç oldu. Hatta seyredenler maçtan son derece keyif aldıklarını söylediler. "Sanki Premier Lig'de oynanan bir maçı izliyormuşuz zannettik" dediler. Sonuçta bu benim kendi düşüncem. Bunu kendimiz yaratıyoruz. Çünkü ben öyle istiyorum. Ben içerideki oyuncuya söylüyorum, "Oyuncuyu rahatsız etmezsen, topsuz oyun oynamazsan, atağa çıkarken korkak çıkarsan, örnek veriyorum Fenerbahçe maçında kişiliğini oynarsan 5. dakika oyundan alırım seni" diyorum. Ayağındaki topu taca atarsan, "sen Alex'sin, buyur geç", "sen Anelka'sın depar atabilirsin" dersin; ben, o oyuncuyla çalışmayaacağımı belirtiyorum zaten. Bana yürek

ve cesaret lazım. Gol kaçırabilirsin, hata da yapabilirsin, mağlup da olabilirsin, hatta 3 maç üstüste mağlup olabilirsin. Ama sonuçta ben kazanacağım. Çünkü sonuçta ortaya kişilikli futbolcu çıkıyor. Fakat tabii bunun bir de öncesi var, o da çalışmak. Mağlubiyetten sonra da çalışmak, mağlubiyetten önce de çalışmak. Galibiyetten sonra da çalışmak, beraberlikten sonra da çalışmak. Yağmur yağarken de, hastayken de çalışmak. Bunun başka bir sıkkı yok.

sanlar değiller. Türkiye'de futbolcuların yüzde 80-90'ı birbirleriyle eşittir. Sadece takım halinde oynamayı, beraber düşünmeyi, tempoyu yüksek oynamayı sağladığınız anda bu işi bitiriyorsunuz. Biz şimdi bunu yapıyoruz. Temposuz, coşkusuz antrenman olursa çalışmıyorum, bırakıyorum. "Siz antrenman terbiyesizsiniz" diyorum. Gönderiyorum içeri. O gün çünkü verim alamayacağım. Eğer o idman coşkusuyla, temposuyla devam ederseniz, o fundamental yerleşiyor. Yapmayacak sak buraya çıkmayacağız. Yapacak sak çıkalım. Ben sana "gel evimi taşı" demiyorum, "çocuğuma bak" demiyorum. Bu benim işim, mesleğim. Bunun çoğunluğunu sağlayabildik. Kadro olarak ben 19 kişi ile çalışabiliyorum ama şikayetim yok. Herkes bunun az olduğunu düşünüyor. Hayır bu az değil. Çalışmayan 27 kişiyi ne yapayım? Ne yaptığınız antrenmandan zevk alırsınız, ne antrenmanın sonucunu alırsınız, ne futbolcuyla ilgilenebilirsiniz. Biz de bir yanlışlık vardır, transferle dolar kadrolar. Niye dolduruyorsun ya? Ben dışarıdan gereksiz yabancı transferi yapacağım, altyapıdan 1989 doğumlu 2 tane çocuğu kadroma aldım. İddia ediyorum 1 sene sonra da bunlar çıkacak. Ama ben ona öğretiyorum. "Bak" diyorum, "benim terbiyem bu".

▼**Sans veriliyor mu peki?**
▲Şans Anadolu takımlarında biraz daha veriliyor. Vermek zorunda kalıyorlar yılda bir-iki tane de olsa. Ama kulüpler buna hazır değil ki. Kulüp küme düşmeye oynuyor. Teknik direktör "Bu çok yetenekli bir genç bunun oynatayım ama oynatırsam, mağlup olursam ben gideceğim" diyor. Öncelikle söylediğim gibi teknik direktör seçiminin iyi, kulübün sisteminin iyi olması gerek. Ben Gençlerbirliği'nde yensem de yenilsem de ben bu şekilde bir sitem belirledim. Bu böyle gidecek. Bu bir ekol olacak diyorum. Ben ASAS'a niye bakıyorum? ASAS'a bakma sebebim oradan oyuncu almamdır. Gençlerbirliği Kulübü'ne bundan sonra çok ekstra, yüzde yüz ekstra olan haric bir futbolcu giremeyecek diyorum. Karakter, adamlık, düzgünlük, çalışma, uyum. Bu tip adamlar girebilecek. İçerideki adamlara da diyorum ki, "Bu bu bu. Değer bilmezseniz değer bilenler gelir". Bu kadar. Çünkü kulüp olarak güçlüyüm. Ben Gençlerbir-

liği Kulübü'nden örnek vermek zorundayım. Kulüp inanılmaz büyük bir nimet. ASAS'a şimdi Metin Diyadin'i getirdik eski oyuncumuz. Altyapıya yine eski oyuncumuz Avni'yi getirdik. Hep aynı ekol, aynı çalışma sistemi, aynı oyun sistemi devam ediyor. Dedik ki "Altyapıda senin Avni ile başarılı olman önemli değil. Onunla devam". İşte ASAS şimdi şampiyonluğa oynuyor. Şu anda şampiyonluğa oynamasa, benim kadromda olacak en az 3 futbolcu var.

▼**Almaya kıyamıyorsunuz değil mi?**

▲Almayacağım zaten. İnan bak almayacağım. Üstelik büyük transfer yapmayacağım. Kaldığım sürece çok fazla uçuk rakamlara transfer istemeyeceğim. Şimdi ben Kerem'e, Mehmet Çetin'e, Erhan'a, Uğur'a nasıl kıyarım? Şimdi Tuna çıktı stoperde, 1983 doğumlu. Kimse bilmiyor, o da Altay'dan gelmişti. Bence inanılmaz derecede çıkış yapacak bir adam. İsmail mesela. İsmail'e herkes yaşlı der, 25 yaşında! Ama dedim ki ona, "Sen kuvvetinle oynayacaksın. Benim oyun sistemim bu. Bunu yaparsan oynarsın. Yapmazsan seni bilirsin."

▼**Biz futbolda saçma sapan şeyler tartışıyoruz ama adam gibi futbol felsefesi tartışmıyoruz. Barcelona'da Rijkaard, Chelsea'de Mourinho var. Benitez var belki bir de. Şu anda dünyanın en parlak teknik direktörleri. Hiçbiri aynı futbolu oynatmıyor, neredeyse üç ayrı ekol gibi. Uçu de birbirinden farklı. Benitez çok oyuncu kullanır, sağlam durur. Mourinho daha tempolu, daha dar alanda bir oyun alanı kurgular. Rijkaard ise "oyunu ben kuracağım, kendi oyunumu dayatacağım" gibi bir anlayışa sahip. Oysa biz bunların hiçbiryle ilgili hiçbir şey söylemiyoruz, bunları tartışmıyoruz. Siz bakıyor musunuz bu ülkelere?**

▲Tabii bakıyorum. Baskılı oynatan alan daraltan bir anlayıştayım ben. Coşkulu oynamayı seven bir adamım, rakip ayırmadan kendi oyunumu oynatan birisiyim. Röportajın başında Mourinho'dan bahsettik. Benim ekolum o, benim istediğim o. Ben antrenmanda da öyle tempolu çalışmayı seviyorum. Aslında dediğiniz doğru, bizim kendimizin bir ekolu olması gerekiyor. Kendimiz yaşamamız gerekiyor. Mourinho veya Rijkaard. Ben de elimdeki genç oyuncularla bunu yapacağım.

▼**Sonuçta "Mesut Bakkal" deniyor siz o futbolu oynattığınız zaman. Görüyoruz ve hatırlıyoruz, tanıyoruz. Valencia'daki Benitez, Liverpool'daki Benitez gibi...**

▲İlginc bir saptama var. Bu coşkulu oyunla ileride basit oynayanlar, çok gol yiyor. Ama biz az yiyoruz. Şimdi biz de gol atmaya başladık. Takım olarak hep beraber topun arkasına geçmeyi öğrettik, alan daraltmayı öğrettik, 25 metre oynattık. Bundan zevk aldılar. Bütün maçlarda 60. dakikadan sonra bizim takım ortaya çıkacak. Bakın görün çok farklı olacak her şey. ■

Türkiye'deki takımların Avrupa'da niye başarılı olamadığını herkes tartışıyor. "İyi transfer yapamadılar, gerekli transferleri yapamadılar" gibi yaklaşımlar bence yanlış. İyi çalışmıyorlar. İyi çalışmadıkları için de başarısız oluyorlar. Biz iyi çalışıyoruz diye demiyorum. Biz tempolu oynamaya çalışıyoruz. Türkiye'de şu anda oynanan futbolun temposu çok düşük. Avrupa arenasına çıktığınız zamanda aradaki tempo farkı göz önüne seriliyor. Bu gayet basit. Çünkü Türkiye'de futbol çok rahat oynanıyor. Hiç kimse kimseyi rahatsız etmiyor. Yani bir mücadele yok, ısırın oyuncu yok. Onun için de bu tip şeyler çıkıyor.

Kulübe kendime göre bir vizyon çiziyorum. 2. Lig B Kategorisi'nde ASAS takımımız var. 7-8 tane milli oyuncuya sahip inanılmaz derece iyi bir PAF takımımız var. Benim bu takımlardan Gençlerbirliği'ne adam aktarmam gerekiyor. Bir ekolu böyle devam ettirmem gerekiyor. Mehmet Çakır, Erhan, Kerem şimdi bir de Tuna çıktı. Daha da çıkmaya devam edecekler. Ben bunları çıkartmaya çalışıyorum. Kulüple de aynı doğrultuda gitmeye başladık. Ama maalesef günümüzde 30 puanda olan takım da 4 tane transfer yapmak istiyor, 17 puanda olan takım da. Hiçbir kulüp, "Ben biraz da kendim yetiştireyim. Elimdeki oyuncuları ayağa kaldırayım" demiyor. Türk futbolunda çok çabuk mu olur artık bilemiyorum ama bu eskiyen yüzlerin değişmesi gerekiyor. Şu andaki kuşağın değişmesi gerekiyor. Çünkü artık hep eski yüzler oynamaya başladı. Bir doygunluk başladı. Doygunlukla birlikte tempo da düşmeye başladı. Bu da teknik direktör kıyımlarına yol açtı. Çünkü oyuncuya yaslanan kulüpler oluşmaya başladı. Onun için artık bizim yeni yüzler ortaya çıkartmamız lazım.

▼**Kişilikli futbolcu çıkarmaktan bahsettiniz. Siz Türk futbolunda kişilikli futbolcu sayısını yeterli buluyor musunuz?**

▲Bulmuyorum ama bu şekilde yetişmesini umuyorum. Kişilikten kastım oyun karakteri, oyuncu kişiliği. Belki de çok abartılı olacak ama Türk insanının genlerinde var o tembellik. Bu tembellik yansıyor. Hele baştaki teknik direktörler olarak biraz da gevşek bırakırsanız ortaya tatsız, tuzsuz, coşkusuz, temposuz, frikik attıktan sonra sevinme koşusu yaparken sakatlanan adamlar çıkıyor. Değimi anladınız mı?

▼**Hocam bu dedikleriniz çok önemli. Çok çalışmak ve disiplin yetmiyor, bir ekolu yaratabilecek bir zihniyet olması lazım, bir takım bütünlüğü yaratmak lazım. O da yetmiyor, gençleri bu işe katmak lazım. Yetmiyor, kulüple bu işin ortak planını çıkartmak lazım... Değil mi?**

▲Ben şunu savunuyorum, hiçbir futbolcunun diğerinden bir farkı yok. Çok farklı, süper yeteneklere sahip olan in-

Taksi şöförü, şimdi Arjantin direksiyonunda

Redondo, Burghi, Batista, Ibagaza, Sorin, Riquelme, Aimar, Cambiasso, Saviola, D'Alessandro, Tevez, Coloccini gibi yeteneklerin genç milli takımlar düzeyinde yetişmesine ve gelişmesine katkı yapan Pekerman, kısa sürede kendisini kanıtladı, ilkeleri, dürüstlüğü, cencilmenliğiyle bu kez büyük takdir topladı ve önemli transfer teklifleri aldı. Ama her seferinde "Para beni yönetemez. Hayatta daha önemli değerler var" dedi ve görevinin başında kaldı.

Derleyen: **Hasan Cemali**

2002 Dünya Kupası'nda yaşanan başarısızlığın ardından daha önce "hazır değilim" diye reddettiği A Milli Takım teknik direktörlüğü görevini bekledi. Verilmeyince İspanya'nın yolunu tuttu. Kısa süreli bir yurtdışı deneyimi yaşadı. Bielsa'nın istifası sonrası yapılan teklife "evet" dedi ve Arjantin'i Dünya Kupası'na hazırlamaya başladı. Taksi şöförü'nün yükseliş öyküsü 2006 yazında bakalım nasıl şekillenecek. O en az Brezilya kadar şanslı olduklarını söylüyor. Ama bakalım, Pekerman'ın direksiyonuna geçtiği Arjantin, şampiyonluk yarışında nereye kadar gidecek?

Dünyanın en başarılı genç takımlar çalıştırıcısı ünvanına sahip olan 55 yaşındaki Jose Nestor Pekerman bu kez 2006 Almanya Dünya Kupası finallerinde Arjantin milli takımının başında boy gösterecek. Jose, Arjantin'e üç 20 yaş altı Dünya şampiyonluğu ünvanı kazandırarak dikkatleri çekti.

1994'de Jose Pekerman Arjantin genç takımlar teknik direktörlüğüne getirildiği vakit "Pekerman kimdir" sorusu zihinlerde anlamsız bir iz bırakmıştı. Futbolseverler tarafından tanınan bir isim değildi. Hiçbir bi-

rinci lig takımında da görev almamıştı. Öte yandan futbol medyasının adayları arasında isminin bulunmaması bazı otoriteler tarafından küçümsenmesine yolaçmıştı.

Arjantin milli takımının başına gelmesi oldukça ilginçtir. 2004 yılının eylül ayında Pekerman, Arjantin Futbol Federasyonu başkanı Julio Grondona tarafından milli takım teknik direktörlük görevine getirilir. Oysa 16 güçlü aday arasından seçilmesi şaşkınlık yaratır. Çünkü 1998 yılında kendisine önerilen A Milli takım düzeyinde teknik direktörlük görevini henüz hazır olmadığı gerekçesiyle kabul etmemiş yerine Marcelo Bielsa'yı teknik adam olarak göstermişti.

Kendisinin de itiraf ettiği gibi "bilinmeyen bir kişiyim" diyor. Ancak Arjantin Futbol Federasyonunun onunla ilgili tuttuğu 70 sayfalık rapor hiç de küçümsenecek gibi değil. Çünkü genç takımlar düzeyinde elde ettiği sayısız başarılar ortada. Arjantinos Juniors ve Şili'nin Colo Colo takımlarına kazandırdığı yeteneklerle ulaştığı şampiyonluklar in-

kâr edilemez.

Zaman zaman medyanın beğenisini bir türlü kazanamayan Pekerman bileğinin hakkıyla bu göreve getirildiğine inanıyor.

1970'lerde oynadığı Argentinos Juniors takımının orta sahasında üstün yetenekleriyle dikkati çeken Pekerman'ı daha sonra Kolombiya'nın Independiente takımının formasını giydiğini görüyoruz. Burada geçirdiği önemli bir sakatlık Pekerman'ın futbola veda etmesine neden olur. 1982'de antrenörlük diplomasını alır. Basın ise onu artık unutmamıştır bile.

Önce Barmenlik

Elindeki diploma karın doyurmamaktadır. Kendisini geçindiremez olur. Herhangi bir işte çalışmak zorunda kalır. İşe barmenlikle başlar ve sonra eczanede kendine bir iş bulur bir süre sonra da taksi şöförü olarak çalışır. Pekerman "Para beni yönetemez. Hayatta daha önemli değerler var" diyor. Bu felsefeyi bugünde sürdürüyor.

Arjantin Futbol Federasyonu'na adım atması bir bomba tesiri yapmış ve sürpriz olarak nitelendirilmişti. Göreve başladığı ilk uluslararası turnuvada yönettiği Arjantin, Güney Amerika 20 Yaşaltı Şampiyonası'nda ikinci oluyor ve birkaç ay sonra aynı yaş grubuyla Dünya Şampiyonluğunu kazanıyordu. Brezilya'yı 1995 yılında Katar'da oynanan finalde yenen Arjantin'in ortaya koyduğu futbol muhteşemdi. Ancak en önemli sportmenlik ön plandaydı. Utandırıcı, centilmenlik dışı hareketler artık geçmişte kalmıştı. Arjantin, gençler düzeyinde yeni bir sayfa açmıştı bu anlamda ve Pekerman'ın bunda katkısı büyüktü.

Onu herkes tanımaya ve kalitesini anlamaya başlamıştı. Gençler düzeyinde kazandırdığı dünya şampiyonluğu haklı bir gurura vesile olmuştu. "İyi oynadık, kazandık ama daha önemlisi insanı değerlere saygı duyduk. Kaybetmek futbolcu için dünyanın sonu olmasa gerek ancak kazanmak da her şey değil" diyordu Pekerman. Basın ise onu ayrıcalıklı değerlendirmeye başlamıştı. Oyuncular bir baba gibi gördükleri bu adamı takdir ediyor ve seviyordu. Başarıdaki en önemli faktörün karışıklı anlayış ve güven olduğu belirtilmekteydi.

Yıldızları Yetiştirdi

Ticareti aracı yaparak bayağılaştırdığımız bu dünya da iyilik, dürüstlük, nezaket, terbiye, aşırılığa kaçma, saygınlık gibi erdemlerin sözde kaldığını düşünürsek Pekerman'ın felsefesinde yatan doğruluğun son dönemde Arjantin futboluna neler kazandırdığını açıkça görebiliyoruz. Arjantin Futbol Federasyonu Başkanı ve FIFA kıdemli asbaşkanı Julio Grondona, "Tanrıya şükürler olsun böyle dürüst ve yetenekli bir teknik direktör ile çalışma fırsatını elde ettik" diyor.

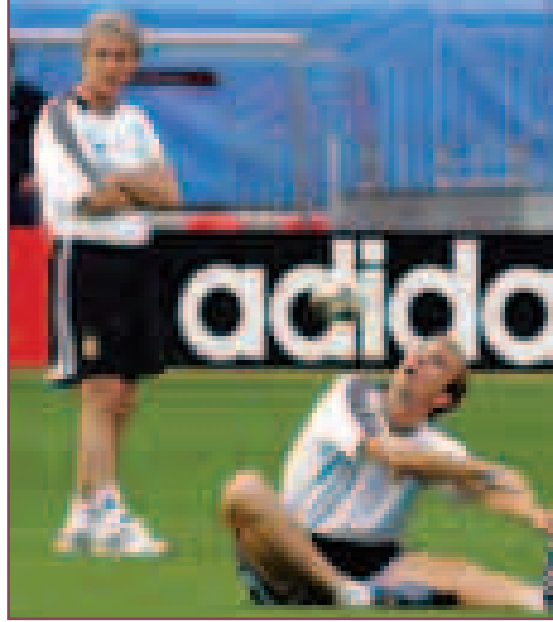
Arjantin'e 1978'de Dünya Kupası'nı ve 1979'da Dünya Gençler Turnuvası şampiyonluğunu kazandıran Cesar Luis Menotti, Pekerman'ın gençler düzeyinde yaptığı aşamayı şöyle değerlendiriyor: "Arjantin futboluna gençlerle yeni bir kan aşıladı. Dünyaya tekrar bir güç olduğumuzu kanıtladık. Futbolumuz sistemine ve geleneklerine uygun yetenekleri yetiştirmeyi özenle devam ediyor. Bunu Pekerman'la gerçekleştirdik."

Pekerman'ın elinde yetişen gençler onun damgasını taşıyor. Liste, Argentinos Juniors takımından Redondo, Borghi, Batista ile başlar ve milli takım düzeyine İbagaça, Sorin, Riquelme, Aimar, Cambiasso, Saviola, D'Alessandro, Tevez, Coloccini gibi yeteneklerle devam eder. 17 ve 20 yaşaltı takımlarından gelerek yükselen bu gençlerin yetişmesinde Pekerman'ın oynadığı rol ise inkar edilemez.

Gençlerle ilgili futbol felsefesi basittir ancak çok şey ifade eder. Pekerman 1997'de Kahire'deki 17 yaşaltı Dünya gençler Şampiyonası sırasında yaptığı açıklamada, "Köklerin yerine iyi oturması için temelin sağlam olması gerekir. Başta genç yeteneklere daha geniş anlamda özgürlük vermek gerekir. 17 yaşaltı grubuyla çalışırken kişilikleri geliştirmek olan bu gençlere taktik konusunda fazla yüklenmemekte fayda vardır. Örneğin, Ri-

Dünyanın gençler düzeyinde en başarılı çalıştırıcısı kabul edilen ve 20 yaşaltı takımına 3 dünya şampiyonluğu kazandıran Pekerman, 1970'li yıllarda ülkesinin yetenekli orta saha oyuncularından biriydi. Futbolu bıraktıktan sonra unutuldu. Önce barmenliğe başladı, ardından bir eczanede çalıştı ve taksi şöförlüğü yaparak hayatını kazandı. 1994'te Genç Milli Takım'ın başına getirildiğinde "Pekerman'da kim" diye başlayan ve küçümseyen eleştiriler aldı.

quelme gibi bir yeteneğin ortaya çıkması bu çalışmanın sonucudur. Gençler daha büyük sahalarda kendilerini hür hissedip daha süratli oynar ancak topu kontrol etmekte zorlanırlar. Hepsinin amacı bir turnuvada oynamaktır ancak oyundan keyif almak ise geride kalmıştır. Bizim ulaşmak istediğimiz temel hedef Arjantin futboluna yeni bir kimlik kazandırmak. Bunu yaparken de teknik, yaratıcılık ve ustalık gibi özelliklerin önplanda olmasını amaçladık" diyordu. Bu felsefeden ise bugün de hiç ödün vermiyor Pekerman.

Paranın Ne Önemi Var!

Malezya'da bir daha kazanılan Dünya Gençler Şampiyonası aleyhine geliştirilen dedikodulara bir son verirken geçersizlik şüphelerini de ortadan kaldırıyordu. Basın artık küçümsemekten vazgeçtiği Pekerman'ı överken talebelerinin sergilediği futbolu alkışlıyordu. Arjantin Futbol Federasyonu(AFA) Pekerman'la yeni bir sözleşme yapmak istemesi ilk başta bazı problemlere yol açacak gibi görülüyordu. Başarılı teknik direktöre dünyanın dört bir yanından- Japonya'dan Birleşik Arap Emirlikleri'nden, İspanya'dan; milyon dolarlık transfer teklifleri gelmeye başlamıştı. Örneğin Japonlar, Arjantin genç takımını çalıştırırken kazandığı ücretin beş mislini vermeye razıydılar. "Daha henüz işin başındayım" diyen

Pekerman tüm bu teklifleri reddederken şöyle diyordu. "Benim için önemli olan Arjantin'e neler verebileceğim, neler kazandırabileceğim. Öncelik benim ülkemdir." Almanın kolay ancak vermenin zor olduğunu belirten Pekerman milyon dolarlara başını çevirirken paranın her şey olmadığını göstermiş dürüstlüğten ise hiç taviz vermemişti.

1998'de, bir yıl sonra Nijerya'da yapılacak Dünya Gençler Şampiyonası hazırlıklarının kulüplerin oyuncuları serbest bırakmaması yüzünden aksadığını görüyoruz. Kulüplerle arasının bozulması bu döneme rastlar. Sidney Olimpiyat Oyunları'nda yaşanan talihsizlikler sonucunda Olimpiyat Milli Takımı'nın elenmesi Pekerman'ın daha üst federasyon kademelerinde görev almasına yol açar. Milli takımda idari menajer görevine getirilir. Bu arada Marcelo Bielsa'nın yerine kendisine önerilen A milli takımı teknik direktörlüğünü kabul etmediğini, görevine genç takımla beraber devam etmek istediğini belirtir. 2001'de yönettiği ekip Buenos Aires'de üçüncü kez Dünya Gençler Şampiyonu olurken Pekerman eski parlak günleri tekrar yaşamaya başlıyordu. Hedefi artık A milli takımın başına geçmekti. Oysa Ar-

jantin 2002'de Dünya Kupası'ndan elendiğinde yeni teknik adam olarak bu pozisyonun kendisine önerileceği düşünülürken, federasyonun Bielsa'nın kontratını yenilemesini ters bir karar olarak değerlendirdiriliyordu. Bunun üzerine Pekerman Avrupa yolunu tutar. İspanya'nın Leganes takımındaki macerası ise 6 ay sonun-

da kulübün parasızlık problemi nedeniyle sona erer.

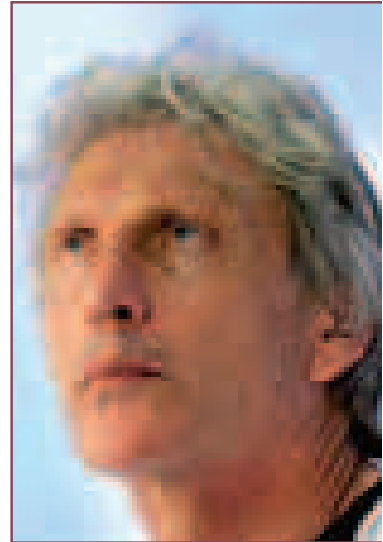
Sıradan Jose

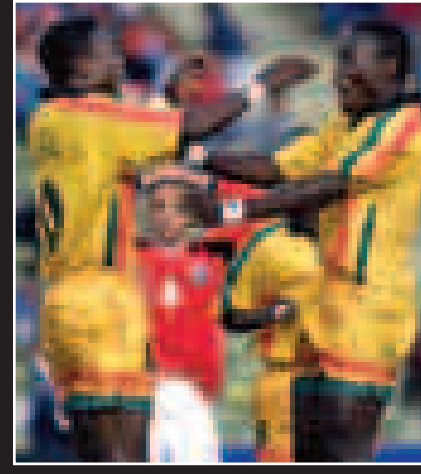
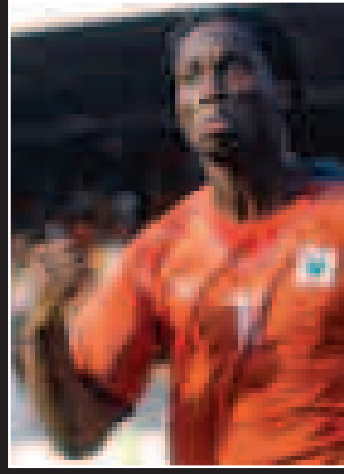
Bu arada A Milli Takım düzeyinde işler ters gitmektedir. Teknik direktörlük görevi ise ufukta gözükmemektedir. Arjantin Güney Amerika Kupası'nı finalde penaltılarla kaybeder. 2004 Atina Olimpiyatları'nda altın madalya kazanan Arjantin'in teknik direktörü Bielsa sürpriz bir şekilde görevinden istifa eder. Artık milli takımın yolu gözükmemiştir ona. Bu güne dek hiç bir birinci sınıf kulüp takımını çalıştırmak fırsatını elde edemeyen Pekerman kendisine yapılan teknik direktörlük görevini kabul ederek milli takımın başına geçer.

Dünya Kupası elemelerinde işler iyi giderken övölür ancak yenilgide ağır tenkitlere uğrar. Örneğin Brezilya karşısında alınan 3-0 lık galibiyetle göklere çıkarılırken Almanya'daki FIFA Konfederasyon Kupası finalinde aynı rakibine 4-1 yenilmesiyle yerin dibine batırılır. Pekerman bu iki ters sonuçtan sonra duygularını gizleyemeyerek şöyle diyordu. "Bir taraftan gibi bende şaşkınlım, 21 gün içinde iki ilginç sonuç yaşadık. Dünyanın en iyi siyken birden en kötüsü olduk. Bunun nedenlerini araştırmak gerek. Çünkü bunda ne mantık ve ne de tutarlılık var."

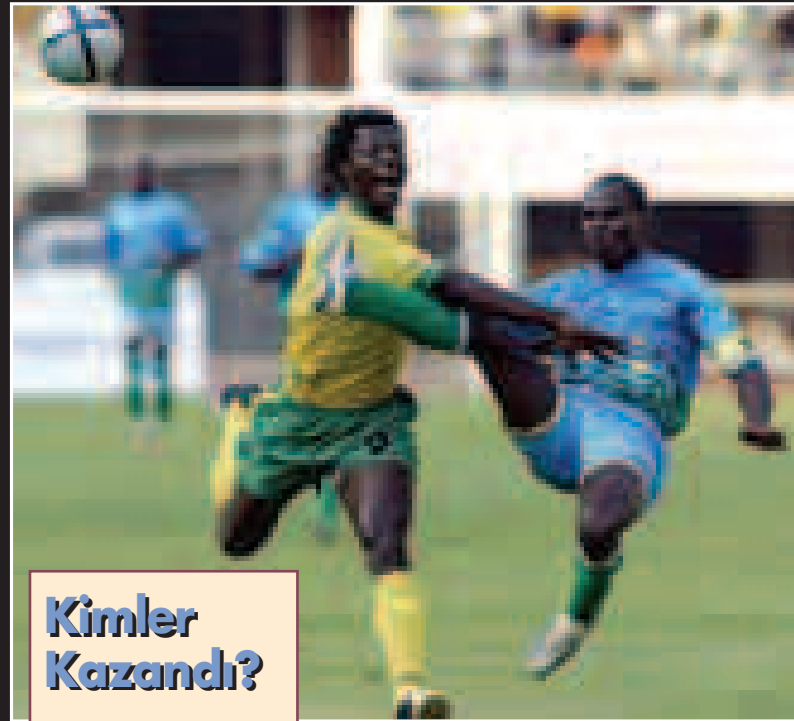
Burada aşırı uçlardan söz etmek mantığa sığmaz. Nereden nasıl geldiği değil de ne yaptığı önem kazanıyor. Bundan önce bir taksi şöförü olan Pekerman bugün milli takımın teknik direktörü. Değişen sadece yaptığı iş, kişiliği ise aynı.

Almanya 2006 Dünya Kupası finallerinde Arjantin'in grubunda Fildişi Sahili, Sırbistan-Karadağ ve Hollanda ile eşleşti. Pekerman B grubundaki şansını ise şöyle dile getiriyor: "Arjantin bu grubu lider kapatacak güçte. Burada rakibimiz Hollanda olur ancak Sırbistan-Karadağ her an sürpriz yapabilecek bir ekip, dikkat etmemiz gerek. Bizimde ev sahibi Almanya ve Brezilya kadar kupayı kazanma şansımız var."■

Kara kıtanın Ak kupası

Kimler Kazandı?

- 1957 Mısır
- 1959 Mısır
- 1962 Etiyopya
- 1963 Gana
- 1965 Gana
- 1968 Kongo
- 1970 Sudan
- 1972 Kongo
- 1974 Zaire
- 1976 Fas
- 1978 Gana
- 1980 Nijerya
- 1982 Gana
- 1984 Kamerun
- 1986 Mısır
- 1988 Kamerun
- 1990 Cezayir
- 1992 Fildişi Sahilleri
- 1994 Nijerya
- 1996 Güney Afrika
- 1998 Mısır
- 2000 Kamerun
- 2002 Kamerun
- 2004 Tunus

Banu K. Yelkovan

Geçtiğimiz Ekim ayında Kahire'de çekildi Afrika Kupası'nın kuraları. Hepimiz şimdi-den Haziran'da başlayacak Dünya Kupası'nı beklerken, Afrika-lılar da kendi en büyük kupaları için piramitlerin gölgesinde mücadele ediyorlar. Kara Kıta'nın bu en büyük futbol olayına Mısır, tarihinde dördüncü kez ev sahipliği yapıyor. Endüstriyel futbol ülkelerinin endüstriyel futbol kulüpleri arasında çok da büyük tezahüratlarla karşılanmıyor Afrika Kupası. Onlar, Afrika'nın kendi ihtiyaçları doğduğunda gidip ucuza futbolcu kapatacakları bir "Sali Pazarı" olarak kalmasını tercih ederler: "Ay şekerim, o kim mi? Ilunga. Geçen sene Kongo'dan aldım!". Ya da bu kupanın ne kendi liglerini, ne kendi kupalarını, ne de

Piramitlerin gölgesindeki futbol ziyafetine katılanlar, birkaç gün içinde son şampiyonla tanışacaklar. Dünyanın dört bir yanından ilgi ve heyecanla izlenen Afrika Kupası, hiç kuşku yok her zaman olduğu gibi bu kez de futbola yeni yıldızlar sunacak.

nede bir düzenleniyor Afrika Kupası. Batı dünyasının şanlı kulüplerinde top koşturan şöhretli futbolcuları da, doğdukları topraklara borçlarının en azından bir kısmını ödemeye koşuyorlar, her ne kadar kulüpleri aksini düşünse de.

Afrika Futbol Konfederasyonu'nun (CAF) oluşturulmasıyla paralel olarak ortaya çıkan Afrika Kupası'nın ilki, bağımsızlığını henüz 1956'nın başında kazanan Sudan'da düzenledi. İlk kupa, Dünya Kupası tarihi örneğindeki benzer şekilde (Jules Rimet), kupanın isim babası Mısırlı A. A. Salem'in de ismini taşımaktaydı. Uzun yıllar turnuvasının statüsünde değişiklikler yaşan-da da bugün artık Dünya Kupası elemelerinde alınan sonuçlar Afrika Kupası'na katılmada esas alınıyor: Altışar takımlık beş grupta oynanan Dünya Kupası ele-

uluslararası takvimlerini sekteye uğratmayacak bir tarihte oynanmasını isterler. Mesela yazın, Afrika'da ortalama sıcaklık 47 dereceyken fa-

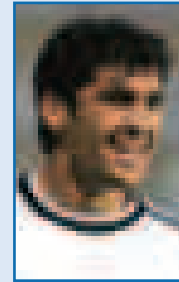
lan... Ama kazın ayağı öyle değil işte. Hep savaşıacak değiller ya, 1957'den bu yana kendi aralarında maç da yapıyorlar bir şekilde Afrika ülkeleri. Başlangıçta kaç sene aralıkla oynayacaklarına karar verememiş bir görüntü çizmiş olsalar da; iki sene, her sene, üç sene derken, sonunda, 1968'de oturtmuşlar rutini. İşte o yıldan bu yana da, iki se-

meleri sonucunda, gruplarını ilk üç sırada bitiren 15 takım ve kupaya ev sahipliği yapacak ülkenin takımı Afrika Kupası'na katılma hakkı kazanıyor (Bu sene, ev sahibi Mısır hem ev sahibi olup hem de grubunu üçüncü sırada bitirince, Mısır'ın grubunda 4. olan Libya da kupaya dahil edildi).

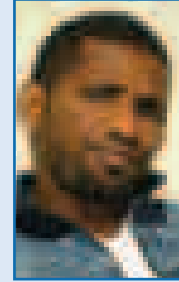
Haliyle kupada şimdiye kadar yaşanmış birçok ilginç olay da var. 1957'deki ilk turnuvaya davet edilen ancak ülkedeki ayrımcılık (apartheid) politikası gereği siyah-

beyaz oyuncular-dan kurulu karışık bir takım göndermeyi reddeden Güney Afrika kupadan ihraç edildi. Tunus ise 1962 turnuvasına iki ön eleme maçını da kazanmadan -ve fazla yorulmadan- katılmayı başardı: Önce ilk rakibi Fas turnuvasından affını istedi; daha sonraki rakibi Nijerya ise ikinci maçın bitimine 25 dakika kala sahadan çekildi. 1963'de ise bu defa Nijerya, eleme turunda Gine'ye 3-2 yenilmesine rağmen, rakibinin ikinci maç için hakemlerle "bağlantı kurduğunun" anlaşıl-

Turkcell Süper Ligi'nden Afrika Kupası'na gidenler

Ahmed Hassan (Beşiktaş)

Saidou Alioum (G.Saray)

MISIR: El Saka (Kon-yaspor) - Ahmet Hasan (Beşiktaş)
LIBYA: Tarik El Taeb (Gaziantepspor)
KAMERUN: Süleyman Hamidou (Denizlispor) - Rigobert Song (G.Saray) - Saidou Alioum (G.Saray) - Raymond Kalla Nkongo (Sivasspor)
KONGO: Marcel Mbayo (Sakaryaspor) - Kamamba Musasa (İstanbulspor)
TUNUS: Khaled Fadhel (Kayseri) - Anis Ayari (Samsunspor) - Ryad Bouazizi (Kayserispor) - Kais Ghodhbane (Samsunspor)
GİNE: İbrahim Yattara (Trabzonspor)
GAN: Stephen Appiah (F.Bahçe)

ması ve diskalifiye edilmesiyle Gana'daki finallere gitmeye hak kazandı. 1982'de Zambiya'nın Romanya doğumlu antrenörü Ted Dimitru (şu anda da Güney Afrika'nın başında) Amerikan pasaportu olduğu için Libya'daki finallere katılmaktan evsahibi ülke tarafından men edildi.

Böyle bir turnuva olur da "kara büyü'nün" devreye girmediği düşünülebilir mi? 1992 yılında Fildişi Sahili kupayı hiç gol yemeden kazandı! Hatta kaleci Alain Gouamene penaltılara uzayan final maçında kendisi bir penaltıyı gole çevirip, rakibin de bir penaltısını kurtardığı için göklere çıkarıldı. Kupa alındıktan bir süre sonra ortaya bir takım 'voodoo doktorları' çıktı ve kendilerini işe alan spor bakanından vaat ettiği primleri artık vermesini talep ettiler. Tabii resmi ağızlardan hızlı bir inkâr gelmekte gecikmedi. Büyücüler de milli takımı lanetlediklerini söyleyerek kabilelerine döndüler. Fildişi Sahili bundan sonra katıldığı bütün Afrika Kupalarında seri

Hep savaşıacak değiller ya, 1957'den bu yana kendi aralarında maç da yapıyorlar bir şekilde Afrika ülkeleri. Başlangıçta kaç sene aralıkla oynayacaklarına karar verememiş bir görüntü çizmiş olsalar da; iki sene, her sene, üç sene derken, sonunda, 1968'de oturtmuşlar rutini. İşte o yıldan bu yana da, iki senede bir düzenleniyor Afrika Kupası. Batı dünyasının şanlı kulüplerinde top koşturan şöhretli futbolcuları da, doğdukları topraklara borçlarının en azından bir kısmını ödemeye koşuyorlar, her ne kadar kulüpleri aksini düşünse de.

halde başarısızlıklar yaşamaya başladı. Sonunda 2002'de hükümet hareketi geçmeye karar verdi ve Savunma Bakanı Moise Lida Kouassi, kamuoyu önünde "büyük doktorlarından" 1992'de olanlar için özür dileyerek, 2000 dolar tutarında bir ödeme yaptı ve karşılığında milli takım için destek istedi. Bu olaydan sonra gerçekleşen ilk Dünya Kupası elemelerinde, Fildişi Sahili, rakip Kamerun'un 93. dakikada hâlâ anlaşılamaz bir şekilde kaçırdığı bir penaltı sonrasında Almanya'daki finallere katılmaya hak kazandı.

Siz bu yazıyı okuduğunuz sırada grup maçları sona ermiş, hatta kupa sahibini bulmuş olacak. Ancak yine de turnuvaya katılan takımlara şöyle bir kuş bakışı göz atalım, fikrimiz olsun:

A GRUBU
Ev sahibi Mısır, Fildişi Sahilleri, Fas ve Libya'dan oluşan grubun ilginç niteliği Mısır, Fildişi Sahilleri ve Libya'nın Dünya Kupası elemelerinde de aynı grupta yer almaları. O grupta kadrosunda Fransa liglerinde oynayan 14 futbolcusu olan Fildişi Sahilleri tarihinde ilk kez Dünya Kupası'na gitmeye hak kazanırken, Mısır üçüncü, Libya dördüncü olmuştu. Fas ise bir

önceki turnuvasının finalisti.

B GRUBU

Afrika'yı Dünya Kupası'nda en çok temsil eden ülke olan ve yirmi yıldan bu yana ilk kez Dünya Kupası'na katılma hakkını kaybeden Kamerun, kupayı daha önce dört kez kaldırmıştı. Buna karşılık grubun diğer takımları Angola ve Togo, inanılmazı başarıp, tarihlerinde ilk kez Dünya Kupası'na katılmayı başardılar. Dördüncü takım Kongo'nun ise üç kez final oynadığı Afrika Uluslar Kupası'nda üç kupası bulunuyor.

C GRUBU

Son şampiyon Tunus'un en büyük kozu, Fransa'yla da Avrupa Şampiyonu olmuş antrenörü Roger Lemerre. Güney Afrika ise yaşadığı antrenör, federasyon krizleri nedeniyle zor günler geçiriyor. Trabzonsporlu Yattara'nın Gine'si ve Zambiya grubun diğer takımları.

D GRUBU

İlk kez Dünya Kupası'na giden bir başka takım Gana, yani Fenerbahçeli Appiah bu grupta. Chelsea'ye yaptığı rekor transferle gündeme gelen Essien ise sakatlığı nedeniyle turnuvada yer almıyor. Grubun diğer takımları Nijerya ve Senegal ise eski günlerinden uzaktalar. Futbolcularının çoğu Güney Afrika liginde forma giyen Zimbabve ise bu "namli takımlar" arasındaki son takım.

Kupa uluslararası müsabaka takviminde yer almadığı için liglerine ara verilmeyen Avrupalılar, oyuncularının milli takımı bir an önce elensin diye totem yapmaktalarsa da -ki muhtemel halay başı da bu sene 60'a yakın oyuncusu Afrika'nın yolunu tutan Fransa olsa gerek- sonuçta zevkli, heyecanlı yüksek ve renkli bir kupa olacağı benziyor...

Bu beşliye dikkat

- **Emanuel Adebayor (Togo) – 26/02/1984 – Arsenal**
Togo'nun Dünya Kupası'na nasıl kaldığını soranlara tek kelimelik cevap Adebayor. 22 yaşındaki forvet, Afrika bölgesinin gol kralı olarak tamamladı elemeleri. Takımının attığı 20 golün 11'inde imzası vardı. Bu gollerin de en değerlisi kuskusuz Senegal karşısında beraberliği getiren goldü. 2002'nin çeyrek finalisti kupa dışı kalırken, Togo Almanya'nın yolunu tutuyordu.
- **Marouane Chamakh (Fas) – 10/01/1984 – Bordeaux**
En iyi Afrikalı Oyuncu ödülünün beş adayından biri. Faslı bir ailenin çocuğu olan Chamakh, Fransa U19 milli takımından aldığı teklifi reddederek kökenlerinin takımı için oynamayı tercih etti. 1998'de Fransa'da oynanan Dünya Kupası'nda "Atlas Aslanları"nın tutmuş bir çocuk için çok da zor bir karar değildi bu.
- **Stephan Makinwa (Nijerya) – 26/07/1983 – Palermo**
Nijerya'yı 17 yaşında terk ederken istikameti İtalya'nın amatör takımı Conegliano'ya. Ondan sonra sırasıyla Como, Reggina ve Modena'da oynadı. Sonra Genova ve Atalanta'nın yolunu tuttu. Atalanta'da attığı altı golü de parende atarak kutladı. Palermo'ya gitmek için Inter Milan'ı reddetti. Yeni takımında gücü ve hızıyla göz kamaştırıyor.
- **Pedro Mantorras (Angola) – 18/03/1982 – Benfica**
Bundan beş sene önce, Güney Afrika'da oynanacak bir

milli maça giderken kendisini havalandırma alanında tam yedi saat boyunca, elinde bir kuru sandviçle aç susuz bekleten Angola Federasyonu'nu milli takımı bırakmakla tehdit etmişti. Simdi Eusebio'dan beri Portekiz'e gelen en iyi Afrikalı oyuncu kabul ediliyor. Angola, Mısır'da onun gol becerisine fazlasıyla ihtiyaç duyacak.

- **Didier Zokora (Fildişi Sahili) 14/12/1980 – St Etienne**
Futbol otoriteleri Zokora'nın yeni Roy Keane mi, yoksa yeni Djemba-Djemba mı olduğuna henüz karar veremediler. Ama eğer Manchester United bu oyuncunun peşindeyse, Zokora'nın yeni Keane olması daha akla yakın görünüyor. Jose Mourinho da genç orta saha oyuncusundan beğeniyle bahsediyor. Monaco ve Lyon diğer talipleri arasında.

Çöldeki vaha!

Maradona'dan beri bir türlü aradığı top cambazını bulamayan dünya futbolu, artık "onu" konuşuyor. Mucizevi çalımlarını, oyunu okuyuşunu, top tekniğini, kendine özgü stilini... Toplanmadık ödül bırakmayan, Dünyada ve Avrupa'da Yılın Futbolcusu seçilen, 25 yaşında genç Brezilyalı; sadece bir futbolcuyu, onun yapacaklarını seyretmek için tribünleri dolduran, ekranların karşısına geçen milyonlarca futbolsevere oyunun güzelliklerini yeniden hatırlatan isim oldu. Ronaldinho adım adım bir fenomen olmaya doğru gidiyor.

Brezilya'dan, Latin Amerika'nın incisinden çıkan birçok yıldızından farklı bir hikâyesi yok onun da. Çok yoksul bir aile, futbolun neredeyse tek kurtuluş olduğu bir dünya... 21 Mart 1980'de Brezilya'nın güneyinde Porto Alegre'de bir işçi mahallesinde doğan çocuğa Ronaldo de Assis Moreira adını verirler. Bu çelimsiz çocuk, Ronaldo Gaúcho, Ronaldinho adını çok daha sonra alacaktır. Burada bir parantez açıp bu ad meselesine değinelim: "Gaúcho", Rio Grande do Sul eyaletinin göçmen kökenli yerleşimcilerine verilen ortak ad. "Ronaldinho" ise ikisinin de adı aynı olduğundan, kendisine diğer Brezilyalı yıldız Ronaldo'dan ayırtmak için milli takıma

Yıldız özlemiyle yanıp tutuşan futbolun, tüm coğrafyalardaki en büyük oyuncusu o. Gerçek bir sihirbaz. Müthiş bir yetenek. Bir futbol dehası. İzleyenleri büyüleyen, oynarken de oynatırken de büyük keyif veren, takımını ateşleyen, hele son yıllarda zirveden hiç inmeyen bir dünya starı.

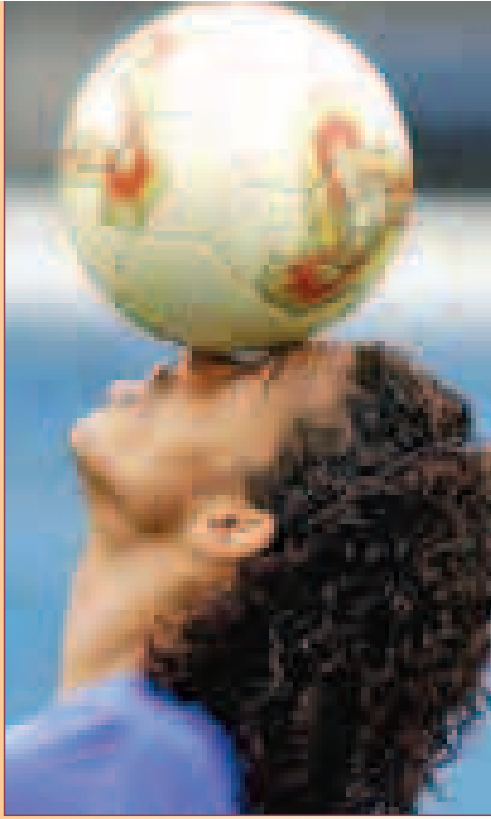

seçilmesinden sonra verilen bir ad. Uç kardeşin en küçüğü olan Ronaldinho'nun babası Joao, oldukça yetenekli olmasına rağmen kendi kurtuluşunu gerçekleştiremediğinden, bir tersane işçisi olmuştur, ayrıca bir otopark çalıştırmaktadır. Cruzeiro'yla Brezilya İkinci Ligi'nde oynama-

mayı başaran Joao daha fazla ilerleyemeceğini anlamıştır. Şehrin takımı olan Gremio'nun tutkulu bir taraftarı olan Joao, çocuklarını yakın takibe alıp onlardaki yeteneği gözlemeye başlar. İşçi görür görmez büyük oğlu Roberto'yu Gremio'nun altyapısına yazdırır. Roberto, takımın genç takımına yükseilir. Gremio'nun yıldızı olur. 19 yaşında profesyonel kontrat imzalar ve ailenin maddi olarak ciddi anlamda rahatlamasına yardımcı olur. Ne var ki, Roberto'nun futbolun dışında düşünmesi gereken başka şeyler ortaya çıkar: Baba Joao,

ren golü atan isim olunca daha farklı bir gözle izlenmeye başlar. Bu kadar öne çıkan bir ismin Avrupa'nın gündemine gelmesi de kaçınılmazdı. Latin Amerika'da genç oyuncu avına çıkan birçok takımın transfer listesinde ilk sıralarda bulunan Ronaldinho için en ciddi teklifler Leeds United ve PSV Eindhoven'dan geldi. İki teklifi de reddeden menajeri abisi Roberto, 2001 yılında Paris Saint Germain'e olur verdi. Ne var ki Gremio ile PSG arasında bonservis bedeli konusunda çıkan anlaşmazlık ve olayın sahalardan uzak kaldı. Genç oyuncu uzun bir aranın ardından hukuki sürecin sonunda, 4,5 milyon dolar bonservis ücretiyle PSG'ye 5 yıllığına transfer oldu. Ancak "sihirbaz"ın Avrupa'daki ilk yılı hiç de beklendiği gibi gitmedi. Özellikle takımın hocası Fernandez'le bir türlü anlaşamayan Ronaldinho, bir yandan da kendini Paris'in "renkli hayatına" kaptırınca kötü bir sezon geçirdi. Fakat burada da adaptasyon süresinin ardından beklenen Ronaldinho sahalardaydı. Zekâ dolu futbolu ve hayranlık uyandıran yetenekleriyle büyük takımların iştahlarını kabartan Ronaldinho da, fırsat buldukça PSG'nin

İnciler...

"Müzik benim için vazgeçilmez bir tutku. Her zaman mutlu olan, sürekli müzik içinde bir evde büyüdüm. Perküsyon çalmaya çok küçükken başladım. Zaten amcalarım ve teyzelerim müzisyen. Müzik ve futbol, 3-4 yaşından beri tüm hayatım. Asla futbolcu olmak dışında bir şey düşünmedim ama şimdi düşününce fark ediyorum ki, futbolcu olmasaydım müzisyen olurdum"

"Yakışıklı olmadığım ortada. Küçükken arkadaşlarım dişlerimle dalga geçirdi. Keşke annemi dinleyip diş tellerimi takasaydım. Şimdi doğru düzgün nefes alabilmek için ağzımı sonuna kadar açmak zorunda kalıyorum ve çabuk yoruluyorum. En kısa zamanda tellerimi takacağım"

"Hayatımda ayağımda topun olmadığı bir anı hatırlamıyorum. Küçükken köpeğim Bombom'la birlikte yorulmak nedir bilmeden futbol oynardık. Sürekli etraftaki eşyaları kırıp dökerdik ve annem 'Bir daha evin içinde top oynamayacaksınız' derdi".

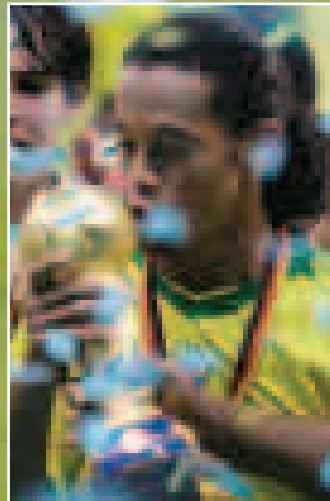
"Küçükken en sevdiğim şey topa dripling yapmaktı. Hele ki sokakta oynuyorsanız, maç 4-5 saat sürüyorsa, sürekli gol atmak istemezsiniz. Ben de gol atabileceksen bile dripling yapmayı seviyordum. Fakat 7 yaşındayken babam 'Hayır' dedi, 'topa en fazla iki kere dokunacaksın'. Bütün zevkim kaçmıştı, çok kızdım, ağladım. Anlamamıştım. Fakat şimdi benden ne istediğini anlıyorum"

Mucizevi çalımları, oyunu okuyuşu, top tekniği, kendine özgü stili... Toplanmadık ödül bırakmayan, Dünyada ve Avrupa'da Yılın Futbolcusu seçilen, 25 yaşında genç Brezilyalı; sadece bir futbolcuyu, onun yapacaklarını seyretmek için tribünleri dolduran, ekranların karşısına geçen milyonlarca futbolsevere oyunun güzelliklerini yeniden hatırlatan isim oldu. Ronaldinho, adım adım bir fenomen olmaya doğru gidiyor.

Roberto'ya kulüp tarafından verilen villanın havuzunda geçirdiği kalp krizi sonucu 1989'da hayatını kaybeder. Yetmez; yükselişini sürdüren Roberto milli takıma seçilmiş, Brezilya'nın yeni yıldızlarından birisi olacağı düşünülürken, 1991'de dizinden ciddi bir sakatlık geçirince her şey altüst olur. Ronaldinho ise Rio Grande do Sul plajlarında arkadaşlarıyla yaptığı maçlarla futbolunu geliştirmektedir. Günün birinde küçük kardeşinde "her Brezilyalı çocukta olandan" fazla bir şeyler olduğunu fark eden Roberto, kardeşinin menajerliğine soyunur ve Ronaldinho da Gremio altyapısının yolunu tutar. Sergilediği futbolla herkesi büyüyen "dislek çocuk", kısa zamanda Brezilya 17 Yaşalılı Milli Takımı'na seçilir. 1997'de Mısır'da düzenlenen U17 şampiyonasında Brezilya kupayı kazanırken, Ronaldinho turnuvarın "en değerli oyuncusu" seçilir ve 18 yaşında Gremio ile resmi sözleşmeye imza atıp profesyonelliğe geçer. İlk sezonunda sadece 4 maçta takımda yer alan ve gol atamayan Ronaldinho, takıma alışıkça açılır ve ikinci sezon sadece attığı 5 golle değil oynadığı futbolla da dikkat çeker.

Zamanla, abisinden sonra Gremio'nun yeni yıldızı haline gelir. Luxemburgo zamanında milli takıma da çağrılan Ronaldinho, 1999'da Brezilya'ya Copa America'yı geti-

kendisine küçük geldiğini açıklamaktan kaçınmadı. 2002'de Dünya Kupası'nı kazanan Brezilya milli takımının en etkili isimlerinden birisi olan Ronaldinho'nun kulüp takımı ise bir türlü istediği başarıyı yakalayamıyordu. PSG, 2003 yılında oldukça kötü bir performans gösterip Avrupa Kupaları'na katılma hakkı kazanamayınca, Brezilyalı'yı sözleşmesindeki maddede uyarınca satış listesine koydular. Uzun pazarlıklardan sonra, David Beckham'ı transfer sözüyle göreve gelen ancak ezeli rakipleri Real Madrid'e kapıran Barcelona Başkanı Laporta, transfer için devreye giren ve oldukça cazip bir teklif sunan Manchester United'ı geride bıraktıklarını, büyük transferinin Ronaldinho olduğunu açıkladı. "Sihirbaz", 27 milyon euro karşılığında Barça forması giymeye başlayacaktı. İki taraf da birbirine çabuk ısındı. Ronaldinho, takım ve şehir için "evimde gibiyim" derken, tribünlerde de Brezilyalı oyuncuya karşı gittikçe büyüyen bir sevgi oluştu. Katalan ekibiyle ilk sezonunda çıktığı 32 maçta 15 gol atıyor, ancak şampiyonluk Valencia'nın oluyordu. Geçen sezon ise İspanya'da tam anlamıyla Ronaldinho fırtınası esiyor, Barça 5 yıl aradan sonra 17. şampiyonluğuna, onun büyük katkısıyla ulaşıyordu. "Sihirbaz"ın büyüü bu senede devam ediyor. Onu izlemek bir zevk. Futboldan hâlâ zevk almayı, alabilmeyi umanlar için, Eduardo Galeano'nun deyimiyile "futbol dilencileri" için çölde bir vaha adeta Ronaldinho. Daha epey bir süre de orada olacak gibi duruyor. Üstelik bir serap değil...■

Profesyonel futbolda sendikalaşma

Türkiye’de genel ekonominin etkileri yanında kulüplerde yaşanan sorunlardan dolayı futbolcuların ücretlerinin zamanında ödenmemesi son yıllarda sıkça yaşanan bir durumdur. Bu noktada, gerek futbolcuların ekonomik anlamda zor durumda kalmasının ve gerekse kulüplerin sorunlarının çözülmesinde gerekli diyalogun sağlanması ancak kurumsallaşmış sosyal tarafların varlığıyla mümkün olacaktır. Profesyonel futbolcular ve kulüplerin yasal olarak sendika kurmalarına bir engel bulunmadığı gibi doktrinde ilgili tarafların Sendikalar Kanunu ve İş Kolları Tüzüğünde sayılan işkolları içinde olan genel işler kapsamında olduğu kabul edilmektedir. Ayrıca, bu işkolunun kapsamına sadece sporcuların değil, sporla ilgili faaliyetleri bir iş sözleşmesi gereğince gerçekleştiren sporla ilgili tüm kişilerin de alınmaları gerekmektedir.

Futbol ve Hukuk

Geçtiğimiz günlerde Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Mehmet Ali Şahin, futbolcuların sendikalı olmasına yasal bir engel olmadığını belirtti. Sonra gerek yazılı ve gerekse görsel medyada futbolcuların sendikalaşması üzerine çeşitli görüşler yayımlandı. Yaklaşık dört yıl önce de dönemin Milli Takımlar Teknik Direktörü Şenol Güneş futbolcuların kendilerine yapılan haksızlığa karşı sendika kurmaları ve kulüplerin ise lokavt haklarının olması gerektiği yönünde açıklamalar yaparak sendika kurulmasının gerekliliğine dikkat çekmişti.

Bu yazıda, profesyonel futbol sendikalaşmasına ilişkin olarak ulusal boyut bağlamında Fransa ve Türkiye örneklerine değinilecek ve uluslararası boyut bağlamında ise FIFPro (Uluslararası Profesyonel Futbolcular Federasyonu) incelenecektir. Daha sonra ise, sendika kurulmasının önemine ve bu konunun bugünlerde neden yapılması gerektiği sorularına cevap bulunmaya çalışılacaktır. Profesyonel futbolda sendikalaşmayı inceleyen bu yazıda profesyonel futbolcu sendikalarına ağırlık verilmesinin sebebi ise, sendikalaşmanın temelinde çalışanların kurucu unsur olmasıdır.

FRANSA ÖRNEĞİ

Futbol, Fransa’da 1932 yılında ve takip eden yıllarda yalnızca boks ve bisiklet alanında profesyonellik kabul edilmiştir. 1950’li yılların sonuna kadar bahsedilen spor alanlarındaki yö-

neticiler gerek iş hukukunu tamamen reddeden spor düzenlemeleri ve gerekse yasal olmayan sözleşmeler yoluyla kötüye kullanılmışlardır.

Profesyonel futbolcu sözleşmeleri İkinci Dünya Savaşı’nı takip eden yıllarda belirsiz bir nitelik taşımaya başladılar. Profesyonelliği düzenleyen statünün 7. maddesinde “Profesyonel veya yarı-profesyonel oyuncular futbol faaliyetini yerine getirdikleri kulüplere sözleşmeyle bağlı olmalıydılar” düzenlemesi konulmuştur. Bununla birlikte, oyuncu ile kulüp arasındaki sözleşmede, futbolcuyu kulübe 35 yaşına kadar bağlayan maddeler yer alabilmektedir. 1950’den sonra bu düzenleme “Profesyonel veya yarı profesyonel oyuncu 35 yaşına kadar sözleşmeyle bağlıdır” şeklinde nihayet statüye girer.¹ Bu dönemde profesyonel futbolcu sözleşme imzalandığında 35 yaşına kadar yani meslek yaşamının tamamı boyunca sözleşmeye uymak zorundadır. 35 yaşına kadar ücretler yalnızca bir sezon için teminat altına alınmıştır. Bununla birlikte futbolcunun görüşü dikkate alınmaksızın yöneticilerin başka bir kulübe tazminat karşılığında futbolcuyu transfer etmelerine izin verilmiştir.

1958 ile 1961 yılları arasında profesyonel sporculara ait üç adet sendika kurulmuştur: Bisiklet, boks ve futbol. Futbol sektörü, bu noktada profesyonel sporcular için haklarının toplu şekilde korunmasında örnek olmuştur. Profesyonel Futbolcu Ulusal Sendikası’nın 16 Kasım 1961 tarihinde kurulmasından sonra sendikalaşma oranı artmaya başlamış, 1967 yılında 376 profesyonel futbolcudan 257’si sendikaya üye olmuştur. 1968 olaylarını takiben yukarıda belirtilen ömür boyu sözleşmeler ortadan kaldırılmış ve Fransa, profesyonel futbolcular yararına süreli sözleşmenin kabul edildiği dünyadaki ilk ülke olmuştur.

Bununla birlikte, yapılan düzenlemelere rağmen futbolcular ile kulüpler arasında ihtilaflar devam etmiştir.² Aralık 1972’de ise profesyonel futbolcular greve gitmiş ve 1973 yılında Spor Bakanlığı ilgili tarafların biraraya gelmesini sağlayarak “Profesyonel Futbol Şartı” olarak bilinen ve Fransız

Yargıtay’ı tarafından toplu iş sözleşmesi niteliğinde olduğu kabul edilen sözleşmeyi imzalamışlardır.

Ayrıca, futbola önemli sermayelerle yatırım yapan yeni başkanlar tarafından 1990 yılında Profesyonel Futbol Kulüpleri Sendikası kurulmuş olup bu sendika işverenleri temsil eden kurulmuştur. Sendikanın kurucu başkanı halen Lyon Kulübü başkanı olan Jean-Michel Aulas’tır. Gerek futbolcu ve gerekse kulüp sendikaları bahsi geçen sözleşmeyle Fransız Futbol Federasyonu veya Profesyonel Futbol Ligi, işveren sendikası ve futbol sektöründe çalışan başta futbolcular ve eğitimciler olmak üzere sektöre ilgili çalışanların ilişkilerini düzenlemektedir.

TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Türkiye’de ise 31 Mayıs 1965 tarihinde İstanbul’da Genel İşler İşkolunda, Türkiye Profesyonel Futbolcular Sendikası adıyla ilk sendika kurulmuştur. Sendika, ilk başta 12 kurucu tarafından kurulmuş olup 16 Temmuz 1966 tarihinde yapılan ilk genel kurulunda Yönetim Kurulu’nda Melih Ilgaz (Genel Başkan), Şeref Has (İkinci Başkan), Tekin Bilge (Genel Sekreter), Ali Beratlıgil, Kaya Köstepen, Özcan Köksay, Basri Dirimlili, Metin Oktay, ve Candemir Berkman yer almıştır.

29 Haziran 1967 tarihinde yapılan genel kurulda ise Genel başkanlığa Şükrü Gülesin, ikinci başkanlığa Turgay Şeren ve Genel Sekreterliğe Tekin Bilge seçilmiştir. 13 Mayıs 1969 tarihindeki genel kurulda tüzük değişikliği yapılarak sendikanın adı “Türkiye Profesyonel Futbolcular, Antrenörler, Menajerler ve Monitörler Sendikası” şeklinde değiştirilmiştir. 28 Mayıs 1975 tarihli Genel Kurulda tüzük değişikliği yapılarak sendikanın adı “Futbol-İş (Türkiye Futbolcular, Antrenörler, Masörler Sendikası)” olarak tekrar değiştirilmiş ve ayrıca Türk-İş Konfederasyonuna üye olma kararı alınmıştır.

Çalışma Bakanlığı verilerine göre; sendikanın 1971 yılında 187, 1974 yılında 378, 1976 yılında 440, 1977 yılında 380, 1979 tarihinde 290 üyesi bulunuyordu. 1 Ocak 1984 tarihine kadar 2821 sayılı Sendikalar Kanunu’na uygun olarak olağanüstü genel

kurul toplantısı düzenleyerek tüzük ve teşkilatlarını bu kanun hükümlerine uyarlamadığı ve olağan genel kurul toplantısını yaparak zorunlu organlarını oluşturmadığından aynı yasanın geçici 1.maddesine göre sendika 23 Eylül 1984 tarihinde münfesihi sayılmıştır.²

Bu sendika dışında ayrıca 1970'li yıllarda faaliyet gösteren Amatör Sporcular Derneğinin futbolcuların örgütlenmesi için çalışmalar yürüttüğü; 1975 yılında kurulmuş olan bu derneğin 70 bin sporcuyla bünyesinde topladığı ve 12 Eylül ile birlikte kapandığı bilinmektedir.³ Günümüzde ise profesyonel futbolcular, Profesyonel Futbolcular Derneği bünyesinde örgütlenme ve sorunlarına çözüm bulmaya çalışmaktadır.

FIFPro ÖRNEĞİ⁴

Profesyonel futbolcuları uluslararası ölçekte temsil eden olan FIFPro, 15 Aralık 1965 tarihinde Paris'te toplanan Fransa, İskoçya, İngiltere, İtalya ve Hollanda futbolcu derneklerinin (veya sendikalarının) ilgili faaliyetlerin eşgüdümünü sağlamak ve profesyonel futbolcuların menfaatlerini korumak temel hedefiyle oluşturulmuştur. 20 Şubat 1968 tarihinde Fransız mevzuatına uygun olarak dünyadaki profesyonel futbolcuların haklarının korunması amacıyla sendikaya uluslararası dernek statüsü verilmiş ve merkezi Paris olarak belirlenmiştir.

Kurucularının tamamı Avrupa kıtasından olmakla beraber 1980'li yıllarda başta Arjantin, Şili ve Uruguay olmak üzere Güney Amerika'dan ve daha sonraki yıllarda ise Doğu Avrupa (Macaristan, Romanya ve Ukrayna) ve Afrikadan (Nijerya ve Güney Afrika) birlikler üye olmuştur. 1998-2001 yılları arasında başta Brezilya, Meksika, Japonya, Avustralya, Kamerun ve Cezayir olmak üzere Asya/Okyanusya, Afrika ve Güney Amerikadan futbolcu birlikleri FIFPro'ya üye olmuştur. Halihazırda 42 ülkenin futbolcu birlikleri federasyon üyesidir.⁵

FIFPro bünyesindeki birlik sayısının artması neticesinde kurucu beş ülkeyi temsil eden üyeler yanında yönetim kurulunun 7 üyeye çıkarılmış, 6. üyenin küçük ülkeleri temsil etmesine ve 7. üyenin ise Avrupa dışındaki bir ülkeye verilmesine karar verilmiştir. Nihai hedef ise her kıtanın yönetim kurulunda temsil edilmesidir. Bosman kurallarından sonra federasyon UEFA ve FIFA nezdinde futbolcuların temsilcisi olarak kabul edilmiş ve Avrupa Komisyonu tarafından resmen tanınmıştır. Başta transfer, doping, lisans ve yetiştirme tazminatları olmak üzere futbolun önemli konularının Avrupa futbolunda standartlaştırılması için toplu iş sözleşmelerinin önemli oldu-

ğu federasyon tarafından kabul edilmektedir.

FIFPro'nun ticari faaliyetlerinin yanında profesyonel futbolcuların haklarının korunması amacıyla uluslararası futbol yargılama faaliyetlerinde önemli bir yeri olduğunu belirtmek gerekir. Yabancılık unsuru taşıyan (uluslararası) profesyonel futbolcu sözleşmeleri ile transfer sözleşmelerinden doğan ihtilafların çözümünü için FIFA bünyesinde kurulan İhtilafların Çözümü Merkezi'nin üye yapısında FIFPro'nun önemli bir etkisi bulunmaktadır.⁶ Bahsi geçen merkezin başkanı, başkan vekili ile üyeleri FIFA Yönetim Kurulu tarafından seçilmekte beraber toplam 20 üyeden oluşan merkezin üyelerinin yarısı FIFPro diğer yarısı ise ligleri/kulüpleri temsil eden dernekler tarafından gösterilen adaylardan seçilmektedir. Bunun yanında, Spor Tahkim Mahkemesinde yer alan futbol organlarının önerisi üzerine atanan hakemlerden 10 tanesi FIFPro tarafından önerilmektedir.⁷

NEDEN SENDİKA ve NEDEN ŞİMDİ?

Neden sendika sorusuna yanıt bulabilmek için sendikanın tanımını incelemek yeterli olacaktır. 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 2. maddesinde sendika şu şekilde tanımlanmaktadır: İşçilerin veya işverenlerin çalışma ilişkilerinde ortak ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için meydana getirdikleri tüzel kişiliğe sahip kuruluşlara sendika denilir.

Görüleceği üzere sendika, çalışma yaşamında "ortak" ekonomik ve sosyal hak ve menfaatleri kapsamına almaktadır. Sendikal özgürlük de bu ortak hak ve menfaatleri korumak ve geliştirmek için kullanılıyor olsa bile temelinde bireysel bir özgürlüktür.⁸ Ayrıca sendikalar, üyelerinin ekonomik, sosyal ve siyasi alandaki hak ve çıkarlarının savunucusu olarak demokrasinin ve emek-sermaye arasındaki güç dengesinin kurulmasında önemli aktörler niteliğindedir.⁹

Türkiye'de genel ekonominin etkileri yanında kulüplerde yaşanan sorunlardan dolayı futbolcuların ücretlerinin zamanında ödenmemesi son yıllarda sıkça yaşanan bir durumdur. Bu noktada, gerek futbolcuların ekonomik anlamda zor durumda kalmasının ve gerekse kulüplerin sorunlarının çözülmesinde gerekli diyalogun sağlanması ancak kurumsallaşmış sosyal tarafların varlığıyla mümkün olacaktır.

Profesyonel futbolcular ve kulüplerin yasal olarak sendika kurmalarına bir engel bulunmadığı gibi doktrinde ilgili tarafların Sendikalar Kanunu ve İş Kolları Tüzüğünde sayılan işkolları içinde olan genel işler

kapsamında¹⁰ olduğu kabul edilmektedir.¹¹ Ayrıca, bu işkolunun kapsamına sadece sporcuların değil, sporla ilgili faaliyetleri bir iş sözleşmesi gereğince gerçekleştiren sporla ilgili tüm kişilerin de alınmaları gerekmektedir. Sporla ilgili faaliyetleri bir iş sözleşmesi gereğince gerçekleştiren sporcular dışındaki kişiler aslında asıl iş olan spor faaliyetlerine yardımcı bir işi yerine getirmektedir. Sendikalar Kanunu bağlamında asıl işe yardımcı işler birlikte değerlendirileceğinden işyeri asıl iş ve yardımcı işiyle birlikte bir bütün olarak ele alınacaktır.¹²

Sonuç olarak, profesyonel futbolcular ve kulüpler de, Sendikalar Kanunu bağlamında işçi ve işveren niteliğinde olduğundan ortak ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için sendika kurabilirler. Profesyonel futbolcuların ve kulüplerin, bir sendika bünyesinde ortak hak ve menfaatlerinin korumaya çalışmalarının önemi toplu iş hukukunun diğer aşamalarında kendini açık bir şekilde göstermektedir. Özellikle toplu iş sözleşmesi yoluyla tarafların karşılıklı olarak ekonomik ve sosyal durumlarını ve çalışma şartlarını düzenlemeleri imkân dahilinde olduğu dikkate alındığında futbolcuların ve kulüplerin iş ilişkilerini bireysel yerine toplu anlamda düzenlemeleri gerek sendikaların sivil toplum örgütü niteliğinde olması nedeniyle demokrasinin gelişimine ve gerekse futbol dünyasında son yıllarda önemli adımlar atılan kurumsallaşmanın oluşturulmasına yardımcı olacaktır.

1 Alfred Wahl-Pierre Lafranchi, Les Footballeurs Professionnels, Hachette 1995, s.114.

2 Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi, Kültür Bakanlığı-Tarih Vakfı, 1. Cilt, 1996, s.432'den derlenmiştir.

3 Konuya ilişkin olarak bakınız: <http://www.zaman.com.tr/2003/05/30/spor/h10.htm>

4 Konuya ilişkin bilgiler aşağıdaki sayfalardan derlenmiştir: <http://www.fifpro.org/index.php?mod=pcat&sess=1872552>, <http://www.fifpro.org/index.php?mod=plink&id=2589>, <http://www.fifpro.org/index.php?mod=plink&id=2556>.

5 FIFPro'nun hukuk departmanı sorumlusu Stéphane Burchkalter ile yaptığımız görüşmede göre 3-4 yıl önce Türkiye'den bir derneğin kendilerine üye olduğunu ancak daha sonra FIFPro'dan ayrıldığını belirtmiştir.

6 Dispute Resolution Chamber, Chambre de Résolution des Litiges.

7 TAS/CAS bünyesinde futbol dünyası tarafından atanan hakemlerin tespitinde her konfederasyondan

10 kişi olmak üzere toplam 60 kişi konfederasyonlar tarafından ve 10 kişi de FIFA tarafından önerilmektedir.

8 Alain Supiot, Le droit du travail, Puf, Kasım 2004, s. 56.

9 Betül Urhan, Türkiye'de Sendikal Örgütlenmede Yaşanan Güven ve Dayanışma Sorunları, Çalışma ve Toplum, S.4, s.57.

10 İşkolları tüzüğünün 28 numaralı sırasında belirlenmiş genel işler kapsamına belediyelerin 24 sıra numaralı işleri dışındaki (Hastaneler, sanatoryumlar, bakım ve dinlenme evleri, doğum ve çocuk bakım evleri, kreşler, doktor muayenahaneleri klinikler gibi sağlık kuruluşları, diş klinikleri, röntgen muayenahaneleri ve benzerleri ile hayvan bakım evlerinde yapılan her türlü sağlık işleri) belediye hizmetlerine ilişkin işlerle bu Tüzükte yer almayan işlerde, Sendikalar Kanununa göre işçi niteliği taşıyanlarca yapılan işler girmektedir (Abdullah Berksun-İbrahim Eşmelioğlu, Açıklamalı, Gerekçeli-İçtihatlı Sendikalar Kanunu, Seçkin Kitabevi, Ankara 1989, s. 872).

11 İşkolları Tüzüğünde yirmisekizinci işkolu olarak kabul edilen "genel işler" grubuna Tüzükte yer almayan işlerde Sendikalar Kanununa göre işçi niteliğini taşıyanlarca yapılan işler girmektedir. Kanun koyucu "genel işler" şeklinde böyle genel bir işkolu öngörerek, yeni ortaya çıkabilecek işkollarının Sendikalar Kanununun kapsamı dışında kalmamasını sağlamıştır (Erkan Küçükgüngör, Sporcuların Hukuki Durumu, Ankara Barosu Dergisi, 1999/1, s. 51).

12 Bir işyerinin hangi işkoluna girdiğinin belirlenmesi işleminde kanun ve tüzüğe göre o işyerinde yürütülen asıl iş esas alınmalı, asıl işe yardımcı işlerde asıl işin girdiği işkoluna dahil sayılmalıdır. Yani işçi ve işveren sendikalarının oluşumunda öngörülen işkolu ilkesinin uygulanabilmesi için işverenin mal veya hizmet üretimi için yatırım yaptığı, bu yönde örgütlendiği ve işçi çalıştırdığı bağımsız üniteyi yani işyerinin kıstas alınması gerekir. Her işyerinde üretimle doğru- dan ilgili işler (asıl iş) bulunduğu gibi asıl işe yardımcı işler de bulunabilir. İşkolu ilkesi uyarınca işyeri asıl iş ve yardımcı işiyle birlikte bir bütün olarak ele alınır. Bir işin yardımcı iş sayılması için onun asıl işin görülmesi için zorunlu olması, asıl işle uyum içinde olması, yapılmaması halinde asıl işi sekteye uğratabilecek ya da asıl işi tamamlayıcı nitelikte olması da gerekmez (Aziz Can Tuncay, Toplu İş Hukuku, Alfa Yayınları, İstanbul 1999,

Futbolumuzun batıya açılan penceresinde keyifle ve gururla izlediğimiz bir oyuncu Emre. Küçük yaşta büyük işler başarmanın olgunluğunu ve bir futbol elçisi olarak ciddi sorumlulukları taşıyor. “Heyecanım bitti mi, futbolu hemen bırakırım” diyor ama daha yapacak çok işi olduğunu söylemeden de edemiyor. İspanya’da oynamak hâlâ en büyük özlemi. 2-3 yıl sonra rotayı La Liga’ya çevirmeyi düşünüyor. Avrupa’da kazandığı deneyimi ileride Türk futboluna oyuncu, menajer, başkan ya da farklı bir görevde katabilmeyi istediğini söylüyor.

Emre Belözoğlu

Zaman her şeyi öğretiyor insana, sonuçta hepimiz insanız hatalarımız, yanlışlarımız oluyor. Önemli olan bu hatalardan, yanlışlardan en kısa süre içinde dönmek. Ben bir elçi olarak görüyorum kendimi ve böyle bakıyorum bundan sonraki futbol hayatıma. Futbolumla, sadece futbolda yaptığım iyi işlerle, başarımla veya başarısızlığımınla gündeme gelmek istiyorum. Saha içerisindeki agresifliğimle, bir hakeme itirazımla, gördüğüm kırmızı kartla gündeme gelmek istemiyorum.

En güzel golümü henüz atmadım!

Cem Zamur

▼İtalya’dan sonra İngiltere. Yanılmıyorsam yedi maç oynadın Newcastle’da, iki golün, bir sarı kartın var. Bu da önemli bir gösterge, Emre’nin futbolu da kendisi de olgunlaşıyor diyebilir miyiz?

▲Tabii öncelikle İngiltere, İtalya’dan çok farklı bir ülke. Futbol burada daha farklı bir şekilde yaşanıyor. Ben İtalya’daki son dönemlerimde, futbolla beraber saha içindeki karakterimin de olgunlaştığını hissetmeye başlamıştım. Son İsviçre maçına kadar ki dönemden memnundum açıkçası, tabii ki saha içinde normal sarı kartlarım oluyordu. Bazen futbolcularla saha içinde atışmalarımız oluyordu, normal her futbolcunun yaşadığı gibi. Ancak son İsviçre maçı, heralde aşırı konsantrasyon sonucunda benim de tasvip etmediğim birkaç hareket ortaya çıktı. Doksan dakikalık saha içi performansım ile ilgili söylüyorum bunu. Ama gerçekten ben olgunlaştığımı hissediyorum, sonuçta 25 yaşına geldim, dokuz senedir bu işin içinde profesyonel olarak varım, elimden geldiğince de olmaya çalışacağım. Zaman her şeyi öğretiyor insana, sonuçta hepimiz insanız; hatalarımız, yanlışlarımız oluyor. Önemli olan bu hatalardan, yanlışlardan en kısa süre içinde dönmek. Ben bir elçi olarak görüyorum kendimi ve böyle bakıyorum bundan sonraki futbol hayatıma. Futbolumla, sadece futbolda yaptığım iyi işlerle, başarımla veya başarısızlığımınla gündeme gelmek istiyorum. Saha içerisindeki agresifliğimle, bir hakeme itirazımla, gördüğüm kırmızı kartla gündeme gelmek istemiyorum.

▼Newcastle’a gelelim. Türkiye’de hangi takımın taraftarı olursa olsun tüm futbolseverler Emre’yi ayrı bir yere koyar. Şu an Newcastle’da oynarken de, sadece “Bizim evladımız” diye değil gerçekten kaliteli bir futbol izleyebilmek adına, “Top ne zaman şu adamın ayağına gelecek!” diye heyecanla bekliyoruz. Orada takım içi görevinden memnun musun?

▲Öncelikle teşekkür ederim. Aslında ben daha çok tekniğiyle öne çıkan bir oyuncu olduğumu düşünüyorum, fakat bizim takımımızın sisteminde olmasa da oyuncu yapısından kaynaklanan, biraz daha az pas yapma durumumuz var. Bu da tabii ki oynadığım bir-iki maçta bana yansdı, çünkü çok fazla top ayağıma değmedi. Genelde uzun topolar üzerine kurulmuş bir sistemimiz var. Ama oyuncuların inisiyatiflerini kullanarak saha içinde topu yönlendirmeleri gerekiyor.

Kendimi bir takım oyuncusu olarak görüyorum. Hiç kimseden fazlam veya eksikim olmadığını düşünüyorum. Sadece saha içerisinde takımım için ne yapabilirim endişesi var bende. Tabii bunun yanında İngiltere’de güçlü ve sağlıklı olduğum sürece İtalya’dan çok daha fazla gol atacağıma inanıyorum. Newcastle’ın oyuncu kadrosu İngiltere standartlarına göre geniş değil. Daha fazla oynadığımdan ve şu yaşadığım sakatlıktan -ki sezon başı kampını kaçırdığımdan dolayı bence bu sakatlığı yaşadım- sonra, inanıyorum ki daha çok maç oynayarak hem takımıma hem de Milli Takımımıza daha iyi şeyler vereceğim.

Önümüzde gerçekten Arsenal, Manchester ve Chelsea gibi İngiltere’de çok güzel top oynayan örnekler var. Ben kendimi bir takım oyuncusu olarak görüyorum. Hiç kimseden fazlam veya eksigim olmadığını düşünüyorum. Sadece saha içerisinde takımım için ne yapabilirim endişesi var bende. Tabii bunun yanında İngiltere’de güçlü ve sağlıklı olduğum sürece İtalya’dan çok daha fazla gol atacağıma inanıyorum. Newcastle’da oyuncu kadrosu İngiltere standartlarına göre geniş değil. Daha fazla oynadığımdan ve şu yaşadığım sakatlıktan -ki sezon başı kampını kaçırdığımdan dolayı bence bu sakatlığı yaşadım- sonra, inanıyorum ki daha çok maç oynayarak hem takımına hem de Milli Takımına daha iyi şeyler vereceğim.

▼Sunderland maçında harika bir gol attın. O maç öncesi sana söylediler mi Sunderland maçının Tyne Wear derbisi olduğunu?

▲Tabii, çok önemli bir derbi olduğunu söylediler. Galatasaray-Fenerbahçe, Inter-Milan derbileri oynadım, fakat böyle bir atmosferle hiç karşılaşmadım. Bakınız mı Newcastle da Sunderland de taraftar bakımından belki İngiltere’nin en önde gelen takımları, ama büyük takım denince ilk akla gelenler değil. Akla ilk olarak Manchester United, Arsenal, Chelsea, Liverpool geliyor. Ancak taraftar açısından gerçekten müthiş bir ortam vardı. Hiç olmadığı kadar etki altında kaldım.

▼St. James Park’a çıktığında ne hissediyorsun, o taraftar seni nasıl etkiliyor?

▲Tabii çok güzel bir stadyum. Akustikliği inanılmaz iyi, onunla beraber taraftarın beni çok sevdiğini hissediyorum. Topu ayağıma her aldığımda güzel bir şeyler yapmak istememe onlar sebep oluyorlar diyebilirim. Stada her çıktığımda çok etkilieniyorum, bu da benim performansına St. James Park’taki maçlarda birebir yansıyor.

▼Fanların oluştu mu şimdiden?

▲Hepsi bir ağızdan bağırıyorlar ve bana orada “Emre is a Jordi” diyorlar. Biz nasıl Karadenizli insanlarımıza Laz diyor-sak, Jordilerde oranın Karadenizlileri, Lazları gibi oluyor. Bu da beni memnun ediyor, çünkü ben de anne tarafından Karadenizliyim.

▼Dil sorunu halledebildin mi, en son “Bir ağabeyden ders alıyorum” demiştin?

▲Orada üniversitede görevli bir ağabeyimiz var, sağ olsun haftada bir bana gelip ders veriyor.

Fakat inan bana İngilizce eğitimimi Türkiye’de alıp oraya gitsem zorlanırdım, çok bambaşka bir dil var ortada. Zamanın dil konusunda benim lehine işlediğini düşünüyorum.

▼Emre denince akla; Mallorca’da Leo Franco’ya attığı ve Inter formasıyla Peruzzi’ye attığı goller geliyor ilk. En iyi golünü attım diyebilir misin?

▲Aslında golden çok uzak olduğum dönemler yaşıyorum şu anda. Tabii ki gol atmak çok önemli bir şey. Ben Genç Milli Takımlar seviyesinde çok gol atıyordum. Fakat kabul etmem gerekiyor ki, bunu beni eskiden tanıyanların da kabul etmesi gerekiyor ki, bir sisteme bağlı oynam zorundayım ve genelde şimdiki orta saha oyuncuları tam ön libero diyebileceğimiz veya devamlı çakılı oynayabilecek bir oyuncu yoksa, çok fazla forvete gidip de

Aslında gençlerin beni örnek almasından gurur duyuyorum. Bazen televizyonlarda da şahit oluyorum, gazetelerde de okuyorum. Genç arkadaşların beni örnek alması hoşuma gidiyor ve ben de buna layık olmaya çalışıyorum. Ama Türkiye’de gençlerin önu açık gibi görünse de bence belli bir yere gelince tıkanıyor. Mesela Galatasaray altyapısından yetişen Cafercan, Arda, Zafer. Onları canlı da izlemiş olduğumdan çok daha iyi yerlere geleceklerini düşünüyordum. Şu an Genç Milli takımlarda oynayan Caner var onu çok beğeniyorum. Mevkii olarak bana benzemese de, kariyeri açısından Nuri’nin belki benden çok daha iyi yerlere geleceğini düşünüyorum. Allah yolunu açık etsin, çünkü onda iyi bir yetenek var.

onsekizin arasında gol arayamıyor. Uzaktan şutlarla, frikiklerle gol atabiliyor ancak. Ben de bu sıkıntıyı yaşıyorum bu dönem, ama inanıyorum ki çok daha serbest oynayabileceğim günler de gelecek. En azından bazı sorumlulukları alırken, örneğin çok fazla defans yapmam beklenmediği zaman daha fazla gol atacağıma inanıyorum. Çünkü genç takımlardan gelen bir gol becerimin olduğu kanısındayım. Ama en güzel golümü henüz atmadığımı düşünüyorum.

▼Four-four-two’da sezon öncesi İngiltere’deki en önemli transferlerden biri olarak gösterilmişsin. Souness’ın altındaki zemin biraz kaygan, oradaki futbol dünyası ile ilgili ne düşünüyorsun?

▲İngiltere çok maç oynadığı için antrenörlerin zorlanacağı bir ülke. Yani elinizde Mourinho’nun, Chelsea’nin kadrosu olsa belki çok zorlanmazsınız. Manchester için de bunu söyleyebilirim.

Ama Souness bence bu sıkıntıyı çekiyor elinde çok geniş bir kadro yok, örneğin takımda 3-4 oyuncunun alternatifi yok. Ben de bunlardan biri olduğumu düşünüyorum bu açıdan takım sıkıntılı bir dönem geçiriyor. Bence İngiliz medyası benim bildiğim Türk ve İtalyan medyaları dahil en fazla spekülatif ve sansasyonel haber yapan medya. Bu oradaki güçlü olmayan hocaları ve bir yerde tutunmaya çalışan futbolcuları etkiliyor. Ben böyle görüyorum, gerçekten zor bir ortam var İngiltere’de. Her şeyin aman aman hoş gittiği, her şeyin çok güzel olduğu bir ortam değil. Gerçekten bir kurtlar sofrası diyebiliriz.

▼Dünya Kupasına gidemedik, her zaman gidebilen bir ülke de değildik sonuçta. Önümüzde 2008’de yapılacak Avrupa Şampiyonası, 2010 Dünya Kupası var. Yaşın daha 25, ileride kendini ve Türk futbolunun yerini nerede görürsün?

▲Oynadığım süre içerisinde hedeflerim arasında yine Avrupa’da başarı var. Türk futbolcusu olarak biz öncelikle şampiyonamızı önümüze koyup düşünceğiz: Bizlerin performansı mı şu an ki gibi Milli Takımımızı başarısız kıldı yoksa dışarıda bizim Dünya üçüncülüğümüzden sonra hazırlanan gündem mi? Bana kalırsa, bi-

geçirmedim, sakatlıklar yaşadım, belki ruhsal anlamda da sıkıntı yarattı bu bende. O yüzden gelecekle alakalı kesin konuşmak istemiyorum. Ama gelecekte çok ciddi şekilde başarılar da bekliyorum.

▼Newcastle’a bakınca, takımda Lee Bowyer gibi bir oyuncu var. Leeds maçında karşı karşıya oynamışlığınız, hatta senin onu saha içerisinde biraz da hırpalamışlığın var. Takımda en iyi anlaştığınız oyuncular kimler?

▲Hepsi çok iyiler. Takımdaki Boumsong, Faye, Owen, Shearer, Luque, Solano hepsi çok iyi çocuklar. Herkesle iyi anlaşıyorum, gerçekten insanlar oraya işlerini yapmaya geliyorlar ve bunu yaparken de zevk almak istiyorlar. Ekonomik anlamda futbolcuların problemleri yok, herkesin maaşı zamanında yattıyor. Sadece takım için ne yapabiliriz düşüncesinde futbolcular, bu arkadaşlığa da yansıyor. Lee Bowyer’la şakaşmalarımız oluyor tabii, bazen idmanda da dokunmadan kendini atıyor. Ben de ona ara sıra “Senin yüzünden UEFA finalinde oynayamadım, ona göre ayağını denk al” diyorum.

▼Az önce sen de bahsettin, Türkiye’nin uluslararası arenada kazandığı her başarıda adın geçiyor: UEFA Kupası, Süper Kupa, Dünya üçüncülüğü. Peki daha bit-

zim kendimizi geliştirmemiz gereken dönem bir jenerasyon sonrası. Ben kendimi şanslı görüyorum, çünkü futbolun o en başarılı döneminin içinde yer aldım. Bundan sonra da benim oynadığım takımda oynayan arkadaşlarıma, yaşlılarıma ve benden küçük olanlara o takımlarda yakaladığımız ortamı -çünkü gerçekten hem Milli Takım’da hem Galatasaray’da mükemmel bir ortam vardı- aşılayabilmeyi isterim. Avrupa’da kazandıklarımı bir şekilde Türk futboluna futbolcu, menajer ya da başkan olarak aktarabilmek isterim. Hedeflerim arasında tabii ki herkesin olduğu gibi başarılı olmak var. Ben kendimi önümüzdeki senelerde Avrupa’da bir elçi ve Milli Takımda da her zaman takım için her şeyi yapmaya çalışan bir futbolcu olarak görüyorum, çağrıldığım sürece. Çünkü elinizde ciddi bir güç yok, yarının neyi getireceğinin garantisini veremiyorsunuz. Gerçekten sezon başını iyi

medi diyebilir misin, Türkiye’nin önünde uluslararası alanda kazanacağı başarılar var diyebilir misin?

▲Bitmez zaten, bunun bittiğini düşünemeyiz. Çünkü bence özellikle şu an Türk Milli Takımı özellikli ve genç oyuncularla oluşan bir milli takım. Fenerbahçe belki yabancıları olmadan sıkıntı çekebilir, ama bence Milli Takımda çok güzel bir ortam var ve ben şu an için bütün ümitlerimi milli takıma bağlamış durumdayım. Açıkçası kulüplerimizden çok büyük başarılar beklemiyorum. Hepsinin Avrupa’da kupa kazanmasını da isterim. Ben Galatasaray’da yetişmiş Galatasaraylı bir oyuncuyum ama Fenerbahçe, Beşiktaş Şampiyonlar liginin veya UEFA kupasını kazanırsa çok sevinirim. Keza Trabzon kazanır yine öyle, bir Anadolu kulübü gider çeyrek final oynar, yarı final oynar yine öyle. Ama ben Milli Takıma gerçekten odaklanmış durumdayım, çün-

lere geleceklerini düşünüyordum. Şu an Genç Milli takımlarda oynayan Caner var onu çok beğeniyorum. Mevkii olarak bana benzemese de, kariyeri açısından Nuri'nin belki benden çok daha iyi yerlere geleceğini düşünüyorum. Allah yolunu açık etsin, çünkü onda iyi bir yetenek var. Altyapısını da Almanya'dan alıp İngiltere'ye ya da İspanya'ya gitmesi onun için çok büyük bir avantaj olur.

▼Nuri burada olsa, sanki diğer genç arkadaşların çoğu gibi onu da hiçbirimiz A takım seviyesinde izleyemeyecektik, Nuri'yi Dortmund'da ilk onbirde oynatan nedir?

▲Mentalite farkı olduğu kesinlikle ortada, bununla beraber de geçmişte yaptığımız altyapı hatalarının getirdiği sıkıntılar var. Altyapılarda yetişen oyuncuları sadece futbolcu olarak değil, kafa olarak da hazırlamalıyız. Çünkü çocuklar on yedi yaşına gelene kadar her takımda oynuyorlar, genç milli takımlarda, kendi takımlarında her zaman oynuyorlar. Fakat oynamadıkları dönemde bu sıkıntıyı yaşıyorlar ve A takıma çıktıkları zaman kimisi küsüyor, kimisi kendini biraz daha sıkarsa oynuyor. Yani beyin olarak da hazırlamamız gerekiyor. Nuri bence bunun altyapısını çok iyi almış ve çok istekli oynuyor. Tabii çok büyük bir şansı da o dönemde Dortmund'da büyük bir kriz olması ve bu krizde ona güvenilmesi. Şu an Galatasaray'da da büyük bir kriz var fakat genç oyunculara güvenilmiyor, bu bir mentalite farkını gösteriyor. Dortmund'da da çok büyük ekonomik problemler var. Eğer ekonomik sıkıntınız varsa 2 Milyon Dolarlık bir oyuncuyu almazsınız, 200 bin Dolara genç takımdan aldığınız bir oyuncuya gerekli teşviği vererek ve yeteneğine güvenerek oynatırsınız. Bunu Ga-

ber bunu yakalamış gibi görünüyor, önümüzdeki senelerde Fenerbahçe'den başka bu düzende başarılı olabilecek bir takım görmüyorum. Ama Milli Takımla ilgili gerçekten büyük hedeflerimiz var.

▼Takım arkadaşlarınızla konuşurken sana soruyorlar mı, Türkiye'de şu oyuncu varmış diye?

▲Tabii ki, takım arkadaşlarımdan hepsi Milli Takımımızı takip ediyorlar. Dünya üçüncüsü takımdan birçok oyuncunun ismini biliyorlar. Onunla beraber yeni çıkan oyuncuların Nuri'yi soruyorlar, Yıldırım'ı soruyorlar; ama bunlar zaten Avrupa'da ismi olan oyuncular. Açık söyleyeyim milli maçlarda göstermiş olduğu performanstan dolayı bir tek Tuncay biliniyor. Tabii bu da yeterli değil, saydığınız zaman oynadığımız Danimarka'dan bile on beş oyuncu sayıyorsunuz. Keza Yunanistan'dan on oyuncu sayıyorsunuz. Bizden iki tane, üç tane isim sayılıyor. Bunun da ikisi Almanya'da oynuyor, bir tanesi Türkiye'de oynuyor. Ülkemizin futbolunun ilerlemesini istiyorsak ne kadar yurtdışına futbolcu ihraç edersek, onun yansımaları çok yakın bir sürede görürüz. Çünkü gerçek futbol Avrupa'da oynanıyor, bunu kabul etmeliyiz.

▼Peki oradaki yaşamın nasıl, mutlu musun orada?

▲Ben işimi yaptığım sürece mutlu olan bir insanım. Şu an çok mutlu değilim, çünkü işimi yapamıyorum. İstanbul benim için çok önemli bir yer, burada 24 saat her istediğini yapabilmenin vermiş olduğu bir rahatlık var. Ben işimi yapabildiğim ölçüde mutluyum, yani hayatım işim. Futbolu istediğim gibi oynadığım zaman mutluyum. Orada da hayatım genelde evde, arkadaşlarımla ara sıra yemeğe giderek, çok az da olsa eğlenmeye giderek

Ben işimi yapabildiğim ölçüde mutluyum, yani hayatım işim. Futbolu istediğim gibi oynadığım zaman mutluyum. Orada da hayatım genelde evde, arkadaşlarımla ara sıra yemeğe giderek çok az da olsa eğlenmeye giderek ve tabii ki idman ve maç temposuyla geçiyor. Ailem yanıma geliyor, genelde evcil bir insanımdır. Oturup televizyon izlemeyi, kitap okumayı, müzik dinlemeyi, internette dolaşmayı ve PlayStation oynamayı seviyorum. Yalnızlık tabii ki Allaha mahsus ama, ben de yalnızlıktan zevk alır hale geldim yurtdışında yaşaya yaşaya.

kü çok iyi bir kadromuz ve başımızda da tecrübeli de bir hocamız var. Bana kalırsa o jenerasyonun başarısını sürdürmediğimiz şu dönemde yeni yıldızlarla beraber Türkiye'nin tekrar başarıyı yakalayabilme havasına girecek. Çünkü Ersun Yanal döneminde milli maça giderken, ben milli maça gider gibi bir hava hissetmiyordum. Milli Takım otobüsü stada giderken insanların bize bakmadığını görüyordum, insanların yüzünde bile heyecan yoktu. Bu da belki Ersun Hoca'nın o dönem medyayla yaşadığı problemlerden kaynaklanıyordu. Yine de Ersun Hoca da elinden geldiğince milli takıma hizmet etmeye çalıştı. Ama Fatih Hoca döneminde bir anda her şey değişti ve biz sahaya giderken herkes bizi alkışlar, herkes bize destek verir hale geldi. En azından İsviçre maçına kadar bu böyleydi. Ben Milli Takıma odaklanmış durumdayım, gelecek gerçekten çok güzel olacak. Genç Milli

takımlardan çok iyi oyuncular geliyor. Orada bulunduğumuz ve bize görev verildiği sürece, ki Yıldırım, Nihat ve ben takımın içinde en tecrübelileriz, bu takımın sorumluluğunu alıp arkadan gelen arkadaşlarımıza da güven vererek çok başarılı bir ekip oluşturabiliriz.

▼Yerine kimi aday görüyorsun, senin çıkışın gibi genç yetenek olarak gelip iyi bir kariyere ulaşabilecek kim veya kimler var?

▲Aslında gençlerin beni örnek almasından gurur duyuyorum. Bazen televizyonlarda da şahit oluyorum, gazetelerde de okuyorum. Genç arkadaşların beni örnek alması hoşuma gidiyor ve ben de buna layık olmaya çalışıyorum. Ama Türkiye'de gençlerin önu açık gibi görünse de bence belli bir yere gelince tıkanıyor. Mesela Galatasaray altyapısından yetişen Cafercan, Arda, Zafer. Onları canlı da izlemiş olduğumdan çok daha iyi yer-

latasaray yapmıyor ama Dortmund yapıyor, hem de bir Türk oyuncusuna güveniyor. Bunun da iyi bir örnek olduğunu düşünüyorum. Ben Nuri'nin benden çok daha iyi yerlere geleceğine inanıyorum.

▼Oralardan bakınca Türk futbolu nasıl görünüyor?

▲Türkiye ligi tempo olarak İtalya'nın, İngiltere'nin, İspanya'nın altında bir lig. Bunu da herkes kabul ediyordu diye düşünüyordum fakat yetenekli oyuncularımız var. O oyuncuların da altyapı eksiklikleri nedeniyle performanslarında belli bir seviyenin üstüne çıkamıyorlar, istikrarsız görünüyorlar. O futbolumuzun altın dönemi diyebileceğimiz dönemde bütün oyuncular kariyerlerinin doruk noktasındaydılar. Bir de onunla beraber Galatasaray'daki arkadaşlığımızın Milli Takıma yansımaları çok önemliydi. Şu an bence Fenerbahçe yabancı oyuncularıyla bera-

ve tabii ki idman ve maç temposuyla geçiyor. Ailem yanıma geliyor, genelde evcil bir insanımdır. Oturup televizyon izlemeyi, kitap okumayı, müzik dinlemeyi, internette dolaşmayı ve PlayStation oynamayı seviyorum. Yalnızlık tabii ki Allaha mahsus ama, ben de yalnızlıktan zevk alır hale geldim yurtdışında yaşaya yaşaya. Çünkü gayet rahat oluyorsunuz, kafanız rahat oluyor. Sorumluluk sadece işinize yükleniyor.

▼Senin kariyerin neredeyse CM oyunu, gibi Zeytinburnu, Galatasaray, Inter, Newcastle. Bu oyunun sonraki level' neyeye gidecek? Kafadaki hedefte İngiltere'de daha üst düzey bir takım mı, yoksa başka coğrafyalar mı var?

▲Tabii aslında iyileştikten sonra oynadığım maçlarda gösterdiğim performansla bir şeyleri yerine oturtmuştum. Şu an bir sakatlık yaşıyorum ama iyi bir perfor-

Çünkü oynayabileceğim bir takıma gitmek isterim. Ben futbol oynamak istiyorum. İspanya'da oynanan futboldan da çok hoşlanıyorum açıkçası. Transfer döneminde İspanya'dan da teklifler vardı. Souness'ın Newcastle'da olması ve beni çok istemeleri tercihim o yanda kullanmama neden oldu. Fakat 2-3 sene İngiltere'de oynadıktan sonra 2-3 yıl da İspanya yapabilirsem benim için çok iyi olabilir. Avrupa'da futbol oynamaktan her geçen gün daha fazla zevk alıyorum. Bu arada Türkiye'yi özlediğim dönemler de oluyor, gurbette olan her insan gibi. Ama inan bana futbolculuk yıllarımı özleyorum, Türkiye'de oynanan futbolu özlemiyorum. Çünkü kendime çok fazla şey katacağım bir ortam göremiyorum burada.

▼Bunu biraz açar mısın?

▲İnsanlar beni yanlış anlamasın, ben buralardan yetişip gittim. Şu an kazandığım rakamdan belki de daha fazlasını burada kazanabilirdim, ailemden ayrılmazdım, sevdiğimlerle yan yana olurdum, istediğim zaman istediğim yere giderdim. Tercihim Avrupa'dan yana kullanırken gerçekten farklı bir vizyondan baktım. Örnek almanız gereken bir futbol düzeni var orada, futbolculara da, kulüp yapısına da, idman şekline de yansıyor bu. Ben Türkiye'de oynasaydım burada bir kalıp içerisinde olacaktım ve hep aynı şeylerle uğraşmaktan performansım hep bir seviyede kalacaktı. İnanın futbol açısından katacağım çok fazla bir şey görmedim. Ben futbolculuğumla burada kötü oynadığım dönemde de iyi oynadığım dönemde de gündeme gelirdim, ama orada bir şeyler için çabalama bir şeyleri ispat etme gayreti içerisinde oluyorum ve bu bana Galatasaray'da oynadığım ilk dönemlerdeki hazzı veriyor. Her gittiğim yerde o heyecan devam ediyor. Heyecanım bitti mi, inanın 30 yaşında da olsam bırakırım futbolu. Halı sahada, salonda top oynarım. Şu an heyecanlıyım, çünkü orada bir şeyleri ispatlama ihtiyacı içerisindeyim.

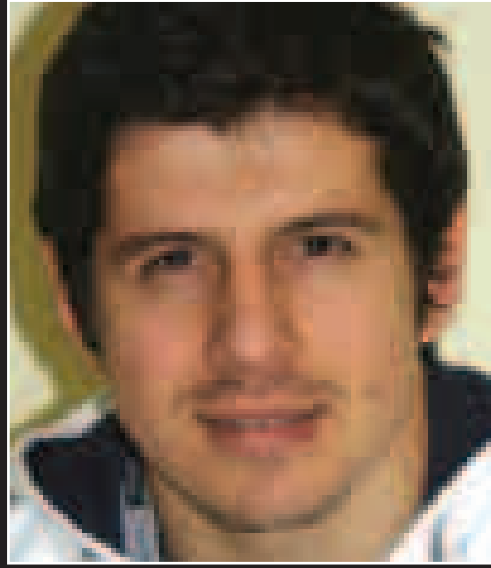
Heyecanını kaybetmek demek Türkiye'ye dönmek demek değil benim için. Ama 30 yaşında "Hamdım, piştim Avrupa'da gördüm, yaşadım" deyip geri gelebilir ciddi tecrübelerle takıma ne kazandırabilir diye düşünebilirim. Şu an için geri adım atmak olur, ama 30 yaşında veya hut iki sene sonra ne olur bilemem.

▼Peki şöyle bir şey oldu diyelim: Emre Real Madrid'e gitti yaşı da otuza dayandı. O sırada Türkiye'den ve Almanya'da orta sıralarda mücadele eden bir takımdan teklif geldi. Hangisini tercih edersin?

▲Otuz yaşına geldiğimde Allah nasip eder de böyle para kazanırsam, işin maddi boyutunu bir kenara atmış olacağım. O dönemde gideceğim takımın hedefleri çok önemli olacak benim için, belki maddiyat ikinci planda kalacak. Ben o yaşa gelene kadar bir tane Türk takımı Şampiyonlar Ligi'nde olursa ve her sene kafaya oynayıp hedeflerini her sene büyütüp biz artık bu kupayı almayı istiyoruz diye yola çıkarsa, o zaman Türkiye'deki bir takımı tercih edebilirim. Ben Galatasaraylı Emre olarak biliniyorum, döndüğüm zaman da Galatasaray'da olmak isterim. Ama hedefim şampiyonlar ligi şampiyonluğu diyen bir Avrupa takımı olursa yine Avrupa'yı tercih ederim.

▼Sence 2008 Avrupa Şampiyonası'na katılabilecek miyiz?

▲Yani artık Dünya üçüncüsü apoletimiz düşüyor, gidiyor elimizden. Hatta gitti, kim alacak bilemiyoruz. O yüzden Türk futbolu geçmişle çok övünebilecek bir yapıya sahip değil, bunu kabul edeceğiz. Ne yapıtsa son beş-on senede, yaptı Türk futbolu. Şundan ne kadar az gol yedik hesabı içindeyken, bir anda Play-off'larda elenmenin vermiş olduğu sıkıntıya geçtik. İlerliyoruz, bunu kabul etmek gerek ama Dünya üçüncüsü olan takım istisnai bir takımdı, artık onlarla yaşamayacağız. Veya Galatasaray'ın UEFA kupasını alan takımı istisnai bir takımdı onunla da yaşamayacağız. 2008'e gitmemiz için hiçbir sebep yok, iyi futbolculardan oluşan bir takımız, iyi bir teknik direktör var başımızda. Gidemeyi aklımdan bile geçirmiyorum, açıkçası ben Newcastle'a giderken bile devamlı oynayıp da Dünya Kupasına gitmek için böyle bir tercih

Nuri çok iştahlı oynuyor. Onun çok büyük bir şansı bu dönemde Dortmund'da büyük bir kriz olması ve bu krizde ona güvenilmesi. Şu an Galatasaray'da da büyük bir kriz var fakat genç oyunculara güvenilmiyor, bu bir mantalite farkını gösteriyor. Dortmund'da da çok büyük ekonomik problemler var, eğer ekonomik sıkıntınız varsa 2 Milyon Dolara bir oyuncuyu almazsınız, 200 bin Dolara genç takımdan aldığınız bir oyuncuya gerekli teşviği vererek ve yeteneğine güvenerek oynatırsınız. Bunu Galatasaray yapmıyor ama Dortmund yapıyor, hem de bir Türk oyuncusuna güveniyor. Bunun da iyi bir örnek olduğunu düşünüyorum. Ben Nuri'nin benden çok daha iyi yerlere geleceğine inanıyorum.

yaptım. Ama çok üzgünüm, İsviçre kesinlikle bizden iyi bir takım değildi. İlk maçta da bunu net bir şekilde yaşadık, ikinci maçta da belli dönemlerde gördük.

▼İlk maçta sen olsaydın bir şeyler değişir miydi?

▲Benle alakalı değil, tabii ki oyun felsefesiyle alakalı, o günkü performansla ilgili. Sonuçta bir takım oyunu oynuyoruz, ben belki takım için önemli bir oyuncuyum ama herkes kadar önemliyim. Kendimi farklı gördüğümünden bunu söylemiyorum, saha içerisinde ne yapmak gerekiyorsa onun için mücadele ediyorum, bazen kötü oynadığım dönemler de oluyordur ama hiçbir zaman mücadeleden kaçmadım. Benle alakalı bir şey yok, özellikle ikinci maçta herkes çok iyi oynadı herkes çok iyi mücadele etti. İlk maçta bizimle alay edilir bir hava hissettik, bu da ikinci maça yansdı. Bir gol daha olsaydık dünyalar bizimdi yani. Olmadı, ben ilk maça olsaydım da belki yine yenilirdik. Ben öyle bakmıyorum, ama ikinci maça yakaladığımız havanın yüzde 20'sini ilk maça yakalamış olsaydık, maç orada 2-0 bitmezdi. Türk futbolunun önünde örnek olması gereken bir takım vardı: çok pres yapan ve kaptığı toplarla çok çabuk gole giden o en başarılı dönemdeki Galatasaray. Becerili oyuncuları vardı. Şu anki sistemimiz de buna uygun bir sistem, orta sahada hem becerili hem pres yapabilecek oyuncularımız var. Bunu

bence İsviçre maçında gördük, dört gol attık ve bir dört tane de kaçırdık. İsviçre grubunda toplam beş gol yemiş, biz bir maçta dört gol attık onlara. Futbolumuzda çok ciddi bir değişim olmaz ama Türk futbolcusunun ve Türk takımlarının sahada rakipten çok daha fazla mücadele etmesi gerekir hem Avrupa'da çok iyi takımlara karşı hem zayıf takımlara karşı. Çünkü mücadele etmezsek, presimizi koymazsak pek bir şansımız olmaz. Avrupa'da futbol çok tempolu oynanıyor. İsviçre takımına baktınız mı aralarında çok iyi anlaşıyorlar ve çok iyi tek pas yapıyorlar. Bu tabii ki bir çalışmanın vermiş olduğu bir beceri, genç ve ümit milli takımlarda beraber oynayan oyuncular aynı şekilde toplanarak A Milli Takıma gelmişler. Üç sene öncesinin Ümit Milli takımından şu anda yedi oyuncu var A takımında, çok önemli bir şey bu. Belki bizim de Ümit Milli takımdan oyuncularımız var, ama bence Türk futbolunda Alpay'dan ve Bülent'ten sonra iyi bir stoper çıkmadı, bunu böyle kabul edeceğiz. Onlar hep böyle hazırlanarak geldiler ve bize karşı neticesini de gördüler. Biz elimizden gelen mücadeleyi verdik, olmadı.

▼Sence Türk futbolunun en temel sorunu nedir?

▲Meslektaşlarım da az çok benimle oynayan insanlar da beni tanıyorlardır. Ben kimse için bugüne kadar kötü konuşmadım ve elimden geldiğince yardımcı olmaya çalıştım. Yöneticiler hakkında bir şey söylemeye hakkım yok. Ama Türk futbolcuları oturacak bizim neyimiz eksik, neyiz fazla, hangi özelliğimizin gelişmesi gerekiyor diye düşünecek. Ona göre çalışılacak, Ankaragücü'nde, Denizli'de, Gaziantep'te oynayan hatta Siirt'te başka bir ilde oynayanlar kendilerine hedef olarak Galatasaray'ı, Fenerbahçe'yi, Beşiktaş'ı görmeyecekler. Avrupa'da hedef büyütme istiyorsak, Galatasaray'a, Fenerbahçe'ye, Beşiktaş'a geldiklerinde bu iş bitti diye bakmayacaklar yani. Eğer bunu böyle görürsek, işte Avrupa'da zorlanıyoruz. Sözü şuraya bağlayacağım, ufkumuz geniş olacak ve hedeflerimiz sadece Türkiye'nin büyük takımları olmayacak. Yöneticiler bazında benim bir açıklama yapmam doğru olmaz, ama yöneticilerin de Türk futboluna etkisi var, bunun bilincinde olmaları gerekiyor.

▼Buna basını da katıyor musun?

▲Basınımız benim gördüğüm kadarıyla öyle bir konumda ki, Türk futbolcusuna hak ettiği değeri ya çok üstünü ya çok altını veriyor. Yani ayağı yakalayamamış durumda. Genç oyuncular ortaya çıktıkları andan itibaren kendilerini öyle bir ortamda hissediyorlar ki benden iyisi, benden güzeli, benden yakışıklısı yok gibi düşünmeye başlıyorlar. Bence bu 17-18 yaşındaki bir çocuk için sağlıklı bir durum değil. Ben de o dönemleri yaşadım. Ama o takım içinde bulunmam, benim için bir avantajdı, şu an sadece öyle bir ortam içinde yaşadıkları için o sıkıntıyı yaşayan insanlar vardır. Kendimizi hiçbir zaman yeterli görmeyeceğiz, ben kendimi hiçbir zaman yeterli görmedim. Böyle de bakacağız çünkü artık futbolcular arasındaki farklar gitgide azalıyor. Kim ne kadar mücadelesiyle yeteneğini birleştirirse, o artık ön plana çıkıyor.

▼Son olarak ne söylemek istersin kendin için ve seni örnek alan gençler için?

▲Ben elimden geldiğince Türk futbolunu temsil etmeye çalışan bir elçi olarak görüyorum kendimi ve bu hedefimde de hiçbir şaşma yok. Aynı şekilde devam ediyorum şu anda İngiltere'de. İnşallah bunda da başarılı olurum, gücümün yettiğince. Benden yaşı küçük olan arkadaşlarıma da çok fazla çalışmalarını, hiçbir zaman yaptıklarını ve başarılarını yeterli görmemelerini tavsiye ederim. Bugünün gazetesinin veya televizyon haberinin eski haber olduğunu düşünerek yaşamaları gerektiğini, hiçbir zaman kendilerine bir sınır koymamaları gerektiğini söyleyebilirim. Ben bunların çok üst seviyesinde de alt seviyesinde de yaşadım. Haddim olmasa da, onlara sadece böyle bir tavsiye de bulunabilirim. Onun dışında genç oyuncuların hedeflerinin kesinlikle Avrupa'ya gitme olması gerektiğini düşünüyorum, Avrupa'da futbol oynayan bir oyuncu olarak. Tanıtıma ciddi bir şekilde ihtiyacımız var, hem Türkiye

Diplomasi ve futbol

Tarihten bir yaprak

Geçen yazımızda Türkiye ile Sovyetler Birliği arasındaki dostane ilişkilerin doğuşu ve bu diplomatik ilişkiler içerisinde sporun ve futbolun oynadığı önemli role dikkat çekmiştik. Türkiye'de resmî ideoloji ve rejim komünizme hiçbir şekilde temayül göstermemiş de olsa iki ülke arasında soğuk savaş dönemi ne kadar sürecek olan çok sıcak ilişkiler cumhuriyetin ilk yıllarında itibaren tesis edilmişti. Böylece özellikle "sıcak denizlere inme politikasıyla" her ortalama Türk'ün zihninde yer etmiş olan ve son iki-üç yüzyıl boyunca bilmem kaç kere savaş etmiş olan iki ülke arasında dostane temaslar başlamıştır. Bu temasların temelinde elbette ki karşılık çıkarlara dayanan diplomasi büyük rol oynamıştır. Hem genç komünist rejim hem genç Türkiye Cumhuriyeti'nin uluslararası yalnızlıktan kurtulmak için birbirlerine yaklaştıklarıdır. Böylece kültürel alanda daha önceki yıllara dayanan ilişkiler artarak gelişmiştir. Hatta bu iyi ilişkiler cumhuriyetin simgelerinden biri olan Taksim anıtında da abidevi ifadesini bulmuştur. 1928 yılında Taksime dikilen anıtta Türk Kurtuluş Savaşı kahramanları ile birlikte o zamanki Sovyetler temsilcisi S.İ. Aralov omuz omuza tasvir edilmiştir. Yine bu zaman diliminde 1927 yılında Türkiye'de "Potemkin Zırhlısı" filminin de gösterildiği Sovyet film festivali kapalı gişe takip edilmiştir. N. Zarhi ve S. Utkeviç gibi ünlü yönetmenler Türkiye'yi ziyaret ederek belgeseller çekerken, Muhsin Ertuğrul gibi Türk tiyatrosunun kurucu unsurlarından olan bir zat yetiştirilmek üzere Rusya'ya gönderilmiştir.

İlk Temaslar

Geçen yazımızda da bir örneklediğimiz gibi bu ilişkiler meyvelerini spor alanında da vermiştir. Daha çarlık Rusyası zamanında başlayan futbol ilişkileri daha sonrasında da karşılıklı ziyaretlerle artarak sürmüştür. Bu ziyaretler ve müsabakalar günün spor dünyasının en önemli gelişmelerinin başında addediliyordu. Sovyet Rusya ile futbol temasları cumhuriyetin ilk yıllarına kadar geri gitmektedir. Bunlardan ilki Sovyet Rus futbol kafilesinin Türkiye'ye gelişidir. Kasım 1924'de yapılan milli maçta Türkiye Sovyet ekibine 3-0 mağlup ol-

muştur. Sovyet kafilesi İstanbul'da Türkiye Milli takımı ile maç yapmakla yetinmiyor, diğer önemli iller olan İzmir ve Ankara da ziyaret ediliyordu. Bu gelenek en baştan başlamıştı. 1924 yılında Sovyet Milli takımı Ankara'da İzmir-Ankara karması ile de karşı karşıya gelme fırsatı bulmuştu. Ankara İstiklal sahasında oynanan maçı Sovyetler 6-1 gibi net bir skor ile almışlardı. Türkiye'nin yegâne golünü Kamil Bey kaydetmişti. Bu takım saha şu onbir ile çıkmıştı: Hamit Akbay (Ankara), Naim Örsmen (Ankara), Ahmet Şanlı (Ankara), Vahyi Oktay (İzmir), Talat Eriş (Ankara), Nafiz Orhon (Ankara), Lütfi Padok (Ankara), Orhan (İzmir), Kamil Rona (Ankara), Vahap Özaltay (İzmir), Necati Finci (Ankara).

1924 yılında alınan bu kötü mağlubiyetleri milli takım 1925 yılında yaptığı bir dizi maç ile affetirmeyi başarmıştı. Türkiye bu yıl içerisinde Bulgaristan'ı Türkiye'de 2-1, Romanya'yı deplasmanda 2-1, Sovyetler Birliği'ni de evinde aynı skor ile yenmişti. Bu yıllardan itibaren spor kafileleri sık sık karşı karşıya gelmeye başladılar. Bu sporun gelişmesi için de bir fırsat olarak algılanıyordu. Özellikle Sovyet Rusya'nın bu alanda önemli gelişmeler kaydediyor olması kamuoyunun dikkati celbediyordu. Bundan dolayı diğer birçok alanda olduğu gibi bu hızlı gelişmeye özenerek bakan insan sayısı az değildi. Bu gelişmeyi Türkiye'nin de tekrarlaması için bu ülkedeki gelişmelere yakından bakılıyordu. Sporda uygulanan kurallar, tesisleşmeler, kurumlaşmalar, altyapı atılımları, spor anlayışı hep tartışılan konuların başında geliyordu. Bu hususlarda komünizm ve onun prensipleri hiçbir şekilde gündeme gelmi-

yor, herhangi başka bir ülke olabilecekmiş gibi ideolojiden azade olarak inceleniyordu.

Cumhuriyet'te Futbol ve Halkevleri

Sovyet Rusya'ya olan ilginin bir sebebi diplomasi ise diğer bir sebebi değinildiği üzere benzer spor anlayışıydı. Aslında bu 20. yüzyılın başlarında birçok yerde geçerli bir anlayıştı. Cumhuriyet kitle sporlarının yaygınlaştırılması ve spor ile makbul vatandaş arasında bir bağ kurması ile bu yöndeki girişimlerini arttırmıştır. Hastaliksız, gürbüz ve sıhhatli yüzbinler yetiştirmek ulusal bir ülkü olarak tanımlanmıştır. Sağlam karakter ile sağlam vücut arasında da bir rabita kuran bu anlayış sporun ferdi ve rekabetçi değil halkın eğitilmesi ve dönüştürülmesi amacıyla kullanılmasından yanaydı. Bundan dolayı özellikle halkevleri dergilerinde sporu bir fantezi olarak algılayan, tekler, seçkinler ve şampiyonlar yetiştirmeyi amaçlayan anlayışlar sık sık mahkum edilmiştir.

Halkın Futbolu

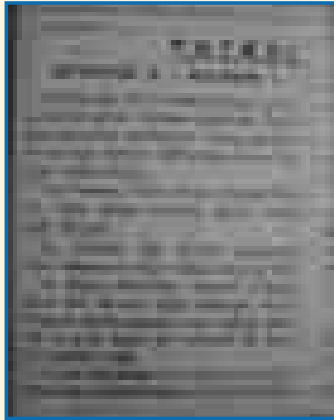
Ancak bu noktada üzerinde durulması gereken önemli husus futbolun çok fazla öne çıkarılmamasıdır. Sporu kültür fizik davası olarak telakki eden cumhuriyet sporu bir eğlence gören anlayış yerine onu ulusun inşasında önemli bir merhale ve araç olarak işlevlendirmeye ça-

lışıyordu. Cumhuriyetin hem kitlelere ulaşmasında hem de onu şekillendirmede kullanacağı en önemli faaliyet alanlarından bir tanesiydi. Rejimin halk ile bağlantı kurması için yaratılan kurumların başında da Halkevleri geliyordu. Ancak Halkevleri Çalışma Talimatnamesinde 11 adet spor türü sayılmış olmasına rağmen, en popüler olan ve en fazla spor basınına meşgul eden futbol, bu türler arasında zikredilmemişti. Bu onbir spor türü arasında ulusal ve yöresel cirit, güreş ve binicilik özellikle öne çıkarılıyordu. Halkevleri sporu kitleleştırmeye ve profesyonelleştirmeye çalışırken yeni spor kurumlarının oluşturulmasına da ön ayak olmaya çalışıyordu. Her ne kadar resmi söyleminde pek yer almasa da bu türler arasında sayılmamış futbol, voleybol ve basketbol yapılan sporlar arasında önemli bir yet tutuyordu. Özellikle futbol maçları ve futbol takımları faaliyetlerin en önemli ve en fazla dikkatle takip edilen kısmını oluşturuyordu.

Halkevlerinin Sovyetleri Ziyaretleri

1930'lu yıllar boyunca Rusya'ya her çeşit spor türünden sporcular giderek birçok alanda yapılan müsabakalara iştirak ederlerdi. Sporculara geniş bir bürokrat erkani da eşlik ederek şeref

tribünlerinde ki yerlerini alırlardı. Döneme uygun bir biçimde seremoni ön plana çıkarıldı. Halkevleri kendi bünyesinde takımlar götürürken bazı futbol kulüplerinin karmaları ve milli takım da Halkevleri namına sahaya çıkabilmekteydi. Örneğin 1936 senesinde iade-i ziyaret sırası Türkiye'de idi. Türkiye Sovyet Rusya'ya kalabalık bir sporcu kafilesi ile gitmişti. Bu organizasyon hemen 1936 Berlin Olimpiyatlarının akabinde yapıldığı için sporcuların iştirakinde bir takım müşkilatlar hasıl olmuştu. Ancak özellikle Halkevlerinin girişimi sayesinde bunlar en aza indirilmeye çalışılmıştı. Birçok spor kolu olmasına rağmen futbol en çok zikredilen spor dalı olmuştur. Futbol takımı şu oyunculardan oluşuyordu. Galatasaray'dan: Necdet, Lütfi, Danyal, Avni, Gündüz; Güneş'ten Cihat, Faruk, Rıza; Fenerbahçe'den: Fazıl, Necdet, Niyazi, Fikret, Esat; İstanbulspor'dan Hasan; Beşiktaş'tan Hüsnü, Hakkı, Şeref, Eşref; Vefa'dan Muhteşem; İzmir'den Fuad, Sait, Hakkı.

Bu organizasyonda Türk takımı ikisi Moskova'da birisi Leningrad'da olmak üzere üç maç yapmıştı. Bu maçlardan ilkinde Türk takımı 4-1 mağlup olmuş, bu maçın rövanşında da Rusların Spartak Takımı Halkevinin 3-1 yenmişti. İkinci

maçın hakemi bir Türk idi: Suphi Batur. Maçı 100 bin kişiden fazla insan seyretmişti. Türk takımı: Cihat, Fazıl, Hüsnü, Fikret, Esat, Reşat, Danyal, Şeref, Fuad, Sait, Necdet'ten oluşuyordu. Sovyet takımı maça çok süratli başlamıştı. Henüz on ikinci dakikada sağlı sollu gelen akınlarla ceza sahasına giren Sovyet takımı güzel bir vuruşla öne geçmiş; bu golden hemen 3 dakika sonra yine Rus solacağı kaleye inerek topu kaleci Cihat'ın ellerinin üzerinden ağlara göndermişti. Bu dakikadan sonra Türk takımı biraz daha toparlanmış ve 36. dakika'da Fikret soldan çok düzgün bir orta yapmış ve Sait enfes bir kafa vuruşu ile topu Sovyet ağlarına bırakmıştı. Bu golle birlikte ilk yarı 2-1 sona ermişti. İkinci yarıya hızlı başlasa da Türk takımı Sovyetlerin ani atakları ile karşı karşıya kalıyordu. Bunlardan bir tanesinde Sovyetler hızlı çıkışlarının karşılığını bir golle aldılar. Karşılık iki takımda çok müsait pozisyonlardan yararlanamadılar. Özellikle Fikret iki mutlak gol pozisyonunu bonkörce harcamıştı. Böylece maç 3-1 Sovyetlerin galibiyeti ile sona erdi.

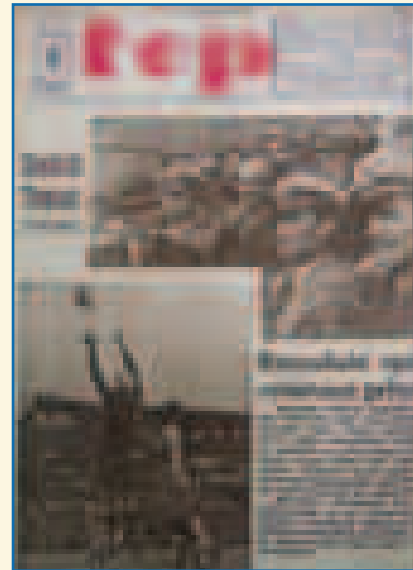
Son maç Leningrad'da yapıldı. Maç Leningrad karmasına karşı yapılmıştı ve maçın hakemi bu defa Rus'tu. Türk takımı bu sefer sahaya Necdet, Fazıl, Faruk, İbrahim, Lütfi, Reşat, Danyal, Fikret, Hüsnü, Sait ve Niyazi onbiriyle çıktı. İki takımın karşılıklı akınlarıyla başlayan oyunun başlarında Türk defansından bir futbolcunun eline topun değmesiyle hakem penaltıya hükmetti. Ancak Ruslar kötü bir vuruşla bu fırsatı zayı ettiler. 24. dakikada şans bu sefer onlardan yanaydı. Karambol bir pozisyonda Sovyet takımı 1-0 öne geçti ve maç bu sonuçla sona erdi. Türk takımı böylece ilk maçtan başlayarak oyununu düzeltmeye başlayan daha iyi sonuçlar almaya başlamıştı. Ta ki Kiev'deki dördüncü ve son maça kadar. Halkevi takımı bu son maçını Dinamo takımına karşı yaptı ve 9-1 gibi çok net bir skorla sahadan yenik ayrıldı. Benzer bir takım ile sahaya çıkmış olan Türk takımı kötü bir sahada ve kötü bir havada da oynasa basın Sovyet takımının oyununu övmüştü.

Hep Aynı!

Diplomatik yanı ağır basan bu spor temasları 1930'lu

yıllar boyunca gelişerek devam etmişti. Ancak özellikle spor camiasında bu temaslar kendimizi geliştirmemiz için iyi vesileler olarak değerlendiriliyordu. Zira Türk sporcular ve spor dünyası ciddi rakiplerle, ciddi bir spor anlayışının mevcut olduğu bir ülkede deneyim elde ediyorlardı. Bundan dolayı bu temaslarda basın genellikle önde gelen sporcuların katılmasını ve daha çok ihtimam gösterilmesini istiyordu. Öyleki spor yazarı Ulvi Ziya 1934 yılında gerçekleşen ziyaretten sonra Türk takımının yenilgisinin gelişmiş Ruslar karşısında normal olduğunu yazmıştı. Ona göre alınan yenilgilere rağmen hezimete uğranılmamış olmak bir başarı olarak addedilmeliydi. Bu maçlardan sonra basın genellikle takkeyi önüne koyup biz nerede hata yaptık soruları sormaya başlarlardı. Türk futbolunun yapısal sorunları masaya yatırılırdı. Ulvi Ziya'nın başarılı bulunduğu 1934 senesinde Rusya'ya şu futbolcular gitmişti: Yaşar, Mustafa, Esat, Fikret, Mehmet Ali, Şeref, Feyzi, Nuri, Sayit (İzmir), Bilal (Ankara), Bülent, Ali, Sami, Reşat, Hasan, Avni, Necdet, Rasim, Rıdvan. Bu kafiyele genellikle bürokrasi ve spor dünyasının önde gelen simaları da katılabiliyordu. Mesela 1934'deki ziyarete Halk Fırkası Umumi Katibi Recep, Fırkanın İstanbul idare heyeti reisi Cemal Bey, Halkevi yöneticileri ve Fenerbahçe, Beşiktaş, Galatasaray, Vefa, Kumkapı, İstanbulspor, Beykoz, Süleymaniye gibi birinci lig kulüpleri muahhas ve sporcuları da iştirak etmişlerdi. 1934'de üç maçı da Türk takımı 3-0, 2-1, 3-0 skorları ile kaybetmişti. Ancak neticede iki ülke arasında cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren başlayan zoraki yakınlaşma ve iki ülke arasında bu dönemde ortaya

Estetiğin, zerafetin, mükemmel bir oyun kurgusuyla bulunduğu ve bir futbol ziyafetine dönüştüğü Barcelona sofrasının göz alıcı, iştah kabartıcı zenginlikteki menüsü onun eseri. Şimdilerde yeniden dünya futbolunun en iyileri arasına giren Barça'yı adeta küllerinden yaratan adam o. Rinus Michel'le başlayan Johan Cruyff, Louis Van Gaal gibi yüksek kariyerli teknik adamlarla devam eden "Hollandalı" geleneğinin Katalan diyarındaki son temsilcisi, futbol felsefesini taraftarlarının istekleriyle örtüştürdüklerini belirtiyor ve "Onlar yetenekli oyunculardan oluşan, çekici oyun oynayan, hep kazanan bir takım istiyorlar. Biz de bu kombinasyonu sağlamaya uğraşıyoruz" diyor.

Son İmparator

Frank Rijkaard

Başarının anahtarı, hep çalışmak ve takımdaki herkese bir birey olarak davranıp, doğru takım ruhunu yakalamaktır. Bu işi tek başınıza veya güvenmediğiniz kişilerle yürütemezsiniz. Takımınızın desteği olmadan bir şeyleri başarmanız mümkün değildir.

▼**Takımınızın oyun stilini nasıl tanımlarsınız?**

▲Çekici bir oyun stilimiz var ama maçın sonucunu da aklımızın bir köşesinde tutuyoruz diyebiliriz. Bunun Barcelona'daki futbol felsefesi ve taraftarların istekleriyle de örtüştüğünü düşünüyorum. Taraftarımız yetenekli, iyi oyunculardan oluşan, çekici oyun oynayan bir takım istiyor. Aynı zamanda hep kazanmak da istiyorlar. Bu nedenle bunların kombinasyonunu bir araya getirmeye uğraşıyoruz. Bu, zaten tüm büyük takımların da başarmaya çalıştığı şey aynı zamanda.

▼**Teknik Direktör Frank Rijkaard ile futbolcu Frank Rijkaard'ın oyun görüşleri aynı mı?**

▲Hayır. Oyun görüşünüz sürekli değişir, çünkü gelişirsiniz. Oyuncu olarak, topa sahip olduğunuz ve topun size gelmek üzere olduğu anlarla ilgilisinizdir. Takım

arkadaşlarınızı izler ve olasılıklarla ilgili kararlar alırsınız. Teknik adam olarak ise takımınızın sahaya nasıl yayıldığını izlersiniz. Eğer takımınız topa sahipse, kaybettiğiniz takdirde neler olabileceğini fark edersiniz. Teknik adam olarak daha geniş bir bakış açınız vardır. Sahada bir anda inanılmaz işler yapan oyuncularınız vardır. Ne yapacaklarını hayal bile edemezsiniz çünkü yaptıkları mantık dışıdır. Oysa eğer oyuncusanız, maç sırasında, maç sonrasında yaptığınızı hatırlamayacağınız şeyler yapmaya hazırlıksınız. Teknik adam olarak ise daha genel şeylere bakarsınız. Organize miyiz? Hatlar arasında mesafeler yeterince kısa mı? Rakibe boş alan bırakıyor muyuz? Böyle şeyler. Dolayısıyla teknik adamlık daha çok sistemi kontrol etmek demektir. Ama en güzel yanı futbolcuların ortada hiçbir şey yok-

Profesyonel futbolda skor çok önemli. Her takım puan kazanmak için sistemini ve oyun tarzını seçmekte özgür. Fakat duyduğum tüm saygıya rağmen söylemeliyim, Yunanistan'ın savunma futbolu oynayarak EURO 2004'ü kazanması futbol için çok muhteşem bir an değildi. Teknik adamları müthiş bir iş başardı ama oynattığı savunmaya dayalı bir oyundu. Hücum futbolu oynamak ise daha fazla risk almayı, daha kaliteli oyuncuları ve daha fazla oyun zekâsını gerektirir. Pek çok teknik adamın savunmaya dayalı sistemleri tercih etmesine üzülüyorum çünkü kitleler için oynadığımızı unutuyoruz. Futbolun insanların izlemek istediği bir spor olması lazım.

ken bir şeyler yaratması. Bu bence futbolun en güzel yanı.

▼Daha önce sizi çalıştırmış teknik adamlardan ne kadar etkilendiniz?

▲Dünya futbolunun en büyükleriyle çalışma fırsatı yakalamak büyük bir ayrıcalık. Eğer onları tanıyorsanız ve çalışma stillerinin farkındaysanız bu size büyük deneyim kazandırır. Geçmişte kazandığınız deneyimler elbette çok yansır. Teknik adamlığa başladığınızda, bu deneyimler aklınızda bir yer edinmiştir ve bir sorun çıktığında nasıl çözüleceğini bu deneyimler ışığında bulursunuz. Fakat kesin olarak bunu söyleyebilirim, kimseyi kopyalayamazsınız. Büyük bir teknik adamın yıllar önce verdiği kararlar bugün işe yarayabilir. Fakat Rinus Michels, Arrigo Sacchi, Johan Cruyff ve Fabio Capello'nun çalışmalarını izlemek, futbola ilgili düşüncelerini öğrenmek ve takımlarını nasıl kontrol ettiklerini seyretmek mükemmeldi. Tekrar edeyim, böyle bir deneyim kazanmak gerçekten büyük bir ayrıcalıktı.

değilim. Takımların bu gerçeği kabulmeleri lazım. Böyle zamanlar bizim için en ideal hazırlık olmuyor, özellikle Güney Amerikalı oyuncularımız uzun uçuşlar yapıp, çok büyük saat farkına maruz kalıyor. Bazı oyuncularımızın milli maçlar sonrası eski formlarını yakalamaları çok zor olabiliyor. Sakatlıklar konusunda endişelenmiyorum, bu her zaman her yerde olabilir. Seyahat

ve düzleme süreci beni daha çok endişelendiren şeyler. Fakat sonuçta bunu kabullenmemiz ve uygun çözümler üretmemiz gerekiyor.

▼Oyunculuk kariyerinizin zirvesinden bugüne futbol nasıl değişti?

▲Futbolun gelişimi takımlar arasındaki güç farkının azalmasına tanıklık etti. Bu yüzden modern futbolcunun eskiye nazaran çok daha hızlı reaksiyon gösterip hareketlenmesi gerekiyor. Çünkü çok kısıtlı bir alanda çok fazla şey oluyor. Fakat temel yetenekler zaman değişse bile hâlâ aynı. Medyanın ilgisi artıyor ve televizyondan tüm Avrupa'dan maçları takip edebiliyorsunuz.

Özel maçlar bile naklen yayınlanıyor ve bu da büyük kulüplerin oyuncularının medyanın baskısı altında kalması anlamına geliyor. Her zaman eleştiriliyorlar.

▼Günümüzde kulüplerin en büyük problemleri sizce nedir?

▲Eğer Barcelona veya bir başka büyük kulüp şampiyon olup kupalar kazanıyorsa hiçbir teknik adam problemlerden bahsetmez. Bu sadece bir mutluluk anıdır. Bence futbolda kendinizi bu tip anlara odaklamanız gerekiyor. Geçen yıl İspanya şampiyonluğunu kazandığımızda Barcelona taraftarlarımızın yaşadığı mutluluk unutamayacağımız bir şeydi. Bunun bir parçası olmaya çalışıyoruz. Büyük takımlarda sonuç almalı ve çekici bir oyun oynamalısınız. Fakat

bunu bir sorun olarak görmüyorum. Yüksek profilli oyunculara sahip olmamı da bir problem olarak görmüyorum çünkü diğer takımlar da aynı sayıda oyuncuyla ve insanla uğraşmak zorundalar. Teknik adam olmak büyük bir ayrıcalık ama başarı da çok önemli, çünkü başarı insanların sizinle ilgili düşüncelerini etkiliyor. Ben bunu pek düşünmüyorum ve kendi hedeflerime ulaşmaya çalışıyorum. Bence temel hedefimiz taraftarları memnun etmek. Her şey soyunma odasında, iyi bir takım ruhunun oluşmasıyla başlıyor. Takımı hazırlarken çeşitli kararlar verme göreviniz var ama bu konuyla ilgili şikâyet etmeye bence hakkınız yok.

▼Milyon dolarlar kazanan futbolcuları maçlara nasıl motive ediyorsunuz?

▲Ben insanın kendisini motive etmesine çok inanırım çünkü sadece bu sayede hedeflerinize ulaşırsınız. Tabii bir oyuncu motivasyon konusunda zorluklar çekiyorsa ve yardıma ihtiyacı varsa teknik adam orada devreye girer. İşimin bir yanı da oyuncularımı sürekli takip etmek. Bunu tek başıma yapmıyorum; çalışma arkadaşlarım da bana yardımcı oluyorlar. Futbolcuların davranışlarını her gün tartışıyoruz ve eğer bir sorun görüyorsak, bunu o futbolcuya görüşüyoruz. Her zaman her bir futbolcuya ayrı ayrı yardım edecek yollar arıyoruz. Fakat kimini hayal kırıklığına uğratabiliyorsunuz. Bazen oyuncuyu düzeltmeniz gerekiyor ama o bunu kabul etmiyor. Bu, kişiden kişiye değişen bir durum ve bir kitabı da yok. Gözlerinizi açık tutmanız gerekiyor ve eğer iyi anlaştığınız bir ekibiniz varsa soyunma odasında çıkacak olası problemleri önceden görüp önleyebilirsiniz. Tutkulu konuşmalarla motivasyon sağlamak ise gerçekten büyük bir yetenek. Özellikle takımınız kaliteli değilse. Bu şekilde oyuncularınızdan ekstra performans sağlayabilir ve zor teslim olan bir takım yaratabilirsiniz. Fakat daha kaliteli oyuncularınız varsa, bir teknik adam olarak ne kadar gaza gelerseniz, krediniz de o kadar düşer. Oyuncuları motive edecek başka yollar bulmanız gerekir ve bunlar genelde ufak şeylerdir. Sahip olduğumuz yetenekler karşısında tutkulu konuşmalar yapmak hep işe yarayabilir. Ben çoğu zaman oynamayan oyuncularımıza daha çok ilgi gösteririm, çünkü soyunma odasında onlar çok önemlidir. Başarının anahtarı, hep çalışmak ve ta-

Kulüp kültürü olarak sürekli genç oyuncu çıkarmak zorundasınız. Bence orta saha veya defans oynayan bir genç oyuncunun Barcelona'da takıma girmesi bir forvete göre çok daha kolay. Barça büyük bir kulüp ve her zaman yıldız oyuncu transfer eder. Bu yüzden bir hücum oyuncusunun takıma girmesi oldukça zor. Her durumda akademimizde genç oyuncu yetiştirmeye devam etmeliyiz. Çünkü bu kulübümüzün kültürünün korunması anlamına gelir.

▼Hem Milli Takım hem de kulüp takımı çalıştırmış birisi olarak bu ikisi arasındaki ilişki konusunda ne düşünüyorsunuz?

▲Milli takım çalıştırıcılarının mevcut tüm imkânları kullanmak istemesini çok iyi anlıyorum. Elbette kulüpte çalışan bir teknik direktör olarak milli takımın istekleriyle sizin istekleriniz her zaman örtüşmeyebilir. Fakat uluslararası bazı kurallar var ve bunlara uymak zorundayız. Dinlenmesi gereken bazı oyunculara milli takım çalıştırıcılarının yüklenmelerini her zaman anlarım. Ama sadece anlarım! Kadromuzun büyük bir kısmı milli maça gittiğinde doğru düzgün hazırlık yapamıyoruz, fakat tabii bu sorunu yaşayan tek kişi de ben

bir birey olarak davranıp, doğru takım ruhunu yakalamaktır. Bu işi tek başınıza veya güvenmediğiniz kişilerle yürütemezsiniz. Takımınızın desteği olmadan bir şeyleri başarmanız mümkün değildir.

▼**Üst düzey futbolun savunmayı çok daha fazla ön plana çıkardığını düşünüyor musunuz?**

▲Profesyonel futbolda skor çok önemli. Her takım puan kazanmak için sistemini ve oyun tarzını seçmekte özgür. Fakat duyduğum tüm saygıya rağmen söylemeliyim, Yunanistan'ın savunma futbolu oynayarak EURO 2004'ü kazanması futbol için çok muhteşem bir an değildi. Teknik adamları müthiş bir iş başardı ama oynattığı savunmaya dayalı bir oyundu. Hücum futbolu oynamak ise daha fazla risk almayı, daha kaliteli oyuncular ve daha fazla oyun zekâsını gerektirir. Pek çok teknik adamın savunmaya dayalı sistemleri tercih etmesine üzülüyorum çünkü kitleler için oynadığımızı unutuyoruz. Futbolun insanların izlemek istediği bir spor olması lazım. Yetenekli oyuncuların savun-

Benim düşünceme göre eğer oyuncuların rakibi çok düşünmesini sağlarsanız, yeteneklerini köreltirsiniz. Bazı futbolcular verdiğiniz tüm bilgileri bir yere kaydeder ve daha sonra her şeyi uygulamaya çalışır. Fakat bazıları çok konuşmanızı istemez. Bunu anlayabiliyorum çünkü ben de teknik direktörümün çok konuşmasını sevmezdim. Bir oyuncuya bireysel olarak birkaç bilgi verirsiniz buna bir şey diyemem ama çok fazla detayla onu boğmak bence çok yanlış.

ma yaptığını izlemek de ilginç olabilir ama hep beraber hücum futbolunu ön plana çıkarsak hiç fena olmaz.

▼**Barcelona'daki Hollanda hanedanlığının bir parçasısınız. Bu ilişkiyi bu kadar başarılı kılan nedir?**

▲Buraya ilk Rinus Michels geldi ve çok başarılı oldu. Sonra Johan Cruyff, Louis Van Gaal ve diğerleri Barça'ya geldi ve hepsinin büyük etkisi oldu. Hollandalı teknik adam ve oyuncularının bu başarısı Barça'nın bir başka Hollandalı'ya kapılarını açmasını etkiledi. Fakat başka ülkelerden gelip burada çok başarılı işlere imza eden diğer teknik adamları da unutmamak gerek. Kişisel olarak, burada büyük işlere imza atan öncülerim Michels ve Cruyff'a müteşekkirim, çünkü onlar kapıyı açtılar. Bence

burada insanlar önce yıldız oyuncuları takdir ediyorlar ama oyunla ilgili olarak da bizim Hollanda'da benimsediğimiz olumlu düşünceleri paylaşıyorlar.

▼**Kendi takımınız dışında son yıllarda sizi etkileyen takımlar hangileri?**

▲Geçen sene Lyon'un birkaç muhteşem maçını izledim. Özellikle güçlü takımlara karşı çok etkileyicilerdi. Çok yetenekli bir ekip. Chelsea'nin İngiltere'de şampiyonluğa ulaşırken gösterdiği performans da çok etkileyiciydi; çok organizelediler ve kontratağa çok iyi kalkıyorlardı. Onlarla Stamford Bridge'da oynadığımız Şampiyonlar Ligi karşılaşması çok zevkliydi ama biz onlardan biraz daha fazla hata yaptık.

▼**Genç futbolcuların gelişimi Barcelona gibi bir kulüp için ne**

kadar önemli?

▲Çok, çok önemli. Çünkü insanlar genç takımlarda oynayıp A takıma yükselen Katalan oyuncuları çok takdir ediyorlar. Kulüp kültürü olarak sürekli genç oyuncu çıkarmak zorundasınız. Bence orta saha veya defans oynayan bir genç oyuncunun Barcelona'da takıma girmesi bir forvete göre çok daha kolay. Barça büyük bir kulüp ve her zaman yıldız oyuncu transfer eder. Bu yüzden bir hücum oyuncusunun takıma girmesi oldukça zor. Her durumda akademimizde genç oyuncu yetiştirmeye devam etmeliyiz. Çünkü bu kulübümüzün kültürünün korunması anlamına gelir.

▼**Antrenmanlarınızda en çok neyin üzerinde durursunuz?**

▲Oyunu rakip sahada oynamak istediğimizden, dar alanda topa sahip olma temelli çalışmaların üzerinde duruyoruz. Bu daha az alan ve zaman anlamına gelir; eğer bu kısıtlı alanda topa iyi sahip olursanız bir avantajdır. Ayrıca rakibe ileride basarak sahama gelmelerini zorlaştırmaya uğraşıyoruz. Bu doğrultuda pek çok antrenman metodumuz var. Rakibe bastığımız anlarda futbolcular kendilerini nasıl konumlandıklarını gerektiğini öğreniyorlar.

▼**Siz yıldız bir oyuncudunuz. Bunun teknik direktörlük kariyerinizde yarattığı eksiler ile artılar nelerdir?**

▲İlk avantajı insanların size yıldız bir oyuncu olduğunuz için hemen güvenmesi ve iş vermesi. Sizden daha büyük deneyimlere sahip ama ünlü olmayan teknik adamlar da var ve bu kişiler büyük kulüpleri çalıştırmıyorlar. Dolayısıyla eğer futbolcu olarak belirli bir kari-

yeriniz varsa bu bir avantaj. Ama çalışmaya başladığınız andan itibaren bu avantaj sona eriyor. Çünkü faturayı sizin ödemeniz gerekiyor. Eğer sonuç alamazsanız sorunlar baş gösterir. Bu futbolun kanunudur. Ayrıca büyük bir futbolculuk deneyimi her zaman iyi bir teknik adam olacağınızın garantisi değildir. Benim esas avantajım futbolculuk kariyerimde hemen her mevkide oynamamı ve bu mevkilerin hepsinde çok gözlem yaptım. Bu yüzden oyuncuların neler yaşadığını anlayabiliyorum. Evet, oyuncuların gözünden oyunu okuyabiliyorum ama bir teknik adam olarak büyük resmi görmeniz, rakibin oyununu okumanız gerekir. Çok yetenekli yetenek avcılarımız, scoutlarımız var; "belirli durumlarda nasıl avantaj sağlarız?", "ne zaman dikkat etmemiz gerekir?", tüm bunlara, bir sonraki maça, rakibi kasetlerden analiz ederek hazırlıyoruz. Ben bu işin büyük kısmını yardımcılara bırakıyorum çünkü benim mantalitem rakibi çok fazla düşünmek üzerine kurulu değil. Benim düşünceme göre eğer oyuncuların rakibi çok düşünmesini sağlarsanız, yeteneklerini köreltirsiniz. Bazı futbolcular verdiğiniz tüm bilgileri bir yere kaydeder ve daha sonra her şeyi uygulamaya çalışır. Fakat bazıları çok konuşmanızı istemez. Bunu anlayabiliyorum çünkü ben de teknik direktörümün çok konuşmasını sevmezdim. Bir oyuncuya bireysel olarak birkaç bilgi verirsiniz buna bir şey diyemem ama çok fazla detayla onu boğmak bence çok yanlış.

▼**Günümüz futbolunda bir şeyi değiştirmek isteseyiz bu ne olurdu?**

▲Ofsayt kuralını değiştirdim. Eğer hücum futbolu oynamak istiyorsanız, birisinin savunma hattınızın gerisinde durup avantaj kazanmasını anlamıyorum. Bu bence çok saçma. Kazanan takımlar bir bütün olarak oynarlar ve topu kazandıklarında toplu olarak hücum ederler. Fakat bu taktiksel plan tamamen şüphe altında. Çünkü rakip oyuncu savunma hattınızın gerisinde bekliyor top ona oynanmadığından ofsayt olmuyor. Ofsaytta olan oyuncu daha sonra diğer takım arkadaşından bir pas alıyor, avantaj kazanıyor ve gol atıyor. Bu gerçekten saçma. Dolayısıyla futbolda bir kuralı değiştirme şansım olsaydı bu, ofsayt kuralı olurdu. ■

Technician'dan çeviri: İlker Uğur

Uğur Boral

Bugünlerde herkes
onu konuşuyor.
Daha şimdiden
transferin
liste başı
gözdelerinden biri.
Hem süratli hem
inatçı. Her geçen gün
aşama gösteren
oyuncu, kişiliği ve
özellikle
gelişmiş vuruş
teknikleriyle futbolun
yarınlarında adından
çok söz ettirecek bir
oyuncu o.

Sokakta doğan yıldız

Sokak futbolundan gelenler çok daha yetenekli oluyorlar. Teknikleri daha fazla gelişiyor. Ama okulda büyüyenler de futbolu biliyorlar gerçekten. Futbolun sahada oynanan kısmı gerçekten buzdağının görünen kısmı. Arkasında bir sürü başka hazırlık var. Taktikler, fiziksel durum, attığın çalımlar vesaire. Ben de onun sıkıntısını çok yaşadım bu zamana kadar. Adam karşılamayı Alibeyköyspor'da öğrendiğimi söyleyebilirim. Ofsaytı bile doğru düzgün orada anladım. Altyapı eksikliği yaşıyor açıkçası ama diğer taraftan baktığınızda sokakta futbolu öğrenenler çok daha yetenekli oluyor.

▼Önemli bir çıkış yakaladın. Her futbolcunun hayalindeki şey budur: Belirli yerlere gelip, yaş olarak da tam zamanında çıkış yakalamak. "Ben şunu yaptığım için oldu bu" dediğin şey neydi? Bazısı diyor ki, "Dirayet ettim, sabır gösterdim". Bazısı diyor ki, "Çok çalıştım". Bazısı diyor ki, "Şans bana güldü". Bazısı, "Yeteneklerimi biliyordum, kendime güvendim," hangisi?

▲Benimkisi şöyle oldu. Ben Kocaelispor'da futbol oynamaya başladım, 20 yaşında. 2. devrede transfer olmuşum. O zaman da kendime çok güveniyordum. Ama bir türlü olmadı. Yaşadığım düşüşü kulüplerin durumuna bağlıyorum. Eğer beni sürekli oynatmış olsalardı her şey başka olurdu. Mesut Hoca'nın emeği gerçekten büyük bu çıkışta. Bana sadece "Sahada yeteneklerini ortaya koymayı istiyorum" dedi. Ben de şu an onları yapıyorum. Kocaelispor'da ilk çıktığımda da, Gençlerbirliği'ne ilk geldiğim zamanlarda da bana deselerdi ki, "Uğur kendin gibi oynama. Kendi yeteneklerini, kendi kişiliğini sahaya koy", çok daha önceden de bu çıkışı yapabileceğime inanıyordum.

▼Bu söylediğin aslında çok önemli bir şey. Bugünlerde Türk futbolunda en çok yabancı sayısı, takımlarda gençlere verilen yer, verilmeyen yer konularını tartışıyoruz. Bazı hocalar diyorlar ki, "Genç futbolcular yeterince iyi değiller. O yüzden fazla şans tanımıyoruz." Sen genç bir oyuncunun antrenmanlarda bütün kapasitesini gösterebileceğine inanıyor musun? Yoksa maç olmadan olmaz mı bu iş?

▲Bence maç olmadan olmaz. Çünkü maç çok ayrı bir şey. Belki antrenmanlarda çok vasat oynuyor olabilirim. Ama maçta elimden gelen her şeyi yaparım. Çünkü maçta konsantre olmak çok farklı, motivasyonu çok farklı. O anda içindeki arkadaşlara olan sevginiz, arkadaşlara olan güveniniz üst seviyeye çıkıyor. Kendinize olan güveniniz üst seviyeye çıkıyor. Maç çok farklı. Bence bir genç futbolcunun kesinlikle maç oynaması lazım.

▼Sence Türkiye'de genç futbolcular yeterince oynuyorlar mı?

▲Bence oynamıyor.

▼Kapasiteleri olduğuna inanıyorsun ama yer verilmediğine inanıyorsun?

▲Bizim takıma ASAS'tan Mehmet Çakır, Kerem, Erhan geldi, hepsi genç arkadaşlar. Şu an Süper Lig'de önemli oyuncular bunlar. Biz şu an 4. sıradayız, bu oyuncuların kapasiteleri olmamış olsa 4. sıraya çıkmazdık.

▼Peki neden oynamaz bir antrenör genç oyuncuları?

▲Türkiye'de antrenörlük anlayışı çok farklı zaten. Hep aynı antrenörler çalışıyor. Birisi bir takımı bırakıyor bir yere gidiyor, öbürü başka bir takımı çalıştırırken diğer bir takıma geçiyor. Çok kısa vadeli düşündükleri için, o andaki başarıyı düşündükleri için, elindeki adamı oynatmak istiyor. "Ben burada kalıcı olayım, gençlere yatırım yapayım" diye düşünmüyor. Ama Gençlerbirliği'nin yapısında bu var. Antrenörlük kariyerine yeni başlamış birisi olarak Mesut Hoca'nın kendi yapısında da bu var. Mesut Hoca, bizlere güvendi. "Ben geleceğe yönelik yatırım yapıyorum" dedi. Kadroya bizi koydu. Bence çok da başarılı bir hoca. Mesut Hoca'nın üzerimizdeki emeği gözardı edilemez.

Çok geç başladım futbola, lise öğrencisiyken.

Futbolu çok seviyordum, 15 yaşına kadar zaten sokakta ve halı sahalarda büyüdüm diyebilirim.

Sonra bir sene Karadenizspor'un A Takımı'nda oynadım.

Oradan 19 yaşındayken Alibeyköyspor'a transfer oldum. Çok başarılı bir dönem geçirdim, çok iyi oynadım. Bir sene sonra, 20 yaşında Kocaelispor'a transfer oldum.

▼Kesinlikle öyle. Bir yandan da şunu da ispatlıyorsunuz: Turkcell Süper Ligi'nde 1. sırada Fenerbahçe, 2. sırada Galatasaray var. 3. ve 4. sıradaki takımların yaş ortalamalarına baktığımızda 25 yaşın altında birçok oyuncu var. Bu çok farklı bir şey, aynı zamanda da bir mesaj belki. Sen oynarken şunu da düşünüyor musun, "Arkamdan gelenlerin önünü ben açacağım"?

▲Tabii ki, kesinlikle. Ben amatör takımdan buralara kadar geldim. Bir genç futbolcunun bence önü açılmalı. Bir adam sıyrılıyorsa, o kesinlikle yukarı çıkartılmalı.

▼Amatörde veya değil, hangi takımda olduğun önemli değil. Senin oynamandırı iyi olan. Sen iyi bir oyuncusun. Niye oynatılmıyor peki böyle futbolcular? Antrenör dışında da başka faktörler var mı?

▲O kadar derinini hiç düşünmedim açıkçası ama bence her şey antrenörün elinde. Mesut Hoca beni oynatmasa ben kendimi nasıl göstereceğim? Kim ne diyebilir ki Mesut Hoca'ya? "Sen bu adamı niye oynatmıyorsun?" diye kimse bir şey diyemez. Bu tamamen kendi tekelinde, kendi düşüncesi. O da zaten takım için belki bir şeyler yapmak istiyor. O yapmadıkça kimse bir şey diyemez.

Çok güzel günler yaşıyorum şu anda. Sefasını sürüyorum bu günlerin, tadına varıyorum. Tabii ki yükseldikten sonra düşmek çok kötü olur. Ben şunun bilincindeyim; şu an yaptıklarımın çok daha fazlasını yapmalıyım ki bulunduğum yerde kalabileyim. Zaten oraya çıkmak kolay, orada kalmak çok zor. Zoru başarmak en büyük hedeflerimden biri.

▼Sen CNN Türk'teki bir programda "Türkiye'de Yılın Takımı"na seçildin. Türkiye'de bu çok olur; performansını gösterirsin, seni Yılın Takımı'na seçerler, Milli Takım'a seçerler. Ondan sonra öyle yükseltirler ki, bir tökezlediğin anda... Hani normal yolda yürürsün bir şey olmaz da, uçurumun kenarına gittiğin zaman düşersin. Bundan korkuyor musun?

▲Korkmuyorum, niye korkayım ki? Ben kendime çok güveniyorum açıkçası. Neden korkacağım? Çok güzel günler yaşıyorum şu anda. Sefasını sürüyorum bu günlerin. Tadına varıyorum. Tabii ki yükseldikten sonra düşmek çok kötü olur. Ben şunun bilincindeyim; şu an yaptıklarımın çok daha fazlasını yapmalıyım ki bulunduğum yerde kalabileyim. Zaten oraya çıkmak kolay, orada kalmak çok zor. Bunu başarmak en büyük hedeflerimden biri.

▼Hangi amatör takımda futbola başladın? Nasıl Kocaelispor'a transfer oldun? İstanbul Beşyüzevler'de kendi mahallem olan, Karadeniz Mahallesi'ndeki Karadenizspor takımında futbola başladım. Kartaltepe'ye yakın, Gaziosmanpaşa'nın üstü. Çok geç başladım aslında futbola. Li-se öğrencisiyken futbolu çok seviyordum.. İşi çok seviyordum. 15 yaşına kadar zaten sokakta ve halı sahalarda

büyüdüm diyebilirim. Sonra bir sene Karadenizspor'un A Takımı'nda oynadım. Oradan 19 yaşındayken Alibeyköyspor'a transfer oldum. Orada çok başarılı bir dönem geçirdim, çok iyi oynadım. Bir sene sonra, 20 yaşında Kocaelispor'a transfer oldum.

▼Çok transfer teklifi aldın mı o dönemde?

▲En iyi sezonum oradaydı. Birdenbire üst kademeye fırladım. Birçok transfer teklifi alıyordum özellikle de 3. Lig'den. Ama direkt Süper Lig'e çıktım. Çok gurur verici, onu vericiydi bu durum benim için. Bir sene önce televizyondan izlediğim insanların bir sene sonra yanlarına geldim. Bu inanılmazdı.

▼Şimdi artık çim sahalalar var. Artık oyuncular okullarda yetişiyor. Sen hangi-

sini daha iyi buluyorsun? Ya da sen kendi deneyimlerinden neleri olumlu, neleri olumsuz görüyorsun?

▲Bence mahallede sokak futbolundan gelenler çok daha yetenekli oluyorlar. Teknikleri daha fazla geliyor. Ama okulda büyüyenler de futbola biliyorlar gerçekten. Futbolun sahada oynanan kısmı gerçekten buzdağının görünen kısmı. Arkasında bir sürü başka hazırlık var. Taktikler, fiziksel durum, atışın çalışmaları, çalışmalar vesaire. Ben de onun sıkıntısını çok yaşadım bu zamana kadar. Adam karşılamayı Alibeyköyspor'da öğrendiğimi söyleyebilirim. Ofsaytı bile doğru düzgün orada anladım. Altyapı eksikliği yaşanıyor açıkçası ama diğer taraftan baktığımızda sokakta futbola öğrenenler çok daha yetenekli oluyor.

▼O arada bir sürü yetenekli çocuk halı sahalarda kalıyor ve hayatın farklı yönlerine kayıyor...

▲Bunu zaten iş olarak seçmek önemli olan. Bunu devam ettirmek önemli.

▼Ne zaman inandın sen futbolcu olacağını?

▲Futbola başladım, hocalardan duyduğum şeyler beni motive etti, kendime güvenimi getirdi. Karadenizspor'un A Takımı'nda oynarken Sakaryaspor'dan bile teklif aldım. O sıra Sakaryaspor, Malatyaspor ile 1. Lig'e çıkma maçı oynadı. Eğer kazansaydı 1. Lig'e çıkacaktı ve ben de amatörden 1. Lig'e transfer yapıyor olacaktım. Doğrudan amatörden gelmiş olacaktım. Bunlar da beni futbolcu kişiliği olarak havaya soktu. Ondan sonra "Ben bu işi yapabilirim" dedim. Ucundan sıkı sıkıya tuttum futbolu.

▼Benim aklıma şöyle bir şüpheli soru geldi: Diyorsun ki, "Amatörden 1. Lig'e transfer oluyordum". Oysa biz zannediyoruz ki Süper Lig seviyesindeki oyuncuların hepsi kariyerlerinin en üst seviyesinde olanlardır, en alt liglerde mücadele edenler ise hep zayıflardır. O kadar fark yok galiba?

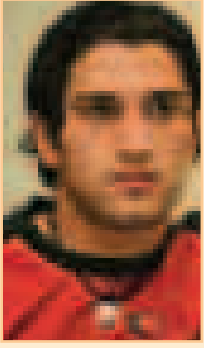
▲Bence yok. Ben amatörden gelmiş birisi olarak hiç fark görmüyordum hatta. Tek fark belki de düşünce farkı olabilir. Türk futbolcuları Avrupa'da top koşturan birçok futbolcudan belki çok yetenekli ama aramızda düşünce farkı var. Amatör, 2. ve 3. Lig'deki futbolcular ile Süper Lig'deki futbolcular arasındaki fark da olduğu gibi. Çok arkadaşımı biliyorum, benden belki daha fazla yeteneğe sahiptiler. Ama futbolcu olamadılar, bu farktan dolayı.

▼Gençlerbirliği senin hedeflerini ne kadar karşılayacak bir takım? Adımlarını çok hızlı atmışsın. 15 yaşında futbola başladın, 19'unda Alibeyköyspor'a transfer oldun. Şu anda 23 yaşındasın ve 3 sezondur Gençlerbirliği'desin. Bundan sonrası için ne düşünüyorsun kafanı kaldırdığında?

▲Açıkçası birinci hedefim Milli Takım. "4 büyüklere gitmek" değil asıl hedefim. Asıl hedefim Milli Takım'da oynamak. Ama Milli Takım'larda oynamak sanki o kulüplerden geçiyormuş gibi görünüyor. Ben de böyle olsun istemiyorum.

▼Bu iyi bir şey mi kötü bir şey mi?

▲Bence kötü bir şey. Benim tek isteğim Gençlerbirliği'nden Milli Takım'a gitmek. Şu anki en büyük hedeflerimden birisi o. İnşallah Fatih Hoca'ya kendimi beğendiririm. Bunu çok fazla istiyorum.

Türk futbolcuları Avrupa'da top koşturan birçok futbolculardan belki çok yetenekli ama aramızda düşünce farkı var. Amatör, 2. ve 3. Lig'deki futbolcular ile Süper Lig'deki futbolcular arasındaki fark da olduğu gibi. Çok arkadaşımı biliyorum, benden belki daha fazla yeteneğe sahiptiler. Ama futbolcu olamadılar, bu farktan dolayı.

▼ Çok güzel bir noktaya değindin. İnsan şuna hayıflanıyor değil mi?: "Ben orada da güzel oynuyordum. Beni Milli Takım'a gelince fark ettirirler."

▲ Evet, evet. Ben bunu buradan sağlamak istiyorum. Bu onuru yaşamak istiyorum, Gençlerbirliği'ne de bu keyfi yaşatmak istiyorum açıkçası. Çünkü kulübümü çok seviyorum. Kulübüm Türkiye şartlarında müthiş önemli bir yerde. Sanki bir çiçek gibi açmış yani. Oyle denebilir. Kulübüm böyle bir yapıya sahip. Gençlerbirliği'nin de faydasına olmasını istiyorum. İnşallah buradan milli olmak istiyorum.

▼ Büyük düşler Gençlerbirliği'nde, Kayseri'de, Konya'da, Malatya'da başarılabilir mi Türkiye'de?

▲ Başarılabilir ama çok zor bir şey. Ersun Hoca zamanında 3. olduğumuz sene, o ligin şampiyonu biz olmalıydık ama bir türlü olmadı.

▼ Ne olmuyor? O zamanki Altay maçı gibi 'garip' olaylardan dolayı mı olmuyor, yoksa kulübün kendi içindeki problemlerinden dolayı mı?

▲ Bence 9-10'a 0 galip geleceğimiz Altay maçında 3-3 berabere kaldık. Bitirdik değil hep beraber bitti yani. Çok kötü bir gündü.

▼ O tip hikâyeler daha fazla mı etkiliyor bu işi?

▲ Zaten hani derler ya, o sizin gazınızı da alıyor. Sindiriyorlar artık sizi. Heyecanımızı yiyorlar.

▼ Peki değişir mi?

▲ Değişir. Bence değişmesi lazım. Bilmiyorum artık insanların tek düzey olması lazım. Bir takım taraftarı olmaması lazım. İnsanların Türk futbolu için bir şeyler yapması lazım sadece takımı için değil. Bu işi profesyonelce yapan kişilerin taraftar olmaması lazım bence. Bunun adı Türk futbolu çünkü. Neden 12'imiz başarılı olamıyor? Çünkü yukarıdaki takımlarla Anadolu takımları arasında dağlar kadar fark var. Ve bu fark gitgide açılıyor. Bence bu durum Türk futbolu için iyi değil.

"4 büyüklere gitmek" değil asıl hedefim. Asıl hedefim Milli Takım'da oynamak. Ama Milli Takım'larda oynamak sanki o kulüplerden geçiyormuş gibi görünüyor. Ben de böyle olsun istemiyorum. Tek isteğim Gençlerbirliği'nden Milli Takım'a gitmek. Bu onuru yaşamak istiyorum, Gençlerbirliği'ne de bu keyfi yaşatmak istiyorum açıkçası. Çünkü kulübümü çok seviyorum.

▼ Çok doğru söylüyorsun. Peki sence Türk futbolu 23 yaşındaki bir oyuncuya ne kadar umut veriyor düzeltileceğine dair? "Taraftar olmayan, profesyonelce bakan, Türk futbolu için çalışan çok adam var", der misin?

▲ Elbette vardır ama sayıları çok fazla değildir. Çok olduğunu düşünmüyorum.

▼ İsmet İnönü'nün bir lafı vardır bilir misin? "Bir ülkede namuslular da en az namussuzlar kadar cesur olmalı" der İnönü. Katlıyor musun bu görüşe? Senin gibi adamların ne yapması lazım? Örneğin sen çok güzel bir tespit yaptın röportajın başında; hep aynı adamlar, hep günü kurtarma peşindeler.

Bence en büyük sorunlardan biri de yine değindiğin taraftar olma meselesi. Peki bir futbolcu ne yapabilir? Sana düşen ne sence bu iyi futbolda? ▲ Bana düşen futbolumu oynamak. Çünkü bence futbolcu sadece futbolunu oynamalı, başka bir şeyle de ilgilenmemeli. Şu an Türk futbolunda futbolcu parasını düşünüyor, bilmem nesini düşünüyor, maçtan sonra gelecek tepkileri, maçtan önceki stresi, her şeyi... Futbolcu sadece futbol oynamayı düşünmeli bence. İyi futbolcuyken iyi futbol oynamayı düşünceksin zaten, iyi futbol oynadığın zaman oynadığın yere de bir getirin var, kendine de bir getirin var. Belki Milli Takım'a seçileceksin. Oraya da bir getirin olacak. Sadece iyi futbol oynayan gerek. Bunu futbolcu için söylüyorum. Başka insanlar için aynı şeyi söylemiyorum.

▼ Ama aynı şey başka meslekler için de geçerli. Ama olmuyor. Hayat diye bir şey var. Parayı vermiyorlar, canın sıkılıyor, birine bir şey oluyor, tribünler zorluyor, baskı yapıyor. 100'ün üzerinde röportaj yaptım yaklaşık 1,5 senede se-

nin gibi adamları bulduğum zaman bu tür sorular sormak istiyorum. Çünkü düşünerek cevap veriyorsun, ezbere konuşmuyorsun. Onun için merak ediyorum. Futbolcu burada ne yapacak? Hani derler ya, "Futbolcu sussun." Sussun mu ya ni?

▲ Futbolcu zaten tek başına çıkıp da bir şey yapamaz. Hemen kafasını ezerler bence Türk futbolunda. Örgütlenmek gerek. Futbolcular Derneği var ya. Oradan bir şeyler yapılması gerek bence. Ben bunun ayrıntılarını çok fazla bilmiyorum açıkçası. Türkiye'de kaç tane futbolcu biliyor ki zaten? Ben de çok detaylı bilmiyorum. Bu konularda zaten çok cahil bir milletiz.

▼ Çalışmak lazım ama değil mi?

▲ Arazımızda böyle konuşmalar hiç geçmiyor ki daha? İlk defa daha sen bana soruyorsun şu anda.

▼ 3 sene önce İngiltere'de Futbolcular Sendikası, içinde David Beckham'ın bile olduğu futbolcular, yayıncı kuruluşları emekli futbolculara yayın gelirlerinden para vermesini talep etti. "Vereceğiz, vermeyeceğiz" tartışmasının sonunda futbolcular "Oynamıyoruz" dediler ve emekli futbolculara yayın gelirinden pay verilmesini sağladılar. Protesto nedeniyle İngiltere Ligi 1 hafta geç başladı ama istediklerini aldılar. Türkiye'de böyle şeyler mümkün mü sence?

▲ Türk insanının yapısı nedeniyle bence değil. Tam olarak neden kaynaklandığını bilmiyorum açıkçası, bunu açıklamak da

çok zor. Çok geniş, zaten herkesin konuştuğu çok geniş konular bunlar.

▼ Oyuna geri dönelim. Sol tarafta hem Milli Takım'da hem de kulüp takımlarında müthiş bir sıkıntı var. Herkes sol bek anıyor. Şu anda mesela Ümit Özat'ın yerinin orası olmadığı söyleniyor, Orhan Ak her gün sorgulandığı bir dönemden geçiyor, Beşiktaş'ın sol kanatında her maç başka biri oynuyor... Tutarlı olarak biri yok. O mevkinin önü de çok fazla oyuncuyla dolu değil. Bu seni "defansif açıdan daha çok gelişsem ben aday olabilirim" psikolojisine sokuyor mu?

▲ Defansif açıdan ben hiçbir sorunum olduğunu düşünmüyorum. Daha önceden belki olmuş olabilirdi ama çok gelişme gösterdim. Ziya Hoca zamanında tek sol bek oynadım zaten. Erdoğan Hoca zamanında da sol bekte oynadım, forvet oynadım, sol açıkta oynadım.

▼ Seni çok fazla umutlandırıyor mu Milli Takım konusu?

▲ Çok fazla umutlandırıyor. Şu anda Hayrettin ile ben varım. Fatih Hoca zaten bizi Antalya kampına götürdü. Orası benim için hakikaten çok iyi geçti. Fatih Hoca zaten gençleri izliyor, çok kaliteli bir ekibi var beraber izliyorlar. Sonuçta

izletiriliyorsun. Bizim yapmamız gereken tek şey işin özünü bırakmamak. O seviyeyi devam ettirmek. Ben açıkçası Milli Takım'a çağrılacağıma inanıyorum. O görevi layıkıyla sürdüreceğime de, yapabileceğime de inanıyorum.

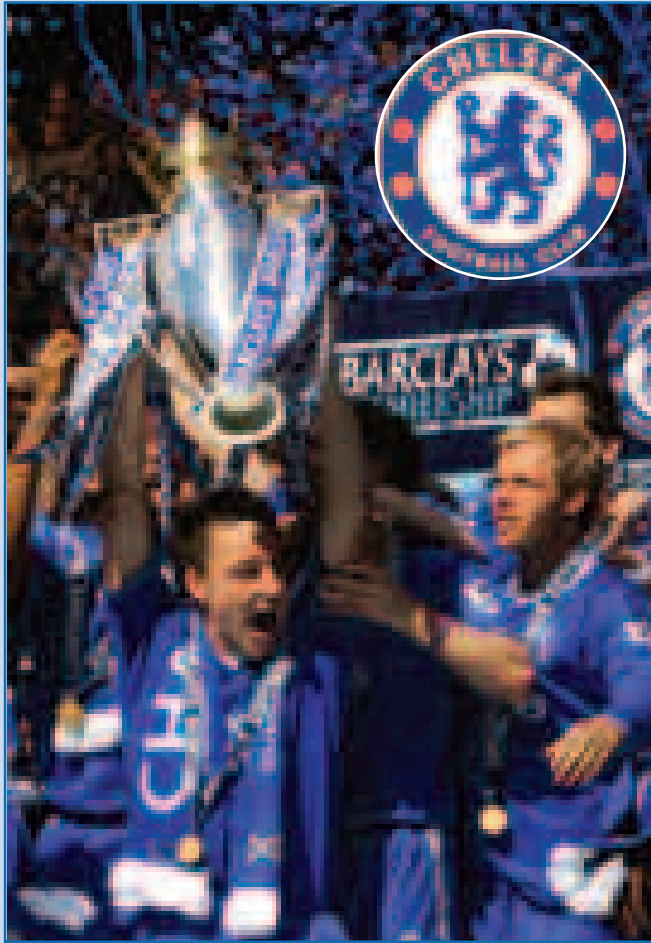
▼ Ligin 2. yarısında ne bekliyorsun? Lig biraz garip bir lig oldu. Fenerbahçe ile Galatasaray arasında bir yarış var ama Galatasaray o kadar büyük sorunlar yaşıyor ki bu sorunlar belini bükebilir. Ama bence en önemli şey Gençlerbirliği'nin, Kayserispor'un, Konyaspor'un yukarılarda bulunması. Sen ne bekliyorsun? "Biz şunu yaparsak bu sene müthiş olur" dediğin bir şey var mı?

▲ Bizim bu seneki hedeflerimiz çok yükseldi. Sezon başında belki bu hedefleri koymadık ama şu an bulunduğumuz konum ve oynadığımız futbola hedeflerimizi belirledik. Kesinlikle UEFA Kupası hedefimiz var. Olursa Şampiyonlar Ligi hedefimiz var. Çünkü istikrarlı bir takımız. Çok mücadeleci ve kaliteli bir ekibimiz var. Dedim gibi olursa Şampiyonlar Ligi ve UEFA Kupası hedefimiz kesinlikle var. Bunu devam ettireceğiz, gidişatımıza göre Şampiyonlar Ligi hedefimiz de belli olacak. 2. yarı itibarıyla çok fazla umutluyum takımımdan. İnşallah ligi çok iyi yerlerde bitireceğiz.

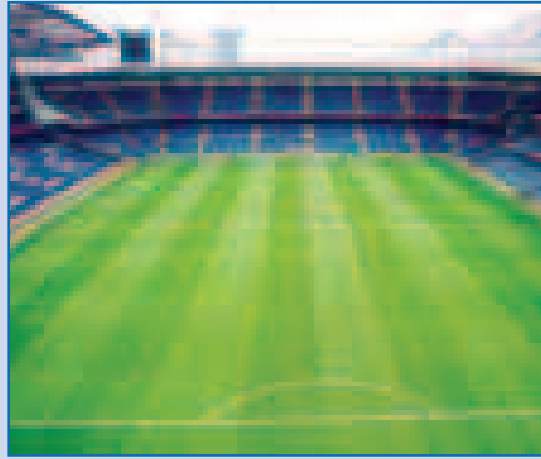
▼ Avrupa'da takdir ettiğin, beğendiğin kimler var?

▲ Ryan Giggs'i çok beğeniyorum. Müthiş bir oyuncu.

▼ Hangi ligler sana güzel geliyor?

Chelsea Parayla gelen saadet!

Mears adında bir işadamı Stamford Bridge alanına büyük bir stat yapmaya karar verir. Ne var ki bazı teknik sorunları bir türlü aşamaz ve projesinden vazgeçmeyi düşünür. 1904'ün bir pazar sabahında, bir arkadaşı kendisine devam etmesi gerektiğini söylediğinde Mears, "Hayır" der, "O iş bitti". Bu sırada Mears'ın köpeği, arkadaşının bacağını ısırır fakat adam sorunu büyütmez. Mears, arkadaşının meseleye yaklaşımına bayılır ve gökten vahiy inmişçesine o anda Stamford Bridge projesine devam kararı alır. Ancak statta düzenli olarak maç yapacak bir de takım lazımdır.

Mears, önce Fulham'la görüşür. Olumlu sonuç alamayınca ve etrafta uygun bir takım bulamayınca, kendi takımını kurmaya karar verir. Böylece 14 Mart 1905'te Chelsea FC kurulur.

Devlerin Hikâyeleri

Uzun yıllar sıra takımı olarak mücadele verilir. İlk şampiyonluk kurulduktan 50 yıl sonra gelir. 1970'de ilk büyük başarı, Kupa Galipleri Kupası kazanılarak elde edilir. Sonrasında yeniden sıkıntılı bir sürece girilir. 90'lı yıllarda başlayan atılımla 1998'de Kupa Galipleri Kupası ve Süper Kupa müzeye gelir. Ama ardından kulüp kendisini iflasın eşiğinde bulur. 2003'te 36 yaşındaki Rus işadamı Abramovich kulübü satın alır. Mourinho'nun da göreve başlamasıyla Chelsea dünyanın en ileri gelen ekiplerinden biri olur.

Stadyum İçin Kurulan Takım

Chelsea'nin hikâyesinin başladığı yerde de bir yatırımcı var: Henry Augustus Mears adında, futbolun İngiltere'de gittikçe daha da popülerleşen bir spor olduğunu gören bir işadamı, spor karşılaşmalarının yapıldığı Stamford Bridge alanına büyük bir stat yapmaya karar verir. Ne var ki bazı teknik sorunları bir türlü aşamaz ve projesinden vazgeçmeyi düşünür. 1904'ün bir pazar sabahında, bir arkadaşı kendisine devam etmesi gerektiğini söylediğinde Mears, "Hayır" der, "O iş bitti". Bu sırada Mears'ın köpeği, arkadaşının bacağını ısırır fakat adam sorunu büyütmez. Mears, arkadaşının meseleye yaklaşımına bayılır ve gökten vahiy inmişçesine o anda Stamford Bridge projesine devam kararı alır. Ancak statta düzenli olarak maç yapacak bir de takım lazımdır. Mears, önce Fulham'la görüşür. Olumlu sonuç alamayınca ve etrafta uygun bir takım bulamayınca, kendi takımını kurmaya karar verir. Böylece 14 Mart 1905'te, Stamford Bridge FC, Kensington FC ve London FC isimleri reddedilerek karar kılınan adıyla Chelsea FC kurulur. Lige kaydolun takım, 1 ay içinde büyük bir sürprizle karşılaşır. Takımın İkinci Lig'e alınmasına karar verilmiştir. Chelsea'li, top henüz ayaklarına değmeden lig atlayan ilk takım olurlar.

İlk sezonlarında başarılı maçlar çıkaran Maviler, sezon sonunda Birinci Lig'e (Division One) çıkarlar. Maçlarını ortalama 50 bin taraftara oynayan takım yine de ilk on yılın da bir türlü istediği başarıları elde edemez. Ligde gördükleri en yüksek nokta sekizincilik olur. Bir ara İkinci Lig'e düşülür, hemen çıkılır. 1915'te dünya savaşla uğraşırken, Chelsea'de FA Cup'da ilk kez final oynayarak en büyük başarısını elde eder. Ancak kazanan taraf Sheffield United olur. Yine aynı dönemde FA Cup finalinin üç kez Stamford Bridge'de oynanması Mears'ın yatırımın boşa gitmediğini gösterir.

Her söylenir, futbolun en büyük güzelliklerinden birisi sonucun önceden kestirilememesidir; "top yuvarlaktır", oyun sürprizlere her zaman açıktır. Zaten özellikle bütçesi sınırlı, ellerindeki yegane şey direnme güçleri, futbol oynama istekleri olan "küçük takımların" sahaya çıkmadan önce kaybedecekleri kesin(!) olan bir maçı kazanması gizliiden gizliye istenmez mi? Bu, futbol olan inancın tazelenmesini sağlar biraz da. Ne kadar paranız olursa olsun, takım ruhunuz yoksa, iyi bir taktiğiniz yoksa bir araya getirdiğiniz tüm o

"yıldızlar" işe yaramaz olurlar. "Parayla saadet olmaz" sözünün futbolda sahiden bir karşılığı vardır. "Dır"? Evet, Chelsea örneğini gördükten sonra fiili belki de geçmiş zamanda kurmak gerekiyor artık: Vardi! Londra'nın tarihinde sadece bir kez şampiyon olmuş, mali kriz içindeki, vasat takımı; Rus işadamı Abramovich'in kulübü satın alıp, milyon dolarlar yatırmışından sonra (ve tabii Jose Mourinho gibi bir teknik adam sayesinde) dünya futbolunun parlayan yeni yıldızı haline gelmiş durumda...

Şeref Kürsüsü

- Lig Şampiyonluğu 2 (1955, 2005)
- Federasyon Kupası 3 (1970, 1997, 2000)
- Lig Kupası 3 (1965, 1998, 2005)
- UEFA Kupa Galipleri Kupası 2 (1970, 1998)
- UEFA Süper Kupa 1 (1998)

Savaşın gölgesinde geçen yılların ardından bu kez de 1929 bunalımı Avrupa'yı sarar. Tüm bu bıkınlık ve yılgınlık içinde Londralılar'ın en gözde eğlencesi futbol olur. Chelsea de bu süreçten nasiblenir ve taraftar kitlesi yavaş yavaş büyür. 1935'te Arsenal'le oynanan Londra derbisinde yaklaşık 83 bin kişi stadyumu tıka basa doldurur. Bu İngiliz futbolundaki en yüksek taraftar sayısı olarak tarihe geçer. 1930'lar da önemli bir başarı olmadan geçer. Chelsea, profili düşük takım kimliğinden bir türlü sıyrılamamakta sadece stadyumuyla övünbilmektedir.

1940'larda bir kez daha savaş gündemdedir. Stamford Bridge, Londra'ya düşen bombalardan kurtulmayı başarır. Ancak takım vasatlığı aşmaktan kurtulamaz. Futbol olarak vasatken, saha dışı olaylarda tarihe geçmeye devam ederler. Golcü futbolcusu Tommy Lawton'ın başka takıma transfer olmasıyla doğan boşluğu, 20 bin pound gibi zamanı için rekor bir ücret ödeyerek Roy Bentley ile doldururlar. 1950'lerde Chelsea için kötü başlar. 1951 sezonunda küme düşmekten 0,044'lük gol farkıyla ancak kurtulurlar. Bu tam anlamıyla dibe vu-

ruş olur. Artık yükselmenin zamanı gelmiştir.

1952'de menajerlik koltuğuna oturan eski bir forvet oyuncusu olan Ted Drake, takımı ciddi bir yeniden yapılanma sürecine sokar. İdari ve teknik sistemde değişiklikler getiren Drake, altyapıya büyük önem verir. Bentley, John Harris, Stan Willemse, Eric Parsons, John McNicholl, Les Stubbs, Stan Wicks, Peter Sillett gibi oyuncular takımın omurgasını oluşturur. Öte yandan çeşitli takımlardan genç ve yetenekli oyuncuların transferlerine ağırlık verilir; Frank Blunstone, Derek Saunders, Seamus O'Connell takıma kazandırılır.

Tüm bu değişimin meyveleri zamanla alınır. Chelsea artık kolay teslim olmayan, kazanmayı düşünen bir takım haline gelmiştir. Ve nihayet 50 yıldır kurulan hayal gerçek olur. Maviler, zorlu bir sezonun ardından 1955'de şampiyonluğa ulaşmayı başarır. Herkes Chelsea'nin, bu büyük başarının bir şans olup olmadığını konuşurken sonraki sezonu 16. sırada bitirebilen takım, büyük hayal kırıklığı yaratır. Senenin tek kazancı, İngiliz futbolunun gelmiş geçmiş en iyi golcülerinden birisi olarak gösterilen, altyapıdan yetişen Jimmy Greaves olur. 169 maçta 132 gol atan Greaves, 1961'de Milan'a satılacaktır. Greaves'in takıma koyduğu büyük katkı gitmesiyle anlaşılır. Takımı belli bir noktaya taşıyan Drake, alınan kötü sonuçlar üzerine görevi bırakmak zorunda kalır. Takım ise kendini kurtarmak ve şampiyon küme düşer.

1960'lı yıllarla Chelsea bir kez daha genç oyunculara yönelir ve bir kez daha başarılı bir grafik yakalar. Takımın yaş ortalaması 21'e kadar iner. Genç kadronun azmi kısa zamanda tekrar Birinci Lig'e dönmelerini sağlar. 1965'te de ilk kupa başarısı gelir. Leicester City'yi 3-2 yenen takım Lig Kupası'nı müzesine götürmeyi başarır. Bu başarılarla takıma Avrupa Kupaları yolu da açılır. Ancak Mavilerin sikleti ilerlemeye yetmez.

Yine bir orta sıra takımı niteliği kazanan Chelsea, 1970'de bu kez FA Cup'ı kazanmayı başarır. Bu sayede katıldıkları Kupa Galipleri Kupası'nda da Atina'da oynanan finalde Real Madrid'i yenmeyi başararak kupaya uzanırlar. Londra takımı artık tüm Avrupa'da bilinen, dişli bir takım haline gelmiştir.

Ne var ki takım tıpkı daha önce olduğu gibi başarısını yine sürdüremez. Bir sene sonra Avrupa'da adı duyulmamış bir İsveç takımına

elenirler, Lig Kupası'nı finalde kaybederler. Öte yandan mali kriz de söz konusudur. Bir türlü toparlanamayan Chelsea, Avrupa Şampiyonu olmasının üzerinden sadece 4 sene geçtikten sonra bir kez daha küme düşer. Borç ise inanılmaz boyutlardadır.

Böyle zamanlarda hep yaptıkları gibi genç bir kadro kurup (kapitan Ray Wilkins sadece 18 yaşındadır!) Birinci Lig'e geri dönerler. Takım ne ilerler, ne de daha kötüye gider. Düşme mücadelesi veren, orta sıralarda yer bulmaya çalışan bir ekip haline gelmişlerdir. Mali kriz ise bir kez daha baş edilemez boyutlara çıkar. Neticede bir kez daha küme düşerler. Takımın bütün büyüğü yok olmuştur. Öyle ki 1982'de oynadıkları bir maçta, zamanın seyirci rekoru kıran stadi Stamford Bridge'de sadece 6000 civarında taraftar vardır.

Böyle bir dönemde ortaya Ken Bates adlı bir işadamı çıkar ve takımı borçlarıyla beraber satın alır. Bates, takımın içinde bulunduğu kötü duruma hızlı şekilde müdahale etmek için çeşitli tedbirler alır, birçok futbolcuyu gönderir. Fakat bu, hiç kolay olmayacaktır. Sonraki sezon Maviler, Üçüncü Lig'e düşmekten son anda kurtulurlar.

1983'e "az paraya çok iş yapacak" yetenekli, genç oyuncularla kurulu bir takımla girerler ve terfiyi kazanırlar. Pat Nevin, Kerry Dixon, David Speedie gibi isimler takımı sırtlar. John Neal yönetimindeki takımın motivasyonu geri gelmiştir, ligi tarihlerinin en yüksek yerlerinden birinde 6. sırada tamamlarlar. Neal'in sağlık sorunları nedeniyle görevi bırakmasıyla takımın başına oyuncu-hoca olarak geçen John Hollins de aynı başarıyı tekrar edince, ekonomik anlamda da düzelmeye yaşanmaya başlar. Ancak istikrarsızlık Chelsea'nin ayrılmaz parçalarından olmuştur. Terfiden 4 sene sonra bir kez daha küme düşerler.

Ertesi yıl Birinci Lig'e dönmeyi başaran Maviler, ligi bu kez 5. sırada bitirirler. Ken Bates, artık hedef yükseltmenin zamanı geldiğine inanır ve ciddi transfer harcamasında bulunur. Ancak beklenen sonuç yine gelmez. 1993'de menajerlik koltuğuna oturan Glenn Hoddle idaresinde takım belirli bir ilerleme sağlar. FA Cup'da finale kadar yükselmeyi başarır. Kupa Galipleri Kupası'nda yarı finale çıkılır. Mali anlamda da düze çıkmayı başaran takım, en büyük transferlerinden birisini yapar ve Gullit'i kadrosuna katar. Mark Hughes, Dan Petrescu gibi isimler de takımı daha da güçlendirir. 1996'da Hoddle'in İngiltere Milli Takımı'nın başına geçmesiyle, Gullit için aradığı fırsat belirir ve

takımın başına geçer.

Chelsea, menajerinin "bağlantıları" sayesinde Vialli, Di Matteo, Leboeuf, Zola gibi isimleri transfer ederek, Avrupa'da konuşulan takımlardan biri haline gelir. Yıldızlarla dolu kadro, 27 yıldır beklenen başarıyı 1997 elde eder ve FA Cup'ı kazanır. Üst sıraları zorlayan bir takım haline gelen Chelsea, transfere de devam eder: Poyet, Flo, Le Saux, de Goey... Ancak bu kadronun kurulmasında büyük payı olan Gullit, yönetimle yaşadığı sorunlar sonucu görevi bırakır. Bu kez sıra Vialli'dedir.

Oyuncu-menajer olarak takımın başına geçen İtalyan yıldız takımı ve ligi iyi tanıyor olmasının avantajını kullanır. 1998'de sadece Lig Kupası değil, Stuttgart geçilerek Kupa Galipleri Kupası da kazanılır. Süper Kupa finalinde ise eski bir rakip vardır: Real Madrid. Maviler, gaza basmışken durmazlar ve İspanyol ekibini 1-0 yenerek Londra'ya bir kez daha kupayla dönerler. Ligde ise üçüncülüğe otururlar. Şampiyonlar Lig'i'ne de katılmaya hak kazanan takım artık büyük takımlar arasındaki yerini sağlamlaştırma çabası içine girer. Bates, iflastan aldığı takıma 15 milyon pound vererek Hasselbaink'ı transfer eder. Ancak Chelsea tarihini bilenler, yakında bir fırtınanın kopmasından endişelenmektedir.

Ve korkulan olur; oyuncularla ve yönetimle sorunlar yaşayan Vialli takımı bırakır. Göreve Ranieri getirilir. Ranieri de yüksek maliyetli transferlere yönelir: Petit, Gallas, Lampard, Zenden, Gronkjaer gibi isimler yaklaşık 42 milyon pounda transfer edilir. Ancak beklenen büyük hamle bir türlü gerçekleşmez. 2001-2002 sezonu 6. sırada tamamlanır. Sonuçta yatırım, maliyeti karşılama-yınca bir kez daha iflas noktasına sürüklenen Chelsea'ye bu kez bir Rus el atar.

Petrol zengini 36 yaşındaki Roman Abramovich, 2003 yazında takımı satın aldığı anda herkes bu gizemli adamın futbola ilişkisini çözmeye çalışır. Ancak durum hızla anlaşılır. Abramovich, hiçbir harcamadan kaçınmayacaktır. Glen Johnson, Wayne Bridge, Joe Cole, Geremi, Verón, Duff, Mutu, Crespo, Makelele... hepsine mavi forma giydirilir. Abramovich 100 milyon pound'tan fazla harcamıştır. Ancak karşılığı alınır, takım Şampiyonlar Lig'i'nde yarı finale kadar yükselir. Ne var ki Monaco, "parayı" yenmeyi başarır. Lig ise 2. bitirilir.

Ranieri'yi beğenmeyen Abramovich, aradığı adamı Portekiz'de bulur. Rekor ücret ödeyerek takımın başına geçen Porto'yla önce UEFA Kupası'nı sonrada Şampiyonlar Lig'i'ni kazanan Jose Mourinho göreve getirilir.

Sonrası aslında futbolseverler tarafından yakından biliniyor. Geçen sezon 50 yıl aradan sonra gelen lig şampiyonluğu, "kazanma makinesine" dönüşmüş bir ekip, müthiş bir disiplin... Başta dediğimiz gibi Chelsea "parayla saadet olacağını" gösteriyor ama Mourinho'nun hırslı kişiliğiyle çalışmayı ihmal etmeden. Yine dediğimiz gibi Chelsea tarihini bilenler, böyle parlak günlerden sonra gelen du-

Hedefimiz UEFA Kupası

Futbola 15 yaşında başladı. 17 yaşında 2. ligde, bir yıl sonra da Gaziantepspor formasıyla Süper Lig'de oynadı. Genç neslin yetenekli oyuncular arasında gösteriliyor ve ligin en genç kaptanı, bu sezon Avrupa Kupası'na katılmak için mücadele verdiklerini söylüyor.

Erdal Güneş

Gaziantepspor'un hayatımda çok büyük önemi ve yeri var. Çünkü bana futbolcu kimliğini kazandıran, beni Türk futboluna maleden, Erdal'ı, Erdal yapan takım Gaziantepspor'dur. Kendimi takımıma karşı gerçekten borçlu hissediyorum. Evet, genç yaşta forma şansı bulmaya başladım ve bu sene de takım kaptanlığı yapıyorum. Bunlar beni çok mutlu ediyor. Şimdi, çocukken taraftarı olduğum bir takımın başında kaptan olarak sahaya çıkıyor olmak kesinlikle anlatılamaz ve tarif edilemez bir duygu.

Ökkeş Özekşi

▼Kariyerin nasıl başladı?

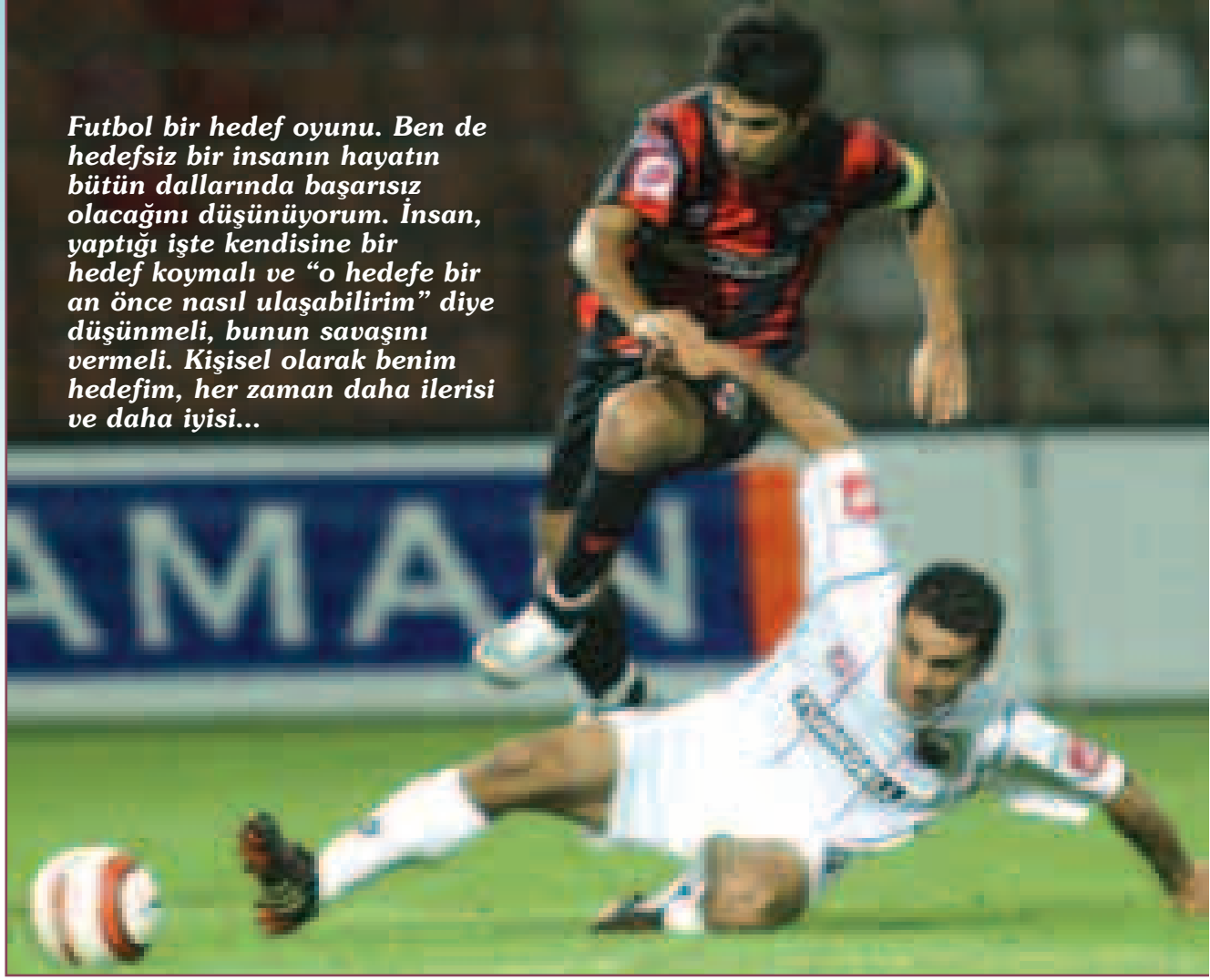
▲Futbol, hayatımın her anında vardı. Babamın, futbol yüzünden yırttığım ayakkabıların hesabını sorduğu günleri hiç unutmam. Bayramlarda ne istediğimi sorduklarında, "Futbol ayakkabısı" cevabını veriyordum. Ama tüm bunlara rağmen, futbola çok geç denilebilecek bir yaşta başladım. 15 yaşındayken, okul takımıyla katıldığımız bir ortaokullarası

Gaziantepspor Türk futbolunda marka olmuş, köklü bir kulüp. Ama şimdilerde herkesin kafasındaki intiba, Gaziantepspor'un eski gücünde olmadığı yönünde. Evet, bunda doğruluk payı var ama takımımız şu an bir yeniden yapılanma süreci içerisinde. Kadromuzun yaş ortalaması çok aşağıda. Düşünün, ben 23 yaşındayım ve takımın deneyimli oyuncularından birisi olarak takım kaptanıyım. Sadece bu bile çok önemli örnek. İddia ediyorum, bu kadronun oturması için iki-üç yıl sabredildiğinde ve gereken destek verildiğinde, eskisinden çok daha güçlü olacağız. Bundan kesinlikle eminim. Çünkü değiştiğim gibi bünyemizde çok genç ve çok yetenekli arkadaşlarımız var.

futbol turnuvasında, maçları izlemeye gelen Gaziantepspor'un altyapı hocalarının dikkatini çekmişim. Hocalarım beni beğenmişler, böylece futbol hayatım başlamış oldu. 2 yıl Gaziantepspor altyapısında oynadıktan sonra, 17 yaşındayken 2. Lig'de ilk kez forma giydim. Bir sene sonra ise Samet Aybaba takımını başındayken, Gaziantepspor formasını giyme şansını buldum. **▼Gaziantepspor'da oldukça genç bir yaşta ilk on birin değişmez oyuncusu oldun. Şimdi de yine genç yaşında takımın kaptansın. Senin için Gaziantepspor ne ifade ediyor?**

▲Şurası açık, Gaziantepspor'un hayatımda çok büyük önemi ve yeri var. Çünkü bana futbolcu kimliğini kazandıran, beni Türk futboluna

Futbol bir hedef oyunu. Ben de hedefsiz bir insanın hayatın bütün dallarında başarısız olacağını düşünüyorum. İnsan, yaptığı işte kendisine bir hedef koymalı ve "o hedefe bir an önce nasıl ulaşabilirim" diye düşünmeli, bunun savaşını vermeli. Kişisel olarak benim hedefim, her zaman daha ilerisi ve daha iyisi...

maleden, Erdal'ı, Erdal yapan takım Gaziantepspor'dur. Kendimi takımımıza karşı gerçekten borçlu hissediyorum. Evet, genç yaşta forma şansını bulmaya başladım ve bu sene de takım kaptanlığı yapıyorum. Bunlar beni çok mutlu ediyor. Şimdi, çocukken taraftarı olduğum bir takımın başında kaptan olarak sahaya çıkıyor olmak kesinlikle anlatılamaz ve tarif edilemez bir duygu. **▼Gaziantepspor, Türkiye futbolunda önde gelen, kalburüstü takımlardan birisi. Ancak özellikle bu sezon sorunlar yaşıyor. Bu sorunların nedeni ne sen-ce?**

▲Gerçekten Gaziantepspor Türk futbolunda marka olmuş, köklü bir kulüp. Kulübümüzün maddi açıdan herhangi bir sorunu olduğunu düşünmüyorum, maddi olarak iyi durumda olan takımlardanız. Ama şimdilerde herkesin kafasındaki intiba, Gaziantepspor'un eski gücünde olmadığı yönünde. Evet, bunda doğruluk payı var ama takımımız şu an bir yeniden yapılanma süreci içerisinde. Kadromuzun yaş ortalaması çok aşağıda. Düşünün, ben 23 yaşındayım ve takımın deneyimli oyuncularından birisi olarak takım kaptanıyım. Sadece bu bile çok önemli örnek. İddia ediyorum, bu kadronun oturması için iki-üç yıl sabredildiğinde ve gereken destek verildiğinde, eskisinden çok daha güçlü olacağız. Bundan kesinlikle eminim. Çünkü değiştiğim gibi bünyemizde çok genç ve çok yetenekli arkadaşlarımız var.

▼Fenerbahçe, Galatasaray, Beşiktaş üçlüsünün dışında bir takım şampiyon olabilir mi sen-ce?

▲Bu soruyu şu anda ligde oynayan hangi futbolcuya sorarsanız sorun aynı cevabı verir: 'Şu an için çok zor.'

Çünkü şampiyonluk geniş bir bütçe ister, şampiyonluk taraftar ister, şampiyonluk potansiyel ister. Türkiye'de şu anda bu potansiyelde bir kulübün var olduğunu sanmıyorum. Zaten lig mücadelesini sadece birkaç kulüp zorluyor. Onlar da yarışı ancak belli bir yere kadar, güçleri oranında götürebiliyorlar. Sonra da havlu atıyorlar. Trabzonspor geçmişte bu misyonu yükledi ama hep beraber gördük, o da ne yazık ki sonradan istediği başarıları erilemedi. Düşündüğünüz zaman, Trabzonspor, Anadolu kulüpleri arasında şampiyonluk yarışında en ileriye gidebilecek takım. Ancak o bile belli bir yerde takılıp kalıyorsa, o bile şampiyon olamıyorsa, Fenerbahçe, Galatasaray, Beşiktaş üçlüsünden başka bir takımın şampiyon olması şu an için zor. Ama elbette imkânsız değil yine de.

▼Gaziantepspor'da zaman zaman yukanları zorlayan bir takım. Gaziantepspor bunu neden beceremedi?

▲Biliyorsunuz Gaziantepspor tarihinde ilk defa şampiyonluğa 4 sene önce oldukça yaklaştı. Aslına bakarsanız, mevcut imkânlarda yine de çok büyük bir başarı olarak değerlendirilmek gerek bunu bence. Biz böyle bir şeyi tekrar gerçekleştirebiliriz, neden olmasın ki. Ancak daha önce de söylediğim gibi şampiyonluk için bazı şeylerin de bir araya gelmesi şart.

▼Genç oyuncuların transfere dair beklentileri vardır. Senin de oldu mu?

▲Evet elbette oldu ve hâlâ da var. Sonuçta futbol bir hedef oyunu. Ben de hedefsiz bir insanın hayatın bütün dallarında başarısız olacağını düşünüyorum. İnsan, yaptığı işte kendisine bir hedef koymalı ve "o hedefe bir an önce

ce nasıl ulaşabilirim" diye düşünmeli, bunun savaşını vermeli. Kişisel olarak benim hedefim, her zaman daha ilerisi ve daha iyisi.

▼Peki biraz da az önceki soruya bağlı olarak, Gaziantepspor'dan ayrılmayı düşünüyor musun? Bir futbolcu bir takımdan ayrılmayı düşündüğü zaman verimi düşünüyor mu sen-ce?

▲Ben, Gaziantepspor'dan ayrılmayı bugüne kadar hiç düşünmedim. Başlarda söylediğim gibi kendimi henüz takıma borçlu hissediyorum. Ama öte yandan, zamanı geldiğinde ayrılmam gerektiğinin de bilincindeyim. Çünkü yaşı 23 ve hedefleri olan bir futbolcuyum. Gaziantepspor'daki misyonumu tamamladıktan, verebileceklerimi verdikten sonra daha büyük vizyonu daha geniş bir kulübün formasını giymek isterim. Ayrılmayı düşünmenin bir futbolcudaki performans düşüşü yaratmaması gerektiği kanısındayım. Hatta tam tersine bir durumun söz konusu olması, performansı daha da artırmaya lazım. Çünkü ayrılmayı düşünen bir futbolcunun, hedefini her zaman daha iyi belirlemiş olması gerekli. O hedefe, daha iyisine ulaşmak için de, daha çok çalışmak ve çok daha iyi bir performans göstermek şart.

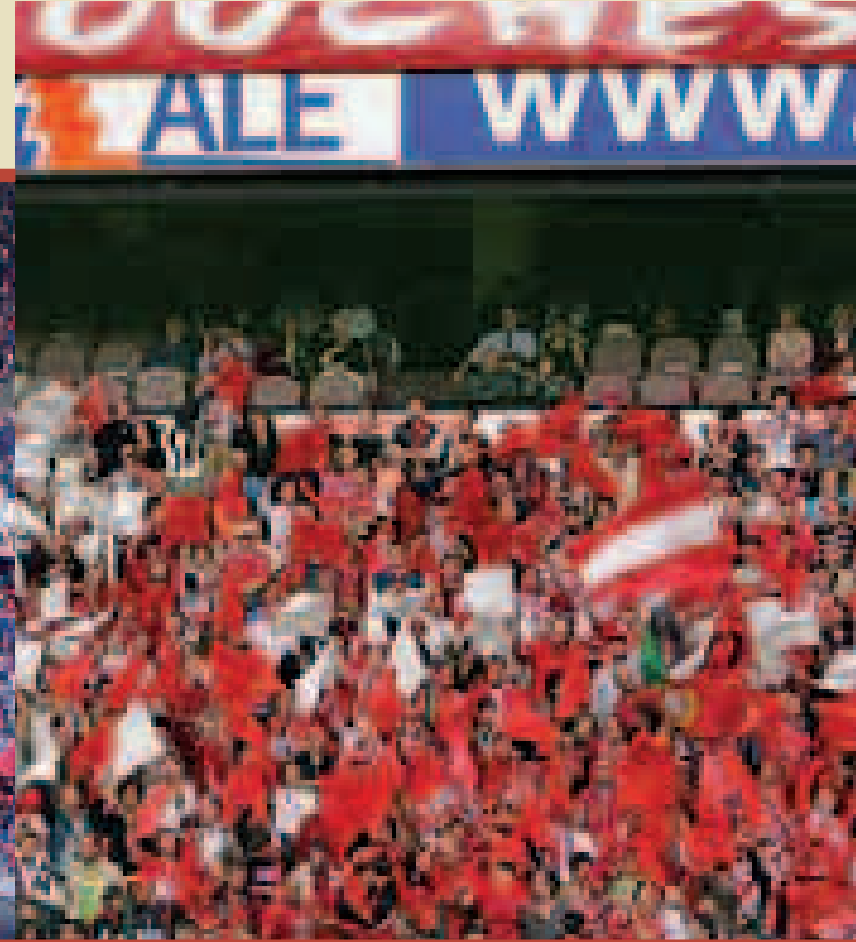
▼Gaziantepspor'u bu yıl ligdeki hedefi ne?

▲Gaziantepspor'un hedefi her zaman üst sıralarda mücadele etmek ve en azından UEFA Kupası'na katılmayı başarmaktır. Ligdeki konumumuz itibarıyla şu an için bu hedeften biraz uzaklaşmış gibi gözüksek de, ligin ikinci yarısında daha çok çalışıp tekrar hedefimize yaklaşacağımızdan eminim.■

Takımın arkasında durmak!

En ateşli, en özverili, en yürekten bağlı, en adanmış taraftar grubu onlar. Yani seyir kolaylığı olan onca yer dururken, özellikle kale arkasını mesken tutanlar.

kımlarının hiçbir maçını kaçırmayan Kop, İstanbul'da Milan'la oynanan Şampiyonlar Ligi finalinde de, takımları 3-0 gerideyken yaratıkları müthiş atmosferle Türkiye'deki kale arkalarının daha epey yol alması gerektiğini gösterdiler. Penaltı atışları sonunda Kırmızılar kupayı kaldırırsa, "Asla Yalnız Yürümeyeceksin" daha bir gür söylüyorlardı.

Aslan Yatağı!

En önde geleni kuşkusuz adını Milan'ın eski tesislerinden alan "Fossa dei Leoni", Türkçe-si'yle "Aslan Yatağı". Ya da "önde geleniydi" demek daha doğru! Zira 1968'de kurulduklarından beri özellikle yaptıkları görsel şovlarla tüm dünyanın ilgisini çeken, Avrupa'nın en iyi organize olmuş taraftar grubu olarak gösterilen, 5000 civarında üyeye sahip grup 2005'in sonunda kendini feshetti. Bizdeki 23 Nisan-19 Mayıs gösterilerini andıracak şekilde renkli kartonlarla yaptıkları koreografileri hayranlık uyandıran Fossa dei Leoni, bu organizasyon için tribünlerin farklı yerlerine ellerinde telsiz ve megafon olan, hangi renk kartonun kaldırılıp-indirileceğine dair talimatlar veren görevliler yerleştiriyordu. Sopalı

nılan şampiyonlukta da AS Roma Ultras'ın büyük katkısı olduğunu göğsünü gere gere açıklamıştır. Lazio taraftarlarına duydukları nefretin haddi hesabı yoktur!

Irriducibili

"Irriducibili" için kısaca şöyle demek de mümkün belki: Di Canio'ya tapan, faşist taraftarlar topluluğu! Olimpiyat Stadı'nın kuzeyini yer belleyen grup, tribünlerde açtıkları faşist pankartlarla ve yaptıkları ırkçı tezahüratlarla biliniyor.

Amorantolular

Livorno taraftarında genel olarak bir "kale arkası taraftarı" hali var sanki. Şehirdeki sol gelenek takımın taraftarlarına da açıkça yansıyor. Taraftar lokalinin adı olan 1921, İtalyan Komünist Partisi'nin kuruluş tarihini taşıyor. Özellikle Lazio ve Berlusconi dolayısıyla Milan taraftarından hazzetmeyen Livornolar yine de evlerindeki Milan maçında Fossa dei Leone'ye saygılarını sunan kocaman bir pankart açmayı ihmal etmediler. Tanıl Bora'nın şu sözleri her şeyi anlatsın: "Maçlarda faşist selamı veren, düpedüz Mussolini'ye methiyeler düzen, antisemitist beyanlardan kaçınmayan

Futbolun temel güzelliklerinden biri tribünler; bir gösteri sporu olarak futbolun olmazsa olmazlarından taraftarlar. Türkçe sözlükte, "Sporcunun veya sporcuların temsil ettikleri renklere, kulübe veya bayrağa bağlı kimse" olarak tanımlanan taraftarı "sade" seyircilerden ayıran en büyük özellik de işte bu bağlılık hali. Hatta çoğu zaman gözle görülebilen, kulakla duyulabilen, elle tutulabilen bir bağlılık bu... Statlarını ibadetlerini yaptıkları bir mabet gibi gören, tribünleri hınca hıncı doldurup, "iyi günde kötü günde" takımlarıyla birlikte olan taraftarların da kendi içlerinde ayrıldıkları da bir gerçek. Takımları için adam ("rakip" taraftarları yani!) öldürmekten, kendilerini otobüslerden aşağıya atmaya, sadaki oyunu köküne kadar analiz etmekten, sadece bir futbolcunun sahaya ne kadar yakıştığını görmeye gelene kadar çok geniş bir yelpaze içinde taraftarlık halleri. Peki bu hallerin stadyumlarda nereye, ne tarafa oturduklarıyla bir ilgisi olabilir mi?

Christian Bromberger, *İletişim Yayınları*ndan çıkan *"ŞFutbol ve Kültürü"* adlı leziz derlemede bu soruya yanıt vermeye çalışır. Bromberger'in, Fransa'nın Marsilya'sı üzerinden yaptığı çalışma "seyirci topluluğunun tribündeki dağılımı ve Olimpique Marsilya'nın oyun stili, bu kentin sakinleri hakkında neler söylüyor?" temeli

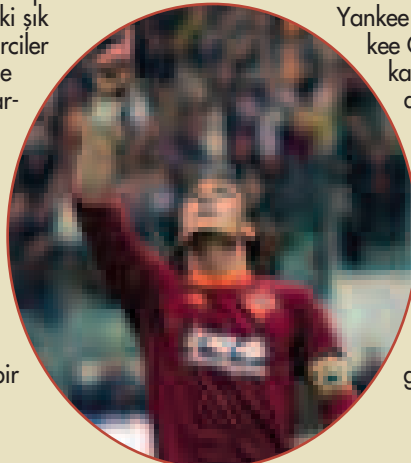
üzerine kurulur. Stadyumların her sınıf, sosyal statü ve her taraftarlık çeşidi için ayrı ayrı düzlemlerin belirlendiği, bunların zaman içinde tekrar tekrar kurulduğu yerler olduğunu öne süren Bromberger, statların, bulunduğu kentin toplumsal yapısının aslına sadık bir minyatürünü sunduğunu belirtir. Bu noktada taraftarların "tribünlere yayılmasının", tribünlerde oturdukları yerlerin analizine girişen Bromberger'den yapacağımız uzun alıntılar daha da açıklayıcı olacak:

"Seyircilerin tribünlerdeki yayılımını inceleyerek, kentin toplumsal coğrafyasının, küçültülmüş bir kent planına benzeyen stadyuma büyük ölçüde aktarılmış olduğu hemen gözümüze çarpar. Stadyumun kuzeyinde, öncelikle, kentin kuzeyindeki işçi mahallelerinden gelen bir topluluk vardır. Kentin güneyindeki şık mahallelerden gelen seyirciler de, daha dağınık biçimde de olsa güneydeki kale arkasında ve ana tribünde yoğunlaşır. Böylelikle

kesiminde oturmak, -elbette istisnalarla- bir toplumsal ve yerel aidiyete dayanan bilinçli bir tercihin ifadesidir".

Bu tercihlerin oluşmasında kuşkusuz o zamana kadar biriktirilenlerin, statta, maç sırasındaki tezahüratlarda, açılan pankartlarda, rakibe ve kendi takımına yaklaşımda görülenlerin büyük payı var. Stada ilk kez giden birinin zihninde dahi kolaylıkla şekillenebilecek, iki-üç seferden sonra ise perçinlenecek bir durumdan söz ediyoruz: "Genç bir taraftarın 'tribünü' seçmesinde bu tercih özellikle belirgindir. Kuzeydeki kale arkası, işçi mahallelerinden ve kuzeyin banliyölerinden gelen, dizginsiz ve şamatacı, yaygaracı bir güruhun işgalindedir. Bu topluluk, stadyumda neyi temsil ettiğinin gayet iyi bilincindedir: Sergilediği 'North

Yankee Army' (Kuzey Yankee Ordusu) yazılı pankart, hem yerel, hem de daha geçirgen bir biçimde ideolojik bir aidiyeti simgeleştirir... Aynı ölçüde coşkulu ama çok daha sıkı örgütlenmiş olan güney kale arkası, 'Commando Ultra' taraftar grubunun kalesidir.

Özellikle kentin güneyinden gelenlerin doldurduğu bu tribünde bulunan bu genç taraftar grubu, takımlarını desteklemeye dönük saldırılara hep amadedir... Kuzey ile güney arasındaki ayrılık, sadece topluluğun kökeni açısından değil tezahürat tarzları açısından da gayet açık seçiktir".

Tribün seçimini belirleyen unsurlar aslında taraftarlığa yaklaşımın da bir göstergesi. Değiştiğimiz gibi takımı için her şeyi vermeye hazır, saplantılı bir profile sahip taraftarlarla, takımının kazanması yanında futbol oyunun güzelliğinden alacağı zevki hesap eden, takımını kendini ifade etmekteki tek araç olarak görmeyen taraftarların tribünde yanyana durmaları/durabilmeleri çok olası değil ("istisnalar" notunu düşelim elbette).

Bromberger'in de ucundan kıyısından geçtiği gibi stadyum evreninde "kale arkası taraftarı" olmak bambaşka bir şeye denk düşüyor. Maç seyretmek için kesinlikle bir statta en uygun yer değil ama takımın kalbi çoğu zaman orada atıyor. Türkiye'deki birçok stat için de farklı bir şey söz konusu değil. "Yenilsen de yensen de taraftarın senle/iyi günde kötü günde seninle birlikte", "Beraber yürüdük biz bu yollarda/Beraber ıslandık yağın yağmurda" tezahüratlarının hayattaki karşılıkları ülkemizde de kale arkası tribünleri. Hemen her takımın en fanatik taraftarlarının oluşturduğu kale arkası ör-

gütlenmeleri, Türkiye'de de takımların en büyük ateşleyicisi durumunda. İç saha maçlarında saatler öncesinden tribündeki yerleri alan, deplasmanlarda ise yolun uzaklığına aldırış etmeden takımın peşinden giden taraftarlar daha ziyade "kale arkası" oluyor. Gittikleri deplasmanlarda da çoğu zaman kaderleri değişmiyor; kendilerine kale arkasında ayrılan küçük alana sıkışmak zorunda kalıyorlar. Hele bir de deplasmana gittikleri takımın taraftarıyla geçmiş gelen "nahoş anılar" varsa...

Onca cefasına rağmen kale arkasında başlayacaktır; nişanlandığında ya da evlendiğinde köşe gönderini çevreleyen tribünlere yerleşir; zanaatkar veya tüccar olursa doğu yönündeki tribünde yer alır. Hayatının sonuna dek belki de stadı turlamış olacaktır."

Aslında başından beri az çok söz ettiğimiz üzere, dünyada belli bir taraftarlık biçimini temsil ediyor kale arkası. Maç boyunca oturmaman, susmayan, takımına destek veren, küstüğü zamansa en fena küsen; özellikle son 10 yılda gittikçe artan bir biçimde varlığını dayatan endüstriyel futbolun istediği "oturan seyirci" anlayışını dağıtan... Nitekim bir türlü oturmaman, oturtulamayan taraftarlar Almanya 2006'da öncesinde büyük bir zafere imza attılar. Alınan kararla turnuva öncesinde bazı

tribünlerin kale arkalarındaki koltuklar sökülecek, ayakta durmak isteyenlere imkân verilecek. Ki bu sistem uzun zamandır İngiltere'de Liverpool ve Newcastle, Almanya'da Schalke kulüpleri tarafından uygulanıyor.

Futbolun ne onlarla ne de onlarsız yapamadıkları bir evren yani... Her şekliyle taraftarlık, bir takımın meftunu olmak bir varoluşu temsil etmiyor mu?: "Bir taraftarın yaşam öyküsündeki her evre, tribünde farklı bir yer seçimine tekabül eder. Örneğin kuzey mahallerinden bir delikanlı 'kariyerine' kuzeydeki kale arkasında başlayacaktır; nişanlandığında ya da evlendiğinde köşe gönderini çevreleyen tribünlere yerleşir; zanaatkar veya tüccar olursa doğu yönündeki tribünde yer alır. Hayatının sonuna dek belki de stadı turlamış olacaktır."

AS Roma Ultras

Kale arkası taraftarlığının gerçek anlamda yaşadığı ülkelerden olan İtalya'da, Roma taraftarlarının oluşturdukları gruplar tüm Avrupa tarafından tanınıyor! Halen en bilinen taraftar grubu ise "AS Roma Ultras" olarak anılıyor. 1977'de kurulup, 1987'ye kadar Olimpiyat Stadı'nın güneyinde toplanan "Commando Ultra Curva Sud"un devamı niteliğinde olan topluluk, 1996'da çeşitli grupların birleşmesiyle oluşmuş. Tribünlerin itici gücü durumundaki Commando Ultra Curva Sud'un dağılmasından sonra takımda gözle görülür bir düşüş yaşanmış, Ultras'ın kurulmasının ardından Roma iç saha maçlarında eski günlerine dönmüştür. Nitekim yine güney tribününden yetişme kaptan Totti, 2000 yılında kaza-

Asla Yalnız Yürütmüyorlar!

Avrupa'nın en köklü taraftar geleneklerinden birine sahip olan Liverpool'un kale arkası, namı diğer "Kop", "You'll Never Walk Alone"u en ateşli söyleyen, Liverpoollu futbolculara sahiden yalnız olmadıklarını hissettiren grup belki de. Takımda ilk golünü atan futbolcunun golden sonra onlara koşması bir gelenek. Ta-

pankart yapma geleneğinin de yaygınlaşmasına büyük katkısı olan grup, maçlardan önce statta sattığı atkı, bere, mont, bayrak gibi ürünlerle kendi kendisini finanse eden bir yapı oluşturmuş durumdaydı. Kapanma kararı almalarının nedeni, tam bir tribün kültürü altında: Kendilerine ait pankartı başka bir gruba kaptırmış olmak!

Milan'ın taraftar grupları içinde aktif, Fossa dei Leoni'nin kapanmasından sonra güney tribünlerini ele geçiren bir başka grubu anmadan geçmeyelim: Kızıl Tugaylar'a gönderme niteliği taşıyan isimleriyle "Brigate Rossonere". Sol görüşlü olan ve maçlarda polisle çatışmaya girmekten hiç çekinmeyen grup, 1975'ten beri faaliyet gösteriyor.

Kale arkası taraftarlığının gerçek anlamda yaşadığı ülkelerden olan İtalya'da, Roma taraftarlarının oluşturdukları gruplar tüm Avrupa tarafından tanınıyor! Halen en bilinen taraftar grubu ise "AS Roma Ultras" olarak anılıyor. 1977'de kurulup, 1987'ye kadar Olimpiyat Stadı'nın güneyinde toplanan "Commando Ultra Curva Sud"un devamı niteliğinde olan topluluk, 1996'da çeşitli grupların birleşmesiyle oluşmuş. Tribünlerin itici gücü durumundaki Commando Ultra Curva Sud'un dağılmasından sonra takımda gözle görülür bir düşüş yaşanmış, Ultras'ın kurulmasının ardından Roma iç saha maçlarında eski günlerine dönmüştür. Nitekim yine güney tribününden yetişme kaptan Totti, 2000 yılında kaza-

Lazio'lu Di Canio, Livornolulardan nefret ediyor. Bu, Livorno için büyük bir şeref".

Ultras Sur

Yıldızlar topluluğunun kale arkası grubunun adı "Ultras Sur". Real'in futbol endüstrisinin başını çeken bir takım haline gelmesinden en çok etkilenen onlar oldu demek yanlış olmaz. Zira artık Real Madrid deyince taraftarının adı bile geçmiyor.1982'de kurulan grubun, takım içinde en çok sahiplendiği oyuncu ise milyon dolarlar verilerek alınan yıldızlar değil, altyapıdan yetişen kaptan Raul.

Los Turcos

Deportivo, Türkiye'de futbolseverlerin en çok ilgisini çeken takımlardan birisi olmasını kale arkasına borçlu aslında. Hele, Şampiyonlar Ligi'nde oynadıkları Panathinaikos maçında bayrağın ebadını iyiden iyiye büyütmeleriyle dikkat çektiler. Hemen her maçta "Los Turcos" tarafından kale arkasına asılan Türk bayrağı, kendilerine "Türkler" diyerek hainlikle suçlayan Celta Vigo taraftarlarını sinir etmek amaçlı taşıyor.

Korsan Kuru Kafası!

Almanya'nın "aykırı" takımının, taraftarları da haliyle aykırı! Aslında Livorno hakkında söylenenler St.Pauli için de geçerli. Hamburg'un barları ve genelevleriyle ünlü mahallesinin takımı olan St. Pauli'nin taraftarları, anti-faşizm ve ırkçılık karşıtı, dışlanalara sahip çıkan maskotları korsan kuru kafasıyla rakiplerine korku salan, bir o kadar da eğlence- li bir grup. ■

Çarli Yılmaz

Yılmaz Şen

19 kez A, 10 kez de Ümit Milli olan Yılmaz Şen, Fenerbahçe’de futbolu bıraktığı 1976 yılına kadar 407 maçta forma giydi ve 5 Lig, 2 de Türkiye Kupası Şampiyonluğu yaşadı. Fenerbahçe’nin unutulmaz kaptanlarından Nedim Doğan oynadıkları dönemde savunma oyuncularının kalitesinden ve onlara karşı oynamanın zorluğundan bahsederken örnek olarak onu verir ve der ki: “Bizde mesela Yılmaz diye bir kardeşimiz vardır, mümkün değil rahat oynamanız. Antrenmanda bile bir yapışır, tuvalete gitseniz sizinle beraber gelir.”

Cem Zamur

Kimi filmler, kimi şarkılar vardır, nede-ni bilinmez bir şekilde onu izleyen veya dinleyen kişinin hayatı ile özdeşleşir, hatta temelden etkiler ve sarsarlar. Belki de bir sanat ürününün temel amaçlarından biri budur, bir ortaklık kurmak, bir ortak payda bulmak. Şiir futbola ne kadar yakın durabilir bilemem ama Yılmaz Şen’le hakkında bir yazı yazmam istendiğinde, az önce anlattığım nedenden bir cümle takıldı aklıma. 1998 yılında çıkan, Türkçe’nin yetenekli kalemlerinden Ayhan Kur’ın o güzelim şiirinin ve aynı isimli kitabının ismi: “Canavarlığa Yazgılı Şehzade”

1943 yılında İstanbul’da doğdu Yılmaz Şen, futbola da ufak yaşlarda başladı. İstanbul Amatör Küme’de Yaylaspor forması altında çıkardığı müthiş maçlar sırasında birçok takımın ilgisini çekti. Futbol dünyasına birçok yeteneği kazandıran Ali Mertaş böylesine bir cevheri çok geçmeden görmüş ve keşfetmişti. Uzun boylu, çabuk, her iki ayağına da hakim, hava toplarındaki büyük üstünlüğüne eklediği hamle ve zamanlama doğrularıyla kendine has bir futbolcu tipi çizen bu genç adam, İstanbulspor’un yolunu tutmuştu. İstanbulspor’dan yetişen diğer oyuncular gibi Ali Mertaş’ın rahle-i tedrisinde geçen yıllarda

Yılmaz Şen halihazırdaki yeteneğinin üzerine yeni futbol doğrularını ekleyerek kendini daha da geliştirmişti. 1962 yılında geldiği İstanbulspor’da çok iyi maçlar çıkaran Yılmaz, Fenerbahçeli yöneticilerin de dikkatini çekmişti. Daha önce Ali Mertaş’ın talebelerinden Nedim Doğan ve Ercan Aktuna’ya Fenerbahçe formasını giydiren ve onların mezun olduğu okulun kalitesini gayet iyi bilen sarı-laciverli yöneticiler, bu genç ve dinamik oyuncuya teklif götürmekte gecikmedi. Gönüllü zaten sarı-lacivert renklere kayan Yılmaz Şen Fenerbahçe’ye gitme kararını alırken tereddüt etmedi ve kararlığını futbolu Fenerbahçe’de bırakarak

kanıtladı.

1965-66 sezonu Fenerbahçe için tam bir hayal kırıklığıyla kapanmıştı. Şampiyon Beşiktaş'ın 16 puan gerisinde, ayrıca Galatasaray ve Gençlerbirliği'nin ardında ligi 4. sırada bitiren Fenerbahçe için bu durum kabul edilemezdi. Ertesi sene takımda revizyona gidilirken takımın başına Abdullah Gegic getirildi. Az önce adını andığımız genç yetenek Yılmaz da işte bu dönemde Fenerbahçe'ye transfer oldu. O sene bir önceki sezondan daha iyi bir tablo çizen Fenerbahçe, toparlanan defansıyla ve genç Yılmaz'ın oynadığı 30 maçta gösterdiği inanılmaz performansla neredeyse ipi göğüsleyecekken, ligin bitimine bir hafta kala talinsiz bir biçimde

durdurmaya gelince ekstraları da devreye sokardı! Rakibi sinirlendiren bir oyun anlayışı vardı, oyunun içinde rakibini iyice bunaltır ve kendisine sinirlenen rakibin ters bir hareketle kart görmesine veya takımını eksik bırakmasına bile neden olurdu. Öyle ki Türk futbolunun en efendi futbolcularından olan rahmetli Metin Oktay bile ömründe gördüğü ilk ve son kırmızı kartı girdiği bir mücadeleden sonra görmüştü.

Onların mücadelesini canlı izleyenlerin tespitine göre, saha içinde birbirinden bu kadar nefret eden iki oyuncu daha olmadığı bile söylenir.

Sarı-lacivertli forma altında Didi'yle beraber şampiyonluk yaşar Yılmaz Şen ve her

Yılmaz Şen, Fenerbahçe'de futbolu bıraktığı 1976 yılına kadar 407 maçta forma giydi ve 5 Lig, 2 de Türkiye Kupası Şampiyonluğu yaşadı. Fenerbahçe'nin unutulmaz kaptanlarından Nedim Doğan oynadıkları dönemde savunma oyuncularının kalitesinden ve onlara karşı oynamanın zorluğundan bahsederken örnek olarak onu verir ve der ki: "Bizde mesela Yılmaz diye bir kardeşimiz vardır, mümkün değil rahat oynamanız. Antrenmanda bile bir yapışır, tuvalete gitseniz sizinle beraber gelir."

Unutulmaz oyuncuların en büyük alameti farıkası unutulmaz maçlar çıkarmaları, unutulmaz performanslar göstermeleridir galiba. Yılmaz Şen denilince tevellüdü yeten herkesin aklına Fenerbahçe formasıyla çıkardığı inanılmaz performanslar gelir ki bunlar hiç de yabana atılır cinsten değildir. 30 Mayıs 1968'de bin bir gerginliğin yaşandığı bir dönemde 9 ay gecikmeyle oynanan Balkan Kupası finalinde AEK'nın güçlü kadrosu karşısında alınan 3-1'lik galibiyette büyük payı vardır Yılmaz'ın. Hem AEK'lı forvetleri durdurur hem de takımının ikinci golüne imza atar. Bu bir Türk takımının Balkan Kupası'nı ilk kucaklayışı olur.

Ardından aynı sene oynanan unutulmaz iki Manchester City maçı gelir. Özellikle Manchester'da ve neredeyse tek kale oynanan maçta, uçanı, kaçanı ve hatta kaçanın gölgesini de yakalayan kaleci

Yavuz Şimşek'le beraber her şutun önüne atlayan, her hava topuna zıplayan, her tekmeyle kafa uzatan Yılmaz Şen gerçek bir kahraman olarak öne çıkar. Aynı Yılmaz Şen, İstanbul'daki rövanşta erken yenen gole rağmen moralini bozmadı ve İngiltere şampiyonunun Summerbee, Young ve Coleman'dan kurulu forvet hattını defanstaki diğer arkadaşlarıyla beraber adeta kurutur. Takım arkadaşları Abdullah Çevrim ve Ogün Altıparmak da bu direnci desteklercesine golleri atınca, Türk futbolunda uzun yıllar anlatılacak bir ef-saneye imza atmış olurlar. Ne var ki şanssızlık, bir sonraki turda karşılığında o sene finali oynayıp Milan'a 4-1 yenilen "Sarı Fare" Cruyff'ın Ajax'ını çıkarınca ikinci turda elenirler.

Öyle düz bir oyuncu değildir, Yılmaz Şen. Kazandığı ya da kestiği bir topu hiç bir zaman alelade vurup uzaklaştırmayı tercih etmez, tekniği iyi olduğu ve her iki ayağını da mükemmelen kullanabildiği için, oyunu kurmayı veya boş kaçıran takım arkadaşına pas atmayı tercih eder. Göze hoş gelen hareketlerle de seyirciyi coştururdu. Son adam olarak kestiği bir topu kalecisine verecekmiş gibi yapıp forvet oyuncusu kaliteli bir çalım veya fake ile aldatıp seyircinin temaşa zevkini de düşünürdü. Onca sertliğe rağmen çok estetik bir futbolcuydu Yılmaz Şen ve hakettiği alkışı da alırdı.

Ritüel haline getirdiği en büyük hususi-yetlerinden biri, maç öncesinde rakibin moralini bozmaktır. Seremoniden önce takımlar hakemin arkasına dizildiğinde, topu önce ayağıyla saydırır, daha sonra kafasına alıp birkaç kez de kafasında sektirir, hakem santraya yürürken topu kafasında durdurur ve santraya kadar düşürmeden o şekilde yürürdü.

Bir başka adamdı Yılmaz Şen, herkes futbol oynarken o futbolu yaşardı. Fakat futbola gösterdiği ihtimamı kendine göstermedi, erken ayrıldı aramızdan.

Hiç hesapta olmayan bir kayıptı onun gidişi. İyi bir futbolcunun, iyi bir adamın erken vedası olarak hafızalara not düşüldü.

Yazının sonunda, adı bende saklı canlı şahidinden nakledelim:

Yukarıda belirttiğimiz gibi Metin Oktay ile Yılmaz Şen saha içinde birbirlerinden belki de başka hiçbir futbolcunun etmediği kadar nefret ederlerdi. Yine de vefata engel değildir bu... Nitekim Yılmaz Şen'in hayatının son yıllarında sevenleri ve ailesi Metin Oktay'ın vefatının sene-i devriyesinde büyük golcüyü anmak için kabri başında toplandıklarında Yılmaz Şen'i mezarın üzerine çömelmiş, elinde bir su şişesiyle hüngür hüngür ağlarken bulurlar.

Bu resme kulağımızı yaslar da dikkatle dinlersek şöyle fısıldayacaktır bize:

Vefa'ya 2-0 yenilerek şampiyonluktan oluyordu. Fakat Fenerbahçe'deki olumlu değişim ve genç Yılmaz'ın özverili oyunu, bir sonraki sezon için umut vaat ediyordu. Ertesi sezon takımın başına eski çalıştırıcı Ignace Molnar geldi ve Feriköy karşısındaki ilk maç 3-0 kazanıldı. Bu galibiyetle lige hızlı bir giriş yapan Fenerbahçe, sezon sonunda da gülen taraf oldu. Üstelik sarı-lacivertliler bir rekorla kapatıyorlardı sezonu: Şampiyonluk Kupası, Balkan Kupası, Türkiye Kupası, Spor-Toto Kupası ve Cumhurbaşkanlığı Kupası'nı kaldırarak tam beş kupanın sahibi oluyorlardı. Futbolda kaide gibidir, başarılarında her zaman golcüler ön plana çıkar; o sezonun kahramanlarından biri de gözünü budaktan sakınmayan futboluyla Yılmaz Şen'di.

İlk kez A Milli formayı 30 Mayıs 1966'da giydi Yılmaz Şen. Kopenhag'da Danimarka'ya karşı oynanan maç 0-0 biterken, Yılmaz Danimarkalı forvet Tharst'a adım attırmayarak sonuçta önemli pay sahibi oldu.

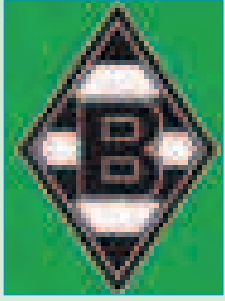
Ama en önemli milli performansını Moskova'da Sovyetler Birliği'ne karşı gösterdi. Rakibin Matiev, Banişevski ve Strelzov'dan kurulu hücum hattına Ali Artuner, Talat Özkarslı ve Ercan Aktuna'yla beraber "dur" diyen adam oldu. 2-0 kazanılan maçta rakibin yağmur gibi gelen akınlarına her zaman olduğu gibi cansiperane bir şekilde karşı konmuş, ilk önce Fevzi Zembem daha sonra da Ayhan Elmastaşoğlu'nun bulduğu gollerle deplasmanda çok güçlü bir ekibe karşı büyük bir zafer kazanılmıştı. Yılmaz Şen toplam 19 kez A, 10 kez de Ümit milli oldu.

Bekleneceği gibi Fenerbahçe taraftarının da sevgilisiydi Yılmaz Şen... Nasıl olmasın ki? Taraftarın her zaman en sevdiği oyuncu tipi değil midir her şeyini vererek oynayanlar, kafası patlasa da, çatlasa da oynayacağını diye ayak direyenler? İşte Yılmaz da onlardan biriydi. Oyunda tatlı sertti. Bütün yeteneğine rağmen iş rakibi

fotoğrafta sanki Didi'nin yardımcısı gibi durur. Gerçekte de öyledir saha içinde, Didi'nin en büyük yardımcılarından biridir. Ve gariptir ki çift lakabı olan ender futbolculardan biridir. Hem "Jilet" Yılmaz'dır, hem de "Çarlı" Yılmaz.

B.Mönchengladbach

70 yaşında, 1970 yılında ilk Bundesliga şampiyonluğuyla buluşmuş ve Netzer, Vogts, Vimmer, Köppel, Loumen, Shaffer'li kadrosuyla o döneme damgasını vurmuştu. Yedi yıla beş lig, bir de kupa şampiyonluğu sığdırmış, 1975 ve 1979'da UEFA Kupası şampiyonu olmuştu. 80'li yıllarda yaşanan duraklama devrinin ardından 90'lı yıllar tam bir kaba dönüşmüş ve yeni bin yıla girerken takım küme düşmüştü. Artık kendi liginin sıra takımlarından biri olan Borussia, geçmişin parlak günlerini ancak anılarda yadedebiliyor.

Batık Gemiler

Yabancı dillerde, hele Almanca'da öyle bazı kelimeler vardır ki, bir yabancı ömrünün sonuna kadar çalışsa da o kelimeyi hiçbir zaman doğru söyleyemeyeceğini sanabilir. Ancak bazı zor kelimeler o kadar yaygınlaşır ki, telaffuzunda hiç kimse tarafından sorun çekilmez.

"Mönchengladbach" da yazıda heybetli görünen ancak Türkiye'de kolayca söylenen takım isimlerindendir; bildiğimiz "Mönchengladbach" yani! Takımın 1970'li yıllarda Avrupa'nın en büyüklerinden olmasının ve tam da aynı dönemlerde Türkiye'den Almanya'ya giden işçi sayısının oranı düşünülürse, bu durum anlaşılabilir. Almanya'nın Hollanda sınırındaki Mönchengladbach kentinin yeşil-beyaz-siyah renkli takımı, eski günlerini mumla arıyor olsa da, tartışmasız, bir döneme damgasını vurmuştur...

PRUSYALI GENÇ TOPÇILAR

Her ne kadar kayıtlarda resmî kuruluş günü olarak 1 Ağustos 1900 gösterilse de, Borussia Mönchengladbach'ın ("Borussia" kelimesiyle ilgili bir açıklama: Kelime Latince'de "Prusya" anlamına gelmektedir) kökleri 1890'lara kadar gitmektedir. Eicken Mahallesi'nin çocukları, futbolun büyüüne kapılmış, kendi aralarında kurdukları takımlarla maçlar yapmaktadırlar. Zaman içinde

sayıları artan mahalle takımlarını "sahici" bir futbol takımına çevirme düşüncesi, 1900'ün tam da başında Borussia'nın kurulması sonucunu doğurur.

Hızlı bir ilerleme gösteren takım, 1903'de Ren-Westfalen Ligi'ne kabul edilir. Takım 1909'da A Ligi'ne yükselir. 1912'de ise dönemin Alman futbolundaki en üst düzey ligi olan "Verbandsliga"ya dahil olur. Yine aynı yıl Almanya'nın Batısı'nda (kupa finalisti olmayı başarırlar. Takımın her geçen yıl artan başarısı, Eicken'de -daha sonra üzerine takımın stadı Bökelsbergstadion'un yapılacağı- kendilerine ait bir sahaya kavuşmalarını sağlar.

Sadece mahallenin değil, şehrin de en büyük takımı olan Mönchengladbach, 1920'li yıllara gelirken Turnverein Germania 1889 ve VfTuR 1889 M'gladbach takımlarını da bünyesine katarak daha da güçlenir. Takım müze-

Almanya Şampiyonu (Westdeutscher Meister-Eyalet sisteminin bir gereği olarak Bundesliga kurulmadan önceki Alman liglerinden biri) olurlar. Ancak Almanya Şampiyonası'na katılmaya hak kazanan takım, orada beklenen performans sergileyemez. Turnverein Germania'nın kısa süre sonra, birliktelikten ayrılmak istemesini açıklamasıyla takımın "resmî adı" son şeklini alır: Borussia VfL 1900 e.V. M' Gladbach.

YÜKSELİŞ BAŞLIYOR

Ancak birleşip-boşanmalar bitmez: 1933'de bu sefer SC M' Gladbach takımıyla birleşilir. Sebep, Niederrhein bölgesindeki Gauliga'ya katılabilmektir. Nitekim kabul alınmasıyla birlikte, SC M' Gladbach'la yollar ayrılır; 1935'de ise Niederrhein şampiyonluğu gelir. Bu sırada doğal olarak ülke çapında dikkatleri çekmeye başlamışlardır ve 21 yaşındaki Heinz Ditzgen'in Almanya

Çeyrek asırdır başarıya hasret

sine ilk kupayı da aynı yıl götürür: Kölner BC'yi uzatmalarda yenmeyi başararak 1920'in Batı

Olimpiyat Milli Takım'nda forma giymesiyle ilk kez milli takıma katkı koyarlar. Tüm bu olup bitenlere, bir de savaş eklenince, liglere ara verilir. Resmî maçlar, yapılamasa da futbol sürer. Ne var ki gayri resmî de olsa 1943'de Borussia, Sportfreunde Neuss karşısında tarihinin en ağır yenilgisini alır: Maçı 13-0 kaybederler.

Savaşın sona ermesiyle 1946'da "resmî futbol" yeniden başlar. Hızından bir şey kaybetmeyen takım, 1947'de Oberliga'ya çıkmayı kıl payı kaybeder. 1949'da ise Profesyonel Kulüpler Birliği'nin kurulmasıyla yeşil-beyaz-siyahlılar, yeni kurulan Batı İkinci Ligi'ne dahil olurlar. Bir sene sonra ise daha önce kapısından döndükleri Oberliga'ya terfi fırsatını bu sefer kaçırmazlar. Oberliga, güçlerinin üzerinde; tutunamayıp düşerler. Ancak Batı İkinci Ligi de onlara hafif gelir, düşer düşmez çıkarlar. Beş sene Oberliga'da ligde kalma mücadelesi verseler de 1957'de güçleri tükenir, İkinci Lig'e inerler. Oberliga'ya yine beklemeden, sadece bir sene sonra yükselirler.

1960'lı yıllar iyi başlar: Almanya'nın Batısı'nın kupa şampiyonu Möncheng-

ladbach'tır. Tek kupayla yetinmezler, Almanya Kupası finalinde de Karlsruhe'yi yenmeyi başarırlar. Bu başarı takıma, 1961'de yeni düzenlenmeye başlanan Kupa Galipleri Kupası'nda Almanya'yı temsil eden ilk takım olma ünvanını getirir. Fakat Glasgow Rangers önünde her iki maç da farklı kaybedilir: 0-3, 0-8. 1965'e kadar yeni kurulan Bundesliga'ya çıkmak için mücadele eden Gladbach, sonunda amacına ulaşır. Aynı yıl içinde yaptıkları FC Enzen maçından ise Alman ve Dünya futbol tarihine de geçecek bir skorla ayrılıp, maçı 30-1 kazanırlar.

"KİMSE ONLARLA BAŞ EDEMEZ"

Hennes Weisweiler yönetimindeki takım, önce Bundesliga'ya uyum sorununu halleder. Kısa sürede, rakipleri için çekinilecek bir ekip haline gelirler. 1972 ve 1973'te Almanya'da yılın futbolcusu seçilecek Günter Netzer, Berti Vogts, Herbert Wimmer, Horst Köppel, Herbert Laumen, Winfried Schäfer gibi genç, yetenekli, yıldız futbolculardan

Heinz Dietgens

oluşan kadro, 1970'de, kuruluşun 70. yılında ilk şampiyonluğuna Bayern Münih'in 3 puan önünde ulaşır. Puan farkı 2'ye inseye de ertesi yıl da, şampiyonluk kupası M'Gladbach'ın, ikincilik ise Bayern'indir. Bundesliga tarihinde ilk kez bir takım iki kez üstüste şampiyon olmayı başarırken, takıma Rainer Bonhof, Juup Heynckes gibi isimler de katılmıştır.

1971/72 sezonunda Bayern intikamını alır, Gladbach 3'lükle yetinir. Avrupa Kupaları'nda deneyimi artan takımın Inter'le oynadığı maç ise yine tarihe geçen bir başka olay olur: 20 Ekim 1971'de Mönchengladbach'ın sahası Bökelberg'de oynanan ilk maça fırtına gibi girer yeşil-beyaz-siyahlılar. Maç 30. dakikada 2-1 Gladbach üstünlüğüyle devam ederken, sahaya atılan bir

kola kutusu Interli yıldız Boninsegna'ya isabet eder. Karşılaşma bir süre dursa da, Boninsegna'nın oyundan çıkmasının ardından devam eder. Sonrasında da Gladbach fırtınası, (ilk yarı skoru 5-1) dinmez. Tam anlamıyla bozguna uğrayan Inter ikinci yarıda da şoku atlatabamayınca, maç sonunda tabellada 7-1'lik inanılmaz

bir skor ortaya çıkar. Maçın gözlemcisi İngilizlerin ünlü futbol adamı Matt Busby'nin deyişiyle, "O gün kimse Borussia ile baş edemedi" ama İtalyanlar bu ağır mağlubiyetle hesaplaşmayı çok iyi başarırlar. Inter maça itiraz eder ve güçlü lobisini de kullanarak iptalini sağlar. Maçın tarafsız sahada yeniden oynanmasına karar verilir. Evinde 4-2 kazanan Inter, Berlin'de oynanan maçta "beraberliğe yatarak" üst tura çıkmayı başarır.

1973'de UEFA Kupası finalinde Liverpool'a kaybederler ve bekleyip durdukları Avrupa başarısını yine elde edemezler. Teselliyi Almanya Kupası'nı almakta bulurlar. 1973/74 sezonunda Bayern'in bir puan arkasında şampiyonluğu kaçırmazlar. Heynckes, attığı 30 golle Gerd Müller birlikte gol krallığını paylaşır. 1974/75 sezonu ise Gladbach'ın "silkeleneşine" sahne olur. Önce 3. Almanya şampiyonluğu, arkasında da UEFA Kupası gelir. Kadrosunu yıllardır koruyan takımda oyuncular birbirlerini o kadar iyi tamamlamaktadırlar ki, birbirlerine gözü kapalı pas verecek duruma gelirler. Bu kadar organize olmuş bir takımın baş etmek sahiden mümkün gözükmemektedir. 1976 ve

1977'de de şampiyonluğun adresi artık Udo Lattek'in çalıştırdığı takımdır. Takımın yeni yıldızı Danimarkalı Allan Simonsen, Avrupa'da Yılın Futbolcusu seçilir. Avrupa Kupası finali ise tıpkı 1973 finalinde olduğu gibi Liverpool'a kaybedilir.

1977/78 sezonunda, tarihe geçecek bir iş daha gelir Gladbach'tan: Borussia Dortmund'u 12-0 yenmeyi başarak, Bundesliga tarihindeki en farklı galibiyeti alırlar. Berti Vogts'un Almanya'da Yılın Futbolcusu seçildiği sezonda şampiyonluk ise sadece 3 gol averajla Köln'e gider. Ancak Avrupa macerası bir kez daha kupayla biter. 1979'da UEFA Kupası, Kızılyıldız'la oynanan ve 1-1, 1-0'lık maçların sonunda ikinci kez kazanılır.

GERİLEME VE ÖZLEM

Lattek'ten görevi devralan Heynckes'in Mönchengladbach'ı, 1980'de UEFA Kupası'nda finale adını bir kez daha yazdırmayı başarır. Ancak kupa bir başka Alman'ın Eintracht Frankfurt'un olur. Bundesliga'da ise yavaş yavaş gerileme belirtileri gözükmemektedir. 80'li yılların başında lig sürekli 6.-7. sıralarda bitirilir. 1984'te oynanan

ve Bayern Münih'e penaltı atışlarıyla kaybedilen Almanya Kupası finali ise takımın uzun yıllar boyunca görebileceği son başarıdır. Tabii UEFA Kupası'nda alınan 5-1'lik Real Madrid galibiyetiyle birlikte (Yeri gelmişken, takımın 1987'deki Dundee United maçına kadar evinde hiçbir Avrupa Kupası maçı kaybetmediğini belirtelim. 5-1'lik maçla ilgili olarak Real'in rövanş 4-0 kazandığını ve Gladbach'ı elediğini...).

'80'li yıllar orta sıralarda geçerken, 1990'lı yıllarda Borussia Mönchengladbach etanesi iyiden iyiye solar. Takımın hiçbir parlaklığı kalmaz, ligden düşmemeye oynayan bir kimlik kazanırlar. 1992'de yine finalde kaybedilen Almanya Kupası, 1995'te üçüncü kez müzeye gelir. Ne var ki bu başarılar takımı diriltmeye yetmez. Yeni bir bin yıla girerken, 1999'da ligi son sırada bitirip küme düşerler. 100 yaşını 2. Lig'de karşılayan takım, 2001'de yeniden Bundesliga'ya döner.

Futbol tarihinde birçok ilke, rekora imza atan o zor ama güzel isimli takım, şimdilerde yine orta sıralar için mücadele ediyor. 1970'li yıllardaki zafer makinesi duralı epey zaman olsa da şimdi Gladbachlılar tıpkı bir gün ansızın ortaya çıkıverip, ortalığı kasıp kavurdıkları gibi, yine öyle bir dalga yalayacaklarının umuduyla yaşıyor. ■

Gelip Geçenler

- Günter Netzer
- Berti Vogts
- Juup Heynckes
- Herbert Wimmer
- Rainer Bonhof
- Allan Simonsen
- Stefan Effenberg
- Lothar Matthäus
- Uwe Rahn
- Horst Köppel
- Winfried Schäfer
- Ulrik Le Fevre
- Christian Kulik
- Ulrich Stielike
- Wilfried Hannes
- Carsten Nielsen
- Uli Sude
- Uli Borowka
- Frank Mill
- Hans-Jörg Criegs
- Michael Frontzeck
- Christian Hochstätter
- Uwe Kamps
- Martin Dahlin
- Patrik Andersson
- Sebastian Deissler

Şeref Tablosu

✓UEFA Kupası:
1975, 1979

✓Almanya Şampiyonluğu:
1970, 1971, 1975, 1976, 1977

✓Almanya Kupası :
1960, 1973, 1995

✓Almanya'da Yılın Takımı:
1971, 1975

Roman Kratochvil

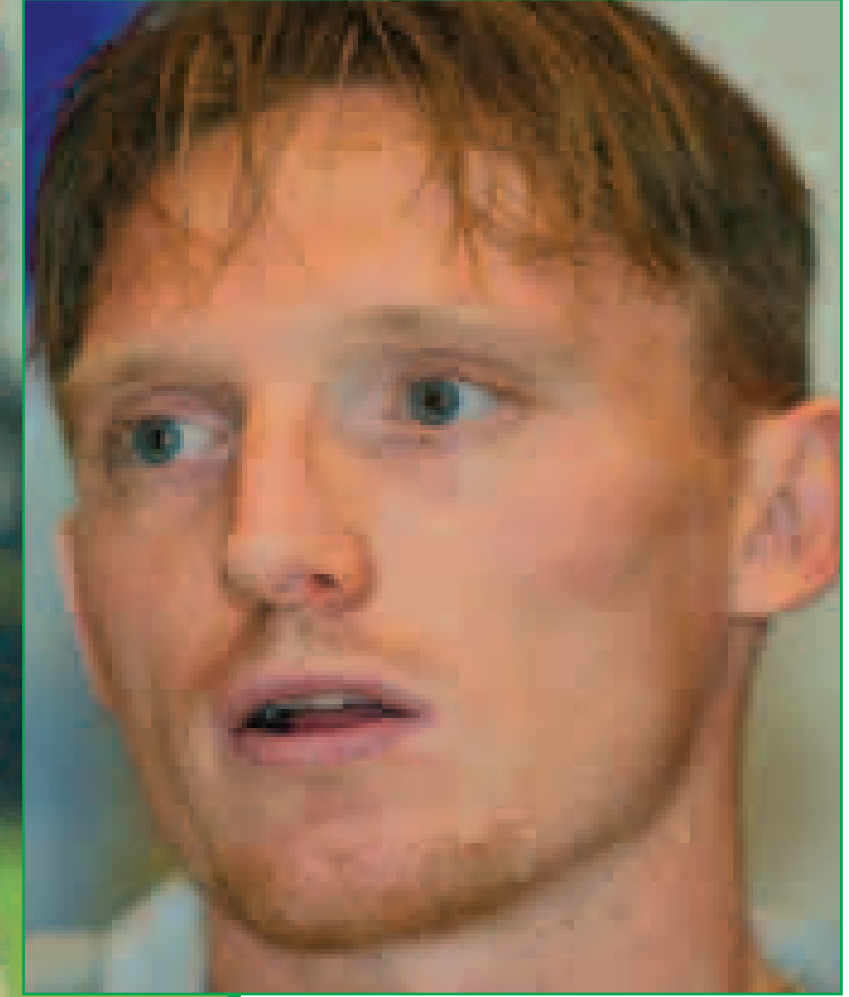
Bu Roman başka Roman!

Bu, Türkiye'deki dördüncü senem. Şu ana kadar fazla bir problem yaşamadım. En zoru iyi bir başlangıç yapabilmek. Alıştıktan sonra her şey daha kolay. Türk futbolcuları, özellikle çok iyi bir tekniğe sahipler. Ben geldiğimde Türkiye Dünya Kupası'nda üçüncü olmuştu. Bu çok büyük bir başarıydı bence; dünyada herkes Türkiye'nin ismini biliyordu. Ben seviyorum Türk futbolunu. En önemlisi de statlar. Örneğin bizim stadımız her zaman tam dolu olmuyor ama taraftarlar her zaman destek veriyorlar.

Futbolun bilinen tabirlerinden biridir; kötü oynayan savunmacı için hele de karşısında gününde olan bir forvet varsa "Adamı Milli yaptı," denilir. Yılların deneyimli stoperi Kratochvil, karşındakini değil, ama yanında yetiştirdiği çıraklarını milli yapan savunmacılardan. Servet, onun rahle-i tedrisinden geçti. Sonra sıra Çağdaş'a, ardından da Özgür'e geldi. Şimdi ise Burak'la yan yana oynuyor ve bu kez onu geleceğe hazırlıyor

▼Bu kadar zamandır Türkiye'de oynuyorsun, Türk futbolcuları hakkındaki düşüncelerin ne? Nasıl buluyorsun onları?

▲Bu, Türkiye'deki dördüncü senem. Şu ana kadar fazla bir problem yaşamadım. En zoru iyi bir başlangıç yapabilmek. Alıştıktan sonra her şey daha kolay. Türk futbolcuları, özellikle çok iyi bir tekniğe sahipler. Ben geldiğimde Türkiye Dünya Kupası'nda üçüncü olmuştu. Bu çok büyük bir başarıydı bence; dünyada herkes Türkiye'nin ismini biliyordu. Ben seviyorum Türk futbolunu. En önemlisi de statlar. Örneğin bizim stadımız her zaman tam dolu olmuyor ama taraftarlar her zaman destek veriyorlar.

▼Taraftar demişken, Denizli taraftarıyla aran nasıl?

▲Ben taraftarımı seviyorum. Ama anlamadığım bir şey var: Son iki sezondur oldukça başarılı olduk, ligi 5.-6. sıralarda bitirdik; şu anda gerçi Vestel Manisaspordan var ama Ege Bölgesi'ni Süper Lig'de sadece biz temsil ediyorduk; UEFA Kupası'nda mücadele ettik, Porto ile oynadık. Ama tüm

▼Uzun süredir Türkiye'de oynuyorsun. Türkiye'de oynamak farklı bir şey mi? Bu kadar memnun musun gerçekten Türkiye'de olmaktan?

▲İlk zamanlara göre elbette hayatım şimdi daha iyi. Burası benim için farklı. Ülkem Slovakya'da fazla taraftar desteği yok, futbolda ekonomik zorluklar var. Burada seyirci daha heyecanlı, statlar dolu, atmosfer daha iyi. Ayrıca bir de futbol burada daha çabuk, daha iyi oynanıyor.

▼Uyum sağlayabildin mi yeterince?

▲Uyum sağlamak benim için daha kolay oldu. Sonuçta zamanımın büyük kısmında arkadaşlarla beraber antrenmandayım. Ama iki çocuğum ve eşim var; buraya geldikleri zaman onlar için durum biraz daha zor oluyor. Çünkü her şey bizim için çok farklı. Mantalite farklılıkları var.

▼Denizli'yi, Denizli'de yaşamayı nasıl buluyorsunuz?

▲Bence Denizli yaşamak için çok güzel bir yer. Elbette İstanbul daha Avrupa gibi ya da Ankara başkent. Denizli ise küçük ama iyi.

bunlara rağmen stat yine de tam anlamıyla dolu değil.

▼Slovakya'da aynıysa olsa dolar mı?

▲Slovakya daha kötü. Orada hayat şartlarında eskiye göre çok daha zor. Ekonomik problemler var, insanların parası az. Böyle olunca da insanların futbola ilgileri daha da azalıyor, başka ilgi alanlarına sahip oluyorlar.

▼Slovakya'da da en popüler spor futbol mu?

▲Slovakya'da en popüler sporlar futbol ve buz hokeyi. Ama doğrusunu söylemek gerekirse buz hokeyi daha çok sevilir. Ülke olarak buz hokeyinde daha başarılıyız.

▼Peki sen oynar mısın buz hokeyi?

▲Sadece çocukken eğlenmek amacıyla oynamıştım. Ondan sonra sadece futbolla ilgilendim.

▼Slovakya ile Çek Cumhuriyeti uzun yıllar Çekoslovakya adı altında birliktelerdi. Günümüzde de Çek Cumhuriyeti futbolda

çok önemli bir futbol ekolü. Neden Slovakya, futbolda Çek Cumhuriyeti'nin gerisinde kaldı?

▲Onlar çok daha başarılı. 1996 Avrupa Futbol Şampiyonası'nda Almanya'yla final oynayarak çok iyi bir sonuç elde ettiler. Ama Çek Ligi kalite anlamında aynen Slovakya Ligi gibidir. En iyi futbolcuları ülkenin ligi yerine hep Avrupa'nın büyük takımlarında oynuyor. Örneğin Nedved Juventus'ta, Baros Liverpool'daydı, Poborsky uzun yıllar yurtdışında oynadı. Ya da Smicer. Örnekleri çoğaltılabilir. Belki bizim de aynı tarz bir başarıyı yakalamamız, Dünya Kupası'nda veya Avrupa Kupası'nda bir başarı elde etmemiz lazım. Milli düzeyde böyle bir başarı yakaladıktan sonra zaten her şey daha kolay olur. Örneğin büyük takımlara transfer olmak kolaylaşır.

▼**Türkiye için de aynı şey geçerli mi sence? Biz 2002'de Dünya Kupası'nda üçüncü olduk. Sonrasında bazı oyuncularımız yurtdışına transfer oldu ama yeterli mi sence yurtdışında oynayan Türk futbolcularının sayısı?**

▲Avrupa ile Türkiye arasında mantalite farklılığı var. Örneğin Hakan Şükür İngiltere'de ve İtalya'da oynadı ama o kadar başarılı olamadı. Türkiye'ye döndükten sonra Galatasaray'da yine başarılı oldu. Türk futbolcular yurtdışına çıkınca belki de arkadaşlarının, ailelerinin eksikliğini çok hissediyorlar. Bu da başarılı olmalarını engelliyor elbette.

▼**Türkiye'de takımlar 4 büyüklerle oynarlar genelinde kapanıyorlar, çok sert defans yapıyorlar. Sen de savunmada oynuyorsun. Daha açık bir futbol oynansa, yeteneklerinizi daha çok gösterme şansınız olur mu?**

▲Aslına bakılırsa Türkiye'de futbol daha açık oynanıyor. Çünkü Slovakya'da her takımda "önce defans" anlayışı hakim. Burada ise tam tersi geçerli bence. Bu durum benim için başlarda sürpriz olmuştu. Burada 1-0 önde oynarken, herkes bizden ikinci golü atmamızı bekliyor. Oysa bazen 1-0 yeterli bir sonuçtur. Herkes çok heyecanlı, taraftarlar hemen bağırıp hücum futbolu oynamamızı bekliyor, ikinci golü istiyor. Bu da zaman zaman problemler yaratabiliyor. Çünkü sonuçta oyun disiplininin uzaklaşmadan oynamak lazım.

▼**Denizlispor geçen sezon çok iyi gidiyordu, bu sezon ise ligin alt sıralarında. Sence bu düşüşün nedeni nedir?**

▲Bazen böyle oluyor. Açık konuşmak gerekirse biz orta sıraların takımıyız. Ekstra bir takım değiliz, ekstra yıldızlara da sahip değiliz. Şu ana kadar iyi gidiyorduk ama bu sene, nedenini bilmiyorum, kötü başladık. Çok az gol attık. Belki de bütün takımlar arasında en az gol atan takımız. Ama yanlış anlaşılmasın sadece santrifor problemi yok. Golü ben de dahil olmak üzere herkes atabilir. Birçok maçta çok iyi oynamamıza rağmen, bir türlü gol atamadık. Baskılı oynadık, rakibimizin doğru düzgün pozisyonu olmasına rağmen gol atmaya başardık. Tabii tüm bunlardan sonra sıkıntı başlıyor, stres yaşanıyor, daha fazla risk almanız gerekiyor. Taktik değiştiriyorsunuz ve bu da işi zora sokuyor.

▼**Sen Türkiye'ye gelen yabancı oyuncular içerisinde öne çıkanlardan birisin. Çünkü hem hücumda katılabiliyorsun, hem geriden oyun kurabiliyorsun. Oysa yerli oyuncuların önemli eksikliklerinden birisi bu. Bunu neye bağlıyorsun?**

▲Bilmiyorum. Belki az önce biraz değindiğim gibi Türk mantığı hücum futbolunu daha çok seviyor. Bir Türk oyuncu belki stoper

Avrupa ile Türkiye arasında mantalite farklılığı var. Örneğin Hakan Şükür İngiltere'de ve İtalya'da oynadı ama o kadar başarılı olamadı. Türkiye'ye döndükten sonra Galatasaray'da yine başarılı oldu. Türk futbolcular yurtdışına çıkınca belki de arkadaşlarının, ailelerinin eksikliğini çok hissediyorlar. Bu da başarılı olmalarını engelliyor elbette.

mevkiinde oynarken bile gol atmaya istiyor, gol atmaya düşünüyor olabilir. Bence Avrupalı futbolcular daha disiplinli. Çünkü Avrupa'da bir takımda oynarken, stoper oynarken mesela, çok disiplinli olmak gerekiyor.

▼**Türkiye'de hangi futbolcuları beğeniyorsun?**

▲Türkiye'de hazır olduğu zamanlarda, Seren'i beğeniyorum. Bence çok iyi bir futbolcu. Şu andaki durumu ne tam olarak bilmiyorum belki sakatlığı var belki yaşlandı. Ama bence çok iyi bir futbolcu. Onu çok beğeniyorum.

▼**Sen Türkiye'deki genç oyunculara yetenek görüyor musun? Kimleri beğeniyorsun daha genç oyuncular arasından?**

▲Mesela Tuncay çok iyi. Özellikle son maçlardaki performansı çok yüksek. Bizim takımdan Güven de çok iyi ama şansı yok. Umarım daha da iyi olacak. Burada çok fazla genç yetenek var, Türkiye şanslı bu bakımdan.

▼**Peki Türkiye'de oynayan savunma oyuncularından kimleri iyi buluyorsun?**

▲Fenerbahçeli Aurelio çok iyi. Göbekte gibi oynuyor ama bence çok iyi. Takımı için kesinlikle çok faydalı bir oyuncu.

▼**Dünya'da?**

▲O mevkii için Patrick Viera belki. Ama şu anda dünyadaki en iyi futbolcu yüzde yüz Ronaldinho. Topla birlikte inanılmaz şeyler yapıyor.

▼**Oynamak ister misin Ronaldinho'ya karşı?**

▲Benim için bayram olur.

▼**İki tür stoper var. Bir Nesta gibi olanlar; sert. Bir de Lucio gibi hücumda çıkan, geri dönen. Hangisinin senin yanında oynamasını tercih edersin?**

▲Bence iki stoper lazım. Birisi yaşlı ve biraz tecrübeli olmalı diğeri ise genç. Tıpkı bizim Denizli'de oynadığımız gibi yani. Birinci sene Servet'le, sonraki sene Çağdaş'la, ondan sonra Özgür ile oynadım. Şimdi de Burak ile yanyana oynuyorum. Dediğim gibi bence

bir tecrübeli, bir de genç ve yetenekli futbolcu lazım savunmada.

▼**Yanında oynayanlar hep büyük takımlara transfer oluyorlar. Sen mi onları büyük takımlara gönderiyorsun?**

▲Ben biraz yaşlı bir oyuncuyum. Ne zaman beraber oynadığım bir arkadaşımın başarılı olduğunu görüyorum, çok mutlu oluyorum. Kendimi iyi hissediyorum. İyi bir duygu bu, kendinle gurur duyuyorsun.

▼**Ama belli ki o genç oyunculara bir şeyler katıyorsun ki, büyük takımlara gidecek kadar iyi oluyorlar. Böyle bir şey söylüyorlar mı sana? Sana teşekkür ediyorlar mı beraber oynadığınız dönem için?**

▲Karşı karşıya geldiğimiz maçlar dışında fazla görüşmüyoruz. Onları televizyonda görüyorum. Ama rakip olarak karşı karşıya geldiğimiz maçlarda elbette konuşuyor, şakalaşıyoruz.

▼**Hiç unutamadığın maç var mı Türkiye'de?**

▲Belki UEFA Kupası'nda oynadığımız, Fransa'daki Lyon maçı. O maç çok sürprizli bir maçtı. Taraftarlar dönüşte bizi havalimanda karşılamıştı. Denizli'ye 2 saatte gidebildik. Çok güzel bir ortam vardı. Gerçekten inanılmazdı.

▼**Denizlispor'un Lyon karşısında aldığı galibiyet Türk takımları için son yıllardaki büyük başarılarından biriydi. Türk takımları bu sezon Avrupa kupalarında oldukça başarısız bir grafik sergilediler. Galatasaray, Tromsø'ye elendi. Şimdi neden aynı başarıları yakalayamıyoruz sence?**

▲Daha önce Türk takımları Avrupa kupalarında daha uzun süre mücadele ediyorlardı. Örneğin Galatasaray UEFA Şampiyonu oldu. Sonrasında Türkiye Dünya Kupası'nda üçüncü oldu. O çok büyük bir başarıydı, inanılmazdı diyebilirim. Ama böyle bir durum her zaman için normal değil. Diğer ülkelere baktığımızda Türkiye gibi bir takımın her zaman ikinci, üçüncü olması beklenebilir. Dediğim gibi bu çok büyük bir başarı

ama belki de önümüzdeki 20 yıl aynı tarz bir başarı yaşanmayacak bir daha. Belki de kimbilir, 2 yıl sonra tekrarlanacak. Aynı şey örneğin Yunanistan için de geçerli. Avrupa Şampiyonu oldular, ama şimdi Dünya Kupası'nda yoklar. Bence biraz düşüşün yaşanması normal.

▼**Futbola başladığında başka bir ülkede yaşamayı tercih eder miydin? Hedeflerin arasında Türkiye de var mıydı hiç, aklına geliyordu mu?**

▲Benim hedef özellikle bu oyundan bir süre daha para kazanmak. Daha iyi koşullarda bir yaşam sunmak istiyorum aileme. En büyük sıkıntım ailemden uzak olmam. İki çocuğum ve eşim var ama şu anda bekar gibiyim. Oldukça büyük bir evim var ve antrenmandan sonra eve gittiğimde, evin bomboş olması doğrusu büyük sıkıntı yaratıyor bende. Hiç ses yok. Türkiye'de yaşadığım tek sorun bu. Başka hiçbir sorunum yok.

▼**Çocukların futbol oynuyorlar mı? Futbolcu olmalarını ister misin?**

▲Futbol oynuyorlar ama daha yaşları ufak. Birisi 8, diğeri 10 yaşında. Belki ileride futbolcu olurlar ama şu anda bilmiyorum. Kararı kendileri verecek. Doğrusu ben futbolcu olmalarını istemiyorum. Ben futbolcuyum diye, sanki mecburiyetmiş gibi onların da futbolcu olmalarını istemiyorum. Ama biraz hareket elbette iyidir. PlayStation oynuyoruz beraber sonra da kavgaya ediyoruz.

▼**Denizli'de yalnızken ne yapıyorsun?**

▲Yalnızken zaman geçirmek zor. Bazen Tomas ve Hamidou ile beraber oluyoruz. Takımdaki yabancılar olarak birbirimize biraz daha yakınız. Sohbet ediyoruz, dertleşiyoruz. Ama bazen çok zor oluyor. Çünkü zaman çok çok yavaş geçiyor. Ailem buraya geldiğinde, yanımdayken hiçbir problem yok. Ama şu anda eşim çok çalışıyor, yeni bir evimiz var onunla ilgileniyor. Ayrıca tabii çocuklarla, onların okullarıyla ve antrenmanlarıyla da o ilgileniyor. Ben sadece antrenmana gidiyorum, antrenmanlardan sonra ise zaman geçmek bilmiyor. Türkçe'de öğreniyorum yavaş yavaş ama yine de benim için zor.

▼**Türkiye'den ne zaman ayrılmayı düşünüyorsun?**

▲2,5 yıllık bir sözleşmem vardı Denizlispor'la. Sonuna geliyoruz. Belki uzatabilirim ama ailemden uzak olmam problem. Çocuklarım büyüyor ve ben onların büyümeleri görmedim. Türkiye'den eve gittiğim zaman bana "Amca" diyorlar. Ailem bazen 1 aylığına Türkiye'ye geliyor ama sonra 2-3 ay oradalar. Çocukların okulları var çünkü. Dolayısıyla ayrılma konusunda şu an için bir şey diyemiyorum.

▼**Sen onları görmeye Slovakya'ya gidiyor musun sık sık?**

▲Yok, hayır. Sadece milli maçlarda oynamak için takıma çağrıldığım zaman gidiyorum Slovakya'ya. Onda da çoğu zaman sadece 1 gün görebiliyorum. Sonra zaten hemen kamp başlıyor. Genelde sadece telefonla görüşebiliyoruz.

▼**Slovakya'daki gençlere, futbolculara Türkiye'yi tavsiye ediyor musun? Hiç konuştuğun oluyor mu onlarla?**

▲Bazı arkadaşlarımın takımlarıyla parasal problemleri oldu geçmişte. Elazığ'da oynayan, Kocaeli'nde oynayan bazı arkadaşlarım ciddi sorunlar yaşadılar. Biraz çekiniyorlar bundan dolayı. Bir de Türkiye'de takım biraz başarısız olunca taraftarlar hemen tepki göstermeye başlıyor; antrenörü, yönetimi istifaya çağırıyorlar. Türkiye'de insanlar çok heyecanlı. Bu da özellikle yabancı futbolcular üzerinde olumsuz etki yaratıyor. ■

Televizyon görüntüleri

Hakem kararlarında standartın beslediği eşitlik ve adalet, herkes gibi dünya futbolunu yönetenlerin de isteği. Ütopik sayılabilecek bu istegin tabanında ise değişmeze odaklanmış bir başka gerçek var. O da kurallarla çerçevelenmiş istisnalar dışında, müsabaka sonuçlarının yeşil zemin dışına taşınmaması.

Futbol olgusu içindeki kurumların hata yapabilirlik sınırlarının, alınan idari ve teknik önlemlerle her geçen gün daraltıldığını biliyoruz. Dünya futbolu günümüzde, doğruya ulaşılması adına hakem kararlarının teknolojik müdahale ile değiştirilmesi ile teknolojinin hakem kararlarının doğruluğuna katkısı ikilemi içinde tenis oynamayı sürdürüyor.

Futbolun ekonomik boyutunun giderek büyümesi sonucu, sportif başarının getirdiği rantın önünde engel oluşturduğu belirtilen eşitlik ve adalet anlayışının bir düdük ve bir bayrak ile şekillenmesini kabullenmeyen görüş sahiplerinin istekleri, dünyanın en yaygın sporu olan futbolun aynı ölçüde yaygınlaşamayan teknoloji yetersizliği ile standartının bozulacağı ve böylelikle evrensel gücünü kaybedeceği ve futbola onarılmaz yaralar açabileceği kuşkusuyla çarpışmakta.

Hakem kararlarının televizyon görüntüleriyle değiştirilmesine karşı duruş sürerken, hakemlerin yardımcı hakemlerle işbirliğine katkı sağlayan sinyalli bayrak kullanımı yanı sıra topun gol çizgisini geçip geçmediğinin belirlenmesine yönelik çipli top uygulaması ve benzeri yeniliklerle hataların en aza indirilme arayışları hızla devam etmekte.

Hakemlerin pozisyon değerlendirmesinde yeşil sahaya müdahale beklentilerine karşı muhafazakar anlayış gücünü korurken, cezayı gerektirecek idari eksiklikler ile hakemlerin performanslarının daha adil değerlendirilmesi için televizyon görüntülerinden yararlanılmasına ise izin verilmektedir.

Nitekim hakemlerin ya da temsilci veya gözlemcilerin oyun sırasında tespit edemedikleri disiplin suçu işlendiğini gerektiren hususlar, müsabakadan sonra televizyon

görüntülerinden yararlanılarak değerlendirilmekte futbolcu, yönetici, teknik görevli ve taraftarlara disiplin cezaları uygulanabilmekte.

Gerek uluslararası organizasyonlarda gerekse ülkemiz de dahil ulusal federasyonların ilgili kurullarının bu yöndeki kararlarını biliyoruz.

Futbol kamuoyunun yeterince ilgilenmediği, yukarıda belirttiğim teknik anlamda tartışılan bir diğer konu hakemlerin yönetim performanslarının değerlendirilmesinde,

gözlemcilerin televizyon görüntülerinden yararlanabilmelerinin giderek yaygınlaşıyor olması.

Nitekim, UEFA müsabakalarında uygulanan Gözlemci Raporu'nda, gözlemcilerin müsabakalardan sonra hakemlerin değerlendirip not verirken televizyon görüntülerinden yararlanabilecekleri ifadesi yer almakta ancak, böyle bir değerlendirme yapılması durumunda bunun raporda belirtilmesi önerilmekte.

Gözlemcilerin statlarda müsabakayı şeref tribününde izledikleri düşünüldüğünde, kritik hakem kararlarını net olarak tespitleri, özellikle de sağındaki yarı sahayı kontrol eden (kıdemli) yardımcı hakemin ofsayt belirlemelerinde verilen kararın bakılan açıdan doğruluğu, fiziki olarak mümkün olamamakta.

UEFA Hakem Kurulu kendi organizasyonlarında görevlendirdiği gözlemcilere bu nedenlerle, hakemin kuşkulu kritik kararları

ile gol ile sonuçlanmış ya da gol olasılığı yüksek bir hücumun durdurulmasındaki ofsayt tespitlerinde yardımcı hakem kararları için performans analizi amacıyla bu izni verebilmekte. Buradaki önemli ayrıntı, müsabakanın tamamının yeniden seyredilmesinden çok, kritik pozisyonlardaki karar doğruluklarının netleştirilmesi ve performans değerlendirilmesinde adaletsizliğin önlenmesine yönelik olmasıdır. UEFA Gözlemci Raporu'nda görüntüden yararlanılması durumunda bunun raporda belirtilmesinin istenmesi, neden bu yöntemle ihtiyaç duyulduğunun da açıkça ortaya konulmasındandır. Ola ki gözlemci maçın kaderini etkileyen bir kritik kararı görememiş, görmüş olsa da net bir kanıya varmamış olabilir ve yanlış bir değerlendirme hakemin olumlu ya da olumsuz yönde geleceğini de etkileyebilir.

Güvenirlilik kavramının güçlü olduğu toplumlar ile bu toplulukların oluşturduğu kurumlarda uygulamanın suistimal yüzdesi de aynı oranda düşeceğinden, uygulamanın batılı ulusal federasyonların üst liglerine de yayılması beklentisi yanlış sayılmamalıdır.

Bu yaklaşımın bir başka benzeri de İngiltere Futbol Federasyonu'nca uygulanmaktadır. İngiltere Hakem Kurulu, maç kaydının kaset veya CD' sini müsabaka sonunda gözlemciye vermekte ve hakem yönetiminin raporlanma aşamasında görüntülerin kaynak olabilmesine izin vermektedir.

UEFA, adını taşıyan organizasyonu ile Şampiyonlar Ligi karşılaşmaları için böylesi bir teknik olanağa sahip olsa da, İngiltere Federasyonu'nu bunu şimdilik Premier Lig için ancak yeterli görmekte.

Futbolumuzun teknik katmanlarında tartışılan ve zaman zaman da medyada yer alan öneri ve eleştiriler de günümüzde tartışılmakta. Bir görüş, gözlemcilerin hakem değerlendirmelerini televizyon görüntülerine bakmadan, müsabaka biter bitmez belirlemesi ve notunu vermesi, diğer görüş ise UEFA'nın uygulaması doğrultusunda kritik pozisyonların görüntülerden irdelenmesidir.

Güncelliğini sürdüren bu konu, yarınlarda da tartışılmaya devam edecek görünüyor. ■

Chelsea 'yeni stat' peşinde

Premier Lig'in yeni 'kralı' Chelsea sahip olduğu bütçesiyle, üstüne üstlük bu devasa bütçesini har vurup harman savurmak yerine akıllıca harcamasıyla rakiplerinin kabusu oldu, malum. Adada şimdilerde Chelsea dışındaki tüm kulüpler 'ne yaparız, nasıl yaparız da bu Chelsea'nin önünü keseriz'in derdinde. Ama görünen o ki kısa vadede bu biraz zor. Ligin tepesine kurulan ve Avupa'da yoluna devam eden İngiliz ekibinin sahibi Roman Abramovich şimdi de yeni bir stat yapmak peşinde. Chelsea'nin yeni stadının Earl Courts Fuar Merkezi'ne yapılacağı söyleniyor. Merkezin sahibi olan firma bir açıklama yaparak kendilerine bir teklif yapıldığını doğruladı. Abramovich'in sadece merkezi satın almak için ödeyeceği söylenen para ise dudak uçuklatacak cinsten. Eğer bu satış gerçekleşirse Rus işadamı sadece merkez için 50 milyon avro ödeyecek. Chelsea'nin yeni stadının 65 bin kişilik olması planlanıyor. Manchester United, Old Trafford'da yaptığı çalışmaların bitmesiyle birlikte 75 bin kişilik bir stada kavuşacak, Arsenal'in önümüzdeki sezon geçeceği Ashburton Grove Stadi ise 60 bin kişilik. Chelsea eğer Stamford Bridge'de kalırsa koltuk sayısını artırma şansına sahip değil. 42 bin kişilik statta bunun için gerekli alan yok. Tüm bu iddialara rağmen Chelsea yetkilileri şimdilik yeni bir stat yapacakları yolundaki haberleri yalanlıyor. Kulüpten yapılan açıklamalar daha çok Stamford Bridge'in kapasitesini 50 bine çekmek için bir formül arayışında bulunduğu yönünde.

Dünyadan Futbol

Astala Vista Graz

Eski Hollywood yıldızı, yeni Kaliforniya Valisi Arnold Schwarzenegger (nam-ı diğer Terminatör), Grazer AK ve Strum Graz'ın sahasına verilen adını geri istedi. Sebebi ise doğduğu kentin ölüm cezasını savunması nedeniyle kendisine yönelttiği eleştiriler. Terminatör, valisi olduğu Kaliforniya'da Stanley Toookie Williams'ın idamına gerekli onayı verince Graz yöneticilerinin eleştirisi oklarının hedefi oldu. Buna bozulan Arnold bir mektup yazarak adının stattan kaldırılmasını talep etti. Kendisine verilen 'onur yüzüğü'nü de mektubun içine eklemeyi unutmadı. ■

17 yaşında el yakıyor!

Türkiye'de de yıldız oyuncular için önemli paralar harcanır oldu ama 17 yaşındaki bir oyuncuya 12 milyon sterlin ödemek henüz bizim topraklar için pek mümkün değil. Lakin 'elin oğlu' yapıyor işte... Evet, Arsenal Southampton'ın genç golcüsü Theo Walcott için bu parayı gözden çıkardı. Walcott o kadar genç bir isim ki henüz 17 yaşını doldurmadığı için kendisiyle profesyonel sözleşme yapılamadı. Arsenal şimdiden Southampton'a beş milyon sterlin ödedi bile ama sözleşme ancak Walcott'un 17'sini bitireceği 16 Mart'tan sonra yapılabilir. 'Arsenal, İngiltere'nin gelecekteki yıldızlarından birini transfer etti' deyince doğal olarak akla hemen 'Peki bu sırada Chelsea neredeydi' sorusu takılıyor. Şüphesiz Chelsea'de işin içindeydi ama Walcott ancak Arsene Wenger yönetiminde, Thierry Henry ile yan yana oynarsa gelişme göstereceğine inandığını açıkladı. Bu da transferin gideceği yönü belirledi. Walcott, İngiltere'nin gelecek vaat eden oyuncularından biri... 17 yaşından henüz 143 gün almışken Southampton forması giyerek kulüp tarihinin en genç oyuncusu oldu. Bu sezon görev yaptığı 13 maçta beş gol attı. Arsenal Togolu Emmanuel Adebayor ve Fransız orta saha oyuncusu Abou Diaby'yle birlikte ocak ayındaki transfer sayısını üçe yükseltmiş oldu.

Kırmızı kart ama kime?

Geçen ay Real Betis'le Atletico Madrid arasında oynanan lig maçında İspanyol hakem Miguel Angel Ayza Gamez vakit geçirilmesine kızınca kırmızı kartını cebinden çıkarmak zorunda kaldı. Ama kime göstermek için? Betis bir gol öndeydi ve maçın bitmesin altı dakika vardı. Maç Betis'in sahasındaydı. Aza Gamez kartını çıkardı ve tam 14 kişiyi sahadan attı. Kimleri mi? Topu getirmekte inatla yavaş davranan 14 top toplayıcı çocuğu tabii... ■

Ada basını yandan çarklı

İngiltere bu kedi-fare haberlerinden de anlaşılabileceği üzere başa çıkılması en zor basına sahip ülke. Atığınız her adım manşetleri süsleyebilir. Ada basınından 'illallah' eden en önemli futbol adamı ise tartışmasız İngiltere Milli Takımı'nın İsveçli teknik direktörü Sven-Goran

Eriksson. Eriksson artık dayanamadı ve geçen ay içerisinde *News of The World* gazetesinde Dünya Kupası'nın ardından Aston Villa'ya transfer olacağı yönünde haberler çıkması üzerine gazeteyi mahkemeye verdi. *News of The World*'ün cevabı ise 'Haberimizin doğrulu-

ğuna olan güvenimiz yüzde 100' oldu. Gazete bu cevabı verdi ama aynı haberde Eriksson'un Villa'ya gelirken yanında David Beckham'ı da getireceğini söylediğinin iddia edilmesi doğrusu haberin gerçekliğine en azından bizim kuşkuyla yaklaşmamıza neden oldu. ■

Dindane'nin evlat acısı

Afrika Uluslar Kupası bu yıl çok acı başladı. Turnuvanın açılışının yapılacağı günden bir gün önce Fildişi Sahilleri'nin golcüsü Aruna Dindane aldığı acı bir haberle sarsıldı. Dindane ikiz kızlarından birinin ani ölümü haberini alınca turnuvayı terk etmek zorunda kaldı. Takımın teknik direktörü Henri Michel "Ne zaman geri döneceğini bilmiyoruz. Umarız aramıza katılır ama bunun ne zaman ve nasıl olacağına dair bir fikrimiz yok" dedi. Michel, aldıkları bu kötü habere değişik bir yorum getirdi. Turnuvanın en güçlü hücum hattına sahip olduğu söylenen Fildişi Sahilleri'nin antrenörü "Geçmişe bakınca yaklaşık bir yıl önce yardımcı antrenörümüz Mama Ouattara'yı yine Mısır'da yapacağımız bir maç öncesi antrenmanda kaybettik. Sonrasında ülkede politik sorunlarla boğuşmak zorunda kaldık. Şimdi de bu... Bir takım için bunların üst üste yaşanması çok fazla" diye konuştu. Fildişi Sahilleri'nin diğer gol umdu Didier Drogba ise arkadaşı Dindane'nin yaşadığı şeyi çok zor olduğunu belirt ve "Dönmezse de onu anlayabiliriz. Aile burada yaptığımız şeyden çok daha önemli" dedi. ■

Alex Ferguson: Fareli köyün kavalcısı

Stadları çılgın taraftarların, suyun bastığını gördük ve duyduk da farelerin bastığına hiç şahit olmamıştık. Ama oluyormuş işte... Hem de dünyanın en büyük, en görkemli, en önemli statlarından birinde; Old Trafford'da... Tabii gözümüzle görmedik, Burton Albion'ın savunmacısı Ryan Austin'in yalancısıyız... Austin, *The Sun*'a yaptığı açıklamada Federasyon Kupası maçında farelerle yaşadıklarını anlatmış. Oyuncu bir maçtan çok Indiana Jones serisini veya bir korku filmini anlatır gibi konuşmuş: "Ne zaman yere bakarsam, maç esnasında her yerde cirit atan fareler görüyordum! Hayatımda hiç böyle bir şeyle karşılaşmamıştım." Old Trafford'ın gerçekten de bir 'fare sorunu' olduğu stat yetkilileri tarafından da doğrulanmış. İngiliz gazeteleri bu olayın açığa çıkmasıyla birlikte Ferguson'a acil yeni bir transfer önermişler: En avcısından bir kedi! ■

Dünya Kupası Turu

Lagerfeld saç polislere yasak

Gün geçmiyor ki ajanslara Almanya'da düzenlenecek Dünya Kupası ile ilgili bir haber düşmesin. Kupa yaklaştıkça heyecan artıyor, sosyal hayat ayaktopunun bu en güzel organizasyonunun etrafında şekillenmeye başlıyor. Dünya Kupası'na ilişkin ilk haberimiz polislerle ilgili. Malum Almanlar disiplinerleriyle tanınan bir millet. Bu şekilde tanınmaktan da gayet hoşnutlar. İşte bu nedenden dolayı tüm polisler bir yazı gönderilerek kılık kıyafetlerine ve görünüşlerine dikkat etmeleri istenmiş. Yazıda küpe, dövme gibi ekstraların dışında özellikle saç kesimi konusunda tutucu davranmaları çağrısı yapılmış. *Der Spiegel*'in bu konudaki haberine göre polisler arasında modacı Karl Lagerfeld'in saçından esinlenerek yaratılan 'Lagerfeld at kuyruğu' modeli çok modaymış. Polis teşkilatı üyelerinde kupa boyunca bu model kesinlikle yasaklanmış. Ayrıca kadın polislerden de makyajı fazla kaçırmamaları istenmiş. ■

Nazi kaskı kriz yarattı

Kupa haberleri bununla sınırlı değil. Kupaya katılacak Hollanda'da sırf bu büyük turnuva için üzerinde 'Saldırın', 'İşte geliyor', 'Haydi Hollanda' gibi yazılar yazan turuncu renkli Nazi kaskları üretilmiş. Kaskların tasarımını yapan Weno Geerts kötü bir niyetlerinin olmadığını söylüyor. Geerts "Biz sadece takımı desteklemek ve Almanlara 'takılmak' istedik. Hepsi bu" diyor. Fakat söz konusu kasklara bırakın Almanları, Hollanda'dan bile tepki var.

Bir taraftarlar grubu başkanı "Çok ileriye gittiler. Bu yaptıklarının futbola bir ilgisi yok. Oldukça dostane bir dönem yaşıyoruz ve savaş dönemini hatırlamak istemiyoruz" şeklinde dile getiriyor düşüncesin. Almanya'nın İçişleri Bakanlığı ise bu kasklarla maç izlemenin kanuna aykırı olduğu ve cezalandırılabilirliği düşüncesinde. Bakanlık sözcüsünün bir sorun haline gelen kasklarla ilgili açıklaması şöyle: "Eğer birisi elini kaldırır, Hitler selamı verirse, bunu hangi amaçla yaparsa yapsın Almanya'da suçtur ve üç yıla kadar hapis cezasıyla yargılanır." Söz konusu kasklardan şimdiye dek 15 bin adet satıldığı düşünülürse Dünya Kupası'nda bir kask krizi yaşanacağı benzer. ■

Almanya'da demiryolcular çok kızgın

Kupada yaşanabilecek tek kriz keşke kask krizi olsa... Oysa Dünya Kupası öncesi krizler bitmiyor. Geçen ay Almanya'da stat güvenliği konusu tartışmaların merkezine otururken demiryolu işçilerinin kupada greve gideceği yolundaki haber bu tartışmalara tuz biber ekti. Olası grevin nedeni devlete ait olan demiryolu şirketi Deutsche Bahn'ın ikiye ayılma ihtimali. Geçen ay Almanya Ulaştırma Bakanı şirketi özelleştirmek için ikiye bölebileceklerini açıkladı. Demiryolu sendikalarının bu açıklamaya tepkisi gecikmedi. İki büyük demiryolu sendikasının başında bulunan Klaus-Dieter Hommel "Böyle bir şeyi yapmak istemiyoruz ama eğer gerekirse Dünya Kupası esnasında greve gidebiliriz" dedi. Alman hükümeti kupa esnasında demiryolunun ne kadar elzem olduğunu farkında ve bakanlık turnuva boyunca geçerli olacak 'Dünya şampiyonu' (Weltmeister) adlı yeni bir tarife oluşturacak. Bu tarifeyle biletlere Almanya'nın şampiyon olduğu yılların anısında 54, 74 ve 90 avrodan satılacak. ■

Bilardo'ya göre Rooney patlar

İç karartıcı kupa haberlerinde daha sevindirici olanlara geçelim. Her büyük turnuvaya damgasını vuran bir oyuncu olur. 2006 Dünya Kupası öncesi de bu turnuvaya kimin damgasını vuracağı tartışılır oldu. Arjantin'in eski teknik direktörü Carlos Bilardo'ya göre bu isim Wayne Rooney olacak. Bakın Bilardo, Manchester United'ın genç golcüsünün bu kupada patlama yapacağına dair tezlerini nasıl savunuyor: "Birkaç milli takımda başarılı oyuncular var ama bana kalırsa Rooney kupada adından en çok söz edilecek isim olacak. Rooney kuvvetli bir golcü. Hızlı, iyi bir son vuruşçu ve defans oyuncularını için marke etmesi en zor golcü." Teknik adam Rooney'in dışında Arjantin'in genç yıldızı Lionel Messi ile İtalyan golcü Luca Toni'nin de kupada çıkış yapacak isimler olduğunu iddia etti. Bilardo, turnuva öncesi Brezilya'nın favori olduğunu ama Arjantin'in Brezilya'yı yenecek gücü bulunduğunu iddia etti. Carlos Bilardo'nun "Kupayı üçünden biri alır" dediği üç takım ise Brezilya, Arjantin ve Almanya. İtalya ve İngiltere ise az da olsa şansı olan diğer ülkeler... ■

Mustafa Doğan

Her zaman içimde ukde kaldı

**İki yaşında
Almanya'ya
gitti. Futbola
orada başladı,
orada serpildi,
kariyerini
ilerletti. Genç
ve Ümit
takımdan sonra
Almanya Milli
takımına
seçildi, kısa
sürelide olsa
Panzerler'in
formasını giydi.
Ama aklının
bir köşesinde,
yüreğinin bir
yerinde hep
Türk Milli
Takımı'nın
özlemini
hissetti.**

▼Aslında geç kalmış bir röportaj bu. Seninle daha önce konuş-
malydık. Çünkü performansın kadar futbolculuk maceran da
başlı başına güzel bir hikâye. En başına dönüp oradan başlaya-
lim. Almanya'nın Türkiye için futbolcu açısından önemli bir kay-
nak olduğunu biliyoruz. Senin durumunda bir farklılık gerçekleşti;
Türkiye yerine Almanya Milli Takımı'nda oynamayı seçen ender
futbolculardan biri oldun. Seni böyle bir tercihte bulunmaya iten
neydi?

▲Açıkçası o zamanki dönemde seçim hakkım yoktu. Olaylar öy-
le gelişti. Zaten benim dönemimden sonra Türkiye Futbol Fede-
rasyonu, Avrupa'da Almanya, Hollanda, Fransa gibi ülkelerde
bir ağ, bir tarama ekibi kurdu. Ondan sonra tabii bu tür olaylar
yaşanmaya başladı. Ama benim hiçbir zaman öyle bir şan-
sım olmadı. Ben orada Genç Milli Takım'da oynarken Almanya
A Milli Takımı'nda oynamaya şans verildi. Kariyerim açısından
bakıldığında kendi yaş grubumda en iyiler arasında mücadele
edecektim. Bu da benim oynadığım kulüpte saygınlığıma arttıra-
caktı. Milli takımda edineceğim uluslararası tecrübe, kulüp takı-
mında A Takım düzeyine yükselme şansını bana verecekti. Bun-
lar hep birbirine bağlı bir zincir gibiydi. Geriye dönüp baktığım-
da Türk Milli Takımı'nda oynayamamak her zaman içimde bir
ukde olarak kalmıştır. Ama bunun yanında Alman Milli Takımı
formasını giymekten de hiçbir zaman pişmanlık duymadım. Bir
Türk olarak gururla giydiğimi söyleyebilirim.

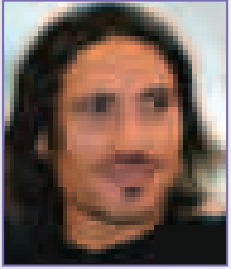
▼1998 Dünya Kupası'nda da Fransa Milli Takımı süreldi şuna
vurgu yapıyordun: "O Arap, öbürü Afrikalı, diğeri Basklı... Ama
hepimiz Fransız". Sonuçta bu çok hoş bir şey. Almanya da bu
şansa sahip bir ülkedeydi ama ne oldu da özellikle Türk futbolcular
Türk Milli Takımı'nı seçti. Sen bunu neye bağlıyorsun? Tamam
Türkiye iyi çalıştı. Ama başka şeyler de var mı?

▲Bildirim kadarıyla benden sonra da Almanya Genç Milli Ta-
kımları'nda oynayan Türk arkadaşlar oldu. Ama artık orada bir
maç dahi yaparsanız Türkiye'deki gözler hemen oraya çevriliyor,
hemen ilgi gösterilemeye başlanıyor, Genç Milli Takım olsun,
Ümit Milli Takım olsun. Şu anda yurtdışında top koşturan Türk fut-
bolcular için işler biraz daha basit diyorum, erken yaşta Türk
Milli Takımları'na çağırabiliyorsunuz. Her ne kadar Avrupa'da
yaşasak, oranın kültüründen bir şeyler kapsak da biz duygusal
insanlarız. Neticede Türküz ve orada yaşayan Türkler de Türki-
ye'de olan biten her şeyi biliyorlar. Benim zamanımda Türki-
ye'den kanallar çok fazla izlenmiyordu. Şimdi neredeyse
burayla birlikte yaşıyorlar, burada olup biten her şeyi biliyorlar.
Bence duygusal insanlar olduğumuzdan doğal olarak tercih hak-
larını da kullanmıyorlar. Tercih hakkı diye bir şey kalmıyor, Türki-
ye'yi tercih ediyorlar. Dedim gibi benim dönemimde böyle bir
şey söz konusu değildi.

▼Şu da var... Kariyerin açısından, o teklif sana geldiğinde çok
anamlı bir şeydi. Milli takımda yükselme şansın oldukça futbolcu-
luk kariyerin kolaylaşacaktı. Orada kazanacağın deneyimler, fut-
bol kamuoyunda duyulmanı sağlayacaktı...

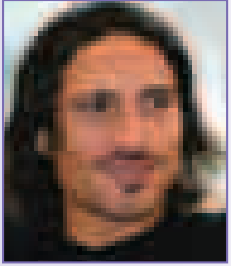
▲Ben her zaman söylüyorum zaten. Alman Milli Takımı forması
bana her zaman çok şey vermiştir. Kariyerimde çok önemli rol
oynamıştır. Genç Milli Takımı'nda oynamasaydım belki A Ta-

Genç Milli Takım'da oynarken Almanya A Milli Takımı'nda oynama şansı verildi. Kariyerim açısından baktığımda kendi yaş grubumda en iyiler arasında mücadele edecektim. Bu da benim oynadığım kulüpte saygınlığımı arttıracaktı. Milli takımda edineceğim uluslararası tecrübe, kulüp takımımında A Takım düzeyine yükselme şansını bana verecekti. Bunlar hep birbirine bağlı bir zincir gibiydi. Geriye dönüp baktığımda Türk Milli Takımı'nda oynayamamak her zaman içimde bir ukde olarak

kalmıştır. Bunun yanında Alman Milli Takımı formasını giymekten de hiçbir zaman pişmanlık duymadım. Bir Türk olarak gururla giydiğimi söyleyebilirim.

Alman Milli Takımı forması bana her zaman çok şey vermiştir. Kariyerimde çok önemli rol oynamıştır. Genç Milli Takımı'nda oynamasaydım belki A Takım'da oynayamayacaktım. Kulübümün A Takımı'nda oynamamla birlikte Ümit Milli Takım'a seçildim. Ümit Milli Takım'da ve A Takım'da oynamam Türkiye'deki dikkatleri üzerime çekti ve 20 yaşında Fenerbahçe'ye transfer oldum. Bu olmasaydı belki de olaylar böyle gelişmeyecekti

Ben bildim bileli hep defansif bölgelerde görev aldım. Okulda oynadığım zaman, futbola başlayan herkesin tek amacı vardı, gol atmak.

Kaleye pek kimse geçmek istemez, defans yapmak istemezdi. Ben hepsini bir arada yapıyordum. Demek ki oynadığım kulüpte böyle bir ihtiyaç vardı ya da hocam öyle uygun gördü. Ben hep defansif bölgelerde oynadım. Defansif orta saha veya stoper.

Türkiye'nin olmadığı turnuvalarda tabii ki Almanya'yı tutarım. Türkiye her zaman bir numara. Her ne kadar Almanya Milli Takımı'nda oynasam da! Örneğin kendi oynadığım Münih'teki maç 1-1 bittiğinde dünyalar benim olmuştu. "Allah'tan hiçbir şey olmadı" demiştim. Mustafa Denizli'nin Milli Takım'ın başında olduğu dönemdi. Zaten her iki takım da 2000 Avrupa Şampiyonası'na katıldılar.

kim'da oynayamayacaktım o zaman. Kulübümün A Takımı'nda oynamamla birlikte Ümit Milli Takım'a seçildim. Ümit Milli Takım'da ve A Takım'da oynamam Türkiye'deki dikkatleri üzerime çekti ve 20 yaşında Fenerbahçe'ye transfer oldum. Bu olmasaydı belki de olaylar böyle gelişmeyecekti diye düşünüyorum. ▼Türkiye'de futbol daha çok sevilir ama dünyanın ilk üç futbol ülkesinden biri Almanya. Alman Milli Takımı kariyerini düşünen futbolcular için niye cazip olamıyor? Sadece duygusallık bunu açıklamak için yeterli mi, Almanya'da düzenlenecek olan Dünya Kupası'na katılması garanti olan bir Almanya'nın formasını niçin seçmez bir oyuncu sence? Almanya'nın da kusur var mı sence bu işte?

▲Almanya'da şu ana kadar, "Süper bir yıldız çıktı. Onu bizim Milli Takım'da oynatalım" diye bir örneğin de gerçekleşmediğini düşünüyorum. Yıldırım ve Nuri zaten çok genç yaşlarda Türk Milli Takımları'nda oynuyorlardı. Yeni çıkan, kendini gösteren hemen hemen tüm futbolcular Türk Milli Takımları'nda oynuyorlar. Bu sefer de Türk Milli Takım'ı ikinci plana itip, "Acaba Almanya Milli Takımı'ndan bana bir teklif gelir mi?" diye düşünmek de yanlış olur diye düşünüyorum. Onun dışında bence en önemli etken duygusallık.

▼Türk Milli Takımı orada zaten az sayıda olan oyunculara o kadar kısa süre içerisinde ulaşıyor ki, ondan sonra artık geri dönüş de olmuyor, Türk Milli Takım'ında kalıyorlar...

▲Tabii ki. Türk Genç ve Ümit Milli Takımları'nda oynadıktan sonra Alman Milli Takımı'nda oynamak söz konusu değil. ▼Senin örneğini şundan sormuştum: Bu işi biz çok fazla "Vatan, Millet, Sakarya" ile yapıyoruz ya, ne zaman bu kadar çok hamaset yapsak, sonu hep bizim başarısızlığımızla sonuçlanıyor. Son dönemde en fazla abarttığımız maçlara bakıyorsun, İngiltere maçı ve son İsveç maçı bizim istemediğimiz gibi bitti. Sonra Trabzonspor'un Anorthosis maçı... Senin örneğin, "bu işi çok fazla abartmadan insanlar futbol oynuyor" örneğine çok uygun düşünüyor. Doğru mu düşünüyorum?

▲Kesinlikle. Benim oynadığım dönemlerde de Türkiye ve Almanya Milli Takımları maç yapıyorlar. Bence bunu milliyetçilikten başka bir noktada ele almak gerek. Bir Türk'ün Alman Milli Takımı'nda oynaması da bence çok gurur verici bir olay. Kendi adıma orada oynadığım zaman Türkiye ve Türkleri temsil ettiğimi düşünüyordum. Gerçekten profesyonelce yaklaşıyorsunuz bu olaya. Biz ülkemizde bazı şeyleri çok uç noktalarda yaşıyoruz. Başarıyı da başarısızlığı da. Bir ortası yok. Türkiye'de son zamanlarda konuşulan konulardan birisi de "Alman futbolu eskisi gibi değil". Tamam belki eskisi gibi değil ama bütün büyük turnuvalara da katılıyorlar ve orada iyi dereceler alıyorlar. Biz üçüncü oluyoruz, ondan sonra bir rahavet, sonraki iki büyük turnuvaya da katılmadık. Bu böyle olmamalıydı. Ondan sonra bir nesil değişikliği de olmadı futbolcular aynı futbolcuları.

▼Almanya'da lisanslı futbolcu sayısı Türkiye'deki erkek sporcu sayısından fazla...

▲Doğrudur. Tabii orada imkânlar da

çok. En ufak köylerde bile düzgün futbol sahaları var. Küçük yaşlardan itibaren kafana göre spor yapmıyorsun. Kulüpleşme yaygın. Her zaman bir derneğin, bir kulübün içinde oluyorsun. Onların da profesyonel ligleri var ama tüm dünyada olduğu gibi bayan futbolu Almanya'da da çok revaçta olan, çok ilgi uyandıran bir dal değil. Neticede hepsi yarı profesyoneller, hem çalışıyorlar hem de futbol oynuyorlar.

▼Demin söyledin ya "Almanya'ya başarısız" diyorlar. Oysa "sistem" her şeyi Almanya'nın. Futbolu o kadar sistematik kurmuşlar ki, o kadar yetenekli oyuncuları olmasa da bu işi iyi yapıyorlar.

▲Son zamanlarda göze hoş gelen bir futbol oynamıyorlar. Ama neticeye giden bir futbol oynuyorlar. Buna ek olarak Al-

mu Ballack'ı mı tercih edersin" diye sor-san, ben 10 kez Ballack derim. Çünkü takıma daha faydalı bir isim.

▼Senin oyununda da Almanya'da büyü-müş ve yetmişmiş olmanın karakteri hakim mi?

▲Kesinlikle. Dediğim gibi orada küçük yaşlardan itibaren kulüplerde oynadığın zaman belirli bir sistem içerisinde çalışıyorsun, belirli bir altyapı kazanıyorsun.

▼Kaç yaşında belli oluyor hangi mevkide oynayacağın?

▲6-7 yaşındayken başlıyorsun.

▼O yaşlarda da defansta oynuyor muydun gerçekten?

▲Ben bildim bileli hep defansif bölgelerde görev aldım. Okulda oynadığım zaman, futbola başlayan herkesin tek amacı vardı, gol atmak. Kaleye pek kimse

manlar her zaman turnuva takımı olmuş-tur. Maçtan maça daha iyi sonuçlar almışlardır. Dayanıklılık güçleri artmıştır. Turnuvalarda kısa sürede birçok maç yapıyorsun. Onların hep en büyük artısıdır diye düşünüyorum, her zaman turnuva takımı olmuşlardır. Zaten büyük başarı-lara da imza atmışlardır. Zaman zaman çok büyük futbolcular da çıkartmışlardır, dünyada söz sahibi olan. Ama son yıllara baktığım zaman aklıma ilk gelen bir Ballack var. Onun dışında çok ön plana çıkan oyuncu yok ama takım olarak, bireysel olarak baktığım zaman hepsi de iyi futbolcular. Aslında Ballack da bir Ronaldo veya bir Beckham gibi değil ama futbolcular arasında en sıvrın isim o. Baktığım zaman takıma çok yararlı, kafa hakimiyeti çok iyi. Çok top kazanıyor. Ofansif bütün hücumlarda var. Yani komple bir futbolcu. Bana "Robinho'yu

geçmek istemez, defans yapmak istemez-di. Ben hepsini bir arada yapıyordum. Demek ki oynadığım kulüpte böyle bir ihtiyaç vardı ya da hocam öyle uygun gö-rdü. Ben hep defansif bölgelerde oynadım. Defansif orta saha veya stoper.

▼Almanya'yı tutar mısın turnuvalarda?

▲Türkiye'nin olmadığı turnuvalarda tabii ki Almanya'yı tutarım. Türkiye her zaman bir numara. Her ne kadar Almanya Milli Takımı'nda oynasam da! Örneğin kendi oynadığım Münih'teki maç 1-1 bittiğinde dünyalar benim olmuştu. (Güle-rek) "Allah'tan hiçbir şey olmadı" demiş-tim. Mustafa Denizli'nin Milli Takım'ın başında olduğu dönemdi. Zaten her iki takım da 2000 Avrupa Şampiyonası'na katıldılar. İyi oldu.

▼Almanya'da hangi takımı tutardın?

Nerede aldın esas altyapı eğitimini?

▲Almanya'da özellikle futtuğum bir ta-

kim yoktu. Ben Bayer Uerdingen'in alt yapısında yetiştim. Ondan sonra zaten A Takım'a geçtim. O zaman iki tane takımı vardı Bayer'in, Bayer Leverkusen ve Bayer Uerdingen. Her sene tabii ki sempati duyduğum takımlar oluyordu. Ne bileyim, bir Borussia Mönchengladbach çıkıyordu, bir Borussia Dortmund çıkıyordu. Değişebiliyordu. Şu takım taraftarıym diyebileceğim bir takım yoktu. Zaten profesyonel olduktan sonra bu tamamen ortadan kalkıyor.

▼Bunu şunun için sordum, FC Köln'ü çok severiz biz. Bir zamanların en iyi takımlarından, Almanya'nın en köklü takımlarından biriydi. Bazı takımların Almanya'da hep daha farklı atmosfere sahip olduğunu söylenir. Bayern Münih değil ama Borussia Dortmund, Schalke 04, Köln hatta fazla bilinmeyen bir takım olmasına rağmen St. Pauli.

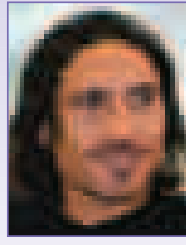
▲Zaten benim oynadığım dönemde bir araştırma yapılmıştı. Köln, Almanya'da en çok sevilen 4. takım olmuştu. Sempati uyandırıyor bu takımlar. Zaten köklü kulüpler de. Bayern Münih'i çok fazla kimse sevmeyiz. Çok fazla taraftarı da vardır ama. Örneğin Borussia Dortmund'un bir işçi takımı kimliği vardır. Gelsenkirchen öyle. Ben bunun etyaleleriyle alakalı olduğunu düşünüyorum.

▼Türkiye'ye dönelim. 20 yaşında Fenerbahçe'ye transfer oldun. Nasıl bir duygu bu? Orada büyüyorsun, futbola orada başlıyorsun ve bir anda bir teklif geliyor. 20 yaşında Almanya'da oynarken bir anda Fenerbahçe'den bir teklif geliyor.

▲16 yaşındayken profesyonel sözleşmeye imza attım Bayer Uerdingen'de. Hatta sadece benim imzam yetmiyordu babamın da imzası gerekti. İlk sene A Takım'da o kadar çok maç yapmadım ama ikinci sene bant koydum yani. Demek ki o son senede Umit Milli Takım'da, Bayer Uerdingen A Takım'ında oynamam bir merak doğurdu. Ondan sonra da eski sözleşmemi hemen yırttılar, yeni sözleşme yaparak uzattılar sözleşmemi hemen bir anda. O zaman bonservis bedelinin de olduğu dönem. Benim üç senelik sözleşmem daha vardı. Kışın sözleşme imzalamadım, yazın Fenerbahçe'ye geldim. Normalde gideceğin kulüple sözleşme yenilemezsin. Fenerbahçe'nin böyle bir isteği oldu. Tabii öyle olunca kulüpler de anlaştı. Bana da iyi bir teklif yaptılar. Ben o zaman hatta bir arkadaşım ile tatil ediyordum, oradan imzaya geldim İstanbul'a, imzayı attıktan sonra da tatilime devam ettim. Ondan sonra Almanya'ya döndüm.

▼Fenerbahçe'de çok uzun süre forma giydin. Ayrılma kararını verdiğinde de esasında çok sorun olmadı. Yani Beşiktaş'a gitseydin doğrudan, belki büyük sorun olurdu. Ama bilardo tabiriyle "banta gitmeyi" tercih edince sakın geçti o dönem. Bu iyi bir şey mi? Bu kadar rekabetin olması, futbolcuların transferde bu kadar baskı altında kalması normal mi? Sen yaşamadığın için avantajlarını anlat diye söylüyorum.

▲Ben 7 sene Fenerbahçe'de futbol oynadım. Aşağı yukarı 12-13 hoca ile çalıştım, hemen hepsi de beni oynattılar. Bana birçok kişi soruyor, "Niye gittin, nasıl oldu, gönderildin mi?" Benim sözleşmem sezon sonu bitiyordu. Oynadığım son yıl çok zor bir sezon oldu. 3 tane hoca değiştirdik. 10-12 tane futbolcu kadro dışı kaldı, geldi, gitti. Werner Lorant, Oğuz Çetin arkasından da altyapıdan gelen Tamer Güney. Uzun zamandır paralar ödenmiyordu. Alacaklarımla ilgili ödenmemiş çekim vardı. Belirli sıkıntılar vardı, bir belirsizlik ortamı hakimdi takımda.

Yaşım şu an otuz. Ben geldiğimde şunu söyledim, "Yedi sene F.Bahçe'de oynadım, bir yedi sene de burada oynamak istiyordum" dedim. Bazı insanlar "Yedi sene olabilir mi" diye güldüler belki bu lafıma. Yedi olmaz da, dört olur beş olur onu bilemeyiz. Ama uzun yıllar Beşiktaş'ta forma giymek istiyordum.

Sezon sonu ne olacağı belli değildi açıkçası. Avrupa'da transferler erken olduğu için, FC Köln bana Ocak ayında transfer teklifinde bulundu. Ben erken olduğunu, sezonun bitimine daha süre olduğunu söyledim. Ama aramızdaki görüşmeler devam etti. Fenerbahçe'de hiç kimseyle de bana teklif olduğu yönünde görüşmedim. Çünkü o sırada gerçekten kulüpte bir kaos ortamı vardı. Ben kendi sezgilerimi dinledim. Güzel bir teklif yaptılar, karşı taraftan her gün arıyorlar, hoca çok istiyor beni. Artı benim için Bundesliga'ya dönme fırsatı da doğmuş oldu. Yani ya gidecektim ya da artık bitecekti. 3 senelik kontrat teklif ettiler. Ben de bunun kendim için daha iyi olacağına karar verdim o zaman için. Hiç kimseye bir problem de yaratmadım. Mart'ta imza attım. Son ana kadar da Fenerbahçe'de görevimin başında oldum. Ondan sonra da vedalaşıp gittim. Oturup da anlaşılmazlık söz konusu olmadı.

▼Yanlış davrandığını düşünüyor musun?

▲Hayır, o zamanın şartlarına uygun olarak doğru davrandığımı düşünüyorum. Çünkü hepsi üst üste geldi. FC Köln'ün menajeri beni Christoph Daum'a soruyor. O da benim için çok iyi referans veriyor. Ben Köln'e gittikten sonra da Daum, Fenerbahçe ile anlaştı. Dediğim gibi ben yaptığım hiçbir şeyden pişmanlık duymadım. FC Köln'deki olaylar da farklı geliştirdi. Örneğin benim oraya gitme sebeplerim kulübün köklü olması, yeni statünün olması, Alman Milli Takımı yine gündeme gelme şansı, teknik direktörün beni çok istemesi ve çok iyi bir teklif yapmaları gibi nedenlerdi. Bunların hepsi bir araya geldi, ayrıca ailemin yaşadığı Duisburg kentine de çok yakın Köln. Transfer oldum ama çok iyi bir takım oluşturmamışlardı. Bize şöyle bir artışı da oldu: Eşimle beraber düşünüyorduk hep, "burada mı yaşarız, dönüp Almanya'da mı yaşarız" diye. Köln çok güzel bir şehir olmasına rağmen, o bir yıl bize gösterdi ki biz İstanbul'a aittiz, burayı çok seviyoruz.

▼Peki Beşiktaş'a transferin nasıl gelişti?

▲Zaten ben Fenerbahçe'deyken

Beşiktaş'a gitme durumum vardı ama dediğim gibi transfer burada çok geç olduğu için ben artık söz vermişim, imzayı atmışım. Artık o sözden geri dönmem öz konusu değildi. Gitmeden önce Yıldırım Demirören, Beşiktaş'ta Futbol Şubesi sorumlusuydu. Onunla da görüşmelerimiz oldu. Ondan sonra onlar zaten yönetimden ayrıldılar. İşte Beşiktaş'ta olaylar oldu, kongreye gidildi. Kongreye gidilmeden önce de Beşiktaş'ta Yıldırım Demirören grubu Kıvanç Oktay vasıtasıyla böyle bir teklif de bulundu. Oturduk anlaştık, kongrenin bitmesini bekledik. Kongreyi Yıldırım Demirören'in kazanmasının ardından da Beşiktaş'a transfer oldum.

▼Beşiktaş da, Köln kadar başarısız değildi ama, benzer sıkıntılar yaşadın. Bu geçen süreyi nasıl değerlendirdin futbol açısından?

▲Büyük camialarda her zaman hedefler büyük oluyor. Bu da doğal. Bunlara da cevap vermek lazım. İlk seneye bakacak olursak, yeni yönetimin sağlıklı kararlar almak için zamanları yoktu. Çünkü takımın antrenörü yoktu, takıma transferler gerekiyordu ve ben de günün şartlarında flaş transferleri de Beşiktaş gerçekleştirdi. Kim ne derse desin. Gelen bütün futbolcular kariyerleri belli futbolculardı. Belli yerlerde belli aşılara tutmaya bilir. Del Bosque çok iyi bir insan ve hocaydı. Onun kariyeri de zaten belli, herkesin saygı duyduğu bir insandı. Ama Beşiktaş'tan ayrılma kararı aldı, o aşı tutmadı. Ondan sonra gelen Rıza Hoca'yla ikinci yarının en fazla puanını topladık. Aynı takım, aynı futbolcular. Dediğim gibi bazen böyle şeyler olabiliyor. Geçen sene öyle geçti. Bu sene zaten yaşadığımız sorunlar ortada. Dediğim gibi, o günün şartlarında öyle gerekiyordu.

▼Del Bosque sezon ortasında gitti, Rıza Hoca sezon ortasında geldi, Rıza Hoca sezon ortasında gitti, Tigana geldi. Hep böyle bir yanlış zamanlama var. Bu da futbolculara sorun yaratmışır mutlaka.

▲Ben kariyerim boyunca hoca değişikliklerini çok yaşadım. Tabii ki her hocanın gitmesi üzücü oluyor. Futbolcular ve hocalar arasında bir burukluk yaşanıyor. Bu da bu işin bir parçası diye düşünüyorum. Neticede başımızda başkanımız ve yönetimimiz var. Onlar öyle bir karar veriyorlarsa, bu karara da saygı duymak lazım. Aslında bu konu biz futbolcuların çok fazla söz sahibi oldukları bir konu değil. Bizi çok fazla ilgilendiren bir konu da değil.

▼Ama performansınızı etkiler mi?

▲Yeni hoca demek, yeni düzen demek. Antrenmanlar farklı olur, oyun tarzları farklı olur. Futbolcularla antrenörlerin bir kaynaşma dönemleri oluyor doğal olarak. Bu da zaman alıyor, bazı örneklerde kısa bazılarında ise uzun oluyor. Ama ben yönetimimizin Tigana'yı geçici olarak göreve getirdiğini düşün-

muyorum. Tabii ki onların uzun süreli bir planlamaları var. Doğal olarak da herkesin destek vermesi gerekiyor.

▼Senin performansınla ilgili, sertliğinle ilgili hep eleştiriler vardır. Oyun içinde hoş görülebilecek sertliğin dışında çıktığından söz ediyor. Sen aynı görüntüleri seyrettiğinde ne düşünüyorsun?

▲Zaman zaman sert görünen hareketler olabilir. Oyun tarzım belki serttir. Ama hiçbir zaman karşımdaki oyuncuyu sakatlamaya yönelik kasti bir tavırm yoktur. Son on yıla baktığımız zaman benim gördüğüm kırmızı kart sayısı hatırladığım kadarıyla 2 tane. Yılda da en fazla bir kez sarı kart dolayısıyla cezalıyım. Bir sezon içerisinde iki kez sarı kart cezası olduğumu ben hatırlamam. Bu eleştirileri yaparken biraz da istatistiklere bakmak lazım. Önemli olan o dengeyi koruyabilmek, sarı kart gördükten sonraki hareketlerine dikkat edebilmek. Yoksa hiçbir zaman itirazdan sarı kart, kırmızı kart görmemişimdir. Ya da formayı çıkarttığım için hiçbir zaman sarı kart görmemişimdir. Bunların çok uzatılabileceğini düşünüyorum. Ya pozisyon gereği taktik faul yaptığım için adamı tutmuşumdur, çekmişimdir ya da belirli bölgelerde sert girmiş de olabilirim. Ama hiçbir zaman rakibimi sakatlamak amacıyla olmamışım. Defans oyuncusu olarak öyle çok fazla kart gören bir oyuncu değilim.

▼Önümüzdeki dönemde futbolcu olarak projelerin neler?

▲Yaşım şu an otuz. Ben geldiğimde şunu söyledim, "Yedi sene Fenerbahçe'de oynadım, bir yedi sene de burada oynamak istiyordum" dedim. Bazı insanlar "Yedi sene olabilir mi" diye güldüler belki bu lafıma. Yedi olmaz da, dört olur beş olur onu bilemeyiz. Ama uzun yıllar Beşiktaş'ta forma giymek istiyordum.

▼Futbolculuk bittikten sonra ne olacak?

▲Futbolculuk hayatım bittikten sonra antrenör olmayı kesinlikle düşünmüyorum. Çok zor bir meslek olduğunu düşünüyorum. Zaten futbolculuk dönemimizde ailemizden çok uzak kalıyoruz. Kamplar, antrenmanlar. Özel hayatına çok fazla dikkat ediyorsun fiziksel bir iş yapıyorsun. Her zaman her yere gidemeyebiliyorsun. Doğal olarak antrenör olduktan sonra bu çalışma süresi daha da artacak diye düşünüyorum. Çünkü şimdi sadece kendinden sorumluysan o zaman ekipteki herkesten sorumlu olacaksın. Bir de Türkiye'de antrenörlük yapmak da gerçekten çok zor. Avrupa'daki gibi olmadığını düşünüyorum. Burada başkanlık sistemi daha ön planda olduğu için herkesle çalışmam diye düşünüyorum açıkçası. Ama futbolun içinde olabiliyim de olmayabilirim de öyle kesin bir düşüncem şu an yok.

▼Futbolcu için başka bir kulvar var mı peki?

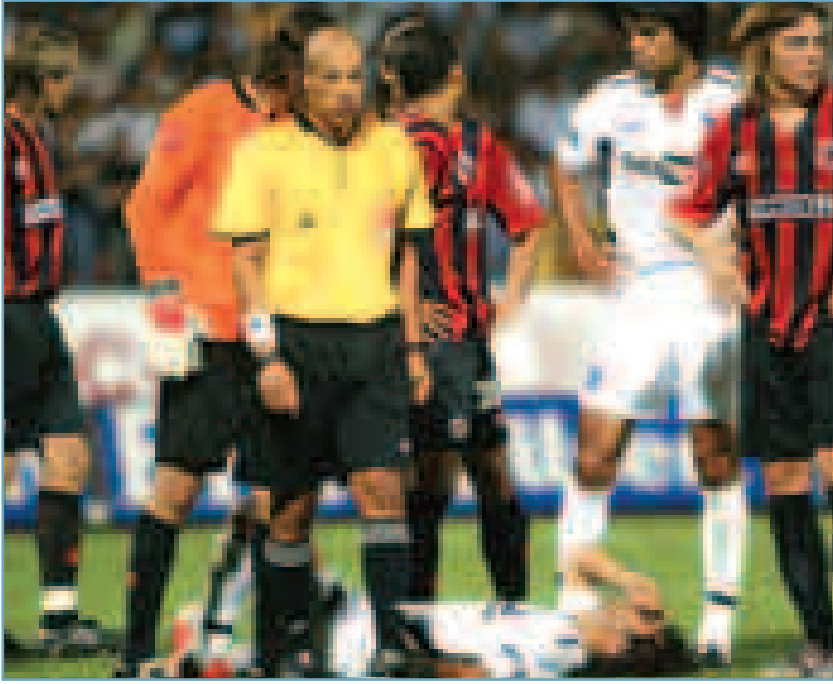
▲Belki menajerlik olabilir. Almanya-Türkiye bağlantılı, Almanya'daki gurbetçi oyuncuların buraya getirilmesi gibi. Ama dediğim gibi çok net planlarım yok.

▼Son soru olarak şunu soracağım, Dünya Kupası'nda kimi tutacaksın? İzlemeye gidecek misin?

▲Tabii ki Almanya'yı tutacağım. 2 yaşında Almanya'ya gittim. Eşim de Almanya'da doğup büyüdü. Her ikimizin aileleri de oradalar. Ama artık tatile bile oraya gitmiyoruz. Örneğin ilk seneler kışın, Noel'de kesinlikle Almanya'ya giderdik. Şimdi yurt dışında başka ülkelere gidiyoruz, İtalya, Birleşik Arap Emirlikleri. Ama Almanya'ya gitmek içimizden gelmiyor. ■

Aşırı yüklenme sakatlık getiriyor

Futbol ve sağlık

Günümüz futbolu çok yönlü bir ekip çalışmasını gerektirmektedir. Başarıya giden yolda takım ve oyuncuya verilen destek hizmetlerinin kalitesi de büyük önem taşımaktadır. Sağlık hizmetleri bu anlamda futbolun en önemli ve öncelikli gereklerinden biridir. Çünkü futbolda sunulan sağlık hizmetlerinin düzeyi ve kalitesi, sonucu etkileyen faktörler arasındadır. Bu nedenle ülke futbolunun düzeyindeki göstergelerden birisini de sakatlıklarla ilgili verilerdir. Profesyonel futboldaki rekabet, çoğu zaman

sertliği de beraberinde getirmektedir. Kendi liglerinde ve uluslararası şampiyonalarda mücadele eden takımların bir çoğu, artan maç trafiği ve kazanma hırsları ile birlikte sakatlık risklerini daha yoğun yaşamaktadırlar. Artan maç trafiği ile beraber ikili mücadelelerin yoğunlaşması, doğal olarak sakatlıkları artıran faktörlerin başında gelmektedir. Bu yoğun maç programının altında, oyuncuların sakatlık yaşamaması büyük önem taşımaktadır. Çünkü günümüzdeki futbol sakatlıklarında aşırı yüklenmelerin oranı giderek artmakta ve futbolcuların performansını en olumsuz etkileyen etken sakatlık olmaktadır. Artan sakatlık risklerine önlenmesine yönelik koruyucu önlemlerin alınmasından önce, federas-

Sezonun ilk yarısında Turkcell Süper Ligi ile Lig A'da oynanan 621 futbolcu, toplam 246 sakatlık yaşandı. Bu sakatlıkların % 36.25' i maçta, % 63.75' i antrenmanlarda oluştu. Temasa bağlı sakatlıklar %12 olurken, temasa bağlı olmadan gelişen sakatlıkların oranı % 88 olarak saptandı. Aşırı yüklenmeye bağlı sakatlıklar % 18'le ilk sırada yer aldı.

yonlar kendi futboluna ait gerçekçi değerlere ve verilerine sahip olmaları gerekmektedir. Bu amaca yönelik olarak UEFA bünyesinde altındaki federasyonlarına 19.05.2005 tarihinde 35 no'lu bir yazı ile profesyonel futbolda sakatlıklar konusunda araştırma yaparak, koruyucu önlemler almaları yönünde önerilerde bulunmuştur. Araştırma projeleriyle vurgulanan, profesyonel futboldaki sakatlıkları azaltmak ve önleyici adımları atmak için stratejik planlamaların geliştirmesidir. Bu çerçevede FIFA ve özellikle UEFA bir dizi çalışma yapmaktadır. Bu iki uluslararası futbol kuruluşu, gerçekleştirdikleri büyük şampiyonaların sağlık yönünü sürekli olarak izlemektedirler. Örneğin UEFA kendi bünyesinde gerçekleştirdiği tüm şampiyonaları sağlık yönünden irdeleyerek gerekli koruyucu önlemler konusunda önerilerde bulunmaktadır. Ve daha önemlisi futbolun temel elemanı olan futbolcuların sağlıklarını korumak, performanslarını en üst düzeyde tutmak için şampiyona takvimlerini, verilen araları bu bilgilere göre organize etmektedirler.

Türkiye Futbol Federasyonu Sağlık Kurulu son iki sezondur, Turkcell Süper Lig ve Lig A grubunda UEFA normlarına uygun biçimde sağlık verilerini toplayıp, oluşan sakatlıkların özelliklerini tespit etmeye devam etmektedir. Geçen sezondan başlayarak ülkemizde Turkcell Süper Ligi düzeyinde ikinci

kez gerçekleştirilen bu çalışma ile üst düzey futbolcuların aldıkları riskler ve oranları daha net bir şekilde ortaya konulmuştur. Çalışmamıza başlamadan önce 2004-05 sezonunda olduğu gibi, yine sezon başında Türkiye Süper Ligi, Lig A ve Lig B görev alan takım doktorlarıyla bir toplantı yapıp, bu sezonda genişleterek sürdürdüğümüz bu çalışmamızın esasları ve geçen sezonda elde ettiğimiz sonuçların analizi konusunda bilgi verilmiştir. Bu çalışma içerisinde takım doktorları her antrenman veya maçta hangi futbolcuların katıldıklarını, katılım sürelerini ve bu süreçte gelişen sakatlıkları tarafımıza bildirmişlerdir. Bilgiler yalnızca çalışma grubumuz tarafından değerlendirilmiştir ve gizlilik esas alınarak futbolcuların şahıslarıyla ilgili hiç bir bilgi aksettirilmiştir. Bununla birlikte çalışma süresi içerisinde futbolcular profesyonelce yaklaşımda bulunmuşlardır. Ve birincil amacın futbolda performans arttırmak ve onlara yönelik yaralanma risklerini en aza indirmek olduğunun bilinciyle hareket etmişlerdir.

2005-2006 sezonunu başlangıcından I. yarının sonuna kadar yapılan çalışmalara Turkcell Süper Liginden 315, Lig A grubundan 306 olmak üzere toplam 621 futbolcu dahil edilmiştir. Çalışmaya katılan futbolcuların yaş ortalamaları ile fiziksel bulguları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

2005/2006 SEZONU GENEL

Yaş Ortalaması: 24,52

En küçük : 18

En büyük : 33

Boy Ortalaması: 179,22 cm

En küçük : 160 cm

En büyük : 194 cm

Kilo Ortalaması: 74,16 kg.

En küçük : 58 kg.

En büyük : 95 kg.

Dominant Ayak :

SAĞ : % 75

SOL : % 23,44

SAĞ - SOL : % 1,56

2005/2006 1. LİG

Yaş Ortalaması: 24,21

En küçük : 18

En büyük : 31

Boy Ortalaması: 179,32 cm

En küçük : 167 cm

En büyük : 189 cm

Kilo Ortalaması: 74,70 kg.

En küçük : 63 kg.

En büyük : 86 kg.

Dominant Ayak:

SAĞ : % 78,85

SOL : % 17,31

SAĞ - SOL : % 3,85

2005/2006 2. LİG

Yaş Ortalaması: 24,83

En küçük : 18

En büyük : 33

Boy Ortalaması: 179,13 cm

En küçük : 160 cm

En büyük : 194 cm

Kilo Ortalaması: 73,61 kg.

En küçük : 58 kg.

En büyük : 95 kg.

Dominant Ayak:

SAĞ : % 72,37

SOL : % 27,63

SAĞ - SOL :

2004/2005 SEZONU GENEL

Yaş Ortalaması: 25,95

En küçük : 18

En büyük : 37

Boy Ortalaması: 179,82 cm

En küçük : 164 cm

En büyük : 196 cm

Kilo Ortalaması: 76,07kg.

En küçük : 62,2 kg.

En büyük : 98 kg.

Dominant Ayak:

SAĞ : % 80,58

SOL : % 19,42

SAĞ - SOL :

Çalışma 4221 saat maç, 35643 saat antrenman olmak üzere toplam 39864 saat üzerinden sürdürülmüştür. Bu dönem içerisinde 246 adet sakatlık takım doktorları tarafından tespit edilerek ve ilgili kayıt formu doldurularak tarafımıza bildirilmiştir. Toplam 246 sakatlığın 141 i Turkcell Süper Lig, 105 i ise Lig A grubunda gerçekleşmiştir. Toplam olarak bu sakatlıkların % 36,25 i maçta, % 63,75 i ise antrenmanda yaşanmıştır. Liglere göre dağılımı Turkcell Süper Liginde %31,91 maç sırasında, % 68,09'u antremandadır. Lig A grubunda ise sakatlıkların %45,71 maçta, %54,29 yine antremandadır. Geçen sezon yapılan çalışmalarda ise bu oranlar; maçlarda % 43,68, % 56,32 antremandaki sakatlanmalar olarak gerçekleşmişti. Futbolumuzdaki antrenmanlardaki sakatlanma ya yönelik olumsuzluk bu sonuçlarla da çok açık olarak görülmektedir. Sakatlanmalar uluslararası tanımlarda 1000 saat üzerinden hesaplandığı için bu oran, maç için bu sezon birinci yarısında 19,2/1000 saat, antrenman için 21,2/1000 saattir. Aynı oranlar geçen sezonda 17,3/1000 saat. maç, 22,4/1000 saat. antrenman olarak tesbit edilmişti. Bu oranlara göre antrenmandaki yaralanmalarında hafif azalma, maç yaralanmalarında ise hafif artma görülmüştür. Bu sonuçlar antrenmanda sakatlanma riskinin maça göre fazla olması olarak devam ettiğini gösterse de liglerimizin ilk yarısının geçen sezona göre daha mücadeleli geçtiği konusunda ipuçları vermektedir. Çünkü sakatlanmaların oluşumuna baktığımızda ise % 12 sakatlığın kontak olarak ifade ettiğimiz birebir mücadele ile geliştiği izlenmekte, % 88' lik oranın nonkontak yani temas olmaksızın gelişen sakatlıklar olduğu görülmektedir. Geçen sezon yapılan çalışmalarda bu oranlar % 8,75 kontak (temas bağlı), % 91,25 nonkontak (temas olmaksızın) olarak gerçekleşmişti. Bu oranlar, aşırı yüklenmelerin ülkemizdeki sakatlık oranını yükselten önemli bir faktör olarak varlığını sürdürmektedir. Temastan bağımsız olan sakatlıkların yüksek oranı, futbolcuların fiziklerine aşırı yüklenildiğinin veya sakatlıklardan sonra tam sağlıklarına dönemeden tekrar yüklenmelerin başladığının göstergesidir. Ülkemizdeki bu olumsuzluğun en objektif göstergelerinden biri de toplam sakatlıktan oranının % 11,27 sinin aynı sakatlığın tekrarlanması olduğunun gözlenmesidir. Futbol dilindeki müzmin sakatlık olarak ifade edilen tekrarlayıcı sakatlıklar tam iyileşme olmadan başlayan yüklenmelerden kaynaklanmaktadır.

	2005/2006 SEZON İLK YARI (GENEL) %12	2005/2006 1. LİG %12,5	2005/2006 2. LİG %11,63	2004/2005 SEZONU (GENEL) %8,75
KONTAK (Temasa Bağlı)				
NONKONTAK (Temas Olmaksızın)	%88	%87,5	%88,37	%91,25

Çalışmamızda elde edilen en önemli verilerden bir diğeri de sakatlık şiddetleri ve buna bağlı futbolcunun ne kadar süreyle futboldan uzak kaldığı ile ilgili bölüm oldu. Takım doktorunun gözetiminde futbolcunun ne kadar süre ile antrenman ve maçlardan uzak kaldığı tarafımıza bildirildi. Doktorunun sağlam ve futbola tam katılımının mümkün olduğunu bildirmesine kadar geçen zaman diliminde, futbolcu iyileşmemiş kabul edildi. Buna göre %74,39 sakat-

lanma hafif şiddetteydi ve futbolcu sakatlıktan bir haftadan kısa bir sürede maça ve antrenmanlara katılmıştı. %19,51 sakatlık ise orta şiddette ve maça ve antrenmanlara bir haftadan uzun bir aydan kısa bir süre katılamamışlardı. %6,10 sakatlık ise ağır şiddette ve sahalarmızda görmek istemediğimiz türden sakatlıklardı, çünkü bu futbolcularımız maç ve antrenmanlara bir aydan uzun bir süre katılma olanağı bulamamışlardır.

SAKATLIK	2005/2006 İLK YARI (GENEL) %74,39	2005/2006 1. LİG %76,6	2005/2006 2. LİG %71,43	2004/2005 SEZON GENEL %50,96
HAFİF				
ORTA	%19,51	%23,4	%14,29	%40,92
AĞIR	%6,10		%14,29	%8,12

Sakatlanma bölgeleri ve içerikleri incelendiğinde, ülkemizde adale ve kas sakatlıklarının ilk sırayı aldığı görülmektedir. Sakatlanma türü ile

ilgili yapılan çalışmamızdan ortaya çıkan sonuçları aşağıdaki tablodan daha net inceleyebiliriz.

2005-2006 SEZONU SAKATLANMA TÜRÜ YÜZDELERİ				
	2005-2006 (%) TÜRKİYE GENEL	2005-2006 1. LİG(%)	2005-2006 2. LİG(%)	2004-2005(%) TÜRKİYE GENEL
İNCİNME	21,69	25,00	17,14	24,42
AŞIRI YÜKLENME	18,07	18,75	17,14	15,24
CİDDİ EZİLME	13,25	12,50	14,29	7,25
KAS				
YARALANMASI	42,17	39,58	48,71	37,61
KIRIK	1,20	-	2,86	4,03
ÇIKIK	-	-	-	0,48
DİĞER	3,61	4,17	2,86	10,97

Futbolcunun performansındaki uzun süreli kesintiler, hem futbolcuya hem de kulüp yönünden maddi kayıpları getirmektedir. Kulüplerimize en fazla performans ve maddi kayıp sağlayan sakatlıkların % 30,86 ' sının uyluk ve kasıta yoğunlaştığını, bunu

da eklem sakatlıklarının izlediği görülmektedir. Bu geçen sezon sonuçları ile paralellik göstermektedir. Çalışmamızda yer alan sakatlanma yerlerinin yüzdeleri aşağıdaki tablodan daha net bir şekilde de incelenebilir.

2005-2006 SEZONU SAKATLANMA TÜRÜ YÜZDELERİ				
	2005-2006 (%) TÜRKİYE GENEL	2005-2006 1. LİG(%)	2005-2006 2. LİG(%)	2004-2005(%) TÜRKİYE GENEL
AYAK	7,41	6,25	9,09	3,34
AYAK BİLEĞİ	14,81	16,67	12,12	20,18
BALDIR	11,11	14,58	6,06	5,80
DİZ	13,58	16,67	9,09	13,01
UYLUK	19,75	16,67	24,24	30,85
KASIK	11,11	10,42	12,12	12,38
SIRT	-	-	-	3,84
Baş-Boyun-Yüz	1,23	2,08	-	1,44
DİĞER	20,99	16,67	27,27	9,15

Tüm bu veriler, kaçınılmaz olarak sakatlıkların futbolun en temel unsurlarından biri olduğuna işaret ediyor. Futbolcular profesyonel futbolda başarı açısından en önemli varlıklardır. Bu çerçevede futbolcuların sağlığı ile kulübün başarısı, birbirinden ayrılmaz bir bütün olarak görülmelidir. Futbol kulüplerinin sakatlıkların önlenmesine yönelik olarak, optimum antrenman programlarına, oyuncularının profesyonelleşmesine ve sakatlıkların önlenmesi konusundaki eğitime ve koruyucu programlara ilişkin politikalara önem vermeleri gerekmektedir. Sakatlık riski, oyuncuların optimum form ve kondisyona sahip olmasıyla birlikte, sezon dışında, öncesinde ve içindeki önleyici politikalarla asgari düzeye indirilebilir. Futbolumuzdaki sakatlıkların, özelliklerine bakarak alınacak çok ders vardır. Bu derslerin başında antrenman programlarının özellikleri ve belirli çalışma kültürünün ile spesifik dayanıklılık antrenmanları ve esneklik uygulamaları, ısınma ve soğuma çalışmalarının doğru tasarlanması vardır. Çünkü sakatlıklar yalnızca oyuncuların hatasından kaynaklanmamaktadır. Yapılması gereken, potansiyel sakatlık risklerinin ve nedenlerinin belirlenmesi suretiyle sakatlıkların önlenmesidir. Turkcell Süper Ligi ve genişletilerek Lig A grubunda sürdürülen bu çalışma ile elde edilen sonuçlar kas yaralanmalarını öncelikli olarak işaret etmiştir. Bu konuda alınacak koruyucu önlemler ile sakatlıkların önemli ölçüde azalabileceği de bilimsel olarak kanıtlanmıştır. Kas yaralanmalarının amaca uygun antrenman programı ve rehabilitasyonla en aza indirgenmediği bilinen bir gerçektir. Futbolcuların, fiziksel durumlarını optimize etmek konusunda hazırlanacak antrenman gereksinimleri bu sakatlıkları konusunda koruyucu olacaktır. Teknik heyetlerin sürekliliği ve düzenli çalışma programını sürdürebilmeleri bu konudaki en önemli etkidir. Çünkü kas yaralanmalarının en fazla yaşandığı kulüpler, teknik ekiplerin bir sezon içerisinde birden fazla değiştiğinde gözlemlenmiştir.■

Futbola ses verenler

İyi spiker tarafsız olandır

Yayın bıçak sırtında yapılır. Zor bir iştir spikerlik. Kulağınız ağzınızdan çıkanı duyacak. Bu ülkenin değerlerini, ülkenin kutsal sınırlarını zorlamayacaksınız. Spiker yorum yapmaz diye bir şey yok. Spikeri ayırt eden yaptığı yorumun güzelliğidir. Türkçe'yi düzgün kullanmasıdır. O zaman seyircinin gözünde kişilik kazanırsınız.

▼Sizin spikerlik maceranız nasıl başladı?

▲Ben Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi'ni bitirdim. Rahattım. Param vardı, derslerde rahattım, fazla da çalışmıyordum. Üniversite bana sadece yöntemi öğretti. Okulun 3. sınıfında bir gün oturdum. Şimdi radyoda spikerlik yapan Zafer Ak-yol tuttu kolumdan yukarı çıkardı. Ben neden diye sorunca, "Gel oğlum, erkek sesi ne ihtiyacımız var senin ses rengin bir enteresan" dedi. Yukarıya çıktık, rahmetli Ersin İmer, Sezer Akarcalı ve Banu Zorlutuna vardı. Erkek sesi arıyorlar, kimse yok. Beni mikrofonun başına geçirdiler. Mikrofona geçtim bir daha bırakmadılar. Artikülasyon, diksiyon dersleri aldım. Ben ve iki bayan arkadaşımız 6 ay sonra direkt olarak TRT'ye alınıyorduk. Şeklen bir sınav yapacaklardı ama o zamanlar serseri ruhlu olduğum için o sınava girmedim. Daha sonra Çankaya Belediyesi'nde Doğan Taşdelen'in yanında çalıştım. Başka yan işlerde

de çalışıyordum. 100. Yıl Kültür Sitesi'nin içinde bulunan merkezde dersler veriyordum. Orada 6 ciltlik bir spor ansiklopedisi buldum. Boş zamanlarda bunu okudum ve herkese tavsiye ederim. Birisi iyi bir spiker olmak istiyorsa öncelikle altyapısı sağlam olmalı bence. Öngörülü olmak ve olaylara değişik açıdan bakabilmek için dil, bilgisayar kullanımı, çevreyle iletişim hatta siyaset ve ekonomi konularında bilgili olması gerekir. Bazı spikerler sadece prompter'da yazılı olanı okur. Altyapısı iyi olanlar, çalışanlar ise rahattır. Bir maç 30-35 saatlik ciddi bir ön çalışmayı gerektirir. Bunun yanı sıra doğru kelimeleri seçmek ve bunu yaparken tekdüzelğe düşmemek de oldukça önemlidir.

▼Bazı spikerler özellikle milli maçlarda taraf oldukları için eleştiriliyorlar. Spikerlerin hangi noktaya kadar profesyonel olup, hangi nokta taraf olmaları gerektiğini milli maçlar ve kulüp maçları ayırımı yaparak söyleyebilir misiniz?

▲Spikerler de insan tabii ki etki altında kalabilirler. Ama yıllar geçtikçe sapla sapan birbirine karıştırmamayı öğreniyorsunuz. Bu tecrübe ve bilgiyle de orantılı. Ben spiker kabinine girdiğimde duygularımı bırakırım. Ama takım tutuyorum; Beşiktaşlıyım. Ancak spiker kabininde, Beşiktaşlı olmam hiçbir şey ifade etmez. Futbol zaten bir sevdadır ve bir tutku. İnsan yaşamını zenginleştiren en önemli unsurlardan birisi. Siz öbür spor dalları futbolla aynı kefeyle koyanlara aldırma. O yüzden bu sihirli topun peşinde 22 kişi değil milyonlar koşuyor. Spiker bence iki eşdeğer takımın maçında duygularını bir kenara bırakır.

Ulusal takımımızın maçında biraz daha kendi milli takımımızı tutmamız doğaldır. Fakat rakip takım bizden daha iyi oynadığında, organize olup güzel bir gol attığında bunu da söylemeliyiz. Bir spiker bizim milli takımımız önemli, iyi oynamasını isteriz ama rakip takım futbolun bütün gereklerini sahaya yansıttı ve bizim takımımızdan şu ana kadar daha iyi oynadı diyebiliriz. Zaten iyi spiker tarafsız olan spikerdir. Ama bunun değerlendirmesini seyirci yapar.

▼Peki özel televizyon spikerleri ve TRT spikerlerini karşılaştırdığımızda TRT spikerlerinde bir hayal kırıklığı olduğunu hissediyorum ve bunun sebebi de özel televizyonlar çıktıktan sonra geride planda bırakılmaları mı acaba?

▲Ben bu hissi hiç yaşamadım. Mesleğe başladıktan 3 yıl sonra bazı şeyleri yaşamak ve saha özgür ve özgün bazı şeyleri söylemek için özel kanala gittim. 6,5 yıl ATV'de bir yıl Cine 5'te çalıştım. Sonra geri döndüm. Evet, editör-spikerlik insan çok şey katıyor ve mesleğe yeni başlayan genç arkadaşlara söylüyorum. Kimse olmadan oldum demesin. Olduğunu başkaları söylemeli insana, alçakgönüllü olmak lazım. Ben TRT spikerlerinin geri planda kaldığını inanmıyorum. Çok seslilik güzel bir olay. Eğer kendinizi geliştirdiyse, vizyonunuz varsa TRT içinde de bir şeyler üretirsiniz.

▼Ama TRT spikerleri özellikle büyük turnuvaları hep TRT yayınladığı için çok eleştiriliyor mu?

▲Büyük bir grupta çalışan gazeteci kendi adamını eleştiriyor. TRT spikerleri pahalı

ve TRT spikerini transfer etmek kolay bir iş değil. TRT nosyonu almayan spikerleri izlediğiniz zaman, kendisini yetiştirenleri ayırıyorum onlar lütfen alınmasın, TRT spikerlerinin kıymetini anlıyorsunuz. Fakat kurslar yaygınlaştı ve artık özel kanallarla TRT arasındaki fark da hızla kapanıyor. Özel kanalda kendisini yetiştiren spikerin TRT'den bir farkı yok.

▼Türkiye'de maç anlatma ekolü sizce asıl olmalı?

▲Bizim hep söylediğimiz bir şey var. Televizyon kulağa, radyo göze hitap eder. Radyoda maçı dinleyen insan gözünü kapattığında topun nerede olduğunu zihninde canlandırarak. Radyoda sadece tempo yapıyorum diyerek cümlelerin başını gözünü yararak maç anlatmak doğru değil. Radyoda tempo önemlidir elbette ama öncelikle maçın oynandığı alanı söylemeniz gerekir. Televizyon ise radyoya göre daha zor çünkü insanlar sizin gördüğünüzü görüyor. Bir kere hazırlık çok önemlidir. Futbolcular hakkında bilgi sahibi olmalısınız. Maçları da kategorilere ayırabilirsiniz. 17 yaşaltı takımı oynarken maç anlatıyorsanız seyirciye onları daha iyi tanıtmamız gerekir. Ama Zidane'dan bahsederken aldığınız ilginç notların bazılarını söylersiniz. Zaten önünüze sayfalar hazırlarsınız. Onların üçünü beşini kullanırsınız. Seyircinin nerede neyi beklediğini bilmek durumundasınız bu da tecrübeyle ilgili bir şey. Akıllı bir insan teknolojinin ve bilimin nimetlerinden faydalanır. İyi bir spiker de tüm ekollerden faydalanır ve kendi ekolünü yaratır. İyi bir spiker olmanın bir gereksinimi de yetenekli olmaktan geçer. Bir spiker ayrıca maça da gitmiş olmalıdır. İyi bir futbol seyircisi değilseniz, sahayı ilk gördüğünüz an o heyecanı hissetmezseniz, ne kadar yetenekli olursanız olun, iyi spiker olamazsınız.

▼Spikerlik tımkalarnızla çıktığınız bir duvar ve bir anda düşebileceğiniz bir yer aynı zamanda değil mi?

▲Yayın bıçak sırtında yapılır. Zor bir iştir spikerlik. Kulağınız ağzınızdan çıkanı duyacak. Bu ülkenin değerlerini, ülkenin kutsal sınırlarını zorlamayacaksınız. Spiker yorum yapmaz diye bir şey yok. Spikeri ayırt eden yaptığı yorumun güzelliğidir. Türkçe'yi düzgün kullanmasıdır. O zaman seyircinin gözünde kişilik kazanırsınız.

▼Peki unutmadığınız maçlar var mı?

▲1 Nisan 1997 Türkiye-Hollanda maçını hiç unutamam. 1-0 kazandı Hakan Şükür'ün golüyle. 1 ay umutlarımız en üst düzeydeydi. Sonra Belçika'ya burada 3-1 yenildik. Bir de çok ilginç bir maç var. Onu zaten TRT benim radyo anlatımını televizyon görüntüsünün üzerine döşeyip yayınladılar. Aston Villa-Trabzonspor maçı. 60. dakikada Oğün kımızı kart gördü. Maç uzatmaya gidecek. 10 kişiyiz. Uzatmaya giderse kaybedeceğimizi düşünüyordum. Son dakikada bir akın oldu Orhan vurdu, top savunmaya çarpıp kornere gitti. Abdullah yavaş yavaş kornere kullanmaya geliyor. Dedim ki "Bir gol gelir mi dersiniz sevgili dinleyiciler? Bir gol. Bir şans anı, bir kafa vuruşu. Bir gol diliyoruz." Abdullah ortaladı. Kaçareva indirdi. Orhan vurdu ve gol oldu. Bir de İstanbul'da Beşiktaş'ın Paris St. Germain'i yendiği maç. Ondan sonra Galatasaray'ın UEFA Kupası'nı kazanacağını ben Milan maçından sonra biliyordum ve bu Takvim gazetesindeki yazılarımla mevcut. Çünkü inanılmaz bir futbol oynuyordu Galatasaray. Fakat üstünlük final maçını Kopenhag'da olma- ma rağmen akreditasyonum yapılmamıştı.

Frank Rudolph

Türkiye'nin tam üyelik sürecini destekliyoruz

Futbol Gelişim Departmanı, UEFA içerisindeki önemli yapılandırmalardan biri. Bu departmanın Eğitim Sorumlusu Frank Rudolph. Antrenör eğitimi konvansiyonuna yükümlülüklerini yerine getiren 42 ülkenin tam üye olduğunu belirtiyor ve “Çok kısa zamanda sizin de bu üyeler arasında yer alacağınıza inanıyorum. Çünkü Türkiye'nin son zamanlarda çok büyük gelişmeler kaydettiğini herkes görüyor” diyor.

▼UEFA Futbol Gelişim Departmanı ne iş yapar? Neden böyle bir departman var? Ne gibi misyonlarınız oldu ve neleri hedefliyorsunuz?

▲UEFA Futbol Gelişim Departmanı UEFA içindeki en önemli yapılandırmalardan biri. Son derece yaygın ve geniş bir örgütlenmemiz var ve bunu mümkün olduğunca genişletmek ve daha iyi işler hale getirmek istiyoruz. Departmanımız temel olarak iki ana bölüme ayrılmış durumda. Bunlardan bir tanesi tamamen gelişmekte olan oyunculara adanmıştır. Bu yapılandırmanın altındaki birimler oyuncuların gelişimini sağlayan turnuvalarla ilgilidir. İşte 19 ve 17 Yaşaltı turnuvaları departmanımızın bu kolunun sorumluluğu altındadır. Sadece turnuvalardan ibaret değildir misyon. Ayrıca bir sürü çalışma da yapar. Mesela Gençler Futbol Seminerleri düzenler. Bu seminerler kapsamında çok önemli çalışmalar yapılmaktadır. Her sene yapılan seminerlerde genç milli takım hocalarıyla futbol dünyasının en önde yer alan antrenörleri bir araya gelirler ve bilgi ve fikir alışverişinde bulunurlar. Bu sayede en üst düzeyde antrenörlerin, yani top class teknik adamların beklentisi-

le, genç milli takımları yöneten ve oradan oyuncu çıkarmaya çalışan antrenörlerin talepleri ve beklentileri aynı masada tartışılmış olur. Ki bu da az şey değildir.

▼Bunun dışında neler var? ▲İşte bu sene Türkiye'de düzenlenen ve son derece başarılı geçen Meridyen Kupası projesi bu departman tarafından kotalanmıştır. Meridyen Kupası projesi Avrupa ve Afrika futbolu arasında ortak bir paylaşım projesi ve daha önceki yıllarda golfteki Ryder Kupası benzeri bir turnuva sistemi ile oynanmaktadır. Bu bağlamda Afrika'nın en iyi genç takımları ile Avrupa'nın en iyi genç takımları karşı karşıya geliyor. Bizim bu format hakkında bazı çekincelerimiz oldu bu sene. Bu yüzden önümüzdeki yıllarda Meridyen Kupası'nın formatında bir değişikliğe gitmeye karar verdik ve kıtanın en iyi genç oyuncularının iki karma olarak birbirleriyle iki maç yapacakları bir statü belirledik. Tüm bunlar daha iyi bir futbol oyunu sağlamaya yönelik çabalar. Yakın bir zamanda yine çok önemli bir organizasyonla bu Meridyen Kupası'nı birleştireceğiz. UEFA'ya bağlı 52 ülkenin genç milli takım çalıştırıcılarını bir araya getirmeyi düşünüyoruz. Maçlardan ön-

▲Eğitim gerçekten çok önemli. Ama bu eğitim hiçbir zaman dünyanın sırrını vermez size. Biz çıkıp antrenörlere çıkan takımınızı bu şekilde oynatın diyemeyiz. Hiçbir ekolü diğerine üstün tutamayız. Ya da bir rol modeli etrafında tek bir doğruyu her şeyin üstüne koyamayız. Bunu yapmak istemeyiz de zaten. Şunu unutmayın, bizim yapabileceğimiz şey ve bunun sınırları bellidir. Asıl amacımız temel eğitim düzeyinin yukarıya çekilmesidir. Tüm antrenörlerin hiç değilse belirli bir bilgi düzeyinin altında kalmamasına çalışıyoruz. Bu da az buz bir hedef değil, çünkü bu konuda belirli bir standart yakalamak hiç de kolay olmuyor. Bu yüzden büyük organizasyonlarla böyle bir eğitimi yaygınlaştırmaya çalışıyoruz.

▼Nasıl tepkiler alıyorsunuz? Yeni ve genç antrenörler böyle organizasyonlara ve çabalara çok olumlu bakıyorlardır. Ama futbolda artık belirli bir yere gelmiş teknik adamları böyle projelere nasıl motive oluyolar?

▲Bugüne kadar hiç böyle bir zorluk yaşamadık. Çünkü yapılan ve planlanan projeleri onlar da destekliyor ve sürekli yararlandıklarını söylüyorlar. Evet yeni başlayan antrenörler, genç takımlar antrenörleri bu tip fırsatları çok değerli buluyorlar. Ama ortaya konan hedefler her iki kesimin de yararlanmasını sağlayacaklar çalışmalar yaratıyor.

▼Bunun dışında neler var? Futbol Gelişim Departmanı hangi konuları gündemine taşıyor ve taşımaya devam edecek?

▲Şunun altını net bir şekilde çizmek iste-

rim. Biz UEFA Futbol Gelişim Departmanı olarak diğer bölümlerin de katkısıyla Avrupa futbolunun gelişimi için çalışıyoruz. Aramızda onlarca gönüllü de var, yarı profesyoneller de var, hayatının önemli bir bölümünü bu işe vakfedenler de var. Tüm bunlar bu işin çok büyük bir çaba gerektirdiğini gösteriyor. Biz her geçen gün daha fazla çabalıyoruz. Bu çalışmalarını düzenlenen turnuvalarla destekliyoruz. Yetmiyor, departman olarak ayrıca üye federasyonların faaliyetlere katılımını sağlamak için de çalışıyoruz. Futbol Gelişim Departmanı'nın başında Andy Roxburgh vardır. Departman hazırladığı DVD ve benzeri materyalleri üye federasyonlara sürekli olarak iletiyor. Ayrıca *UEFA Direct*le birlikte her ay hazırlanan *Technician* adlı dergi de eğitim amaçlı olarak Avrupa futbol ailesine dağıtılıyor. Bütün bunlar hep faaliyet alanının içinde.

▼Bahsi geçen konferansları nasıl örgütleyorsunuz. Gerçekten o konferanslarda verim sağlanabiliyor mu?

▲Açıkçası benim beklediğimden çok ötesinde bir işbirliği ve heves var. Mesela UEFA'ya bağlı federasyonların teknik direktörleri her iki senede bir düzenlenen konferanslara çağırılır. Neredeyse tamamı gelir ve her türlü bilgi ve deneyimlerini bizimle paylaşırlar. Çünkü onlar da zevk alıyorlar. Ayrıca her sezon başında Avrupa'nın önde gelen kulüp teknik direktörleri bir konferansta futbolda yaşanan gelişmeleri tartışır. Burardan çıkan raporlar herkese dağıtılır ve bir bilgi ağı kurulur. Bu bilgi ağı aynı zamanda internet üzerinden her an güncellenir ve teknik adamlara geri döner. Extranet üzerinden kurulan bu bilgi paylaşımını biz çok anlamlı buluyoruz. Çünkü böylece her gelişme, her yeni makale ve her yeni uygulama anında antrenörlerin ulaşabileceği bir yakınlığa geliyor. İşte tüm bunlar bir futbol ailesi hissi yaratıyor ve eğitimin amacını ger-

ce Meridyen Kupası'nın karmalarıyla birlikte bu isimler de çalışacaklar. Böylece önemli bir zenginlik yakalamayı düşünüyoruz ve genç oyuncularla antrenörleri ortak bir zemine çekmeyi umuyoruz. Bu organizasyonun ilki 2007'de Barcelona'da düzenlenecek. Bütün çalışmalarımız bu tarihe endeksli şimdi.

Departmanın diğer bölümüne gelince. Bu bölümler eğitimle ilgilenir ve ben bu departmanın başında bulunuyorum. Öncelikli konumuz antrenör eğitimidir. Biz bu konuda çok ciddi çalışmalar yapıyoruz ve bu politikayı devam da ettireceğiz. Nitekim halihazırda bu mesleğin en önemli kuruluşlarından birini kurduk: Avrupa Antrenör Eğitimi Konvansiyonu. UEFA'nın 52 üyesinden 51'i bu konvansiyonun bir parçası. 42'si tam üye oldu. Öyle bir eğitim programı uygulamaya koyduk ki, bu tam üyelerin tümünde antrenör eğitimine belirli bir standart getirdik. Bu sadece standart meselesi de değil. Eğitimi de gerçekçi bir şekilde, iletişim içinde yaşayan bir süreç haline getirmeye çalışıyoruz. Sürekli üst düzey antrenörlerle altyapı antrenörlerini çalışma grupları etrafında birleştirmeye ve ortak projelere imza atmaya zorluyoruz. Çünkü antrenörlük eğitiminin futbolda birçok şeyi belirleyen bir yanı olduğuna inanıyoruz.

▼Türkiye'nin projelerdeki yeri nedir? Siz tüm bu gelişmelerde Türkiye'nin ne şekilde yer alabileceğini düşünüyorsunuz?

▲Türkiye'nin tam üyelik görüşmeleri devam ediyor. Yanlış anlaşılmasın, futboldakinden bahsediyorum. UEFA'nın bir anlamda tam üyesi olma süreci bu. Siz de çok kısa zamanda bu 42 ülkeye katılacaksınız. Ben buna inanıyorum. Çünkü Türkiye'nin son zamanlarda bu konuda büyük gelişmeler kaydettiğini herkes görüyor. Özellikle teknik ve idari yöneticiler konuyla çok yakından ilgileniyor. UEFA'da Türkiye'nin çok yakında tam üyesi-

ği gerçekleşince her şey daha kolay olacak ve siz de büyük UEFA ailesinin bir parçası olacak ve çok daha çabuk futboldaki gelişmelere entegre olabileceksiniz. Buraya büyük yatırım yapıyorsunuz. Yeni departmanlar kuruluyor ve bunun çok vaatkar olduğunu düşünüyorum. Kesinlikle bu çabaların meyveleri toplanacaktır.

▼Futbol nasıl gelişir? Neye göre bunu organize ediyorsunuz? Futbol ekolleri de tartışma konusu oluyor mu? Böyle rol modelleri var mı?

2008 U17 Avrupa Şampiyonası Türkiye’de

Türkiye, UEFA U17 Avrupa Şampiyonası’na 2008 yılında evsahipliği yapacak. İsviçre’nin Nyon kentinde düzenlenen UEFA İcra Kurulu Toplantısı’nda alınan karara göre bu önemli organizasyon ülkemize verildi. Merkezi Antalya olmak üzere düzenlenecek şampiyonada 8 ülkenin Genç Milli Takımları mücadele edecek ve Türkiye bu şampiyonaya eleme oynamadan direkt olarak katılacak. İcra Kurulu toplantısından önce düzenlenen UEFA Başkanlar-Genel Sekreterler toplantısına Futbol Federasyonu Başkanı Haluk Ulusoy ve Genel Sekreter Lütfi Arıboğan da katıldı. Toplantıda ayrıca UEFA U19 Avrupa Şampiyonası’nın evsahipliği 2008 yılında Çek Cumhuriyeti, 2009 yılında Ukrayna’ya, 2009 UEFA U17 Avrupa Şampiyonası’nın evsahipliği ise Almanya’ya verildi.

Federasyon Haberleri

715 hakem eğitimden geçti

Merkez Hakem Kurulu tarafından ilk defa Türkiye Genelinde Klasman Hakemlerine yönelik 3’er günlük periyotlar ve 5 grup halinde tek merkezli Eğitim Semineri 18 Aralık-5 Ocak tarihleri arasında düzenlendi. Bu seminer tüm klasman hakemlerine eşit düzeyde Oyun Kuralları, Talimat ve İç Talimatlar ile ilgili eğitim verebilmek ve ilk yarı sezon değerlendirmesini birebir gerçekleştirmek amacıyla yapıldı. Seminerde ortalama 35’er kişilik gruplar halinde 4 ayrı salonda mü-

navelibeli şekilde 3’er gün süre ile gerçekleştirilen Hakem Eğitim Seminerine Türkiye Genelinde hakemliğini donduranlar hariç yaklaşık 715 klasman hakemi eğitim gördü. Seminerde ilk yarıda hakemlerin performans değerlendirmesi yapılırken, Hakemin Fizik ve kondisyonu, dikkat ve konsantrasyon, hakem-yardımcı hakem işbirliği, oyun kuralları yorumu, hakemlerin çağdaş futbola katkıları, ilişki yönetimi ve beden dili konularında dersler verildi.

Seminerde Ali Atıf Bir “İletişimin Büyüsü” başlıklı bir ders verirken, Acar Baltas hakemlere zihinsel antrenman konusunda bilgi verdi.

FIFA Hakemleri Kokart Taktı

Seminerde ayrıca 3 Ocak tarihinde FIFA Kokartı takmaya hak kazanan hakemlerin kokart takma töreni düzenlendi. Bu törene Türkiye Futbol Federasyonu eski Başkanı Dr. Levent Bıçakçı, Genel Sekreter Lütfi Arıboğan, eski Yönetim Kurulu Üyeleri Şekip Mosturoğlu, Mehmet Baykan ve Er-

dal Atalay, Antalya Valisi, Belediye Başkanı ile şehrin idari ve mülki erkânı katılarak, FIFA Hakemlerinin kokartlarını taktılar.

İl Eğitimcileri Toplandı

Merkez Hakem Kurulu, Bolu İzzet Baysal Üniversitesinde 1-12 Aralık 2005 tarihleri arasında 113 il eğitimcisini kapsayan “İl Eğitimcileri Semineri” gerçekleştirdi. Seminer sonunda başarılı il eğitimcilerine sertifikalarını verildi ve Türkiye’nin her bir iline en az bir il eğitimcisi atandı.

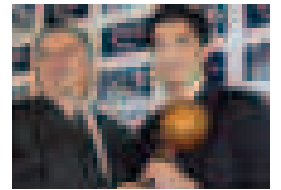
SARAN Group’la sözleşme imzalandı

Futbol Federasyonu ve SARAN Group 4 Ocak günü çok önemli bir yayın hakkı sözleşmesine imza attı. Lütfi Kırdar Kongre ve Sergi Sarayı’nda düzenlenen törenle Türkiye A Milli Takımı’nın UEFA EURO 2008 Avrupa Şampiyonası ve FIFA Dünya Kupası 2010 elemelerinde oynayacağı karşılaşmaların uluslararası dağıtım hakları 10 milyon 550 bin dolar karşılığında SARAN Group’a satıldı. Törende Futbol Federasyonu eski Başkanı Dr. Levent Bıçakçı ve SARAN Group Yönetim Kurulu Başkanı Sadettin Saran katıldı. Törende konuşan Bıçakçı bu imzayla birlikte 4 yıllık dönem için Milli Takım maçlarının yayın hakları satışının tamamlandığını ve bir önceki döneme göre önemli bir artış sağlanarak büyük bir gelir elde edildiğini vurgularken, Sadettin Saran futbola olan desteklerinin hep süreceğini ve kura çekimi yapılmadan tamamlanan bu satışın Türkiye Futbol Federasyonu’nun büyük bir başarısı olduğunu vurguladı.

Nuri Şahin Ödülünü aldı

Peru’da geçtiğimiz Eylül ayında düzenlenen FIFA Dünya Gençler Şampiyonası’nda gösterdiği başarılı performansla tüm otoritelerden tam not alan ve bronz top ödülüne layık görülen milli futbolcumuz Nuri Şahin’e ödülünü Efes Pilsen Cup’un açılış kokteylinde Futbol Federasyonu eski Başkanı Dr. Levent Bıçakçı verdi. Peru’daki Dünya Şampiyonası’nda gösterdiği performans sonrası A Milli Takımın Almanya maç kadrosuna çağırılan Nuri Şahin, Peru’dan erken ayrıldığı için FIFA’nın düzenlediği ödül seremonisine katılamamıştı

256 futbolcuya yakın takip

Türkiye Futbol Federasyonu tarafından organize edilen TFF Bölge Karmaları Umitler Futbol Turnuvası 3-6 Ocak 2006 tarihleri arasında Antalya'da yapıldı.

Turnuvaya Türkiye Futbol Federasyonu'nun Almanya dahil olmak üzere 14 bölge müdürlüğü ve temsilciliği katıldı. 1984 ve üstü doğumluların yer aldığı turnuvada 256 futbolcu mücadele etti. Milli Takımlar Sorumlusu Fatih Terim'in yanı sıra A Milli Takım teknik heyetinden Müfit Erkasap, Oğuz Çetin, Eşer Özalındere, Umit Milli Takım Teknik Direktörü Reha Kapsal ve antrenörü Tolunay Kafkas, A2 Milli Takım Teknik

Direktörü Ünal Karaman ve antrenörü Hayati Sodaş ile 14 bölgenin antrenörlerinin yer aldığı turnuva 3 Ocak 2006 tarihinde Antalya Titanic Resort Otel'de başladı. Türk futboluna yeni yıldızlar kazandırmayı hedefleyen milli takımlar heyeti bu turnuvada 256 futbolcuyu daha yakından izleme fırsatı yakaladı.

İlk günü antrenman yapıp son hazırlıklarını tamamlamakla geçiren bölge karmaları, ikinci gün sabah 10.00'da başlayan maçlarla kıyasıya bir mücadeleye girişti. Yan yana duran iki ayrı sahada gerçekleştirilen turnuvada ilk iki gün toplam 14 maç yapıldı. Böylece 3 maçta en az 35 dakikadan 105 dakika izlenen futbolcular hakkında bilgi sahibi olundu. Seçme yapılırken futbolcunun fizik kapasitesi değil yeteneği dikkate alındı.

Her bölgenin kendi bölge antrenörleri yönetiminde rakibine üstünlük sağlamak için verdiği

mücadelede birbirinden güzel goller atıldı, izleyene keyif veren mücadeleler ortaya kondu.

Serin havaya ve zaman zaman yağan sağnak yağmura rağmen Antalyalı futbolseverlerinde büyük ilgi gösterdiği turnuvada futbolcular tüm yeteneklerini sergilemek için ter döktüler. İlk iki gün oynanan maçlar sonunda göze batan futbolculardan oluşturulan 4 ayrı takım son gün 2 maçta karşı karşıya geldi.

Türkiye'nin dört bir yanındaki kulüplerden turnuvanın yapıldığı Titanic Otel Tesisleri'ne gelen futbol ailesi üyeleriyle gerçekleştirilen diyaloglarla pozitif bir sinerji yaratıldı. Liglere verilen ara, hava şartlarının uygunluğu ve spor tesislerinin kalitesi nedeniyle yerli ve yabancı futbol takımlarının doldurduğu Antalya'da gerçekleştirilen turnuva gerek gösterilen ilgi gerekse organizasyon ve futbolcular hakkında edinilen izlenim ile tam anlamıyla amacına ulaştı.

Terim teknik adamlarla görüştü

Milli Takımlar Sorumlusu Fatih Terim, Türkiye profesyonel liglerinde yer alan takımların teknik direktörleriyle bir araya geldi. Antalya Club Otel Sera'da gerçekleştirilen toplantılara A ve A2 Milli Takım

teknik heyetleri de katıldı. 4 gün süren toplantılarda; 3 Ocak tarihinde 3.Lig takımlarının, 4 Ocak'ta 2.Lig B Kategorisi takımlarının, 5 Ocak'ta 2.Lig A Kategorisi takımlarının ve 6 Ocak'ta Türcell Süper Lig takımları

nın teknik direktörleri ile toplantı yapıldı. Teknik direktörlerin sorunlarını ve taleplerini dinleyip notlar alan Milli Takımlar Sorumlusu Fatih Terim, meslektaşlarına planlanan projelerle ilgili bilgiler verdi. UEFA'nın antrenör

eğitiminin standartlaşmasını hedefleyen JIRA Konvansiyonu'na Türkiye'nin de üye olması için görüşmelerin sürdüğünü anlatan Terim, en kısa sürede bu konuda hedefe ulaşmaya çalıştıklarını belirtti.